

Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ

Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ»

Ο Έλεγχος στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις των Επιχειρήσεων.
Πώς Διενεργείται και Ποιος ο Κίνδυνος Αποτυχίας του.

Διπλωματική Εργασία
που υποβλήθηκε στο Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ
ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Λογιστική και Ελεγκτική
από τον

Σηφάκη Γεώργιο

Ηράκλειο
Ιούλιος 2014

«Ο μεταπτυχιακός φοιτητής που εκπόνησε την παρούσα διπλωματική εργασία φέρει ολόκληρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού, η οποία ορίζεται στη βάση των εξής παραγόντων: του σκοπού και χαρακτήρα της χρήσης (μη-εμπορικός, μη-κερδοσκοπικός, αλλά εκπαιδευτικός-ερευνητικός), της φύσης του υλικού που χρησιμοποιεί (τμήμα του κειμένου, πίνακες, σχήματα, εικόνες κ.λπ.), του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος που χρησιμοποιεί σε σχέση με όλο το κείμενο υπό copyright, και των πιθανών συνεπειών της χρήσης αυτής στην αγορά ή την γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου».

«Η παρούσα διπλωματική εργασία εγκρίθηκε ομόφωνα από την τριμελή εξεταστική επιτροπή η οποία ορίστηκε από την ΓΣΕΣ του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Τ.Ε.Ι. Κρήτης, σύμφωνα με το νόμο και τον εγκεκριμένο Οδηγό Σπουδών του ΠΜΣ «Λογιστική και Ελεγκτική». Τα μέλη της Επιτροπής ήταν:

- Χαρίσης Χ. (Επιβλέπων)*
- Σταματόπουλος Θ. (Μέλος)*
- Αρβανίτης Σ. (Μέλος)*

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Τ.Ε.Ι. Κρήτης δεν υποδηλώνει αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα».

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία (ΔΕ) εκπονήθηκε κατά το ακαδημαϊκό έτος 2013-2014, ως επισφράγισμα των σπουδών μου στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) «Λογιστική και Ελεγκτική», της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Κρήτης. Η εκπόνηση της ΔΕ μου έδωσε την δυνατότητα να εφαρμόσω έμπρακτα γνώσεις και εμπειρίες που απόκτησα κατά την διάρκεια φοίτησής μου στο εν λόγω ΠΜΣ.

Η ΔΕ έχει ως στόχο την παρουσίαση του ελέγχου που διενεργείται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων διερευνώντας παράλληλα τον υπαρκτό κίνδυνο αποτυχίας του, ο οποίος και αυξάνεται από τις μεθοδεύσεις και παρατυπίες των ελεγχόμενων εταιρειών. Για την επίτευξη του ανωτέρω σκοπού, παράλληλα με την θεωρητική προσέγγιση των σχετιζόμενων θεμάτων, διεξήχθη εμπειρική διερεύνηση σε δείγμα εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρειών, οι οποίες είτε υπέβαλλαν αίτηση για την υπαγωγή τους στο άρθρο 99 του Πτωχευτικού Κώδικα είτε πτώχευσαν, συνάγοντας χρήσιμα συμπεράσματα.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του ΠΜΣ «Λογιστική και Ελεγκτική» της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Κρήτης, οι οποίοι μου παρείχαν πολύτιμες γνώσεις κατά την διάρκεια των σπουδών. Ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Χαρίση, για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε αφενός για την ανάθεση της ΔΕ και αφετέρου για την καθοδήγηση και την άψογη συνεργασία που είχαμε όλο αυτό το χρονικό διάστημα. Επίσης, αποδίδω τις ευχαριστίες μου και στα υπόλοιπα μέλη της τριμελούς επιτροπής.

Εν κατακλείδι, ολοκληρώνοντας την παρούσα ΔΕ, μου δίνεται η ευκαιρία να ευχαριστήσω την οικογένειά μου και ιδιαιτέρως την σύζυγο μου Στέλλα και τον γιο μου Μάνο για την αμέριστη συμπαράστασή τους καθ' όλη τη διάρκεια του ΠΜΣ.

Αφιερώνεται στην μνήμη του λατρεμένου μου πατέρα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	<u>1</u>
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ</u>	<u>4</u>
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ.....	4
2.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ.....	6
2.3 ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ	10
2.3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
2.3.2 ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ	11
2.3.3 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΝ ΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥΣ.....	12
2.3.4 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΟΝ ΣΤΟΧΟ ΤΟΥΣ.....	12
2.3.5 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥΣ	13
2.3.6 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΟΝ ΕΛΕΓΚΤΗ.....	13
2.3.7 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΟ ΣΗΜΕΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΟΥΣ	14
2.3.8 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΝ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥΣ.....	15
2.4 ΕΛΕΓΚΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ	17
2.4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	17
2.4.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΠ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	19
2.4.3 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ.....	21
2.4.4 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ.....	26
2.4.5 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ (ISSAI) ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΗ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ (INTOSAI)..	28
2.5 ΕΤΗΣΙΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟΥ	32
2.5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	32
2.5.2 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΕΤΗΣΙΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	32
2.5.3 ΕΚΘΕΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ	34
2.5.4 ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ	36
2.5.5 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΝΟΜΙΜΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ..	37

2.5.6 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	39
2.6 ΕΜΜΕΣΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	41
2.6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	41
2.6.2 ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	42
2.6.3 ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ.....	43
2.6.4 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΤΑΠΟΔΕΙΞΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ.....	45
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΣ.....</u>	47
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ.....	47
3.1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	47
3.1.2 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	48
3.1.3 ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	51
3.1.4 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	53
3.1.5 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	55
3.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	59
3.2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	59
3.2.2 Η ΑΠΑΤΗ.....	60
3.2.3 ΕΡΕΥΝΕΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΑΤΗ.....	65
3.2.4 Η ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	73
3.2.5 ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ DELOITTE FORENSIC CENTER ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	80
3.3 Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΩΣ ΜΕΣΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	85
3.3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	85
3.3.2 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ.....	86

3.3.3 ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΙΣ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΚΑΙ Ο ΝΟΜΟΣ SARBANES – OXLEY.....	88
3.3.4 ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	91
3.3.5 ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	93
3.3.6 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ 14 ^{ου} ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ.....	98
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ .....</u>	104
4.1 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	104
4.1.1 ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	107
4.2 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	110
4.3 ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΑΠΑΤΗΣ.....	114
4.4 ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	118
4.5 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	120
4.5.1. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	122
4.6 ΠΟΙΟΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ.....	123
4.7 Η ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΚΑΙ Η ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΘΗΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ...	126
4.7.1. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΣΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ.....	128
4.7.2. Η ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΘΗΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ.....	130
4.8 ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ.....	134
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΥΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΕΝΕΡΓΟΥΜΕΝΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΕ ΔΕΙΓΜΑ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΕΙΤΕ ΥΠΕΒΑΛΛΑΝ ΑΙΤΗΣΗ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 99 ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΕΙΤΕ ΠΤΩΧΕΥΣΑΝ ΕΝΩ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΑΝ ΤΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ .....</u>	137
5.1 Η ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	137

5.1.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	137
5.1.2	ΤΟ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΡΑΤΗΣ, ΖΟΡΟΥΝΙΔΙΣ ΚΑΙ ΔΟΥΜΡΟΣ.....	138
5.1.3	ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ ΔΕΛΟΙΤΤΕ FORENSIC CENTER ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΑΠΑΤΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΚΗΡΥΧΘΗΚΑΝ ΣΕ ΠΤΩΧΕΥΣΗ.....	140
5.2	ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ Η΄ ΜΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΕ ΔΕΙΓΜΑ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΕΙΤΕ ΥΠΕΒΑΛΛΑΝ ΑΙΤΗΣΗ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 99 ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΕΙΤΕ ΠΤΩΧΕΥΣΑΝ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟ ΤΗΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	147
5.2.1	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	147
5.2.2	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «ALSINCO ΑΕ».....	148
5.2.3	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ ΑΕΕ».....	152
5.2.4	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «ΑΤΤΙ-ΚΑΤ ΑΤΕ».....	155
5.2.5	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «ΕΔΡΑΣΗ – ΨΑΛΛΙΔΑΣ Χ. ΑΤΕ».....	159
5.2.6	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «PC SYSTEMS - ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΙΚΡΟΪΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΑΕ».....	163
5.2.7	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «Α.Γ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ ΑΕ».....	167
5.2.8	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «SATO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ».....	171
5.2.9	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ».....	176
5.2.10	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «ΣΕΛΑΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ ΑΕ».....	180

5.2.11 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ».....	185
5.3 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ Ή ΜΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΩΝ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ΣΥΝΤΑΞΑΝ ΤΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΕ ΔΕΙΓΜΑ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΠΟΥ ΕΙΤΕ ΥΠΕΒΑΛΛΑΝ ΑΙΤΗΣΗ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 99 ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΕΙΤΕ ΠΤΩΧΕΥΣΑΝ	190
5.3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	190
5.3.2 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΙΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΑΤΥΠΩΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΝ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2005 - 2011.....	191
5.3.3 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΙΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΞΗΓΑΓΑΝ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΤΗΝ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2005 - 2011.....	194
5.3.4 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΟΥ ΣΥΝΤΑΧΘΗΚΑΝ ΤΗΝ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2005 - 2011.....	200
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ .....</u>	<u>203</u>
<u>ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ .....</u>	<u>207</u>
<u>ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ .....</u>	<u>211</u>
<u>ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΚΟΜΒΟΙ.....</u>	<u>219</u>
<u>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....</u>	<u>220</u>
Α. ΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ.....	220
Β. ΟΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ	234
Γ. Ο ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ Z – SCORE ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ.....	246

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΚΡΩΝΥΜΙΩΝ

AAERs Accounting and Auditing Enforcement Releases

G20 Group of Twenty Finance Ministers and Central Bank Governors

IAASB International Auditing and Assurance Standards Board

IAPS International Auditing Practices Committee

IASB International Accounting Standards Board

IASC International Accounting Standards Committee

IFAC International Federation of Accountants

IFRS International Financial Reporting Standards

INTOSAI International Organization of Supreme Audit Institutions

INTOSAI GOV INTOSAI Guidance for Good Governance

IOSCO International Organization of Securities Commissions

ISA International Standards on Auditing

ISRE International Standards on Review Engagements

ISRS International Standards on Related Services

ISSAI International Standards of Supreme Audit Institutions

NYSE New York Stock Exchange

PCAOB Public Company Accounting Oversight Board

SEC Security and Exchange Commission

SOX Νόμος Sarbanes – Oxley

ΑΕ Ανώνυμη Εταιρεία

ΓΓΠΣ Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων

ΓΣ Γενική Συνέλευση

ΔΕ Διπλωματική Εργασία

ΔΕΠ Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα

ΔΛΠ Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

ΔΝΤ Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

ΔΟΛ Διεθνής Ομοσπονδία Λογιστών

ΔΟΥ Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία

ΔΠΕΔ Διεθνές Πρότυπο Εργασιών Διασφάλισης

ΔΠΠΕ Διεθνές Πρότυπο Ποιοτικού Ελέγχου

ΔΠΧΠ Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης

ΔΣ Διοικητικό Συμβούλιο

ΕΔ Εταιρική Διακυβέρνηση

ΕΕ Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΚ Ελληνικός Εμπορικός Κώδικας
ΕΕΠ Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα
ΕΛΤΕ Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων
ΕΠΕ Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
ΕΣ Ελεγκτικό Συνέδριο
ΕΣΕΔ Ελληνικό Συμβούλιο Εταιρικής Διακυβέρνησης
ΕΣΠΑ Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
ΕΤΕΛ Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου
ΕΦΠ Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό
ΕΦΣ Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης
ΗΠΑ Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΚΕΔ Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης
ΚΦΑΣ Κώδικας Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών
ΝΕ Νόμιμος Ελεγκτής
ΝΠΔΔ Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
ΟΑΣΑ Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΕΛ Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
ΣΕΒ Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών
ΣΕΠΕ Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας
ΣΛΟΤ Συμβούλιο Λογιστικής Τυποποίησης
ΣΟΕΛ Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών
ΣΟΛ Σώμα Ορκωτών Λογιστών
ΤΤΕ Τράπεζα της Ελλάδας
ΥΟ Υπουργείο Οικονομικών
ΦΕ Φορολογία Εισοδήματος
ΦΕΚ Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
ΦΠΑ Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
ΧΑ Χρηματιστήριο Αθηνών
ΧΟΚ Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Σύνοψη βασικών χαρακτηριστικών των διαφόρων ελεγκτικών μεθοδολογιών.....	9
Πίνακας 2: Πρότυπα (Standards) Ελεγκτικής.....	22
Πίνακας 3: Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα.....	23
Πίνακας 4: Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου και Διεθνή Πρότυπα Δικλίδων Ποιότητας.....	27
Πίνακας 5: Διεθνή Πρότυπα Ανώτατων Οργάνων Ελέγχου – International Standards of Supreme Audit Institutions.....	29
Πίνακας 6: Οδηγίες του INTOSAI για Καλή Διακυβέρνηση – INTOSAI Guidance for Good Governance.....	31
Πίνακας 7: Η βεβαίωση φόρων στην 1 ^η αποτίμηση του ΕΦΠ.....	41
Πίνακας 8: Η απάτη που διαπράχθηκε από εργαζόμενους, διευθυντικά στελέχη και τρίτους....	62
Πίνακας 9: Ποσοστό επιχειρήσεων οι οποίες πλήττονται από τις παρακάτω μορφές απάτης....	70
Πίνακας 10: Ποσοστό επιχειρήσεων οι οποίες θεωρούν ότι είναι ευάλωτες στις παρακάτω μορφές απάτης.....	71
Πίνακας 11: Οι πρακτικές παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.....	77
Πίνακας 12: Η εξέλιξη των διαπιστώσεων της Εταιρικής Διακυβέρνησης στην Ελλάδα τα έτη 2005-2007, 2011-2012 σύμφωνα με τις έρευνες της Grant Thornton.....	101
Πίνακας 13: Η εξέλιξη των διαπιστώσεων της Εταιρικής Διακυβέρνησης στην Ελλάδα τα έτη 2011, 2012 σύμφωνα με τις έρευνες της Grant Thornton Ελλάδας.....	101
Πίνακας 14: Υπόδειγμα πρόβλεψης και εντοπισμού της παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων.....	140
Πίνακας 15: Ο δείκτης z’-score της ALSINCO ΑΕ των ετών 2005 – 2011.....	149
Πίνακας 16: Ο δείκτης z’-score της ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ ΑΕΕ των ετών 2005 – 2009.....	153
Πίνακας 17: Ο δείκτης z-score της ΑΤΤΙ-ΚΑΤ ΑΤΕ των ετών 2005 – 2011.....	157
Πίνακας 18: Ο δείκτης z-score της ΕΔΡΑΣΗ-Χ. ΨΑΛΛΙΔΑΣ των ετών 2005–2011.....	160
Πίνακας 19: Ο δείκτης z-score της PC SYSTEMS-ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΙΚΡΟΎΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΑΕ των ετών 2005–2011.....	165

Πίνακας 20: Ο δείκτης z-score της Α.Γ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ ΑΕ των ετών 2005–2011	169
Πίνακας 21: Ο δείκτης z-score της SATO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ των ετών 2005 – 2011	173
Πίνακας 22: Ο δείκτης z-score της ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ των ετών 2005 – 2011	178
Πίνακας 23: Ο δείκτης z-score της ΣΕΛΑΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧ. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ ΑΕ των ετών 2005 – 2011.....	182
Πίνακας 24: Ο δείκτης z-score της Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ των ετών 2005 – 2010.....	187
Πίνακας 25: Παρουσίαση των ελεγκτικών εταιρειών οι οποίες άσκησαν έλεγχο στις ερευνώμενες εταιρείες για συνεχόμενα έτη κατά την περίοδο 2005 – 2011.....	199

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Η διαχρονική εξέλιξη της ελεγκτικής μεθοδολογίας	8
Διάγραμμα 2: Τύποι διαφοροποιημένης γνώμης εκθέσεων ελέγχου βάσει του ΕΕΠ 7700.....	25
Διάγραμμα 3: Η αύξηση του κύκλου εργασιών στην 1 ^η αποτίμηση του ΕΦΠ.....	40
Διάγραμμα 4: Η διεύρυνση της φορολογικής βάσης στην 1 ^η αποτίμηση του ΕΦΠ	40
Διάγραμμα 5: Η αποτελεσματικότητα των ελέγχων στην 1 ^η αποτίμηση του ΕΦΠ.....	40
Διάγραμμα 6: Το «τρίγωνο της απάτης».....	63
Διάγραμμα 7: Η δωροδοκία και η διαφθορά είναι ευρέως διαδεδομένες	66
Διάγραμμα 8: Οι Οικονομικοί Διευθυντές προκειμένου να βοηθήσουν την επιχείρησή τους επιτρέπουν διάφορες από τις παρακάτω πράξεις	66
Διάγραμμα 9: Αναγνώριση των κινδύνων επένδυσης σε νέες αγορές.....	67
Διάγραμμα 10: Οι απαντήσεις που σχετίζονται με το θέμα της απάτης των χωρών της Ευρωζώνης που έχουν πληγεί περισσότερο από την οικονομική κρίση.....	69
Διάγραμμα 11: Οι βασικοί συντελεστές της παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.....	75
Διάγραμμα 12: Οι περιπτώσεις παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ανά κλάδο επιχειρήσεων	81
Διάγραμμα 13: Σύγκριση των περιπτώσεων παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ανά κλάδο επιχειρήσεων τα έτη 2007 - 2008.....	82
Διάγραμμα 14: Τεχνικές χειραγώγησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.....	83
Διάγραμμα 15: Σύγκριση των δημοφιλέστερων πρακτικών αναγνώρισης εσόδων τα έτη 2007 - 2008.....	84
Διάγραμμα 16: Στοιχεία της Εταιρικής Διακυβέρνησης στην Ελλάδα το 2012	100
Διάγραμμα 17: Βήματα Ελέγχου	110
Διάγραμμα 18: Συστατικά στοιχεία ελεγκτικού κινδύνου	114
Διάγραμμα 19: Πού εντοπίζεται περισσότερο η απάτη; Σε εταιρίες υπό καθεστώς πτώχευσης ή σε μη πτωχευμένες εταιρείες;.....	142

Διάγραμμα 20: Οι εταιρείες που κατηγορούνται για απάτη είναι περισσότερο ή λιγότερο πιθανό να κηρύξουν πτώχευση σε σχέση με εκείνες που δεν κατηγορούνται;	143
Διάγραμμα 21: Η απάτη αυξάνεται στις πτωχευμένες εταιρείες;	144
Διάγραμμα 22: Ποιος κλάδος επιχειρήσεων παρουσιάζει τις περισσότερες αναφορές πτώχευσης και απάτης;.....	144
Διάγραμμα 23: Υπάρχει συσχετισμός μεταξύ του ύψους των εσόδων και της απάτης στις υπό πτώχευση εταιρείες;	145
Διάγραμμα 24: Οι τύποι απάτης που αποδίδονται από την Αμερικάνικη Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς διαφέρουν για τις υπό πτώχευση ή μη εταιρίες;	146
Διάγραμμα 25: Ο δείκτης z'-score της ALSINCO ΑΕ των ετών 2005 – 2011	150
Διάγραμμα 26: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της ALSINCO ΑΕ τα έτη 2005 – 2011	151
Διάγραμμα 27: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην ALSINCO ΑΕ τα έτη 2005 – 2011	151
Διάγραμμα 28: Ο δείκτης z'-score της ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΙΕΡ ΜΑΡΚΕΤ ΑΕΕ των ετών 2005 – 2009.....	153
Διάγραμμα 29: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΙΕΡ ΜΑΡΚΕΤ ΑΕΕ τα έτη 2005 – 2009	154
Διάγραμμα 30: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΙΕΡ ΜΑΡΚΕΤ ΑΕΕ τα έτη 2005 – 09.2010.....	155
Διάγραμμα 31: Ο δείκτης z-score της ΑΤΤΙ-ΚΑΤ ΑΤΕ των ετών 2005 – 2011	157
Διάγραμμα 32: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της ΑΤΤΙ-ΚΑΤ ΑΤΕ τα έτη 2005 – 2011	158
Διάγραμμα 33: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην ALSINCO ΑΕ τα έτη 2005 – 2011	159
Διάγραμμα 34: Ο δείκτης z-score της ΕΔΡΑΣΗ – Χ. ΨΑΛΛΙΔΑΣ των ετών 2005 – 2011....	161
Διάγραμμα 35: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της ΕΔΡΑΣΗ – Χ. ΨΑΛΛΙΔΑΣ τα έτη 2005 – 2011.....	162
Διάγραμμα 36: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην ΕΔΡΑΣΗ – Χ. ΨΑΛΛΙΔΑΣ τα έτη 2005 – 2011	163
Διάγραμμα 37: Ο δείκτης z-score της PC SYSTEMS-ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΙΚΡΟΎΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΑΕ των ετών 2005 – 2011.....	165

Διάγραμμα 38: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της PC SYSTEMS-ΣΥΣΤ. ΜΙΚΡΟΎΠΟΛ. ΑΕ τα έτη 2005 – 2011	166
Διάγραμμα 39: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην PC SYSTEMS-ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΙΚΡΟΎΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΑΕ τα έτη 2005 – 2011	167
Διάγραμμα 40: Ο δείκτης z-score της Α.Γ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ ΑΕ των ετών 2005–2011.....	169
Διάγραμμα 41: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της Α.Γ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ ΑΕ τα έτη 2005 – 2011	170
Διάγραμμα 42: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην Α.Γ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ ΑΕ τα έτη 2005 – 2011	171
Διάγραμμα 43: Ο δείκτης z-score της SATO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ των ετών 2005–2011	174
Διάγραμμα 44: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της SATO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ τα έτη 2005 – 2011	175
Διάγραμμα 45: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην SATO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ τα έτη 2005 – 2011.....	176
Διάγραμμα 46: Ο δείκτης z-score της ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ των ετών 2005–2011	178
Διάγραμμα 47: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝ.ΑΕ τα έτη 2005 – 2011	179
Διάγραμμα 48: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ τα έτη 2005 – 2011	180
Διάγραμμα 49: Ο δείκτης z-score της ΣΕΛΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧ. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ ΑΕ των ετών 2005–2011.....	183
Διάγραμμα 50: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της ΣΕΛΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧ. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ ΑΕ τα έτη 2005–2011.....	184
Διάγραμμα 51: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην ΣΕΛΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧ. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ ΑΕ τα έτη 2005 – 2011	185
Διάγραμμα 52: Ο δείκτης z-score της Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ των ετών 2005 – 2010.....	188

Διάγραμμα 53: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ τα έτη 2005 – 2010.....	189
Διάγραμμα 54: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ τα έτη 2005 – 09.2011.....	190
Διάγραμμα 55: Η αναλογία των παρατηρήσεων οι οποίες αναφέρονται στις εκθέσεις ελέγχου των ΟΕΛ για τις ελεγχόμενες εταιρείες τα έτη 2005 – 2011	192
Διάγραμμα 56: Η διαχρονική εξέλιξη των παρατηρήσεων οι οποίες αναφέρονται στις εκθέσεις ελέγχου των ΟΕΛ για τις ελεγχόμενες εταιρείες τα έτη 2005 – 2011	194
Διάγραμμα 57: Η αναλογία των ελεγκτικών εταιρειών που συμμετείχαν στον έλεγχο των ερευνώμενων εταιρειών τα έτη 2005 – 2011	196
Διάγραμμα 58: Η αναλογία των παρατηρήσεων επί του συνόλου αυτών τις οποίες διατύπωσαν οι ελεγκτικές εταιρείες που συμμετείχαν στον έλεγχο των ερευνώμενων εταιρειών τα έτη 2005 – 2011.....	197
Διάγραμμα 59: Ο μέσος όρος των παρατηρήσεων ανά έκθεση ελέγχου τις οποίες διατύπωσαν οι πέντε ελεγκτικές εταιρείες με τις περισσότερες εξεταζόμενες εκθέσεις ελέγχου των ερευνώμενων εταιρειών τα έτη 2005 – 2011	198
Διάγραμμα 60: Η αναλογία των εκθέσεων ελέγχου την περίοδο 2005 – 2011.....	201
Διάγραμμα 61: Η διαχρονική εξέλιξη των εκθέσεων ελέγχου την ερευνώμενη περίοδο 2005 - 2011.....	202

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματεύεται τον έλεγχο που διενεργείται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων διερευνώντας παράλληλα τον κίνδυνο αποτυχίας του, ο οποίος και αυξάνεται από τις μεθοδεύσεις και παρατυπίες των ελεγχόμενων εταιρειών. Με γνώμονα την επίτευξη του σκοπού της, η εργασία διαχωρίζεται σε έξι κεφάλαια όπου παρατίθενται αναλυτικά τα υπό διερεύνηση θέματα εστιάζοντας ιδιαίτερα σε πρόσφατες σχετικές έρευνες καθώς και στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.

Συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο παρατίθεται η εισαγωγή της εργασίας όπου παρουσιάζεται η διάρθρωση της, το αντικείμενο μελέτης καθώς και ο σκοπός της.

Ακολούθως, στο δεύτερο κεφάλαιο οριοθετείται το εννοιολογικό πλαίσιο της Ελεγκτικής καθώς και οι θεσμικοί κανόνες που την περικλείουν.

Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται στις δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, στην υφιστάμενη απάτη μέρος της οποίας αποτελεί η παραποίηση αυτών, γεγονός που αυξάνει τον βαθμό δυσκολίας του ελεγκτικού έργου, καθώς και στην εταιρική διακυβέρνηση ως μέσο αποκατάστασης της αξιοπιστίας τους.

Στο τέταρτο κατά σειρά κεφάλαιο παρουσιάζεται το ελεγκτικό έργο καθώς και ο κίνδυνος αποτυχίας του ελεγκτή με τις συνέπειες που επισύρει.

Στη συνέχεια, στο πέμπτο κεφάλαιο ερευνάται η επιτυχία του ελέγχου που διενεργήθηκε σε δείγμα εισηγμένων στο Χρηματιστήριο εταιρειών, οι οποίες είτε υπέβαλλαν αίτηση για την υπαγωγή τους στο άρθρο 99 του Πτωχευτικού Κώδικα είτε πτώχευσαν, μέσω των ελεγκτικών παρατηρήσεων που γνωστοποιήθηκαν σε αυτές προσδιορίζοντας παράλληλα την πιθανότητα παραποίησης των χρηματοοικονομικών τους καταστάσεων. Ειδικότερα, χρησιμοποιώντας αρχικά το μοντέλο πρόβλεψης οικονομικής δυσχέρειας του Altman ελέγχεται ο βαθμός εγκυρότητας των παρατηρήσεων που αναγράφονται στις εκθέσεις ελέγχου και κατά πόσο αυτές προέβλεψαν την μετέπειτα χρεοκοπία των ελεγχόμενων εταιρειών. Δευτερευόντως, επιχειρείται ο προσδιορισμός του πιθανού ποσοστού παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των εταιρειών, βασιζόμενοι σε σχετικό υπόδειγμα των Spathis et al. (2002), αντιπαραβάλλοντάς το με τις διατυπωθείσες παρατηρήσεις των ελεγκτών προκειμένου να διαπιστωθεί αν ο έλεγχος τους ήταν επιτυχής.

Τέλος, στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα τελικά συμπεράσματα της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Λέξεις Κλειδιά: Έλεγχος, ελεγκτικός κίνδυνος, χρηματοοικονομικές καταστάσεις, απάτη, παραποίηση χρηματοοικονομικών καταστάσεων, εταιρική διακυβέρνηση, πτώχευση.

ABSTRACT

This dissertation deals with the audit conducted on the financial statements of enterprises, while researching the risk of the audit's failure, that increases by the manipulations and the irregularities of the auditees. It consists of six chapters that analyses in detail the under research topics, concentrating on the recent relevant studies and the current legislations.

In particular, in the first chapter there is an introduction which present the structure, the subjects and the objectives of this dissertation.

The second chapter determines the conceptual context of Auditing as well as the institutional rules that apply to this context.

The third chapter refers to the financial statements, the falsification of which is a part of the existing fraud that decreases the auditor's efficiency and the corporate governance as a way to restore their credibility.

The forth chapter discusses the auditing work and also the auditor's failure risk, with all the including consequences.

In the fifth chapter the auditor's efficiency is being examined that occurred in a sample of traded enterprises, that either applied for their inclusion in Article 99 of the Bankruptcy Code, or went bankrupt via the audit observations that were reported to them, while specifying the probability of their financial statement's falsification. In particular, firstly using Altman's financial distress prediction model, we examine the credibility of the observations that are listed in the audit reports and whether those reports predicted the subsequent bankruptcy of the under auditing enterprises. Secondly there is an attempt to determine the potential percentage of the falsification of the enterprises' financial statements, based on the Spathis et al. (2002) relevant model and comparing it with the auditors observations, in order to determine whether the auditing was successful.

Finally, the sixth chapter presents the final conclusions of this dissertation.

Keywords: Audit, auditing risk, financial statements, fraud, falsification of financial statements, corporate governance, bankruptcy.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η γενικευμένη οικονομική κρίση, τις συνέπειες της οποίας όλοι υφιστάμεθα, αποτέλεσε απόρροια των μεγάλων οικονομικών σκανδάλων μεμονωμένων επιχειρήσεων τα οποία προκάλεσαν κλυδωνισμό στις διεθνοποιημένες αγορές και στην κοινωνία γενικότερα, διαμορφώνοντας ένα νέο οικονομικό περιβάλλον το οποίο και επιβάλλει την αναθεώρηση του επιχειρηματικού γίγνεσθαι.

Η αναγκαιότητα ποιοτικής οικονομικής ενημέρωσης η οποία επιτυγχάνεται αφενός από την δημοσίευση αξιόπιστων χρηματοοικονομικών καταστάσεων και αφετέρου από την διεύρυνση της επιχειρηματικής ηθικής είναι υψίστης σημασίας, προκειμένου να ανακτηθεί εκ νέου η εμπιστοσύνη του επενδυτικού κοινού και, κατ' επέκταση, του κοινωνικού συνόλου.

Η παγκοσμιοποίηση κατέστησε επιτακτική την ανάγκη της αξιόπιστης πληροφόρησης η οποία λόγω της διασποράς των επιχειρήσεων, των σύνθετων χρηματοοικονομικών προϊόντων και του αυξανόμενου όγκου δεδομένων, πλήττεται από την χειραγώγηση των οικονομικών μεγεθών με ανυπολόγιστες δυσμενείς συνέπειες.

Ο κομβικός ρόλος του ελέγχου ο οποίος στοχεύει στην πρόληψη και καταπολέμηση της απάτης και των παραλείψεων καθώς και στην υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης προκειμένου ν' απεικονισθεί η πραγματική οικονομική θέση των επιχειρήσεων, προστίθεται στις παραπάνω προσεγγίσεις συνθέτοντας τις αναζητήσεις της παρούσας εργασίας.

Η σπουδαιότητα της ελεγκτικής επιστήμης καταδεικνύεται στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας, όπου αρχικά παρουσιάζεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή και στη συνέχεια το πλαίσιο των αρχών και κανόνων που την διέπουν. Μετά την παρουσίαση των κατηγοριών του ελέγχου, παρατίθεται εν συνεχεία το θεσμικό του πλαίσιο με αναφορά στα ελληνικά και διεθνή ελεγκτικά πρότυπα καθώς και στα διεθνή πρότυπα των ανώτατων οργάνων ελέγχου (ISSAI). Με την πρόθεση η παρούσα εργασία να συνδυάσει την έρευνα και την έγκαιρη και έγκυρη πληροφόρηση, παρατίθεται επίσης ειδική αναφορά σε πρόσφατα νομοθετήματα, αφενός στο ετήσιο φορολογικό πιστοποιητικό για την έκδοση του οποίου υπεύθυνοι είναι οι νόμιμοι ελεγκτές και

αφετέρου στις έμμεσες τεχνικές ελέγχου οι οποίες εγκαινιάζουν ένα νέο είδος φορολογικού ελέγχου ο οποίος ισχύει από το έτος 2014 και έπειτα.

Αντιλαμβάνοντας την σπουδαιότητα της έγκυρης οικονομικής πληροφόρησης μέσω της κατάρτισης αξιόπιστων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, γίνεται ειδική μνεία για αυτές και τα χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα στο τρίτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας. Επιπλέον, προσεγγίζεται το ζήτημα της απάτης και της παραποίησης των δημοσιευμένων καταστάσεων αναλύοντας παράλληλα πρόσφατες παγκόσμιες έρευνες αναφορικά με αυτές, επιδιώκοντας με αυτόν τον τρόπο ν' αναδειχτεί η σπουδαιότητα της καταπολέμησης τους. Επιπροσθέτως, παρουσιάζεται η εννοιολογική διερεύνηση της εταιρικής διακυβέρνησης των επιχειρήσεων, τονίζοντας μέσω αυτής καθώς και των ερευνών που αναφέρονται, τον σημαντικό ρόλο που διακατέχει προκειμένου να εξουδετερωθούν οι αγκυλώσεις και στρεβλώσεις των προηγούμενων ετών που επέφεραν την σημερινή δύσκολη οικονομική κατάσταση.

Στόχος του ελέγχου αποτελεί ο έγκαιρος εντοπισμός εκείνων των στοιχείων που αλλοιώνουν την πραγματική οικονομική θέση της επιχείρησης χρησιμοποιώντας μεθόδους και πρακτικές που θα τον βοηθήσουν στην επίτευξή του. Κατά την προσπάθεια αυτή ελλοχεύει όμως ο κίνδυνος να μην στεφθεί με επιτυχία η εξεύρεση των πιθανών σκόπιμων παρατυπιών ή λαθών. Ο σχεδιασμός του ελέγχου, ο εν λόγω κίνδυνος αποτυχίας του, ο ποιοτικός έλεγχος του ελεγκτή κ.α. μνημονεύονται στο τέταρτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας.

Την τελευταία δεκαετία αποτελεί σύνηθες φαινόμενο παγκοσμίως η αδυναμία των επιχειρήσεων να επιβιώσουν είτε λόγω της οικονομικής κρίσης, που είναι και η συνηθέστερη αιτία, είτε λόγω των λανθασμένων επιχειρηματικών επιλογών ή ακόμη της συνύπαρξης και των δύο, με συνέπεια να οδηγούνται στην πτώχευσή τους. Στην Ελλάδα αποτελεί πλέον καθημερινότητα η αναγγελία της είδησης σχετικά με την υπαγωγή των επιχειρήσεων στο άρθρο 99 του Πτωχευτικού Κώδικα καθώς και της πτώχευσής τους. Το γεγονός αυτό αποτέλεσε το έναυσμα για την περαιτέρω διερεύνηση των συγκεκριμένων επιχειρήσεων αναφορικά με την διαχρονική οικονομική εξέλιξή τους, την πιθανή παραποίηση των χρηματοοικονομικών τους καταστάσεων και ιδιαίτερα την παρακολούθηση και αξιολόγηση των ελεγκτών που ήταν υπεύθυνοι για

αυτές. Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύονται και παρουσιάζονται τα ευρήματα της ανωτέρω έρευνας συνάγοντας χρήσιμα συμπεράσματα και ενδιαφέρουσες διαπιστώσεις.

Για την υλοποίηση της παραπάνω εμπειρικής διερεύνησης η οποία διενεργήθηκε σε δείγμα 10 εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρειών, οι οποίες είτε υπέβαλλαν αίτηση για την υπαγωγή τους στο άρθρο 99 του Πτωχευτικού Κώδικα είτε πτώχευσαν, μελετήθηκαν 69 εκθέσεις ελέγχου που αφορούσαν τις εν λόγω εταιρείες την περίοδο 2005 – 2011 και καταγράφηκαν, ομαδοποιώντας τις, 157 ελεγκτικές παρατηρήσεις. Κατόπιν, χρησιμοποιήθηκε το μοντέλο πρόβλεψης οικονομικής δυσχέρειας του Altman καθώς και το υπόδειγμα των Spathis et al. (2002) προκειμένου να εξακριβωθεί η επιτυχία ή μη του ελεγκτικού έργου.

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να διερευνηθεί θεωρητικά και εμπειρικά η έννοια του ελέγχου στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων καθώς και ο υπαρκτός κίνδυνος αποτυχίας του, ο οποίος και διογκώνεται από το φαινόμενο της παραποίησης τους. Στο έκτο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζονται τα τελικά συμπεράσματα της ανωτέρω διερεύνησης καταθέτοντας παράλληλα αδυναμίες της έρευνας καθώς και προσωπικές απόψεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Οι επιχειρήσεις σήμερα στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης βρίσκονται αντιμέτωπες διαρκώς με νέες προκλήσεις και συνάμα με νέους κινδύνους των οποίων η έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση κρίνεται αναγκαία για την επίτευξη των επιχειρησιακών τους στόχων. Οι συνεχείς εξελίξεις στην τεχνολογία, ο ολοένα διευρυνόμενος θεμιτός και αθέμιτος ανταγωνισμός, η αύξηση των οικονομικών εγκλημάτων, η συντεταγμένη ανάπτυξη των οργανωμένων αγορών χρήματος και κεφαλαίου, η παρουσία του κράτους αποτελούν μερικά από τα αίτια της δημιουργίας ενός ασταθούς επιχειρησιακού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο καλούνται οι εταιρείες να προσαρμοστούν προκειμένου να επιβιώσουν και να επιτύχουν τους στόχους τους λαμβάνοντας τις κατάλληλες ορθολογικές αποφάσεις. Η λήψη των απαιτούμενων ορθολογικών αποφάσεων από τον επιχειρηματικό φορέα είναι αποτέλεσμα της έγκαιρης εξασφάλισης των απαιτούμενων χρηματοοικονομικών πληροφοριών των οποίων η συλλογή, η καταχώριση, η ταξινόμηση, η συσχέτιση καθώς και η παρουσίαση αποτελούν έργο του κλάδου της Λογιστικής. Η εξακρίβωση της εγκυρότητας, της αξιοπιστίας καθώς και της σημαντικότητας των χρηματοοικονομικών – λογιστικών πληροφοριών που πηγάζουν από την επιχείρηση συντελείται από τον ξεχωριστό κλάδο της οικονομικής των επιχειρήσεων και εκμεταλλεύσεων την Ελεγκτική.

Η διαπίστωση της ορθής ή μη παρουσίας της οικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων ενός οικονομικού φορέα στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις (ΧΟΚ) του σύμφωνα με τις γενικώς παραδεκτές λογιστικές αρχές (εξωτερικός έλεγχος) ή της λειτουργίας της μονάδας σύμφωνα με την προκαθορισμένη διοικητική λογιστική (εσωτερικός έλεγχος), αποτελεί τον στόχο της Ελεγκτικής της οποίας υποχρέωση αποτελεί η μετάδοση αξιόπιστων χρηματοοικονομικών πληροφοριών προς κάθε ενδιαφερόμενο όπως το κράτος, οι μέτοχοι, οι επενδυτές, τα πιστωτικά ιδρύματα, οι managers κ.α. (Κάντζος και Χονδράκη, 2006).

Επιπροσθέτως, η Ελεγκτική συνιστά την συστηματική διαδικασία του λογιστικού ελέγχου των ΧΟΚ που ακολουθείται από τους ελεγκτές η οποία εκτός από τον έλεγχο

των καταστάσεων αυτών, περιλαμβάνει και τον έλεγχο της εναρμόνισης των λειτουργιών της επιχείρησης με τους ισχύοντες νόμους (Σιώτης και Ζωϊτσάς, 2010).

Επιπλέον, έργο της Ελεγκτικής είναι η συστηματική εξέταση των βιβλίων και δικαιολογητικών ενός οικονομικού φορέα προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της πιστοποίησης ή εξακρίβωσης και της βάσει αυτών γνωμάτευσης για τα γεγονότα, τα οποία ανάγονται στην οικονομική κατάσταση και τις οικονομικές πράξεις αυτού (Montgomery, 1912).

Εν συνεχεία, ο καθηγητής Τσιμάρας (1957) διατυπώνει ότι η Ελεγκτική αποτελεί το πλαίσιο κανόνων και διαδικασιών που απορρέει από τη γνώση της Οικονομικής και Λογιστικής των επιχειρήσεων, βάσει του οποίου διενεργείται ο έλεγχος των εμπορικών βιβλίων, των ΧΟΚ, των λογιστικών εγγράφων και συναφών στοιχείων της οικονομικής μονάδας με σκοπό την διαπίστωση πράξεων ή παραλείψεων και την εξαγωγή συμπερασμάτων που να σχετίζονται με την οικονομική της διαχείριση. Ο Baude (1966) επισημαίνει ότι η επαλήθευση των λογαριασμών μίας οικονομικής μονάδας, ο έλεγχος της ακρίβειας των λογιστικών της εγγράφων, η διαπίστωση ότι η τηρούμενη λογιστική είναι σαφής, κατανοητή, οργανωμένη και ο εσωτερικός της έλεγχος εφαρμόζεται επιτυχώς καθώς και η έκφραση γνώμης για την οικονομική της διαχείριση, προκύπτουν από την συστηματική έρευνα των βιβλίων και δικαιολογητικών της επιχείρησης, η οποία και αποτελεί την Ελεγκτική επιστήμη.

Η διαδικασία συγκέντρωσης και αξιολόγησης ελεγκτικών τεκμηρίων, από ένα ανεξάρτητο και ικανό για την περίπτωση πρόσωπο, τον ελεγκτή, τα οποία τεκμήρια αφορούν μετρήσιμες πληροφορίες συγκεκριμένης οικονομικής μονάδας, με σκοπό να εξακριβωθεί και να γνωστοποιηθεί στους ενδιαφερόμενους χρήστες κατά πόσο οι πληροφορίες αυτές ανταποκρίνονται σε προκαθορισμένα κριτήρια συμπεριλαμβάνεται στον οικονομικό κλάδο της Ελεγκτικής (Παπαδάτου, 2005).

Ο Τσακλάγκανος (2005) ορίζει την Ελεγκτική ως το σύνολο κανόνων, αρχών και λογιστικών - οικονομοτεχνικών ενεργειών, όπου είναι απαραίτητοι για την διενέργεια του Λογιστικού - διαχειριστικού ελέγχου της οικονομικής μονάδας με σκοπό την εξακρίβωση θεμάτων αναγόμενων στη συναλλακτική και λειτουργική δράση της καθώς

και για την διατύπωση αιτιολογημένων συμπερασμάτων σχετικά με την οικονομική διαχείρισή της.

Σύμφωνα με τους Meigs και Larsen (1984) η Ελεγκτική αποτελεί τον κλάδο της Οικονομικής των επιχειρήσεων και εκμεταλλεύσεων που πραγματεύεται τους γενικούς κανόνες, όρους και προϋποθέσεις για τη διενέργεια ελέγχου σε κάθε οικονομική διαχείριση ξένης περιουσίας.

Συμπεραίνοντας από τα προαναφερθέντα και λόγω του ότι τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται μια ποικιλία πάσης φύσεως ελέγχων (φορολογικός έλεγχος, έλεγχος ποιότητας, έλεγχος απόδοσης, περιβαλλοντικός έλεγχος, έλεγχος δημοσίων δαπανών) με την αντίστοιχη αύξηση του αριθμού των ελεγκτών που τους διενεργούν (Power, 1997), η Ελεγκτική καθίσταται μια πολύ σημαντική, απαραίτητη, απαιτητική και συνάμα ενδιαφέρουσα επιστήμη, η οποία εστιάζεται στην ανακάλυψη και πρόληψη της απάτης και των λαθών και κυρίως στην εκτίμηση της πραγματικής χρηματοοικονομικής κατάστασης και των αποτελεσμάτων μιας επιχείρησης (Montgomery, 1912).

2.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

Η απαρχή της λογιστικής και του ελέγχου εντοπίζεται στους προϊστορικούς ακόμα χρόνους με τη μορφή διαφόρων πρωτόγονων μεθόδων ελέγχου των συναλλαγών μεταξύ των πρώτων κοινωνιών αφού η γραφή δεν είχε ανακαλυφθεί ακόμα, όπως η ανταλλαγή των αγαθών μεταξύ των ανθρώπων δημιουργώντας παράλληλα την ανάγκη απεικόνισης των απαιτήσεων και υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτή, η αποτύπωση «λογαριασμών» σε πινακίδες κατά τη νεολιθική εποχή αλλά και η χρήση εγχάρακτων ισομεγεθών κομματιών ξύλου κατά την συναλλαγή και η επανασύνδεσή τους για τον έλεγχο της εξόφλησης.

Με την εξέλιξη και ανάπτυξη των πολιτισμών εμφανίζονται και τα πρώτα ίχνη ύπαρξης λογιστών και ελεγκτών που κατείχαν περίοπτη κοινωνική θέση και αξιώματα. Έτσι, στην αρχαία Σουμερία που κατά την άποψη ορισμένων μελετητών είναι «η πατρίδα της Ελεγκτικής» (Μπάλης, 1978), εφαρμόζονταν έλεγχοι στις περιουσίες του ιερατείου και των βασιλιάδων καθώς και πλήρης καταγραφή των συναλλαγών σε πλάκες από τους «ελεγκτές» της εποχής.

Στην αρχαία Αίγυπτο οι «Επιστάτες - Ελεγκτές» οι οποίοι εκπαιδευόταν σε ειδικές σχολές κατέχοντας υψηλή κοινωνική θέση, έλεγχαν τη συγκομιδή των σιτηρών των οποίων η φορολόγηση αποτελούσε το κυριότερο έσοδο για τους Φαραώ.

Στην αρχαία Αθήνα ήδη από το 300 π.Χ. το «Συνέδριο Λογιστών» και το «Σώμα Ελεγκτών» αποτελούσαν ένα Δημόσιο ελεγκτικό όργανο με κύριο έργο τον έλεγχο της διαχείρισης του Δημόσιου πλούτου από τους δημόσιους ταμίες και τους Άρχοντες αλλά και τον έλεγχο των δημόσιου δανεισμού των πολιτών από τους τραπεζίτες.

Αντίστοιχο ρόλο είχαν στην Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία οι «Υπατοι», οι «Κήνσορες» και οι «Ταμίες», οι οποίοι έλεγχαν και παρακολουθούσαν το Δημόσιο Θησαυροφυλάκιο και υπέβαλλαν εκθέσεις προς έγκριση στη Σύγκλητο.

Στα τέλη του Μεσαίωνα και μετά από μια περίοδο στασιμότητας, προφανώς λόγω της μείωσης του εμπορίου και των συναλλαγών, η Ελεγκτική εξελίσσεται και θεσμοθετείται ως μια μορφή εσωτερικού ελέγχου σε χώρες όπως η Ιταλία, η Αγγλία και η Γαλλία. Ο όρος «ελεγκτής» εισάγεται πρώτη φορά επί Εδουάρδου του Α' το 1285 και προσδίδεται σε αυτόν το δικαίωμα του ελέγχου του Δημόσιου Θησαυροφυλακίου της Αγγλίας.

Το έτος 1340 τοποθετείται για ορισμένους συγγραφείς η εμφάνιση της διπλογραφικής λογιστικής μεθόδου για την οποία όμως τα πρώτα στοιχεία προκύπτουν το 1406 από τα βιβλία των αδελφών Soranto της Γένουας. Μετέπειτα ο Luca Pacioli από την Τοσκάνη το 1494 εκδίδει το βιβλίο Summa του οποίου το κεφάλαιο "Particularis de Computis et Scripturis" αποτελεί την πρώτη πραγματεία για τη λογιστική.

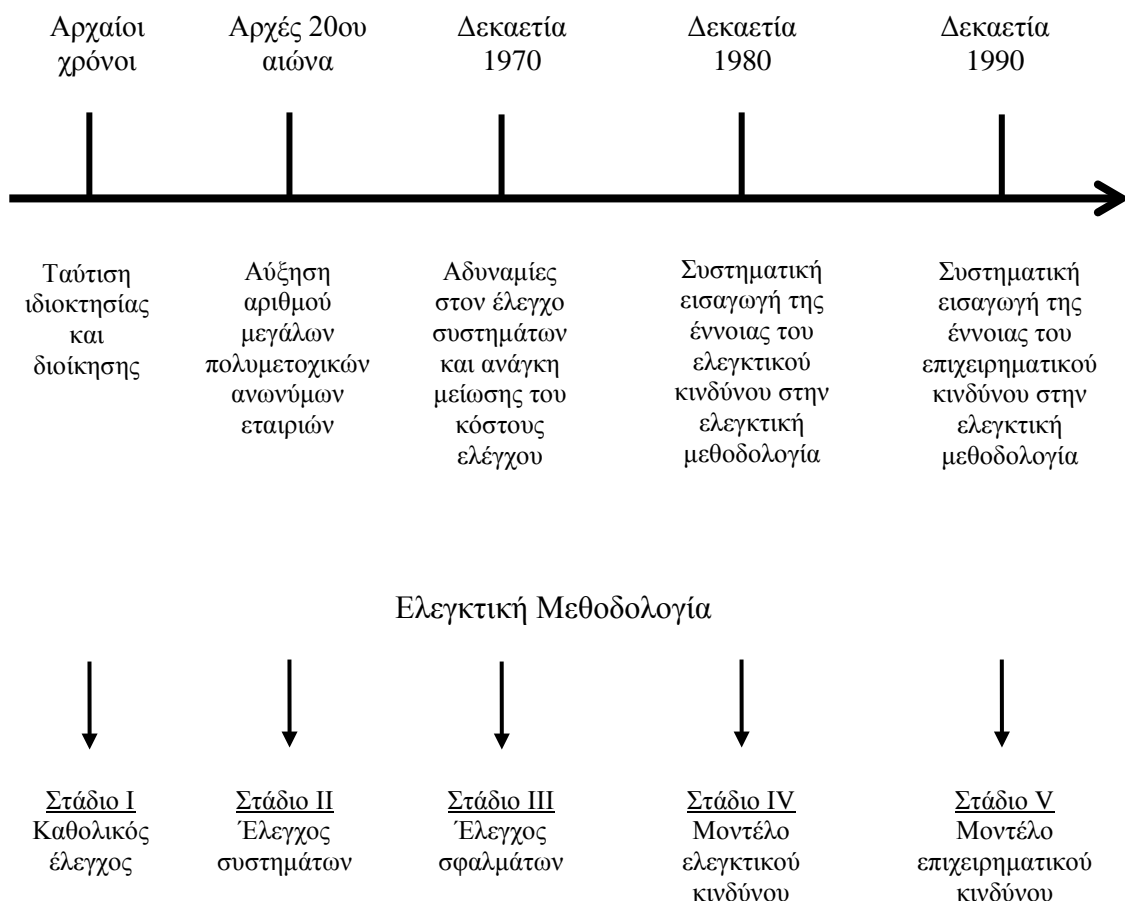
Στην Βενετία εγκαθιδρύεται το 1581 η πρώτη Ένωση Επαγγελματιών Ελεγκτών με τίτλο «Collegio dei Raxonati», ενώ περί τα τέλη του 17ου αιώνα ο Ναπολέοντας ιδρύει στη Γαλλία το ελεγκτικό συνέδριο του Παρισιού.

Κατά την βιομηχανική επανάσταση του 19^{ου} αιώνα θεσπίζεται στην Αγγλία ο θεσμός των Ορκωτών Λογιστών αναγνωρίζοντας παράλληλα την Ελεγκτική ως μέσο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης με νόμο το 1862.

Η εποχή που ακολουθεί αποτελεί ορόσημο για την εξέλιξη της Ελεγκτικής ως Επιστήμη, την επέκτασή της σε πολλές χώρες της Ευρώπης, των ΗΠΑ και της Νότιας Αμερικής και την διαμόρφωσή της σε επαγγελματικό κλάδο με σημαντική αλληλεπίδραση με το οικονομικό σύστημα. Η τεχνολογική επανάσταση του 20^{ου} αιώνα, η συνεπαγόμενη μεγέθυνση και διεθνοποίηση των επιχειρήσεων, η ανάπτυξη σύγχρονων κεφαλαιαγορών αλλά και η μετέπειτα πρόοδος της πληροφοριακής τεχνολογίας και των συστημάτων διοίκησης επέφεραν σταδιακές αλλαγές στην ελεγκτική μεθοδολογία.

Η εξέλιξη της ελεγκτικής μεθοδολογίας παρουσιάζεται στο επόμενο διάγραμμα :

Διάγραμμα 1: Η διαχρονική εξέλιξη της ελεγκτικής μεθοδολογίας

Πηγή: Καραμάνης Κ., (2008).

Μια σύνοψη των βασικών χαρακτηριστικών των διαφόρων σταδίων στην εξέλιξη της ελεγκτικής μεθοδολογίας παρουσιάζεται στον επόμενο πίνακα:

Πίνακας 1: Σύνοψη βασικών χαρακτηριστικών των διαφόρων ελεγκτικών μεθοδολογιών

<p><u>Πρώτο στάδιο: καθολικός έλεγχος (αρχαιότητα έως αργές 20^ο αιώνα)</u></p> <p>Ο ελεγκτής λειτουργούσε αποκλειστικά για την προστασία των συμφερόντων του βασιλιά, γαιοκτήμονα ή επιχειρηματία. Βασικά χαρακτηριστικά του καθολικού ελέγχου:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Έμφαση στην προστασία από λάθη, απάτες και καταδολιεύσεις - Σαφής τάση για έλεγχο του συνόλου των συναλλαγών και των περιουσιακών στοιχείων (καθολικός έλεγχος)
<p><u>Δεύτερο στάδιο: έλεγχος συστημάτων – systems based auditing (αργές 20^ο αιώνα έως δεκαετία 1970)</u></p> <p>Με την αύξηση του μεγέθους των οικονομικών μονάδων που υπόκεινταν σε έλεγχο μετά την βιομηχανική επανάσταση, ο καθολικός έλεγχος κατέστη ασύμφορος ή πρακτικά αδύνατος. Βασικά χαρακτηριστικά του ελέγχου συστημάτων ήταν:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Πρώιμη εισαγωγή της έννοιας του ελεγκτικού κινδύνου στην ελεγκτική πρακτική - Έμφαση στον έλεγχο των διαφόρων συστημάτων λειτουργίας της επιχείρησης, όπως το σύστημα καταχώρησης, επεξεργασίας, ταξινόμησης και ελέγχου λογιστικών πληροφοριών ή τα συστήματα προμηθειών, παραγωγής, πωλήσεων, μισθοδοσίας, κλπ - Υποβιβασμός της προστασίας από απάτες και έμφαση στην επιβεβαίωση της ακρίβειας των λογιστικών δεδομένων των οικονομικών καταστάσεων (true and correct view)
<p><u>Τρίτο στάδιο: έλεγχος σφαλμάτων – substantive approaches (δεκαετία 1970 έως δεκαετία 1980)</u></p> <p>Η μετάβαση στον έλεγχο σφαλμάτων (λογιστικών γεγονότων) οφείλεται στις αδυναμίες του ελέγχου συστημάτων, όπως κακή ιεράρχηση προτεραιοτήτων, ελλιπής σύνδεση με καθαρά προδιαγεγραμμένους ελεγκτικούς σκοπούς και επανάληψη ελεγκτικών διαδικασιών. Ένας δεύτερος λόγος ήταν η σημαντική πίεση στις αμοιβές ελέγχου από αυξανόμενο ανταγωνισμό στην αγορά των ελεγκτικών υπηρεσιών και η ανάγκη μείωσης του κόστους ελέγχου. Βασικά χαρακτηριστικά του ελέγχου σφαλμάτων:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Στροφή προς την διενέργεια ελεγκτικών τεστ για σφάλματα σε επιμέρους λογαριασμούς των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και υποχώρηση του ελέγχου συστημάτων, ο οποίος πάντως δεν εγκαταλείφθηκε ολοκληρωτικά - Στην περίοδο αυτή έγινε αποδεκτός ως κύριος ελεγκτικός σκοπός η έκφραση γνώμης σχετικά με την εύλογη παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων (true and correct view)
<p><u>Τέταρτο στάδιο: το μοντέλο του ελεγκτικού κινδύνου – audit risk model (δεκαετία 1980 έως δεκαετία 1990)</u></p> <p>Η μετάβαση στο μοντέλο του ελεγκτικού κινδύνου είχε ως βασικά αίτια την εντονότερη πίεση στις αμοιβές ελέγχου λόγω αυξανόμενου ανταγωνισμού στην αγορά των ελεγκτικών υπηρεσιών καθώς και την ανάγκη προστασίας των ελεγκτών από αστικές ευθύνες για ελεγκτικά σκάνδαλα (audit scandals). Βασικό χαρακτηριστικό του μοντέλου του ελεγκτικού κινδύνου:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Συστηματική ανάλυση και αξιολόγηση των κινδύνων για σημαντικά σφάλματα στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, κατά το σχεδιασμό των ελεγκτικών διαδικασιών
<p><u>Πέμπτο στάδιο : το μοντέλο του επιχειρηματικού κινδύνου – business risk approach (μέσα δεκαετίας 1990 έως σήμερα)</u></p> <p>Βασικό χαρακτηριστικό του μοντέλου του επιχειρηματικού κινδύνου:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ποιοτική κυρίως μεταβολή σε σχέση με το μοντέλο του ελεγκτικού κινδύνου, με περισσότερη έμφαση στη μελέτη του ευρύτερου περιβάλλοντος στο οποίο λειτουργεί η επιχείρηση και των στρατηγικών κινδύνων που επηρεάζουν την πορεία της.

Βασική Πηγή: Turley and Cooper (1991).

2.3 ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

2.3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ελεγκτική έχει δημιουργήσει ένα πλαίσιο αρχών και κανόνων καθώς και επιμέρους τεχνικών και διαδικασιών ελέγχου των οποίων η αυστηρή τήρηση αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εκπλήρωση του σκοπού της ορθής παρουσίασης της οικονομικής θέσεως και των αποτελεσμάτων ενός οικονομικού φορέα στις ΧΟΚ του. Εντός αυτού του πλαισίου η ελεγκτική εξετάζει το αντικείμενο του ελέγχου, το υποκείμενο του ελέγχου καθώς και τις ελεγκτικές διαδικασίες.

Ως αντικείμενο του ελέγχου νοούνται κυρίως οι ΧΟΚ των επιχειρήσεων, οι οποίες πρέπει να έχουν καταρτιστεί με βάση τις γενικά παραδεγμένες λογιστικές αρχές. Βασικοί σκοποί του ελέγχου είναι η πρόληψη (προληπτικός έλεγχος) καθώς και η αποκάλυψη – καταστολή (κατασταλτικός έλεγχος) ακούσιων ή εκούσιων σφαλμάτων και απατών. Η πιστοποίηση της ακρίβειας και της ορθότητας των ΧΟΚ, της πιστοληπτικής ικανότητας και της τρέχουσας εσωτερικής αξίας των μετοχών μιας οικονομικής μονάδας αποτελούν αντικείμενο του ελέγχου.

Το πρόσωπο που διενεργεί τον έλεγχο (ελεγκτής) αποτελεί το υποκείμενο του ελέγχου. Ο ελεγκτής πρέπει να χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα προσόντα¹ που να τον καθιστούν εγγυητή στην εύρυθμη και ομαλή λειτουργία της οικονομίας. Οι ελεγκτές ανάλογα με τη σχέση τους με την ελεγχόμενο οικονομικό φορέα διακρίνονται σε εσωτερικούς και εξωτερικούς² ελεγκτές.

Η αναζήτηση του ελεγχόμενου φορέα, η κατανόηση του περιβάλλοντός του, η αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικών δικλίδων διεύθυνσης καθώς και των ελεγκτικών κινδύνων, ο σχεδιασμός και η διενέργεια του ελέγχου, η ολοκλήρωση των ελεγκτικών διαδικασιών και η τελική αξιολόγηση με την παράλληλη έκδοση της έκθεσης ελέγχου συγκαταλέγονται στις ελεγκτικές διαδικασίες που υποχρεούται ο ελεγκτής να ακολουθεί κατά τον έλεγχο. Η μεθοδολογία και οι ακολουθούμενες

---

¹ Στον Κώδικα Δεοντολογίας της IFAC περιγράφονται τα βασικά προσόντα καθώς και τα πρότυπα συμπεριφοράς των ελεγκτών.

² Στην κατηγορία των εξωτερικών ελεγκτών περιλαμβάνονται και οι κρατικοί ελεγκτές.

ελεγκτικές τεχνικές και διαδικασίες είναι στην διακριτική ευχέρεια του ελεγκτή και διαφοροποιούνται ανάλογα με τη φύση και το εύρος του αντικείμενου του ελέγχου.

Παρακάτω αφού αρχικά γίνει μια αναφορά στους Ελεγκτικούς Κλάδους, θα επιχειρηθεί η κατηγοριοποίηση των ελέγχων σύμφωνα με κάποια κριτήρια ώστε να καλύπτεται το μεγαλύτερο δυνατό εύρος αυτών, προκειμένου η προσέγγιση, η κατανόηση, η αξιολόγηση και η διενέργεια των ελέγχων να προσαρμόζεται στις ιδιαιτερότητες οποιουδήποτε οικονομικού φορέα.

2.3.2 ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ

Η αυξανόμενη επέκταση του ελέγχου και της Ελεγκτικής Επιστήμης που την καθιστούν ως την λύση σε ζητήματα λογοδοσίας και διαφάνειας, καθιστά αναγκαίο τον διαχωρισμό της σε διάφορους κλάδους, πετυχαίνοντας έτσι περαιτέρω εξειδίκευση για την επίτευξη των στόχων της. Συγκεκριμένα, η Ελεγκτική διακρίνεται σε Δημόσια και Ιδιωτική, Εσωτερική και Εξωτερική καθώς και σε Ελεγκτική των Οικονομικών Αποτελεσμάτων και της Χρηματοοικονομικής.

Ειδικότερα, η Δημόσια Ελεγκτική επιδίδεται στον έλεγχο των Δημόσιων Οργανισμών και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) ενώ η Ιδιωτική Ελεγκτική ελέγχει τις κερδοσκοπικές οικονομικές μονάδες.

Εν συνεχεία, η Εσωτερική Ελεγκτική σύμφωνα με τον Konrath (1998) αποτελεί την ανεξάρτητη διαδικασία η οποία στα πλαίσια του αντικείμενου της εντός του οικονομικού φορέα ελέγχει και εγκρίνει την ορθή λειτουργία του, συμβάλλοντας σημαντικά για την επίτευξη των στόχων του. Από την άλλη πλευρά, η Εξωτερική Ελεγκτική είναι η διαδικασία άσκησης ελέγχου η οποία διενεργείται από επαγγελματίες ελεγκτές τους επονομαζόμενους Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές (ΟΕΛ) και αφορά το λογιστικό και τα επιμέρους οργανωτικά συστήματα της οικονομικής μονάδας με σκοπό την ορθή απεικόνιση των χρηματοοικονομικών μεγεθών της. Θα αποτελούσε παράλειψη αν δεν καταγραφεί και μια επιπλέον κατηγορία της Ελεγκτικής η Κρατική Ελεγκτική η οποία εκτελείται από κρατικούς φορείς όπως η Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (ΔΟΥ), η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤΤΕ), το Ελεγκτικό Συνέδριο (ΕΣ) και αφορά φορολογικούς, τραπεζικούς – νομισματικούς και δημοσιονομικούς ελέγχους

αντίστοιχα. Οι Κάντζος και Χονδράκη (2006) αναφέρουν ότι «η Κρατική Ελεγκτική είναι αρκετά πιο συνοπτική από την Εξωτερική και διαφέρει από αυτή στο ότι δεν ακολουθεί γενικώς παραδεκτά λογιστικά και ελεγκτικά πρότυπα. Περιττό, βεβαίως να πούμε ότι η Κρατική Ελεγκτική θα μπορούσε κάλλιστα να αντικατασταθεί από την Εξωτερική Ελεγκτική και εσωτερικά από σύστημα εσωτερικών ελεγκτών».

2.3.3 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΝ ΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥΣ

Η έκταση των ελέγχων αποτελεί ένα ακόμη κριτήριο για την διάκριση τους σε Γενικούς και Ειδικούς ελέγχους. Οι Γενικοί έλεγχοι επικεντρώνονται, χωρίς περιορισμούς, σε ότι εκτυλίσσεται στα πλαίσια της λειτουργίας ενός οικονομικού φορέα σε ορισμένη χρονική περίοδο. Ο ετήσιος έλεγχος του Ισολογισμού, της Γενικής Εκμετάλλευσης, των Αποτελεσμάτων Χρήσης, της Διάθεσης των Κερδών αποτελούν ενδεικτικά παραδείγματα Γενικών ελέγχων. Απεναντίας, οι Ειδικοί έλεγχοι απευθύνονται σε συγκεκριμένους κλάδους ή τμήματα όπως π.χ. ο έλεγχος της παραγωγής, της αποθήκης, των πωλήσεων, του ταμείου κ.α.

2.3.4 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΟΝ ΣΤΟΧΟ ΤΟΥΣ

Με κριτήριο τον στόχο που επιδιώκουν οι έλεγχοι διακρίνονται σε Προληπτικούς και Κατασταλτικούς. Ειδικότερα, οι Προληπτικοί έλεγχοι πραγματοποιούνται με σκοπό την αποτροπή πιθανών λαθών ή ατασθαλιών κατά την εκτέλεση των πάσης φύσεως συναλλαγών από τους υπόχρεους των οικονομικών μονάδων. Οι έλεγχοι των συμβάσεων προμήθειας αγαθών ή λήψης υπηρεσιών καθώς και των ενταλμάτων είσπραξης - πληρωμής πριν την διενέργεια των αντίστοιχων συναλλαγών αποτελούν μερικούς από τους Προληπτικούς ελέγχους. Αξίζει να επισημανθεί ότι οι φορολογικές αρχές προκειμένου να πατάξουν την φοροδιαφυγή έχουν ως όπλο τους την διενέργεια αρκετών προληπτικών ελέγχων οι οποίοι σχετίζονται με την διακίνηση των αγαθών, την ενημέρωση των λογιστικών βιβλίων και την εκπλήρωση εν γένει των φορολογικών υποχρεώσεων των επιχειρήσεων.

Από την άλλη πλευρά, οι Κατασταλτικοί έλεγχοι διενεργούνται μετά το πέρας των συναλλαγών και έχουν ως στόχο την πιστοποίηση της νομιμότητας αυτών, την τήρηση της αρχής της χρηστής διαχείρισης και του ισχύοντος λογιστικού ή διαχειριστικού

συστήματος καθώς και την αποκάλυψη τυχόν σφαλμάτων και παρατυπιών. Ο έλεγχος των λογαριασμών των δημόσιων υπολόγων, των απολογισμών των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) καθώς και ο έλεγχος των υπολοίπων των τραπεζικών λογαριασμών και του ταμείου των οικονομικών φορέων συμπεριλαμβάνονται στους Κατασταλτικούς ελέγχους.

2.3.5 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥΣ

Ο χρόνος που διαρκεί ένας έλεγχος καθώς και η συχνότητα που διενεργείται, τον διαχωρίζει σε Μόνιμο, Τακτικό και Έκτακτο. Συγκεκριμένα, οι Μόνιμοι Έλεγχοι γίνονται συνεχώς από την αρχή έως το τέλος των οικονομικών συναλλαγών που εκτελούνται από τις επιχειρήσεις κατά την διάρκεια της φορολογικής χρήσης. Ενδεικτικά αναφέρονται ως Μόνιμοι έλεγχοι αυτοί του ημερήσιου ταμείου, του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ), των πωλήσεων κ.λπ.

Ο Τακτικός έλεγχος πραγματοποιείται σε ορισμένα χρονικά διαστήματα (μηνιαίοι, τριμηνιαίοι, εξαμηνιαίοι, ετήσιοι) και χαρακτηρίζεται από το πλεονέκτημα της σύγκρισης των δεδομένων με ανάλογες χρονικές περιόδους με σκοπό την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων της επιχείρησης. Οι έλεγχοι του ισοζυγίου γενικού και αναλυτικών καθολικών και της απογραφής των μη τιμολογηθέντων αποθεμάτων της επιχείρησης κατατάσσονται στους Τακτικούς ελέγχους.

Σε ότι αφορά τους Έκτακτους ελέγχους, διενεργούνται απρόβλεπτα και για ιδιαίτερους λόγους όπως π.χ. όταν υπάρχουν οι υποψίες για κατάχρηση κατόπιν εντολής της Διοίκησης ή του τμήματος Εσωτερικού ελέγχου.

2.3.6 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΟΝ ΕΛΕΓΚΤΗ

Η Ελεγκτική όπως προαναφέρθηκε διακρίνεται σε Εσωτερική και Εξωτερική και διενεργείται αντιστοίχως από εσωτερικούς και εξωτερικούς ελεγκτές. Είναι σαφές ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές οι οποίοι είναι πρόσωπα άμεσα εξαρτημένα από την ίδια την οικονομική μονάδα³ διενεργούν τους Εσωτερικούς ελέγχους στην επιχείρηση.

---

³ Συνήθως συγκαταλέγονται στο εργατικό δυναμικό της επιχείρησης.

Θεωρείται αναγκαία η ύπαρξη, η επάρκεια και η ομαλή λειτουργία ενός συστήματος Εσωτερικού ελέγχου προκειμένου να διασφαλιστεί στην οικονομική μονάδα η επίτευξη των στρατηγικών και επιχειρησιακών της στόχων (Savcuk, 2007). Ο Εσωτερικός έλεγχος ο οποίος αποτελεί το εργαλείο του σύγχρονου management, θα πρέπει να έχει την δυνατότητα πρόσβασης σε όλα απαιτούμενα έγγραφα και αρχεία για την διενέργεια του ελεγκτικού έργου προκειμένου να συμβάλει και να προσθέσει αξία στο έργο της Διοίκησης (Παπαστάθης, 2006). Ένας επιτυχής Εσωτερικός έλεγχος έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό των σφαλμάτων και των παρατυπιών που θα δυσχέραιναν την ομαλή λειτουργία του οικονομικού φορέα ζημιώνοντας τον παράλληλα, την ορθότητα των οικονομικών συναλλαγών και κατ' επέκταση την αξιοπιστία των ΧΟΚ.

Ο Εξωτερικός έλεγχος διεξάγεται από τους ΟΕΛ οι οποίοι δεν σχετίζονται αλλά και ούτε εξαρτώνται από τον ελεγχόμενο οικονομικό φορέα. Κατά την διενέργεια του Εξωτερικού ελέγχου συγκεντρώνονται όλα τα απαιτούμενα ελεγκτικά τεκμήρια ώστε ο ελεγκτής να έχει την δυνατότητα απαρέγκλιτα να εκφράσει αιτιολογημένα την επαγγελματική του γνώμη σχετικά με το εάν οι ετήσιες ΧΟΚ παρουσιάζονται εύλογα και με βάση τις γενικά παραδεκτές λογιστικές αρχές. Παράλληλα, ο Εξωτερικός έλεγχος διαπιστώνει την πιστοληπτική ικανότητα της ελεγχόμενης επιχείρησης, αξιολογεί την οικονομική της οργάνωση και υποβάλλει προτάσεις για την βελτίωση της λειτουργίας της.

2.3.7 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΟ ΣΗΜΕΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΟΥΣ

Το σημείο αναφοράς των ελέγχων και κατ' επέκταση το στοιχείο που επιλέγεται να επικεντρωθεί ο έλεγχος τους κατατάσσει σε Χρηματοοικονομικούς, Λειτουργικούς, Αποδοτικότητα, Συμμόρφωσης και Ειδικούς.

Ο Χρηματοοικονομικός έλεγχος διαπιστώνει την ορθότητα των ΧΟΚ ελέγχοντας παράλληλα την αξιοπιστία και την αποδοτικότητα του λογιστικού συστήματος του ελεγχόμενου οικονομικού φορέα.

Ο Λειτουργικός ή Διαχειριστικός έλεγχος αξιολογεί την κάθε λειτουργία της επιχείρησης μεμονωμένα συγκρίνοντάς την με τις γενικά παραδεκτές αρχές

επιστημονικών κλάδων και συνάμα με το πλαίσιο κανόνων και διαδικασιών που πηγάζουν από την ίδια.

Ο έλεγχος Αποδοτικότητας καλείται να αξιολογήσει το μέγεθος της αποτελεσματικότητας μιας λειτουργίας ή ενός συνόλου διαδικασιών καθώς και της ίδιας της Διοίκησης ενός οικονομικού φορέα κατά την δραστηριοποίησή του.

Ο έλεγχος Συμμόρφωσης εξετάζει το αν τηρούνται από την οικονομική μονάδα οι υποχρεώσεις που απορρέουν από διάφορες συμφωνίες – συμβάσεις που έχει συνάψει με αντισυμβαλλόμενους της. Η ευθυγράμμιση με τους όρους δανειακών συμβάσεων, συμβολαίων συνεργασίας και η πιστή τήρηση των διαδικασιών που διέπουν τις επιδοτήσεις του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) εντάσσονται στους ελέγχους Συμμόρφωσης.

Τέλος, οι Ειδικοί έλεγχοι επικεντρώνονται σε εξειδικευμένα ζητήματα τα οποία δεν συμπεριλαμβάνονται στο αντικείμενο των ανωτέρω ελέγχων όπως οι έλεγχοι Διασφάλισης Ποιότητας ISO, Εργασίας που διεξάγονται από το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ), Περιβάλλοντος, οι Υγειονομικοί έλεγχοι, οι Δικαστικοί έλεγχοι κ.λπ.

2.3.8 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΝ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥΣ

Γίνεται αντιληπτό ότι είναι ανέφικτο ο έλεγχος να διενεργείται με κάθε λεπτομέρεια σε μια οικονομική μονάδα λόγω του μεγέθους των εξεταζόμενων ελεγκτικών τεκμηρίων. Κατά συνέπεια και σύμφωνα με το ΔΕΠ 530 έχει υιοθετηθεί διεθνώς η αρχή του δειγματοληπτικού ελέγχου. Ο δειγματοληπτικός έλεγχος έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή των ελεγκτικών διαδικασιών σε λιγότερο από το 100% των στοιχείων που απεικονίζουν τις συναλλαγές, μειώνοντας παράλληλα το χρόνο, την προσπάθεια και το κόστος της ελεγκτικής. Ο ΟΕΛ οφείλει να εξετάσει τους τυχόν κινδύνους του ελέγχου και να λαμβάνει επαρκή και κατάλληλα αποδεικτικά στοιχεία στηριζόμενος στην επαγγελματική του κρίση γιατί διαφορετικά ελλοχεύει ο κίνδυνος σχηματισμού λανθασμένης γνώμης και αποτυχίας εντοπισμού των σφαλμάτων ή της απάτης (Danescu, 2012).

Η δειγματοληψία διεξάγεται με δύο βασικές μεθόδους διαχωρίζοντας έτσι τον έλεγχο σε Οριζόντιο και Κάθετο. Κατά την διενέργεια του Οριζόντιου ελέγχου ο ελεγκτής αρχικά επιλέγει και διερευνά δείγμα από τα πρωτότυπα παραστατικά των συναλλαγών, εξετάζει την ορθότητα των λογιστικών εγγραφών, ελέγχει το γενικό και τα αναλυτικά καθολικά καθώς και το οριστικό ισοζύγιο τους και εν συνεχεία επικεντρώνεται στις ΧΟΚ (Ισολογισμός, Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης, Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων κ.λπ.). Από την άλλη πλευρά ο Κάθετος έλεγχος ακολουθεί μια αντίθετη πορεία αρχίζοντας από την επαλήθευση των μεγεθών που παρουσιάζονται στις ΧΟΚ και καταλήγει στα πρωτότυπα δικαιολογητικά από τα οποία και προέκυψαν τα σχετικά ποσά. Συμπερασματικά, ακολουθώντας την αρχή της δειγματοληψίας διαπιστώνεται ότι ο Οριζόντιος και ο Κάθετος έλεγχος αλληλοσυμπληρώνονται μεταξύ τους με κοινό σκοπό την εύλογη αποτύπωση της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης.

Επιπροσθέτως, η πρακτική των παραδεκτών λογιστικών αρχών και μεθόδων ελέγχου και η χρήση έμμεσων συνοπτικών ελεγκτικών διαδικασιών, διαχωρίζει τον έλεγχο σε Συστηματικό και Μη Συστηματικό. Συγκεκριμένα, ο Συστηματικός έλεγχος ακολουθεί τα στάδια της αποδοχής του ελεγκτικού έργου, της αρχικής ενημέρωσης και γνώσης της οικονομικής μονάδας, της αξιολόγησης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, της εκτίμησης του ελεγκτικού κινδύνου, της εκτέλεσης των απαιτούμενων ελεγκτικών διεργασιών καθώς και της χορήγησης της έκθεσης ελέγχου. Τέλος, ο Μη Συστηματικός έλεγχος χρησιμοποιεί ποιοτικά συστήματα ανίχνευσης και έρευνας του ελεγχόμενου φορέα καταφεύγοντας σε συντεταγμένες ελεγκτικές διαδικασίες, όπως η χρήση αριθμοδεικτών, συγκρίνοντας τον με παραπλήσιες οικονομικές μονάδες.

Αβίαστα λοιπόν, συνάγεται το συμπέρασμα ότι ο διενεργούμενος έλεγχος ενός οικονομικού φορέα ενδέχεται να εμπίπτει σε περισσότερες από μία από τις ανωτέρω κατηγορίες. Είναι εφικτό δηλαδή ο έλεγχος που διενεργεί ένας ΟΕΛ σε μια επιχείρηση να χαρακτηριστεί ταυτόχρονα ως Εξωτερικός, Κάθετος, Συστηματικός, Τακτικός και Γενικός πιστοποιώντας έτσι την ποικιλομορφία των ελέγχων.

2.4 ΕΛΕΓΚΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

2.4.1 *ΕΙΣΑΓΩΓΗ*

Το πολυσύνθετο σύγχρονο παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον έχει διαμορφώσει τις κατάλληλες συνθήκες για μια πρωτόγνωρη ανάπτυξη των οικονομικών φορέων μέσω της τεχνολογίας και της απελευθέρωσης του εμπορίου, δημιουργώντας παράλληλα ισχυρούς οικονομικούς και επιχειρηματικούς δεσμούς αυξάνοντας την οικονομική αλληλεξάρτηση των κρατών. Οι νέες αυτές οικονομικές συνθήκες καθιστούν αναγκαία την θέσπιση και εφαρμογή Διεθνών Προτύπων τα οποία θα δημιουργήσουν το κατάλληλο πλαίσιο για την διασφάλιση υψηλής ποιότητας οικονομικής πληροφόρησης η οποία θα χαρακτηρίζεται από ομοιομορφία και συγκρισιμότητα διεθνώς.

Για την επίτευξη των ανωτέρω η Διεθνής Ομοσπονδία Λογιστών (ΔΟΛ) - International Federation of Accountants (IFAC)⁴ έθεσε ως στόχο την ανάπτυξη παγκοσμίως του λογιστικού επαγγέλματος θεσπίζοντας τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (ΔΛΠ) και τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα (ΔΕΠ) για την προάσπιση του δημόσιου συμφέροντος.

Το γεγονός της υιοθέτησης των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ) - International Financial Reporting Standards (IFRS) από 122 χώρες πιστοποιεί πλέον ότι αποτελούν την παγκόσμια γλώσσα για την χρηματοοικονομική πληροφόρηση. Συγκεκριμένα, σε 101 (83%) από τις 122 χώρες τα ΔΠΧΠ εφαρμόζονται ήδη για όλες ή τις περισσότερες εγχώριες εισηγμένες εταιρείες και περίπου το 60% από αυτές απαιτούν την υιοθέτησή τους και από τις μη εισηγμένες (Pacter, 2014).

---

⁴ Η ΔΟΛ ιδρύθηκε στις 07 Οκτωβρίου 1977 στο Μόναχο της Γερμανίας στο 11^ο Παγκόσμιο συνέδριο Λογιστών με σκοπό την αναβάθμιση του λογιστικού και ελεγκτικού έργου. Σήμερα περιλαμβάνει 179 μέλη από 130 χώρες που εκπροσωπούν πάνω από 2,5 εκατ. φυσικά πρόσωπα (λογιστές - ελεγκτές).

Η σπουδαιότητα και η απήχηση των ΔΠΧΠ εκφράζεται επίσης και από τον Michel Prada⁵ ο οποίος υποστηρίζει ότι, «Το όραμα των παγκόσμιων λογιστικών προτύπων έχει υποστηριχθεί δημοσίως από όλους σχεδόν τους διεθνείς οργανισμούς, περιλαμβανομένης της Group of Twenty Finance Ministers and Central Bank Governors (G20), της Παγκόσμιας Τράπεζας, του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ), της Επιτροπής της Βασιλείας, του Διεθνούς Οργανισμού Επιτροπών Κεφαλαιαγοράς - International Organization of Securities Commissions (IOSCO) και της IFAC. Δώδεκα χρόνια μετά τη μεταρρύθμιση της Επιτροπής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων - International Accounting Standards Committee (IASC)⁶, την δημιουργία του ιδρύματος IFRS και του Συμβουλίου των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων - International Accounting Standards Board (IASB), τώρα έχουμε σαφείς αποδείξεις ότι το όραμα γίνεται πραγματικότητα» (Prada, 2013, σελ.6).

Το Συμβούλιο Διεθνών Προτύπων Ελέγχου και Διασφάλισης - International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) ιδρύθηκε τον Μάρτιο του 1978 και στο παρελθόν ήταν γνωστό ως Διεθνής Επιτροπή Ελεγκτικής Πρακτικής (IAPC) η οποία αρχικά επικεντρώθηκε στο πεδίο εφαρμογής των ελέγχων των ΧΟΚ και στις γενικές κατευθύνσεις του λογιστικού ελέγχου. Μετέπειτα, το 1991 οι κατευθυντήριες γραμμές κωδικοποιούνται ως Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα (ΔΕΠ) - International Standards on Auditing (ISA) και το 2002 η IAPC μετασχηματίζεται σε IAASB ξεκινώντας ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα για την ενίσχυση της σαφήνειας των ΔΕΠ της. Το IAASB λειτουργεί υπό την εποπτεία της IFAC θέτοντας υψηλής ποιότητας διεθνών προτύπων για τον έλεγχο και διευκολύνοντας την σύγκλιση των διεθνών και εθνικών ελεγκτικών προτύπων. Έτσι το IAASB βελτιώνει την ποιότητα και την ομοιομορφία της ελεγκτικής πρακτικής διεθνώς και συνάμα ενισχύει την εμπιστοσύνη του κοινού στους ΟΕΛ προασπίζοντας το δημόσιο συμφέρον.

---

⁵ Ο Michel Prada προεδρεύει των IFRS από την 1η Ιανουαρίου 2012.

⁶ Η Επιτροπή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASC) αντικαταστάθηκε από το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB).

2.4.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΠ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο έλεγχος στην νεότερη Ελλάδα συνδέεται με το θεσμό της Ανώνυμης Εταιρείας (ΑΕ) η οποία εμφανίστηκε ως επιταγή της νομοθεσίας και όχι ως ανάγκη της αγοράς (Παμπούκης, 1994) και οι αρχικοί της κανόνες περιλαμβάνονται στον Ελληνικό Εμπορικό Κώδικα (ΕΕΚ) στις 19 Απριλίου 1835. Αργότερα ο Ν.1348/1918⁷, ο οποίος αποτελεί την πρώτη κρατική παρέμβαση στο Λογιστικό και Ελεγκτικό επάγγελμα, ρυθμίζει διάφορα λογιστικά θέματα, θεσπίζει τις διατάξεις περί της καταρτίσεως και του περιεχομένου του ισολογισμού των ΑΕ, θέτει τις ΑΕ υπό στενή κρατική εποπτεία και προετοιμάζει την δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πλαισίου, του Ν.2190/1920⁸ οποίος και ισχύει έως και σήμερα με κάποιες όμως διαφοροποιήσεις. Στα άρθρα 36 και 37 του Ν.2190/1920 γίνεται για πρώτη φορά αναφορά στην υποχρέωση του έλεγχου του ισολογισμού των ΑΕ από τουλάχιστον 2 εξωτερικούς ελεγκτές, στην έκθεση ελέγχου προς την Γενική Συνέλευση (ΓΣ), στην επιβεβαίωση της ακρίβειας και νομιμότητας των λογιστικών εγγράφων από τα οποία προέρχονται τα στοιχεία του ισολογισμού και διάφορα άλλα που σχετίζονται με το ελεγκτικό έργο.

Μετέπειτα επί πρωθυπουργίας Ελευθέριου Βενιζέλου ψηφίζεται ο Ν.5076/1931⁹ ο οποίος στο άρθρο 31 επιτρέπει την σύσταση και λειτουργία του Σώματος Ορκωτών Λογιστών (ΣΟΛ) για την διεξαγωγή τακτικού ελέγχου επί των ΑΕ, η οποία εντέλει υλοποιείται με το Νομοθετικό Διάταγμα 3329/1955¹⁰ θεσμοθετώντας το ελληνικό ελεγκτικό επάγγελμα. Στην Ελλάδα εκτός από το ΣΟΛ δραστηριοποιήθηκαν και άλλα ελεγκτικά γραφεία τα οποία όμως μέχρι το 1993 δεν αναγνωρίζονταν από την ελληνική νομοθεσία, εξαιτίας της ιδιότυπης οργάνωσης του ελεγκτικού θεσμού. Αξίζει να σημειωθεί ότι το Νομοθετικό Διάταγμα 4107/1960¹¹ προέβλεπε την προοπτική απελευθέρωσης του ελεγκτικού επαγγέλματος με την παροχή δυνατότητας για την δημιουργία ανεξάρτητων γραφείων ΟΕΛ σχέδιο όμως που δεν υλοποιήθηκε από τις

⁷ Ο Νόμος 1348 δημοσιεύθηκε στο Πρώτο Τεύχος στο υπ' αριθ. 91 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 28 Απριλίου 1918.

⁸ Ο Νόμος 2190 δημοσιεύθηκε στο Πρώτο Τεύχος στο υπ' αριθ. 144 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 30 Ιουνίου 1920.

⁹ Ο Νόμος 5076 δημοσιεύθηκε στο Πρώτο Τεύχος στο υπ' αριθ. 186 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 7 Ιουλίου 1931.

¹⁰ Το Νομοθετικό Διάταγμα 3329 δημοσιεύθηκε στο Πρώτο Τεύχος στο υπ' αριθ. 230 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 25 Αυγούστου 1955.

¹¹ Το Νομοθετικό Διάταγμα 4107 δημοσιεύθηκε στο Πρώτο Τεύχος στο υπ' αριθ. 130 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 23 Σεπτεμβρίου 1960.

εκάστοτε κυβερνήσεις με δεδομένη την αρνητική στάση της ηγεσίας του ΣΟΛ (Καραμάνης, 2008).

Εν συνεχεία, το ΣΟΛ εκδίδει πρότυπα ελεγκτικής αρχικά το έτος 1979¹² και συμπληρωματικά το έτος 1993¹³ προσαρμοσμένα στις βασικές αρχές των ΔΕΠ καθώς και στις ειδικές απαιτήσεις της Ελληνικής νομοθεσίας. Έπειτα το άρθρο 75 του Ν.1969/1991¹⁴ κατάργησε το ΣΟΛ και ίδρυσε το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ) στα πρότυπα των υπόλοιπων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) δημιουργώντας παράλληλα τις εταιρείες ελεγκτών. Οι διατάξεις του Προεδρικού Διατάγματος 226/1992¹⁵ καθορίζουν την νέα μορφή οργάνωσης και λειτουργίας του ελεγκτικού επαγγέλματος στην Ελλάδα και αποτελούν έως και σήμερα το βασικό νομοθέτημά του.

Στη συνέχεια με τον Ν.3148/2003¹⁶ ιδρύθηκε η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΤΕ) με όργανα το Συμβούλιο Λογιστικής Τυποποίησης¹⁷ (ΣΛΟΤ), το Συμβούλιο Ποιοτικού Ελέγχου και την Εκτελεστική Επιτροπή, η οποία εποπτεύει το ελεγκτικό - λογιστικό επάγγελμα και κατ' επέκταση το ΣΟΕΛ με σκοπό την εφαρμογή της λογιστικής τυποποίησης και της διασφάλισης της ποιότητας των λογιστικών ελέγχων. Κατόπιν η ΕΛΤΕ εν αναμονή της πλήρους υιοθέτησης των ΔΕΠ σύμφωνα πάντα με την Όγδοη Ελεγκτική Οδηγία, εξέδωσε με την υπ' αριθ.483/8.9.2004¹⁸ απόφαση του Διοικητικού της Συμβουλίου (ΔΣ) τα Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα (ΕΕΠ).

---

¹² Τα πρότυπα δημοσιεύθηκαν στο Δεύτερο Τεύχος στο υπ' αριθ. 1119 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 18 Δεκεμβρίου 1979.

¹³ Τα πρότυπα δημοσιεύθηκαν στο Δεύτερο Τεύχος στο υπ' αριθ. 126 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 5 Μαρτίου 1993.

¹⁴ Ο Νόμος 1969 δημοσιεύθηκε στο Πρώτο Τεύχος στο υπ' αριθ. 167 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 30 Οκτωβρίου 1991.

¹⁵ Το Προεδρικό Διάταγμα δημοσιεύθηκε στο Πρώτο Τεύχος στο υπ' αριθ. 120 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 14 Ιουλίου 1992.

¹⁶ Ο Νόμος 3148 δημοσιεύθηκε στο Πρώτο Τεύχος στο υπ' αριθ. 136 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 5 Ιουνίου 2003.

¹⁷ Το άρθρο 4 του Ν. 3148/2003 κατάργησε το Εθνικό Συμβούλιο Λογιστικής (ΕΣΥΛ) το οποίο είχε συσταθεί με το Ν. 1819/1988 (ΦΕΚ 256 Α') και το αντικατέστησε με το ΣΛΟΤ.

¹⁸ Η υπ' αριθ.483/8.9.2004 απόφαση του ΔΣ της ΕΛΤΕ δημοσιεύθηκε στο Δεύτερο Τεύχος στο υπ' αριθ. 1589 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 22 Οκτωβρίου 2004.

Μετέπειτα, με το Ν. 3693/2008¹⁹ εναρμονίζεται η ελληνική νομοθεσία με την Οδηγία 2006/43/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου περί υποχρεωτικών ελέγχων των ετήσιων και των ενοποιημένων λογαριασμών και του Συμβουλίου της 17^{ης} Μαΐου 2006, μεταβάλλοντας το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει το ελεγκτικό – λογιστικό επάγγελμα. Συγκεκριμένα με το άρθρο 24 ορίζεται ότι πλέον οι υποχρεωτικοί έλεγχοι ανάλογα με τη φύση τους θα διενεργούνται σύμφωνα με τα ΔΕΠ, τα Διεθνή Πρότυπα Επισκόπησης - International Standards on Review Engagements (ISRE) και τα Διεθνή Πρότυπα Συναφών Εργασιών - International Standards on Related Services (ISRS). Επίσης, τα νόμιμα ελεγκτικά γραφεία είναι υποχρεωμένα να τηρούν εσωτερικό σύστημα διασφάλισης της ποιότητας των ελεγκτικών εργασιών τους εναρμονισμένο με τις διατάξεις των Διεθνών Προτύπων Ελέγχου Ποιότητας.

Τέλος, η ΕΛΤΕ με την υπ' αριθ.0006/10 ανακοίνωση στις 11 Οκτωβρίου 2010 αναφέρει ότι κατ' εξουσιοδότηση της το ΣΟΕΛ μετάφρασε τα αποσαφηνισμένα ΔΕΠ στην Ελληνική γλώσσα, η μετάφραση των οποίων εγκρίθηκε από την αρμόδια Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Directorate General for Translation). Στη συνέχεια με την υπ' αριθ.005/12 Κανονιστική Πράξη της, εγκρίνει την εκπονηθείσα μετάφραση των ΔΕΠ παράλληλα με την δημοσίευση στο ΦΕΚ της υπ' αριθ. 41658/722/1.10.2012²⁰ εγκριτικής απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών (ΥΟ) της Ελλάδας.

2.4.3 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

Όπως προαναφέρθηκε, το ΣΟΛ εγκρίνει και εφαρμόζει ελεγκτικά πρότυπα (Standards) το έτος 1979 για πρώτη φορά στην Ελλάδα, υιοθετώντας ομοίομορφες αρχές και κανόνες στην διενέργεια των ελέγχων και διαμορφώνοντας παράλληλα το πλαίσιο ελεγκτικών διαδικασιών για την εφαρμογή των λογιστικών αρχών και την αντιμετώπιση των διαφόρων ελεγκτικών θεμάτων. Εν συνεχεία, η ΕΛΤΕ προσαρμοσμένη στις νέες παγκόσμιες εξελίξεις στον τομέα του ελέγχου και κατόπιν εισηγήσεως του ΣΟΕΛ, εκδίδει νέα επικαιροποιημένα ελεγκτικά πρότυπα (ΕΕΠ) το έτος 2004 με σκοπό την

---

¹⁹Ο Νόμος 3693 δημοσιεύθηκε στο Πρώτο Τεύχος στο υπ' αριθ. 174 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 25 Αυγούστου 2008.

²⁰ Η υπ' αριθ.41658/722/1.10.2012 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών της Ελλάδας δημοσιεύθηκε στο Δεύτερο Τεύχος στο υπ' αριθ.2848 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 23 Οκτωβρίου 2012.

αναβάθμιση της ποιότητας του ελεγκτικού έργου και της οικονομικής πληροφόρησης στην Ελλάδα.

Τα Standards και τα ΕΕΠ όπως αυτά δημοσιεύτηκαν στα αντίστοιχα Φύλλα Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) καθώς και οι τύποι διαφοροποιημένης γνώμης εκθέσεων ελέγχου σύμφωνα με το ΕΕΠ 7700 παρουσιάζονται στους δύο πίνακες και στο σχετικό διάγραμμα που ακολουθούν:

Πίνακας 2: Πρότυπα (Standards) Ελεγκτικής

ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
100	ΒΑΣΙΚΑ «STANDARDS»
101	Σκοπός του ελέγχου
110	Προσωπικά Προσόντα
111	Ελεγκτικών Προσωπικών
120	Αμερόληπτος Στάσις
130	Επιδεξιότητα και Επιμέλεια
140	Ευθύναι, Υποχρεώσεις, Δικαιώματα του Ελεγκτού
200	«STANDARDS» ΚΑΛΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΕΩΣ
201	Γενικά – Επαγγελματική Κρίσις
202	Ελεγκτικά Τεκμήρια
203	Ελεγχόμενα Βιβλία και Στοιχεία – Αιτούμενα Πληροφορία
204	Χρόνος Ενάρξεως και Εκτελέσεως της Ελεγκτικής Εργασίας
210	Προκαταρκτική Ενημέρωσις
220	Λογιστική Οργάνωσις και Εσωτερικός Έλεγχος
220.1	Λογιστική Οργάνωσις
220.2	Έννοια και βασικά αρχαί του συστήματος εσωτερικού ελέγχου
220.3	Μελέτη του εσωτερικού ελέγχου
220.4	Αξιολόγησις διευθυντικού ελέγχου
221	Επαλήθευσις και εκτίμησις του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου
221.1	Προσωπικών και Διοίκησις
221.2	Υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου
222	Κενά και Αδυναμιαί της Λογιστικής Οργανώσεως και του Εσωτερικού Ελέγχου
223	Εσωτερική Οργάνωσις και Εξωτερικός Έλεγχος
230	Ο Αναλυτικός Έλεγχος
231	Ελεγκτικά Μέθοδοι και Διαδικασίαι
232	Μεθοδικότης και Προγραμματισμός
233	Έκτασις του Ελέγχου
233.1	Αντιπροσωπευτικότης του δείγματος ελέγχου
233.2	Προσδιορισμός του δείγματος ελέγχου
233.3	Έταιροι κανόνες επιλογής και εξετάσεως του δείγματος ελέγχου
233.4	Τροποποίησις δείγματος ελέγχου
233.5	Έλεγχος εις βάθος
234	Διάρκεια του Αναλυτικού Ελέγχου
240	Κριτική Έρευνα
250	Έλεγχος Υποκαταστημάτων
260	Ουσιαστικά Ελεγκτικά Επαιθεύσεις
261	Επαλήθευσις Απαιτήσεων και Υποχρεώσεων και λοιπών Περιουσιακών Στοιχείων
261.1	Επαλήθευσις δι' αλληλογραφίας
261.2	Αυτοπρόσωπος διαπίστωσις
261.3	Υπαρξίς και κυριότης παγίων
261.4	Χρεώγραφα παρά Τραπέζην
261.5	Αποθέματα
261.6	Παρακολούθησις της φυσικής απογραφής
261.7	Τυχόν αποθέματα τρίτων καταγράφονται ιδιαίτέρως

	261.8	Εξέτασις κυριότητας των αποθεμάτων
	262	Έλεγχος Αποτιμήσεων
	263	Ενδεχόμενοι Απαιτήσεις και Υποχρεώσεις
	264	Έλεγχος Εσόδων – Εξόδων
	265	Μεταγενέστερα Γεγονότα
	270	Αποκάλυψις Ανωμαλιών
	270.1	Γενικά Ευθύναι
	270.2	Κριτήρια σπουδαιότητας
	270.3	Ενέργεια του Ελεγκτού
	280	Φύλλα Εργασίας
	290	Τεχνικά Οδηγία
300		«STANDARDS» ΕΚΘΕΣΕΩΝ
400		«STANDARDS» ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΛΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Πηγή: ΦΕΚ Β' 1119/18.12.1979.

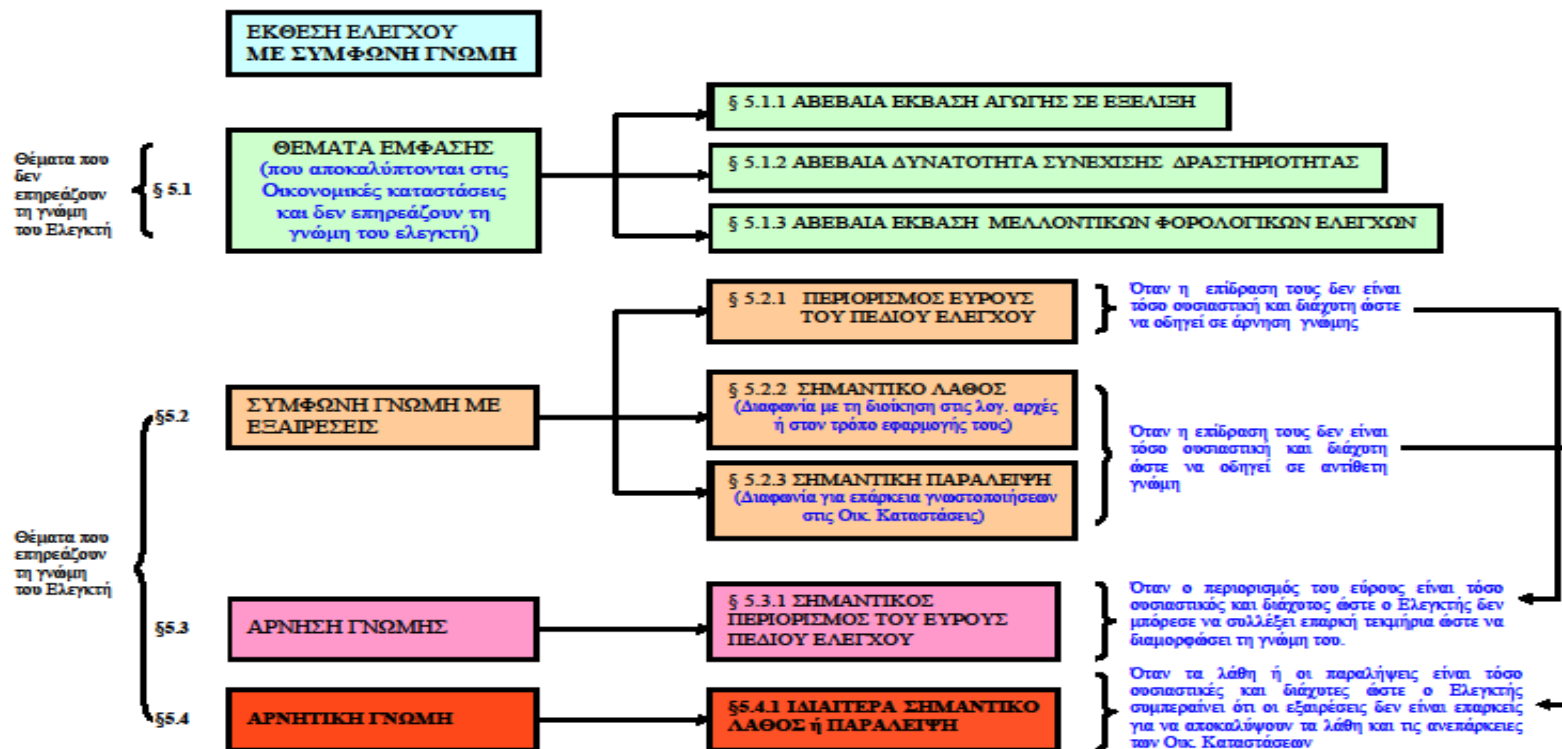
Πίνακας 3: Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα

ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	
1100	Εισαγωγή στα Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα
1110	Γλωσσάριο Όρων
1120	Πλαίσιο Ελληνικών Ελεγκτικών Προτύπων (ΕΕΠ) και επικουρική χρησιμοποίηση των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων (ΔΕΠ)
ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΕΥΘΥΝΕΣ	
2200	Στόχος του ελέγχου των Οικονομικών Καταστάσεων και γενικές αρχές που τον διέπουν
2210	Όροι εντολής του ελέγχου
2220	Ποιοτικός έλεγχος της ελεγκτικής εργασίας
2230	Τεκμηρίωση
2240	Η ευθύνη του ελεγκτή να διερευνήσει, στα πλαίσια του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων, το ενδεχόμενο εκούσιων και ακούσιων λαθών
2250	Αξιολόγηση, στα πλαίσια το ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων, της συμμόρφωσης με τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς
2260	Κοινοποίηση των ευρημάτων του ελέγχου στους έχοντες την ευθύνη της διακυβέρνησης του ελεγχόμενου οργανισμού
3300	Σχεδιασμός
3310	Κατανόηση της ελεγχόμενης δραστηριότητας
3315	Εξοικείωση με τον ελεγχόμενο οργανισμό και το λειτουργικό του περιβάλλον και εκτίμηση των κινδύνων ύπαρξης ουσιωδών λαθών
3320	Ελεγκτική σημαντικότητα (Ουσιαστικότητα)
3330	Συνάρτηση των ελεγκτικών διαδικασιών με τους εκτιμηθέντες κινδύνους
4400	Αξιολόγηση των κινδύνων και δικλείδες ασφαλείας
4401	Έλεγχος σε μηχανογραφημένα πληροφοριακά περιβάλλοντα
4402	Έλεγχος οργανισμών που χρησιμοποιούν εξωτερικούς λογιστές
ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ	
5500	Ελεγκτική μαρτυρία
5501	Ελεγκτική μαρτυρία – ειδικές περιπτώσεις
5505	Κατ' ευθείαν επιβεβαιώσεις
5510	Έλεγχος διενεργούμενος για πρώτη φορά – Υπόλοιπα ανοίγματος
5520	Διαδικασίες αναλυτικής διερεύνησης
5530	Ελεγκτική δειγματοληψία και άλλες επιλεγμένες διαδικασίες δοκιμασίας
5540	Έλεγχος λογιστικών εκτιμήσεων
5545	Έλεγχος της επιμέτρησης της εύλογης αξίας και της παράθεσης των σχετικών πληροφοριών
5550	Έλεγχος λογιστικών εκτιμήσεων
5545	Έλεγχος της επιμέτρησης της εύλογης αξίας και της παράθεσης των σχετικών πληροφοριών
5550	Συγγενή πρόσωπα
5560	Μεταγενέστερα γεγονότα
5570	Δυνατότητα ομαλής συνέχισης (της δραστηριότητας / των εργασιών)
5580	Παραστάσεις της διοίκησης

ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΡΙΤΩΝ	
6600	Χρησιμοποίηση της εργασίας άλλου ελεγκτή
6610	Αξιοποίηση του έργου των εσωτερικών ελεγκτών
6620	Χρησιμοποίηση της εργασίας πραγματογνώμονα
ΕΛΕΓΚΤΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ	
7700	Η έκθεση ελέγχου επί Οικονομικών Καταστάσεων
7710	Συγκριτικά στοιχεία
7720	Άλλες πληροφορίες στα έγγραφα που περιέχουν τις εξηλεγμένες οικονομικές καταστάσεις
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ	
8800	Η έκθεση ελέγχου στην περίπτωση ελέγχων με εξειδικευμένους στόχους

Πηγή: ΦΕΚ Β' 1589/22.10.2004.

Διάγραμμα 2: Τύποι διαφοροποιημένης γνώμης εκθέσεων ελέγχου βάσει του ΕΕΠ 7700

Πηγή: Ροδούλα Ρούσου, Μέλος Επιτροπής Διεθνών Σχέσεων ΣΟΕΑ.

2.4.4 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

Έπειτα από την υιοθέτηση των ΕΕΠ, ο Ν.3693/2008 αφενός ορίζει τις έννοιες του υποχρεωτικού ελέγχου, του νόμιμου ελεγκτή, του ελεγκτικού γραφείου, της έκθεσης ελέγχου κ.λπ. και αφετέρου καθιερώνει τον υποχρεωτικό έλεγχο²¹ των ΧΟΚ ο οποίος θα διενεργείται πλέον σύμφωνα με τα ΔΕΠ. Ακολούθως παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα τα ΔΕΠ όπως αυτά ισχύουν σήμερα έπειτα από την έγκριση και μετάφρασή τους στην ελληνική γλώσσα το έτος 2012:

---

²¹Με την υπ'αριθ.31157/397/15.7.2013 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών της Ελλάδας η οποία δημοσιεύθηκε στο Δεύτερο Τεύχος στο υπ'αριθ.1786 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 24 Ιουλίου 2013, καθορίζεται ως «υποχρεωτικός έλεγχος» η οποιαδήποτε φύσεως και έκτασης ελεγκτική εργασία αναλαμβάνεται, σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Αναθέσεων Διασφάλισης 3420, «Αναθέσεις Διασφάλισης για Αναφορά επί της Κατάρτισης pro forma Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών που περιλαμβάνονται σε Ενημερωτικό Δελτίο», από τα φυσικά και νομικά πρόσωπα των παραγράφων 2 έως 8 του άρθρου 2 του Ν.3693/2008.

Πίνακας 4: Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου και Διεθνή Πρότυπα Δικλίδων Ποιότητας

ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΔΠΑΠ 1	Διεθνές Πρότυπο Δικλίδων Ποιότητας, Δικλίδες ποιότητας για λογιστικές επιχειρήσεις που διενεργούν ελέγχους και επισκοπήσεις οικονομικών καταστάσεων, καθώς και άλλες αναθέσεις διασφάλισης και συναφών υπηρεσιών
ΔΠΕ 200	Γενικοί στόχοι του ανεξάρτητου ελεγκτή και η διενέργεια ελέγχου σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα ελέγχου
ΔΠΕ 210	Συμφωνία επί των όρων ανάθεσης ελέγχου
ΔΠΕ 220	Δικλίδες ποιότητας για τον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων
ΔΠΕ 230	Τεκμηρίωση του ελέγχου
ΔΠΕ 240	Ευθύνες του ελεγκτή σχετικά με απάτη σε έναν έλεγχο οικονομικών καταστάσεων
ΔΠΕ 250	Εξέταση νόμων και κανονισμών στον έλεγχο οικονομικών καταστάσεων
ΔΠΕ 260	Επικοινωνία με τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση
ΔΠΕ 265	Κοινοποίηση ελλείψεων σε εσωτερικές δικλίδες στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση και τη διοίκηση
ΔΠΕ 300	Σχεδιασμός ενός ελέγχου οικονομικών καταστάσεων
ΔΠΕ 315	Εντοπισμός και εκτίμηση των κινδύνων ουσιώδους σφάλματος μέσω κατανόησης της οντότητας και του περιβάλλοντός της
ΔΠΕ 320	Ουσιώδεις μέγεθος στο σχεδιασμό και στην εκτέλεση ενός ελέγχου
ΔΠΕ 330	Οι αντιδράσεις του ελεγκτή στους εκτιμώμενους κινδύνους
ΔΠΕ 402	Ελεγκτικά ζητήματα σχετικά με οντότητα που χρησιμοποιεί Οργανισμό Υπηρεσιών
ΔΠΕ 450	Αξιολόγηση σφαλμάτων που εντοπίζονται κατά τη διάρκεια του ελέγχου
ΔΠΕ 500	Ελεγκτικά τεκμήρια
ΔΠΕ 501	Ελεγκτικά τεκμήρια – ειδικά ζητήματα για επιλεγμένα κονδύλια
ΔΠΕ 505	Εξωτερικές επιβεβαιώσεις
ΔΠΕ 510	Αρχικές αναθέσεις ελέγχου – υπόλοιπα έναρξης
ΔΠΕ 520	Αναλυτικές διαδικασίες
ΔΠΕ 530	Ελεγκτική δειγματοληψία
ΔΠΕ 540	Έλεγχος λογιστικών εκτιμήσεων, περιλαμβανομένων των λογιστικών εκτιμήσεων εύλογης αξίας και σχετικών γνωστοποιήσεων
ΔΠΕ 550	Συνδεδεμένα μέρη
ΔΠΕ 560	Μεταγενέστερα γεγονότα
ΔΠΕ 570	Συνέχιση δραστηριότητας
ΔΠΕ 580	Έγγραφες διαβεβαιώσεις
ΔΠΕ 600	Ειδικά ζητήματα – Έλεγχοι οικονομικών καταστάσεων ομίλου (περιλαμβανομένης της εργασίας ελεγκτών συστατικού)
ΔΠΕ 610	Χρησιμοποίηση της εργασίας των εσωτερικών ελεγκτών
ΔΠΕ 620	Χρησιμοποίηση της εργασίας του ειδήμονα του ελεγκτή
ΔΠΕ 700	Διαμόρφωση γνώμης και έκθεση επί οικονομικών καταστάσεων
ΔΠΕ 705	Διαφοροποιήσεις της γνώμης στην έκθεση του ανεξάρτητου ελεγκτή
ΔΠΕ 706	Παράγραφοι έμφασης θέματος και παράγραφοι άλλου θέματος στην έκθεση του ανεξάρτητου ελεγκτή
ΔΠΕ 710	Συγκριτικές πληροφορίες – αντίστοιχοι αριθμοί και συγκριτικές οικονομικές καταστάσεις
ΔΠΕ 720	Οι ευθύνες του ελεγκτή σχετικά με άλλες πληροφορίες σε έγγραφα που περιέχουν ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις
ΔΠΕ 800	Ειδικά ζητήματα – έλεγχοι οικονομικών καταστάσεων που καταρτίζονται σύμφωνα με πλαίσια ειδικού σκοπού
ΔΠΕ 805	Ειδικά ζητήματα – έλεγχοι επιμέρους οικονομικών καταστάσεων και συγκεκριμένων στοιχείων, λογαριασμών ή κονδυλίων οικονομικής κατάστασης
ΔΠΕ 810	Αναθέσεις για έκθεση επί περιληπτικών οικονομικών καταστάσεων

Πηγή: Ελληνικό Εγχειρίδιο ΔΠΕ και ΔΠΑΠ (IFAC, 2010).

2.4.5 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ
(ISSAI) ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΗ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ
(INTOSAI)

Ο Διεθνής Οργανισμός Ανώτατων Οργάνων Ελέγχου - International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) είναι ένας μη κυβερνητικός οργανισμός ο οποίος παρέχει στα ανώτατα όργανα ελέγχου ένα διεθνές κανονιστικό πλαίσιο συμβάλλοντας στην μεταφορά - ανταλλαγή τεχνογνωσίας, με απώτερο σκοπό την ενίσχυση του δημοσιονομικού ελέγχου των κρατών μελών του. Ο INTOSAI ιδρύθηκε στην Κούβα το 1953 και εδρεύει σήμερα στην Βιέννη της Αυστρίας απαριθμώντας σήμερα 191 τακτικά μέλη. Ο INTOSAI έχοντας υιοθετήσει το σύνθημα «αμοιβαία εμπειρία προς όφελος όλων» δραστηριοποιείται με διάφορες επιτροπές, περιφερειακές ομάδες εργασίας και ομάδες δράσης προκειμένου να επιτύχει τους επιδιωκόμενους στόχους που σχετίζονται με τον έλεγχο των δημόσιων οικονομικών.

Ο INTOSAI εκδίδει δύο ειδών πρότυπα, τα Διεθνή Πρότυπα των Ανώτατων Οργάνων Ελέγχου - International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAI) και τις κατευθυντήριες γραμμές για τη χρηστή διακυβέρνηση – INTOSAI Guidance for Good Governance (INTOSAI GOV). Σκοπός των ISSAIs είναι η παροχή υψηλής ποιότητας ελέγχου στα μέλη του αυξάνοντας συνάμα την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητά του. Τα ISSAIs διαχωρίζοντας τα σε τέσσερα ιεραρχικά επίπεδα περιλαμβάνουν α) τις ιδρυτικές αρχές του INTOSAI καθώς και τις κατευθυντήριες γραμμές του ελεγκτικού έργου²², β) τις προϋποθέσεις για την εύρυθμη λειτουργία των Ανώτατων Οργάνων Ελέγχου (SAIs)²³, γ) τις θεμελιώδεις αρχές - πρότυπα του ελέγχου²⁴ και δ) τις προδιαγραφές του οικονομικού ελέγχου, του ελέγχου απόδοσης και συμμόρφωσης και τις κατάλληλες οδηγίες για ειδικευμένα ζητήματα (π.χ. για το περιβάλλον)²⁵. Αντίστοιχα τα INTOSAI GOV αναλύουν θέματα που σχετίζονται με την χρηστή

---

²² Η διακήρυξη της Λίμα (ISSAI 1) το 1977 έθεσε τις βάσεις για τον σχεδιασμό και την θέσπιση των ISSAIs.

²³ Οι κανόνες που πρέπει να τηρηθούν για έναν επιτυχή δημοσιονομικό έλεγχο περιλαμβάνονται στα ISSAIs 10 – 40.

²⁴ Οι θεμελιώδεις ελεγκτικές αρχές αναλύονται στα ISSAIs 100 – 400.

²⁵ Η ανάλυση των συγκεκριμένων θεμάτων γίνεται στα ISSAIs 1000 – 4999 και ISSAIs 5000 – 5899.

διακυβέρνηση όπως ο εσωτερικός έλεγχος, οι διοικητικές αρχές και τα λογιστικά πρότυπα²⁶.

Τα ISSAIs και τα INTOSAI GOV παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί μετά από την 64^η συνεδρίαση του ΔΣ του INTOSAI στις 21 Οκτωβρίου 2013:

Πίνακας 5: Διεθνή Πρότυπα Ανώτατων Οργάνων Ελέγχου – International Standards of Supreme Audit Institutions

ΕΠΙΠΕΔΟ		ΑΡΙΘΜΟΣ	ΟΝΟΜΑ	ΕΤΟΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗΣ	
1	Founding Principles	ISSAI 1	The Lima Declaration	1977	
		ISSAI 10	Mexico Declaration on SAI Independence - Appendix	2007	
2	Prerequisites for the Functioning of Supreme Audit Institutions	ISSAI 11	INTOSAI Guidelines and Good Practices Related to SAI Independence - Appendix	2007	
		ISSAI 12	Value and Benefits of SAIs - making a difference to the life of citizens	2013	
		ISSAI 20	Principles of Transparency and Accountability	2010	
		ISSAI 21	Principles of Transparency - Good Practices	2010	
		ISSAI 30	Code of Ethic - Appendix	1998	
		ISSAI 40	Quality Control for SAIs Implementation guidance and tools	2010	
3	Fundamental Auditing Principles	NEW ISSAI 100	Fundamental Principles of Public Sector Auditing	2013	
		NEW ISSAI 200	Fundamental Principles of Financial Auditing	2013	
		NEW ISSAI 300	Fundamental Principles of Performance Auditing	2013	
		NEW ISSAI 400	Fundamental Principles of Compliance Auditing	2013	
4	Auditing Guidelines	General Auditing Guidelines on Financial Audit (ISSAI 1000-2999)	ISSAI 1000	General Introduction to the INTOSAI Financial Audit Guidelines	2010
			ISSAI 1003	Glossary to Financial Audit Guidelines	2010
			ISSAI 1200	Overall Objectives of the Independent Auditor and the Conduct of an Audit in Accordance with International Standards of Auditing	2010
			ISSAI 1210	Terms of Engagement	2010
			ISSAI 1220	Quality Control for Audits of Historical Financial Information	2010
			ISSAI 1230	Audit Documentation	2007
			ISSAI 1240	The Auditor's Responsibilities Relating to Fraud in an Audit of Financial Statements	2010
			ISSAI 1250	Consideration of Laws and Regulations in an Audit of Financial Statements	2010
			ISSAI 1260	Communication with those Charged with Governance	2007
			ISSAI 1265	Communicating Deficiencies in Internal Control to Those Charged with Governance	2010
			ISSAI 1300	Planning an Audit of Financial Statements	2007
			ISSAI 1315	Identifying and Assessing the Risks of Material Misstatement Through Understanding the Entity and its Environment	2007
			ISSAI 1320	Materiality in Planning and Performing an Audit	2010
			ISSAI 1330	The Auditor's Responses to Assessed Risks	2007
			ISSAI 1402	Audit Considerations Relating to Entities Using Service Organisations	2010
			ISSAI 1450	Evaluation of Misstatements Identified during the Audit	2007
ISSAI 1500	Audit Evidence	2010			
ISSAI 1501	Audit Evidence - Specific Considerations for Selected Items	2010			

²⁶ Η ανάλυση των συγκεκριμένων θεμάτων γίνεται στα INTOSAI GOV 9100 – 9299.

		ISSAI 1505	External Confirmations	2010
		ISSAI 1510	Initial Audit Engagements - Opening Balances	2010
		ISSAI 1520	Analytical Procedures	2010
		ISSAI 1530	Audit Sampling	2010
		ISSAI 1540	Auditing Accounting Estimates, including Fair Value Accounting Estimates and Related Disclosures	2010
		ISSAI 1550	Related Parties	2010
		ISSAI 1560	Subsequent Events	2010
		ISSAI 1570	Going Concern	2010
		ISSAI 1580	Written Representations	2010
		ISSAI 1600	Special Considerations - Audits of Group Financial Statements (incl. the Work of Component Auditors)	2010
		ISSAI 1610	Using the Work of Internal Auditors	2010
		ISSAI 1620	Using the Work of an Auditor's Expert and Management	2010
		ISSAI 1700	Forming an Opinion and Reporting on Financial Statements	2010
		ISSAI 1705	Modifications to the Opinion in the Independent Auditor's Report	2010
		ISSAI 1706	Emphasis of Matter Paragraphs and other Matter(s) Paragraphs in the Independent Auditor's Report	2010
		ISSAI 1710	Comparative Information - Corresponding Figures and Comparative Financial Statements	2010
		ISSAI 1720	The Auditor's Responsibilities Relating to Other Information in Documents Containing Audited Financial Statements	2010
		ISSAI 1800	Special Considerations - Audits of Special Purpose Financial Statements	2007
		ISSAI 1805	Special Considerations - Audits of Single Financial Statements and Specific Elements, Accounts or Items of a Financial Statement	2007
		ISSAI 1810	Engagements to Report on Summary Financial Statements	2007
	General Auditing Guidelines on Performance Audit (ISSAI 3000-3999)	ISSAI 3000	Implementation Guidelines for Performance Auditing	2004
		ISSAI 3100	Performance Audit Guidelines: Key Principles - Appendix	2010
	General Auditing Guidelines on Compliance Audit (ISSAI 4000-4999)	ISSAI 4000	General Introduction to Guidelines on Compliance Audit	2010
		ISSAI 4100	Compliance Audit Guidelines for Audits Performed Separately from the Audit of Financial Statements	2010
		ISSAI 4200	Compliance Audit Guidelines Related to Audit of Financial Statements	2010
	Guidelines on International Institutions (ISSAI 5000-5099)	ISSAI 5000	Principles for Best Audit Arrangements for International Institutions Appendix	2004
		ISSAI 5010	Audit of International Institutions - Guidance for Supreme Audit Institutions (SAIs)	2004
	Guidelines on Environmental Audit (ISSAI 5100-5199)	ISSAI 5110	Guidance on Conducting Audits of Activities with an Environmental Perspective - Appendix	-
		ISSAI 5120	Environmental Audit and Regularity Auditing - Appendix	-
		ISSAI 5130	Sustainable Development: The Role of Supreme Audit Institutions - Appendix	-
		ISSAI 5140	How SAIs may co-operate on the audit of international environmental accords	1998
	Guidelines on Privatisation (ISSAI 5200-5299)	ISSAI 5210	Guidelines on Best Practice for the Audit of Privatisations	1998
		ISSAI 5220	Guidelines on Best Practice for the Audit of Public/Private Finance and Concessions -Appendix	2007
		ISSAI 5230	Guidelines on Best Practice for the Audit of Economic Regulation - Appendix	2001
		ISSAI 5240	Guidelines on Best Practice for the Audit of Risk in Public/Private Partnerships (PPP) -Appendix	2004
	Guidelines on IT-audit (ISSAI 5300-5399)	ISSAI 5310	Information System Security Review Methodology - A Guide for Reviewing Information System Security in Government Organisations	-
	Guidelines on Audit of Public Debt (ISSAI 5400-5499)	ISSAI 5410	Guidance for Planning and Conducting an Audit of Internal controls of Public Debt -Appendix	-
		ISSAI 5411	Debt Indicators - Appendix	-
		ISSAI 5420	Public Debt: Management and Fiscal Vulnerability: Potential Roles for SAIs	-
		ISSAI 5421	Guidance on Definition and Disclosure of Public Debt - Appendix	-
		ISSAI 5422	An Exercise of Reference Terms to Carry Out Performance Audit of Public Debt	2007
		ISSAI 5430	Fiscal Exposures: Implications for Debt Management and the Role for SAIs	-
		ISSAI 5440	Guidance for Conducting a Public Debt Audit - The Use of Substantive Tests in Financial Audits	2007

		ISSAI 5450	Guidance on Auditing Public Debt Information System	Προγραμματισμένο για το 2016
	Guidelines on Audit of Disaster – related Aid (ISSAI 5500-5599)	ISSAI 5500	Introduction to Guidance for Audit Work on Disaster-related Aid	2013
		ISSAI 5510	Audit of Disaster Preparedness - Appendix	2013
		ISSAI 5520	Audit of Disaster-related Aid - Appendix	2013
		ISSAI 5530	Adapting Audit Procedures to Take Account of the Increased Risk of Fraud and Corruption in the Emergency Phase following a Disaster - Appendix	2013
		ISSAI 5540	Use of Geospatial Information in Auditing Disaster Management and Disaster-related Aid - Appendix	2013
	Guidelines on Peer Reviews (ISSAI 5600-5699)	ISSAI 5600	Peer Review Guidelines - Appendix checklist	2010
	Guidelines on Audit of Corruption Prevention (ISSAI 5700-5799)	ISSAI 5700	Guideline for the Audit of Corruption Prevention in Government Agencies	Προγραμματισμένο για το 2016
	Guidelines on Cooperative Audit between Supreme Audit Institutions (ISSAI 5800-5899)	ISSAI 5800	Guide on Cooperative Audit between Supreme Audit Institutions	Προγραμματισμένο για το 2016

Πηγή: ISSAI (2014).

Πίνακας 6: Οδηγίες του INTOSAI για Καλή Διακυβέρνηση – INTOSAI Guidance for Good Governance

INTOSAI GOV	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΟΝΟΜΑ	ΕΤΟΣ ΓΝΩΜΟΛΟΓΗΣΗΣ
INTOSAI GOV 9100-9199 Internal Control	9100	Guidelines for Internal Control Standards for the Public Sector	-
	9110	Guidance for Reporting on the Effectiveness of Internal Controls: SAI Experiences in Implementing and Evaluating Internal Controls	-
	9120	Internal Control: Providing a Foundation for Accountability in Government	-
	9130	Further Information on Entity Risk Management	2007
	9140	Internal Audit Independence in the Public Sector - Appendix	2010
	9150	Coordination and Cooperation between SAIs and Internal Auditors in the Public Sector - Appendix	2010
	9160	Enhancing Good Governance for Public Assets	Προγραμματισμένο για το 2016
INTOSAI GOV 9200-9299 Accounting Standards	9200	The Importance of an Independent Standard Setting Process	2010
	9250	Integrated Financial Accountability Framework (IFAF): guidance on improving information on financial flows of humanitarian aid	2013

Πηγή: ISSAI (2014).

2.5 ΕΤΗΣΙΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟΥ

2.5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι διατάξεις της ΠΟΛ.1159/22.7.2011²⁷ καθιερώνουν μία νέα διαδικασία φορολογικού ελέγχου επιδιώκοντας την συστηματοποίηση του με την καθιέρωση αναλυτικού ελεγκτικού προγράμματος, συστηματικού ελέγχου των Νόμιμων Ελεγκτών (ΝΕ) καθώς και την διεξαγωγή άμεσα του φορολογικού ελέγχου στις ελεγχόμενες οικονομικές μονάδες μετά το πέρας της φορολογικής χρήσης. Το Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό (ΕΦΠ) όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 της ΠΟΛ.1159/2011, εκδίδεται από τους ΝΕ του Ν.3693/2008 και αποτελεί από τεχνικής και ελεγκτικής άποψης μία κανονιστική καινοτομία χωρίς προηγούμενο στον Ελληνικό χώρο η οποία έγκειται στην υιοθέτηση του Διεθνούς Προτύπου Εργασιών Διασφάλισης 3000 (ΔΠΕΔ 3000), «Εργα Διασφάλισης πέραν ελέγχου ή Επισκόπησης Ιστορικής Οικονομικής Πληροφόρησης» της IFAC ως πλαισίου εφαρμογής και αναφοράς του (Δρίτσας, 2012). Η παρακάτω παρουσίαση των διατάξεων του ΕΦΠ οι οποίες αρχικά περιλαμβάνονταν στη παρ.5 του άρθρου 82 του Ν.2238/1994 και πλέον από την 31.12.2013 αναφέρονται στο άρθρο 65Α του Ν.4174/2013²⁸, εμπεριέχει όλες τις τροποποιήσεις που έχουν λάβει χώρα έως σήμερα.

2.5.2 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΕΤΗΣΙΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Το ΕΦΠ το οποίο εκδίδεται από τους ΝΕ και τα ελεγκτικά γραφεία, αποτελείται από την «Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης» και το «Προσάρτημα των Αναλυτικών Πληροφοριακών Στοιχείων». Ο φορολογικός έλεγχος διενεργείται επί συγκεκριμένων φορολογικών αντικειμένων που ορίζονται σε ειδικό πρόγραμμα έλεγχου όπως:

- Φορολογία Εισοδήματος (ΦΕ).
- Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ).

---

²⁷ Η ΠΟΛ.1159/22.7.2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών της Ελλάδας δημοσιεύθηκε στο Δεύτερο Τεύχος στο υπ' αριθ.1657 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 26 Ιουλίου 2011.

²⁸ Ο Νόμος 4174 δημοσιεύθηκε στο Πρώτο Τεύχος στο υπ' αριθ. 170 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 26 Ιουλίου 2013. Η αναφορά του Φορολογικού Πιστοποιητικού στις διατάξεις του Ν.4174/2013 έγινε με την παρ. 6 του άρθρου 49 του Ν.4223/2013 ο οποίος δημοσιεύθηκε στο Πρώτο Τεύχος στο υπ' αριθ. 287 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 31 Δεκεμβρίου 2013.

- Κώδικας Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών (ΚΦΑΣ)²⁹.
- Φορολογία Ακινήτων.
- Τέλος Χαρτοσήμου.
- Παρακρατούμενοι Φόροι.
- Ενδοομιλικές Συναλλαγές.
- Μετασχηματισμοί Επιχειρήσεων.
- E-commerce.

Το ΥΟ με την συνεργασία της ΕΛΤΕ εκδίδει το ειδικό πρόγραμμα ελέγχου το οποίο περιλαμβάνει εξειδικευμένες ελεγκτικές διαδικασίες, αναβαθμίζεται ετησίως και είναι σύμφωνο με τα οριζόμενα του ΔΠΕΔ 3000. Πιθανά ελεγκτικά ζητήματα τα οποία δεν καλύπτονται από την ΠΟΛ.1159/2011 και το ειδικό πρόγραμμα ελέγχου, θα εξετάζονται σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο ΔΠΕΔ 3000.

Οι επιχειρήσεις οι οποίες έχουν συσταθεί με νομική μορφή ΑΕ ή Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ) και ελέγχονται υποχρεωτικά από ΟΕΛ είναι υπόχρεες στην φορολογική διαδικασία του ΕΦΠ. Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.2190/1920³⁰ οι ΑΕ και οι ΕΠΕ ελέγχονται υποχρεωτικά από τους ΝΕ εφόσον υπερβαίνουν για δύο συνεχόμενες χρήσεις δύο από τα τρία παρακάτω κριτήρια:

- Το σύνολο του Ισολογισμού να είναι μεγαλύτερο από τα 2,5 εκατ. ευρώ.
- Ο Καθαρός Κύκλος Εργασιών να είναι μεγαλύτερος από τα 5 εκατ. ευρώ.
- Ο μέσος όρος του προσωπικού να υπερβαίνει τα 50 άτομα.

Επιπροσθέτως, υποχρεωτικά ελέγχονται και οι επιχειρήσεις που συντάσσουν τις ΧΟΚ τους σύμφωνα με τα ΔΠΧΠ καθώς και οι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο.

Οι επιχειρήσεις θα ελέγχονται άμεσα από τις αρμόδιες ελεγκτικές υπηρεσίες του ΥΟ στην περίπτωση που παρότι πληρούν τα ανωτέρω κριτήρια για τον υποχρεωτικό τους

---

²⁹Ο ΚΦΑΣ αντικατέστησε των Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (Π.Δ. 186/1992) από την 01 Ιανουαρίου 2013 σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1, της υποπαραγράφου Ε.1, της παρ. Ε του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012 ο οποίος δημοσιεύθηκε στο Πρώτο Τεύχος στο υπ'αριθ.222 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 12 Νοεμβρίου 2012.

³⁰Όσες επιχειρήσεις υπερβαίνουν για δύο συνεχόμενες χρήσεις τα όρια των δύο από τα τρία κριτήρια της παρ. 6 του άρθρου 42α του Ν. 2190/1920 υπάγονται υποχρεωτικά στον έλεγχο του άρθρου 36 του ίδιου Νόμου.

έλεγχο από τους ΝΕ, δεν τους επιλέγουν για τον έλεγχο της φορολογικής τους συμμόρφωσης.

2.5.3 ΕΚΘΕΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ

Η Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης (ΕΦΣ) της οποίας αποτελεί αναπόσπαστο μέρος το Προσάρτημα των Αναλυτικών Πληροφοριακών Στοιχείων, συμπληρώνεται και υποβάλλεται ηλεκτρονικά στην Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (ΓΓΠΣ) έως την 10η ημέρα του έβδομου μήνα από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου από τους ΝΕ³¹, αφού πρωτίτερα έχει υποβληθεί στον ελεγχόμενο οικονομικό φορέα το αργότερο 10 ημέρες από την ημερομηνία υποβολής της δήλωσης ΦΕ. Η ΕΦΣ συντάσσεται ανάλογα με τον τύπο του συμπεράσματος που διατυπώνουν οι ΝΕ για την ελεγχόμενη επιχείρηση και διακρίνεται σε:

- Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης χωρίς επιφύλαξη.
- Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης χωρίς επιφύλαξη με θέματα έμφασης.
- Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης με επιφύλαξη.
- Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης με αρνητικό συμπέρασμα ή αδυναμία έκφρασης συμπεράσματος.

Στην περίπτωση έκδοσης ΕΦΣ χωρίς επιφύλαξη από τους ΝΕ και τα ελεγκτικά γραφεία, σε χρονικό διάστημα δεκαπέντε ημερών από την υποβολή της στην ΓΓΠΣ αποστέλλεται στην ελεγχόμενη επιχείρηση επιστολή η οποία αναφέρει την μη ύπαρξη φορολογικών παραβάσεων με βάση των έλεγχο των ΝΕ και ότι η οριστικοποίηση του ελέγχου θα γίνει μετά την ολοκλήρωση της διενέργειας των δειγματοληπτικών ελέγχων που θα διενεργηθούν από το ΥΟ, οι οποίοι και θα ολοκληρωθούν μέχρι την 30.4.2014 για τις επιχειρήσεις με διαχειριστικές περιόδους που έληξαν έως την 31.3.2012. Μετά την 30 Απριλίου 2014 και με την προϋπόθεση ότι δεν έχουν εντοπιστεί φορολογικές παραβάσεις η φορολογική χρήση θεωρείται ότι έχει περαιωθεί. Για τις υπόλοιπες διαχειριστικές περιόδους που λήγουν δηλαδή μετά την 31.3.2012 η περαίωση τους επέρχεται σε δεκαοχτώ μήνες από την ημερομηνία υποβολής της ΕΦΣ χωρίς επιφύλαξη

---

³¹ Η παράγραφος 7 του άρθρου 3 της ΠΟΛ.1159/22.7.2011 (ΦΕΚ Β' 1657/2011) αντικαταστάθηκε και ισχύει ως έχει με την ΠΟΛ.1011/10.1.2012 (ΦΕΚ Β' 91/2012).

στη ΓΠΠΣ και πάντα με την απαραίτητη προϋπόθεση του μη εντοπισμού φορολογικών παραβάσεων³².

Όταν εκδοθεί ΕΦΣ χωρίς επιφύλαξη με θέματα έμφασης από τους ΝΕ και τα ελεγκτικά γραφεία, τότε εκδίδεται από τον αρμόδιο ελεγκτικό φορέα η ανάλογη εντολή ελέγχου για τα θέματα που δίδεται έμφαση κατά τον έλεγχο των ΝΕ. Ο εν λόγω έλεγχος θα πρέπει να ολοκληρωθεί στα προαναφερθέντα χρονικά όρια της ΕΦΣ χωρίς επιφύλαξη και η περαίωση τελείται μετά την βεβαίωση των τυχόν φόρων.

Εν συνεχεία, όταν οι ΝΕ διατυπώνουν συμπεράσματα με επιφύλαξη στην ΕΦΣ, η ελεγκτική υπηρεσία του ΥΟ προχωρεί άμεσα σε φορολογικό έλεγχο εστιάζοντας αρχικά το ενδιαφέρον της σε ειδικά αντικείμενα ελέγχου και στα θέματα όπου έχει εκφραστεί η επιφύλαξη, έχοντας παράλληλα την δυνατότητα να ζητήσει από τους ΝΕ και τα ελεγκτικά γραφεία κάθε έγγραφο που κατά την κρίση της κρίνεται απαραίτητο για τον έλεγχο. Οι προϋποθέσεις και τα χρονικά όρια των ελέγχων είναι όμοια με τα ανωτέρω περιγραφόμενα³³.

Η έκδοση ΕΦΣ με αρνητικό συμπέρασμα ή αδυναμία έκφρασης συμπεράσματος από τους ΝΕ επιφέρει την άμεση εντολή φορολογικού ελέγχου δίχως αυτή να δεσμεύεται από συγκεκριμένο χρονικό όριο στο πλαίσιο του οποίου θα πρέπει να ολοκληρωθεί ο εν λόγω έλεγχος.

Την ΕΦΣ συνοδεύει και το Προσάρτημα των Αναλυτικών Πληροφοριακών Στοιχείων στο οποίο περιλαμβάνονται πληροφοριακά στοιχεία του ελεγχόμενου οικονομικού φορέα, ανάλυση των ελεγκτικών ευρημάτων, βεβαίωση από την οποία να προκύπτει ότι τέθηκαν εγγράφως στην διάθεση της διοίκησης της ελεγχόμενης επιχείρησης τα δεδομένα του ελέγχου που πρόεκυψαν και αυτή με την σειρά της διατύπωσε τις αντίστοιχες παρατηρήσεις επ' αυτού και τις απόψεις της διοίκησης καθώς και του λογιστή – φοροτεχνικού που υπογράφει τις ΧΟΚ, οι οποίοι και θα πρέπει να επιχειρηματολογήσουν για το γεγονός του μη εντοπισμού των παραβάσεων της φορολογικής νομοθεσίας.

---

³² Το β' εδάφιο της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 6 της ΠΟΛ.1159/22.7.2011 (ΦΕΚ Β' 1657/2011) αντικαταστάθηκε και ισχύει ως έχει με την ΠΟΛ.1236/18.10.2013 (ΦΕΚ Β' 2693/2013).

³³ Διευκρινήσεις δόθηκαν με την υπ' αρ.1156477 ερμηνευτική εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών την 16.11.2011.

2.5.4 ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Οι ΝΕ και τα ελεγκτικά γραφεία είναι υποχρεωμένοι όταν εκδίδουν ΕΦΣ να τηρούν:

- Αναλυτικό Φάκελο Τεκμηρίωσης του ειδικού φορολογικού ελέγχου.
- Προσάρτημα των Αναλυτικών Πληροφοριακών Στοιχείων, στο περιεχόμενο του οποίου αναλύονται και τεκμηριώνονται τα ελεγκτικά ευρήματα καθώς και η εκτελεσθείσα εργασία.
- Αναλυτική Έκθεση Τεκμηρίωσης η οποία περιέχει διεξοδικά την ελεγκτική εργασία των ΝΕ καθώς και την τεκμηρίωση όλων των ελεγκτικών ευρημάτων των εξεταζόμενων φορολογικών αντικείμενων είτε αυτά αφορούν πλήρη συμμόρφωση της ελεγχόμενης επιχείρησης με την φορολογική νομοθεσία είτε αφορούν παραβάσεις της σε επιμέρους τομείς.
- Συμπληρωμένο Πρόγραμμα Ελέγχου όπου για κάθε ελεγκτικό βήμα διατυπώνεται και η ανάλογη παραπομπή στο φάκελο ελέγχου στον οποίο και παρουσιάζονται η μεθοδολογία επιλογής δείγματος, η αναλυτική περιγραφή εκτελεσθείσας εργασίας, τα ευρήματα που προέκυψαν από την ελεγκτική εργασία, το τελικό συμπέρασμα ελέγχου κ.λπ. Επιπλέον, το Πρόγραμμα Ελέγχου θα πρέπει να φέρει την υπογραφή του υπεύθυνου ΝΕ.

Η τεκμηρίωση των προαναφερθέντων η οποία ολοκληρώνεται εξήντα ημέρες από την υποβολή της ΕΦΣ στην ΓΓΠΣ ανεξαρτήτως της ύπαρξης ή όχι φορολογικών παραβάσεων, πρέπει να υλοποιείται βάσει του γενικότερου πλαισίου του ΔΠΕΔ 3000 και κατ' ελάχιστο να παρέχει την δυνατότητα σε έναν τρίτο ΝΕ να επαληθεύσει την εκτελεσθείσα εργασία και το εξαχθέν συμπέρασμα. Συμπληρωματικά, ο Αναλυτικός Φάκελος Τεκμηρίωσης πρέπει να διατηρείται από τους ΝΕ και τα ελεγκτικά γραφεία τουλάχιστον για επτά έτη από την ημερομηνία υποβολής της ΕΦΣ στην ΓΓΠΣ και να παρέχεται οποτεδήποτε ζητηθεί από την ελεγκτική υπηρεσία του ΥΟ.

2.5.5 ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΝΟΜΙΜΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ

Η εργασία της έκδοσης του ΕΦΠ από τους ΝΕ και τα ελεγκτικά γραφεία υπόκειται στον έλεγχο του ΥΟ καθώς και στον ποιοτικό έλεγχο της ΕΛΤΕ με την συμμετοχή ελεγκτών του ΥΟ.

Συγκεκριμένα διενεργείται δειγματοληπτικός έλεγχος σε δείγμα τουλάχιστον 9% επί του συνόλου των ελεγχόμενων επιχειρήσεων με κριτήρια που ορίζονται από το ΥΟ³⁴, όπως η χρησιμοποίηση μεθόδων ανάλυσης κινδύνου οι οποίες βασίζονται σε ποιοτικά χαρακτηριστικά καθώς και σε οικονομικά, χρονικά και χωροταξικά δεδομένα. Περαιτέρω, το ΥΟ δύναται να διενεργεί τακτικούς ελέγχους και σε επιπλέον επιχειρήσεις μετά από εισήγηση του Προϊστάμενου της αρμόδιας ελεγκτικής αρχής και με την απαραίτητη έγκριση από την αρμόδια επιτροπή σύμφωνα με κάποια ειδικά κριτήρια όπως:

- Λήψη ή έκδοση πλαστών - εικονικών φορολογικών στοιχείων.
- Συναλλαγές με ανύπαρκτες φορολογικά επιχειρήσεις.
- Στοιχεία για φορολογικές παραβάσεις που πηγάζουν από εσωτερική ή εξωτερική πληροφόρηση.
- Μη έκδοση ΕΦΣ από τους ΝΕ στις οριζόμενες καταληκτικές προθεσμίες.
- Αναφορά από τους ΝΕ για την μη αγαθή τους συνεργασία με τις ελεγχόμενες επιχειρήσεις, με φυσικό επακόλουθο την μη παροχή από την πλευρά τους, των απαιτούμενων φορολογικών στοιχείων.
- Παράβαση των διατάξεων του Ν.3693/2008 από τους ΝΕ και τα ελεγκτικά γραφεία.
- Άσκηση δίωξης μελών του ΔΣ σύμφωνα με τις διατάξεις περί νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές πράξεις.
- Ευρήματα του Ποιοτικού Ελέγχου του έργου των ΝΕ.
- Συγκέντρωση από το ίδιο ελεγκτικό γραφείο του ελέγχου σε ποσοστό άνω του 70% του κλάδου.
- Μη φυσιολογική διαφοροποίηση των αμοιβών των ΝΕ.

---

³⁴Τα κριτήρια των διενεργούμενων ελέγχων από το Υπουργείο Οικονομικών καθορίζονται από τις διατάξεις του άρθρου 80 του Ν. 3842/2010 οποίος δημοσιεύθηκε στο Πρώτο Τεύχος στο υπ' αριθ. 58 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 23 Απριλίου 2010.

- Προσδιορισμός (από τους ΝΕ) των λογιστικών διαφορών της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας που αφορούν αποκλειστικά την παραγωγικότητα των δαπανών σε ποσό μικρότερο του 0,5% των ακαθαρίστων εσόδων.

Οι ελεγκτικές υπηρεσίες του ΥΟ που διεξάγουν τους ανωτέρω ελέγχους θα πρέπει να τους έχουν ολοκληρώσει για τις επιχειρήσεις με διαχειριστικές περιόδους που έληξαν έως και την 31.03.2012, μέχρι και την 30.4.2014. Για τις υπόλοιπες επιχειρήσεις με διαχειριστικές περιόδους που λήγουν μετά την 31.03.2012 οι έλεγχοι θα πρέπει να ολοκληρώνονται εντός δεκαοχτώ μηνών από την ημερομηνία υποβολής του ΕΦΠ στη ΓΓΠΣ³⁵. Οι παραπάνω προθεσμίες δεν ισχύουν και επομένως επεκτείνονται μέχρι την ημερομηνία παραγραφής της ελεγχόμενης χρήσης, στην περίπτωση διενέργειας τακτικού ελέγχου λόγω της λήψης ή έκδοσης πλαστών - εικονικών στοιχείων, της άσκησης δίωξης κατά μελών του ΔΣ όπως ανωτέρω περιγράφεται, της ύπαρξης συναλλαγών με ανύπαρκτες φορολογικά επιχειρήσεις και της διαπίστωσης φορολογικών παραβάσεων του άρθρου 39 και 39Α του Ν.2238/1994 (παραβάσεις transfer pricing).

Κατά την διενέργεια του ποιοτικού ελέγχου των ΝΕ και των ελεγκτικών γραφείων, ο οποίος και δεν σχετίζεται με τον έλεγχο που διεξάγεται από το ΥΟ, η ΕΛΤΕ καθορίζει το περιεχόμενο, την διαδικασία, τον τρόπο άσκησης καθώς και τα κριτήρια του ελέγχου³⁶. Συγκεκριμένα, η ΕΛΤΕ προκειμένου να επιλέξει το ελεγχόμενο δείγμα φακέλων λαμβάνει υπόψη της, το κριτήριο που υπαγορεύει τον έλεγχο ενός φακέλου για κάθε ΝΕ και ελεγκτικό γραφείο τουλάχιστον μία φορά σε κάθε τριετία καθώς και τον έλεγχο κάθε ελεγκτικής εταιρείας για έναν ή περισσότερους φακέλους κάθε έτος. Οι ΝΕ και τα ελεγκτικά γραφεία υποχρεούνται να παρέχουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία καθώς και τις απαιτούμενες εξηγήσεις στους αρμόδιους ελεγκτές τους συμβάλλοντας στην διευκόλυνση του ελεγκτικού τους έργου. Τα πιθανά ελεγκτικά ευρήματα που μπορεί να προκύψουν έχουν ως αποτέλεσμα όχι μόνο την διατύπωση των σχετικών παρατηρήσεων για την βελτίωση του ελεγκτικού έργου αλλά και την παραπομπή υποθέσεων στα πειθαρχικά όργανα της ΕΛΤΕ για την επιβολή των

---

³⁵ Η παράγραφος 2 του άρθρου 5 της ΠΟΛ.1159/22.7.2011 (ΦΕΚ Β' 1657/2011) αντικαταστάθηκε και ισχύει ως έχει με την ΠΟΛ.1236/18.10.2013 (ΦΕΚ Β' 2693/2013).

³⁶ Η υπ' αριθ. 7950/159/22.2.2011 ΑΥΟ ρυθμίζει το περιεχόμενο και τον τρόπο άσκησης των ποιοτικών ελέγχων των Νόμιμων Ελεγκτών και των ελεγκτικών γραφείων.

ανάλογων κυρώσεων. Επίσης, σημαντική υποχρέωση των ΝΕ και των ελεγκτικών γραφείων αποτελεί και η υποβολή της Ετήσιας Έκθεσης Διαφάνειας στην ΕΛΤΕ εντός τριών μηνών από την λήξη του ημερολογιακού έτους σύμφωνα με τα οριζόμενα του άρθρου 36 του Ν.3693/2008.

2.5.6 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Το 2012 αποτέλεσε ένα έτος ορόσημο για τους ΝΕ και τις ελεγκτικές εταιρείες καθότι συμμετείχαν για πρώτη φορά στην διαδικασία του φορολογικού ελέγχου με την έκδοση του ΕΦΠ. Η στρατηγική του ελέγχου για την έκδοση του ΕΦΠ θα αποτελεί πλέον την συνέχεια της μεθοδολογίας που εφάρμοσε ο ελεγκτής στον έλεγχο των ΧΟΚ της επιχείρησης για την ίδια ελεγχόμενη χρήση σύμφωνα με τον Ν.2190/1920, προσεγγίζοντας κυρίως τα διάφορα ελεγκτικά ζητήματα με βάση τον εκτιμώμενο ελεγκτικό κίνδυνο.

Τα πρώτα στοιχεία από την εφαρμογή του ΕΦΠ που παρουσιάστηκαν από την ΕΛΤΕ³⁷, αποδεικνύουν περίτρανα ότι ο θεσμός του ΕΦΠ αποτελεί μία από τις πλέον επιτυχημένες φορολογικές μεταρρυθμίσεις που υλοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, για τον πρώτο χρόνο εφαρμογής των ελέγχων φορολογικής συμμόρφωσης (φορολογική χρήση 2011) που πραγματοποιήθηκαν σε πληθυσμό 4.668 επιχειρήσεων (93,2% συμμόρφωση), διευρύνθηκε η φορολογική βάση κατά περίπου 3,4 δις € (1,8% του ΑΕΠ), παρουσιάστηκε τεκμαρτό φορολογικό όφελος ύψους 0,4% - 0,5% του ΑΕΠ, επετεύχθη τριπλάσια απόδοση συγκριτικά με την προσδοκώμενη, αυξήθηκε και συνάμα επιταχύνθηκε η είσπραξη των φορολογικών εσόδων αγνοώντας την υπάρχουσα οικονομική ύφεση, «προ-βεβαιώθηκαν» 90 εκ. € χωρίς πρόστιμα και προσαυξήσεις μέσω των παρατηρήσεων των ΟΕΛ και έθεσε benchmark³⁸ αφενός συμμόρφωσης για την απόδοση των φορολογικών ελέγχων σε μελλοντικές χρήσεις και αφετέρου αποτελεσματικότητας σε ανέλεγκτες χρήσεις του παρελθόντος. Κάτωθι

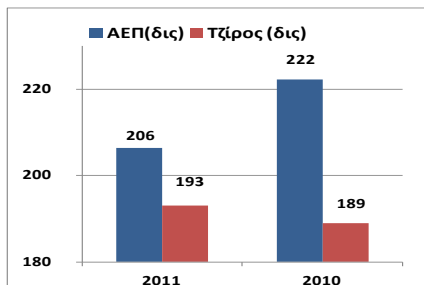
---

³⁷Η παρουσίαση τελέστηκε την Πέμπτη 8 Νοεμβρίου 2012 σε ημερίδα με θέμα «Φορολογικό Πιστοποιητικό – Ένα έτος εφαρμογής»

³⁸Προσδοκώμενη απόδοση. Ειδικότερα, η έννοια του «Benchmarking» (Συγκριτική Αξιολόγηση ή Προτυποποίηση) μας παραπέμπει στην μεθοδολογία της συσχέτισης μιας επιχείρησης συγκριτικά με μία άλλη που εμφανίζει ξεχωριστή απόδοση στην ανάπτυξη της.

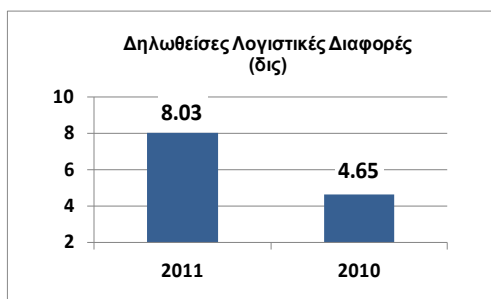
παρουσιάζονται πίνακες όπως αυτοί δημοσιεύτηκαν από την ΕΛΤΕ, που εμπεριέχουν συγκεντρωτικά τα ανωτέρω περιγραφόμενα οικονομικά μεγέθη που προέκυψαν κατά την πρώτη αποτίμηση του ΕΦΠ:

Διάγραμμα 3: Η αύξηση του κύκλου εργασιών στην 1^η αποτίμηση του ΕΦΠ

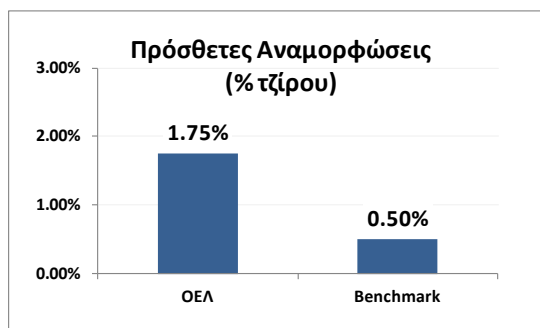
«Με ύφεση 7,1% ο τζίρος αυξάνει κατά 1,8%»

Διάγραμμα 4: Η διεύρυνση της φορολογικής βάσης στην 1^η αποτίμηση του ΕΦΠ

«Η φορολογική βάση διευρύνεται κατά 3,4 δισ €»

Διάγραμμα 5: Η αποτελεσματικότητα των ελέγχων στην 1^η αποτίμηση του ΕΦΠ

«Η αποτελεσματικότητα των ελέγχων (1.75%) είναι υπερτριπλάσια του προσδοκώμενου (0.50%) και de facto benchmark για το παρελθόν και μέλλον»

Πίνακας 7: Η βεβαίωση φόρων στην 1^η αποτίμηση του ΕΦΠ

Παρατηρήσεις	Ποσό
Φόρος Εισοδήματος	47,445,534
ΦΠΑ	7,620,370
Τέλος Χαρτοσήμου	9,956,607
Παρακρατούμενοι Φόροι	14,444,331
Φόροι Ακινήτων	6,569,897
Λοιποί Φόροι	4,742,251
Σύνολο	90,778,990

«Προ βεβαιώνονται 90 εκ. € μέσω των παρατηρήσεων»

Πηγή: Έλεγχος φορολογικής συμμόρφωσης, Ρεφενές Α., Πρόεδρος ΕΛΤΕ.

2.6 ΕΜΜΕΣΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

2.6.1 *ΕΙΣΑΓΩΓΗ*

Η ανάγκη καταπολέμησης της φοροδιαφυγής και προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης, εμφάνισε για πρώτη φορά στην Ελλάδα τον Μάιο του 2013 την μεθοδολογία των Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου (ΕΤΕΛ), η οποία ουσιαστικά βασίστηκε σε αντίστοιχη εφαρμοζόμενη από την Αμερικάνικη Φορολογική Υπηρεσία (Internal Revenue Service – IRS). Συγκεκριμένα, η ΔΕΣ Α 1077357 ΕΞ 10.5.2013³⁹ ορίζει το περιεχόμενο και τρόπο εφαρμογής των διεθνώς αναγνωρισμένων ΕΤΕΛ θέτοντας τις τεχνικές ανάλυσης ρευστότητας, καθαρής θέσης και ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά των φορολογούμενων. Μετέπειτα, η ΠΟΛ.1270/24.12.2013⁴⁰ περιγράφει αναλυτικά την μεθοδολογία των ΕΤΕΛ παρέχοντας οδηγίες για την ορθή και ομοιόμορφη εφαρμογή τους παρουσιάζοντας σχετικά παραδείγματα. Μεταγενέστερα, με την ΠΟΛ.1050/17.2.2014⁴¹ καθορίζεται το τελικό περιεχόμενο και ο τρόπος εφαρμογής των ΕΤΕΛ για τον διορθωτικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης των φορολογουμένων καταργώντας παράλληλα κάθε σχετική διάταξη της ΔΕΣ Α 1077357 ΕΞ 10.5.2013 η οποία ήταν αντίθετη.

³⁹Η ΔΕΣ Α 1077357 ΕΞ 10.5.2013 δημοσιεύθηκε στο Δεύτερο Τεύχος στο υπ'αριθ.1136 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 10 Μαΐου 2013.

⁴⁰Πριν την ΠΟΛ.1270/24.12.2013 είχε εκδοθεί η ΠΟΛ.1171/4.7.2013 η οποία έδινε οδηγίες σχετικά με την παροχή στοιχείων από τους φορολογουμένους κατά τον έλεγχο.

⁴¹ Η ΠΟΛ.1050/17.2.2014 δημοσιεύθηκε στο Δεύτερο Τεύχος στο υπ'αριθ.478 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 26 Φεβρουαρίου 2014.

Έτσι, δημιουργείται το κατάλληλο πλαίσιο ώστε οι ελεγκτικές υπηρεσίες του ΥΟ να αξιοποιούν κάθε σχετικό στοιχείο ή πληροφορία που διαθέτουν ή μπορούν να συλλέξουν για τον ελεγχόμενο φορολογούμενο, προκειμένου να προσδιορίσουν με αντικειμενικό τρόπο το πραγματικό του εισόδημα το οποίο είτε έχει αναλωθεί σε αγορές ή δαπάνες είτε συνέβαλε στην προσαύξηση της περιουσίας του. Ευνόητο είναι ότι ο προσωπικός έλεγχος της περιουσιακής κατάστασης του εκάστοτε φορολογούμενου χρησιμοποιείται έμμεσα και για τον προσδιορισμό φορολογητέων εισοδημάτων σε επίπεδο επιχείρησης. Παρακάτω επιχειρείται μια σύντομη παρουσίαση της προαναφερόμενης νέας διαδικασίας ελέγχου η οποία αποτελεί πρόκληση για τις ελεγκτικές υπηρεσίες του ΥΟ στο όνομα της πάταξης της φοροδιαφυγής.

2.6.2 ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ο σκοπός του προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης ώστε να εκδοθεί πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου στον ελεγχόμενο φορολογούμενο μέσω των ΕΤΕΛ οι οποίες αξιοποιούν στοιχεία, πληροφορίες και δεδομένα για έσοδα κάθε πηγής καθώς και πραγματοποιηθείσες δαπάνες πάσης φύσεως για τον ίδιο ή την σύζυγο του και τα προστατευόμενα μέλη αυτών, επιτυγχάνεται μέσω των τεχνικών της Ανάλυσης Ρευστότητας και της Καθαρής Θέσης του φορολογουμένου καθώς και με την τεχνική του Ύψους των Τραπεζικών του Καταθέσεων και των Δαπανών του σε Μετρητά.

Ειδικότερα, η τεχνική της Ανάλυσης Ρευστότητας (Source and Application of Funds Method) εστιάζεται στην ανάλυση των φορολογητέων και μη εσόδων, των ατομικών οικογενειακών, επαγγελματικών αγορών – δαπανών και στην αύξηση - μείωση των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων του φορολογούμενου προκειμένου να προσδιορίσει τη φορολογητέα ύλη. Στην περίπτωση της εν λόγω τεχνικής δημιουργείται αφενός η στήλη των Πηγών Κεφαλαίων – Εσόδων η οποία περιέχει όλα τα νόμιμα πραγματοποιηθέντα έσοδα της ελεγχόμενης φορολογικής περιόδου και αφετέρου η στήλη των Αναλώσεων Κεφαλαίων – Εσόδων η οποία περιλαμβάνει τις πραγματοποιηθείσες αναλώσεις της αντίστοιχης περιόδου. Η τυχόν διαφορά που προκύπτει από τα αθροίσματα των ανωτέρω στηλών η οποία δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από την πλευρά του φορολογουμένου, θεωρείται μη δηλωθείσα φορολογητέα ύλη και υπόκειται σε φορολόγηση.

Εν συνεχεία, η τεχνική της Καθαρής Θέσης (Net Worth Method) εξετάζει το οικονομικό ιστορικό του φορολογούμενου δημιουργώντας παράλληλα ένα «Πίνακα Ενεργητικού και Παθητικού» στον οποίο αναγράφονται τα ατομικά, οικογενειακά επαγγελματικά περιουσιακά στοιχεία, διαθέσιμα κεφάλαια, καταθέσεις σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, απαιτήσεις καθώς και οι αντίστοιχες δαπάνες και υποχρεώσεις για όλες τις ελεγχόμενες φορολογικές περιόδους με περίοδο βάσης την προγενέστερη από την αρχική ελεγχόμενη. Η διαφορά που θα προκύψει από την παραπάνω σύγκριση αποτελεί την Καθαρή Θέση του φορολογούμενου στην εκάστοτε λήξη της ελεγχόμενης περιόδου αφού πρωτύτερα έχει αφαιρεθεί η Καθαρή Θέση έναρξης. Είναι χρήσιμο να τονιστεί επίσης, ότι σε περιπτώσεις απόκτησης περιουσιακών στοιχείων άνευ ανταλλάγματος⁴² και σε ενδεχόμενη εκποίηση αυτών η Καθαρή Θέση αυξομειώνεται ανάλογα.

Τέλος, η τεχνική του Ύψους των Τραπεζικών Καταθέσεων και των Δαπανών σε Μετρητά (Bank Deposits and Cash Expenditure Method) εξετάζει την κίνηση των διαθέσιμων κεφαλαίων αφενός με την κατάθεση αυτών σε διάφορους χρηματοπιστωτικούς λογαριασμούς και αφετέρου με την ανάλωσή τους σε οικονομικές συναλλαγές με την καταβολή μετρητών. Εξετάζονται επομένως οι τραπεζικές καταθέσεις από τις οποίες όμως αφαιρούνται τα ποσά που προέρχονται από μη φορολογηθέντα έσοδα, εκταμιεύσεις δανείων καθώς και από λοιπές συμψηφιστικές πράξεις. Κατόπιν, στις καθαρές τραπεζικές καταθέσεις προστίθενται όλες οι καταβολές τοις μετρητοίς για την πραγματοποίηση αγορών – δαπανών και λοιπών συναλλαγών και αφαιρούνται τα μη υποκείμενα σε φορολογία έσοδα τα οποία δεν κατατέθηκαν σε τραπεζικούς λογαριασμούς. Το προκύψαν υπόλοιπο αυξομειώνεται ανάλογα με την κίνηση των εισπρακτέων λογαριασμών και συγκρίνεται εν τέλει με τα αρχικώς δηλωθέντα εισοδήματα.

2.6.3 ΠΕΛΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Οι ΕΤΕΛ πλέον θα χρησιμοποιούνται προκειμένου να προσδιοριστεί το πραγματικό φορολογητέο εισόδημα των ανέλεγκτων υποθέσεων φορολογίας εισοδήματος

---

⁴²Η κτήση περιουσιακών στοιχείων άνευ ανταλλάγματος ενδέχεται να προέλθει από αιτία θανάτου, δωρεά, γονική παροχή, προίκα, ανταλλαγή καθώς και από νόμιμα κέρδη τυχερών παιχνιδιών.

φορολογούμενων φυσικών προσώπων για τα φορολογικά έτη που αρχίζουν από την 1 Ιανουαρίου 2014 και μετά και για διαχειριστικές περιόδους για τις οποίες δεν είχε γίνει έναρξη ελέγχου μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2013 και συνάμα πληρούνται ένα ή και περισσότερα από τα παρακάτω κριτήρια:

- Υφίσταται αδικαιολόγητος πλουτισμός (κτήση περιουσιακών στοιχείων και κατοχή τραπεζικών καταθέσεων).
- Διαπίστωση πραγματοποίησης υψηλών αδικαιολόγητων δαπανών οι οποίες δεν συνάδουν με τα δηλωθέντα εισοδήματα.
- Δήλωση εισοδημάτων από άσκηση ατομικής επιχειρηματικής δραστηριότητας τα οποία είναι χαμηλότερα από το εκάστοτε ισχύον αφορολόγητο όριο ή δεν το υπερβαίνουν σημαντικά, καθώς και μέλη οποιασδήποτε μορφής εταιρειών που παρουσιάζουν ζημιολόγα αποτελέσματα.
- Μη τήρηση ή μη επίδειξη των φορολογικών βιβλίων και στοιχείων του ΚΦΑΣ.
- Ύπαρξη πληροφοριών για παράνομα και αδήλωτα εισοδήματα καθώς και για μη νόμιμες αγορές - δαπάνες.

Θα αποτελούσε σοβαρή παράλειψη να μην τονίσουμε ότι το ΥΟ με γνώμονα την επιτυχή υλοποίηση του ελεγκτικού έργου των ΕΤΕΛ, νομοθέτησε με την ΠΟΛ.1033/28.1.2014⁴³ την αποστολή στοιχείων από τις τράπεζες στην ΓΓΠΣ τα οποία παρουσιάζονται κάτωθι όπως περιγράφονται σε αυτή:

- Το ποσό των πιστωτικών και χρεωστικών τόκων καταθέσεων και γeros που απέκτησαν κατά το προηγούμενο έτος καθώς και το ποσό του φόρου που παρακρατήθηκε με τα στοιχεία των δικαιούχων όπως όνομα, επώνυμο, ΑΦΜ και ημερολογιακό έτος αναφοράς.
- Στοιχεία τραπεζικών λογαριασμών οι οποίοι εμφανίζουν συνολική ετήσια κίνηση χρέωσης και πίστωσης αθροιστικά μεγαλύτερη των 50.000 ευρώ.
- Ποσά με υπόλοιπα αρχής και τέλους κάθε χρήσης της αξίας χαρτοφυλακίου συνολικής αξίας μεγαλύτερης των 100.000 ευρώ.

---

⁴³ Η ΠΟΛ.1033/28.1.2014 δημοσιεύθηκε στο Δεύτερο Τεύχος στο υπ'αριθ.276 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 10 Φεβρουαρίου 2014.

- Στοιχεία που αφορούν σε συναλλαγές καρτών πληρωμών που έχουν εκδοθεί στην αλλοδαπή από πιστωτικό ίδρυμα με έδρα εκτός Ελλάδας.
- Στοιχεία που αφορούν μεταφορές πίστωσης, εμβάσματα, άμεσες χρεώσεις και τραπεζικές επιταγές πελατών τους για μεταφορά κεφαλαίων στο εξωτερικό και εισπράξεις συμβεβλημένων με αυτά επιχειρήσεων μέσω πιστωτικών καρτών.
- Στοιχεία που αφορούν ομάδες πελατών τους που ανήκουν στην κατηγορία υψηλού κινδύνου όπως, α) οι ελεύθεροι επαγγελματίες που διατηρούν ή είναι πραγματικοί δικαιούχοι λογαριασμών στους οποίους πιστώθηκαν κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος ποσά συνολικών εισοδημάτων τους άνω του εκάστοτε ορίου που τίθεται με την απόφαση αρ.281/5/17.3.2009⁴⁴ και β) νομικά πρόσωπα στους λογαριασμούς των οποίων οι συνολικές καταθέσεις ή αναλήψεις μετρητών κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος υπερέβησαν το εκάστοτε όριο που τίθεται με την ανωτέρω απόφαση.

2.6.4 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΤΑΠΟΔΕΙΞΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ

Αφότου επιλεγθεί η εφαρμοζόμενη τεχνική ελέγχου και συλλεχτούν τα αντίστοιχα ελεγκτικά τεκμήρια, η ελεγκτική υπηρεσία του ΥΟ προσδιορίζει το καθαρό φορολογητέο εισόδημα συγκρίνοντας όλες τις πηγές εισοδήματος που προκύπτουν αφενός με τις γενικές φορολογικές διατάξεις και αφετέρου με τις ΕΤΕΛ ανά ελεγχόμενο φορολογικό έτος. Μετέπειτα, αφού συγκριθούν τα αποτελέσματα των δύο ανωτέρω προσδιορισμών, ως τελικό φορολογητέο εισόδημα λαμβάνεται το μεγαλύτερο.

Στην περίπτωση του διορθωτικού προσδιορισμού φορολογητέας ύλης σύμφωνα με τις ΕΤΕΛ ο ελεγχόμενος φορολογούμενος έχει το δικαίωμα ανταπόδειξης προκειμένου να ακυρώσει την πιθανή επιπλέον φορολογική του επιβάρυνση. Το ελεγχόμενο φυσικό πρόσωπο υποχρεούται να προσκομίσει τα απαραίτητα από τον νόμο πρόσθετα πραγματικά στοιχεία – έγγραφα, ώστε να δικαιολογήσει τα αποκτηθέντα και μη δηλωθέντα έσοδα ανά ελεγχόμενη περίοδο που του καταλογίστηκαν με βάση τις ΕΤΕΛ. Το βάρος της απόδειξης ανήκει αποκλειστικά στον ελεγχόμενο φορολογούμενο ο

⁴⁴Η απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζα της Ελλάδος με αριθμό 281/5/17.3.2009, δημοσιεύθηκε στο Δεύτερο Τεύχος στο υπ'αριθ.650 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 9 Απριλίου 2009 και προβλέπει σήμερα ότι το όριο που ισχύει για τους ελεύθερους επαγγελματίες και τα νομικά πρόσωπα σε ετήσια βάση είναι 200.000 και 300.000 ευρώ αντιστοίχως.

οποίος απαιτείται να τεκμηριώσει την νομιμότητα και αυθεντικότητα της εκάστοτε συναλλαγής.

Εν συνεχεία, είναι απαραίτητο να επισημανθούν κάποια κρίσιμα σημεία, η γνώση των οποίων θα θωρακίσει τον ελεγχόμενο φορολογούμενο κατά τον έλεγχο του σύμφωνα με τις ΕΤΕΛ. Συγκεκριμένα, ένεκα της πρόσφατης θέσπισης των ΕΤΕΛ με επακόλουθο τη μη ύπαρξη αρκετού δεδουλευμένου ελεγκτικού ιστορικού, ο φορολογούμενος οφείλει να γνωρίζει ότι:

- Η ελεγκτική υπηρεσία του ΥΟ υποχρεούται να γνωστοποιήσει εγγράφως στον ελεγχόμενο φορολογούμενο την τεχνική του έμμεσου προσδιορισμού που επέλεξε για να τον ελέγξει⁴⁵.
- Η αρχή του ελέγχου και ο υπολογισμός του αρχικού αποθέματος κεφαλαίου που θα ληφθεί υπόψη από τον ελεγκτή, είναι υψίστης σημασίας για την θετική έκβαση προσδιορισμού του φορολογητέου εισοδήματος του φορολογουμένου.
- Για την επίκληση εισοδήματος παλαιότερων ετών προκειμένου να καλυφθούν τα ανάλογα τεκμήρια, δεν προβλέπεται χρονικός περιορισμός.
- Στην περίπτωση ύπαρξης κοινών τραπεζικών λογαριασμών, ο ελεγχόμενος θα πρέπει να μπορεί να αποδείξει την συμμετοχή του ή όχι σε αυτούς, πράγμα όχι και τόσο εύκολο λόγω της απουσίας (προς το παρόν) πλούσιας νομολογίας.
- Η πρόσβαση του φορολογουμένου σε στοιχεία και πληροφορίες που πηγάζουν από το Χρηματιστήριο (αγοραπωλησίες μετοχών κ.α.) κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να αποδείξει τις χρηματιστηριακές του συναλλαγές⁴⁶.
- Ο υπολογισμός της αξίας κτήσεως των κατεχόμενων ακινήτων γίνεται βάσει της αντικειμενικής τους αξίας, εκτός και αν στο συμβολαιογραφικό έγγραφο μεταβίβασης αναγράφεται αντίτιμο μεγαλύτερο της.
- Η παροχή ελεγκτικών στοιχείων προς την φορολογική διοίκηση από την πλευρά του φορολογουμένου κρίνεται απαραίτητη εφόσον αυτός κληθεί, προκειμένου να μην κατηγορηθεί για ενδεχόμενο δόλο και υποστεί τις ανάλογες κυρώσεις.

---

⁴⁵Η ελεγκτική αρχή δύναται να επιλέξει μία μόνο τεχνική έμμεσου ελέγχου την οποία και ανακοινώνει στον φορολογούμενο μετά από αίτημα του.

⁴⁶Όλα τα αξιόγραφα και οι τίτλοι φυλάσσονται για έξι έτη από το τέλος του έτους που εκδόθηκαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΣ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

3.1.1 *ΕΙΣΑΓΩΓΗ*

Η κεφαλαιώδης σημασία της έγκυρης οικονομικής πληροφόρησης για την υλοποίηση των πάσης φύσεως επιχειρηματικών και όχι μόνο δραστηριοτήτων στο σύγχρονο διεθνές οικονομικό - πολιτικό περιβάλλον, έχει άμεση σχέση και εξαρτάται από τις δημοσιευμένες ετήσιες ΧΟΚ των επιχειρήσεων οι οποίες και αποτελούν το τελικό προϊόν του λογιστικού συστήματος. Οι ΧΟΚ αποβλέπουν στην ικανοποίηση της ανάγκης για πληροφόρηση που έχουν οι ενός ευρέος κύκλου χρήστες εκτός της επιχείρησης και αφορά τα αποτελέσματα των εργασιών της σε κάποια δεδομένη χρονική στιγμή.

Οι ΧΟΚ παρέχοντας έγκυρες λογιστικές πληροφορίες συμβάλλουν σημαντικά στη κατανόηση της οικονομικής θέσης της επιχείρησης προκειμένου να ληφθούν οι σωστές αποφάσεις από τους χρήστες τους. Παράλληλα οι ΧΟΚ υποχρεούνται να περιέχουν τις κατάλληλες γνωστοποιήσεις και εκτιμήσεις που σχετίζονται με οικονομικά μεγέθη καθώς και με επιμέρους ζητήματα της οικονομικής μονάδας των οποίων η επίδραση στην παρουσίαση της οικονομικής θέσης της είναι ζωτικής σημασίας (Iatridis, 2011).

Επιπλέον, οι ΧΟΚ προορίζονται για την ικανοποίηση των αναγκών των χρηστών οι οποίοι δεν έχουν την δυνατότητα να ζητήσουν από τις οικονομικές μονάδες ειδικά καταρτιζόμενες αναφορές – πληροφορίες, προκειμένου να καλύψουν τις δικές τους συγκεκριμένες ανάγκες πληροφόρησης (ΔΛΠ 1).

Γίνεται λοιπόν αντιληπτό ότι οι επιχειρήσεις υποχρεούνται στην σύνταξη και δημοσίευση υψηλής ποιότητας ΧΟΚ οι οποίες παρουσιάζουν μια δομημένη απεικόνιση της οικονομικής τους θέσης και επίδοσης και που καθοριστικό ρόλο σ' αυτές διαδραματίζουν οι ΟΕΛ οι οποίοι πιστοποιούν το αξιόπιστο των πληροφοριών τους, συμβάλλοντας παράλληλα στην καταπολέμηση της παραποίησης αυτών από τις

επιχειρήσεις με στόχο την κοινωνική ευημερία και την προάσπιση του δημόσιου συμφέροντος.

3.1.2 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Οι ΧΟΚ οφείλουν να εμπεριέχουν όλες τις οικονομικές συναλλαγές και γεγονότα που καταχωρούνται στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης, να παρουσιάζουν ακριβοδίκαια, εύλογα και από κάθε ουσιώδη άποψη τα περιουσιακά στοιχεία, τις υποχρεώσεις, την καθαρή θέση, τα στοιχεία εσόδων – εξόδων και κερδών – ζημιών καθώς και τις χρηματοροές για μια ορισμένη χρονική περίοδο. Επίσης στις ΧΟΚ, οι οικονομικές μονάδες συμπεριλαμβάνουν μια χρηματοοικονομική επισκόπηση της διοίκησής τους η οποία αναλύει τα βασικά χαρακτηριστικά της οικονομικής επίδοσης και της οικονομικής θέσης τους, τις κύριες αβεβαιότητες που αντιμετωπίζουν καθώς και την εκτίμηση της δυνατότητας να διατηρηθούν ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα⁴⁷.

Έτσι λοιπόν, οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της υπόχρεης οικονομικής μονάδας⁴⁸ οι οποίες αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 42α του Ν.2190/1920⁴⁹ περιλαμβάνουν:

- Τον Ισολογισμό.
- Τον λογαριασμό Αποτελέσματα Χρήσης.
- Τον Πίνακα Διάθεσης Αποτελεσμάτων.
- Το Προσάρτημα.

Το κυριότερο από τα τέσσερα ανωτέρω έγγραφα είναι ο Ισολογισμός με τα υπόλοιπα να αποτελούν παρακολουθήματα αυτού. Επιπροσθέτως, οι ΑΕ των οποίων οι μετοχές ή άλλες κινητές αξίες είναι εισηγμένες σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά και οι κατά το άρθρο 134 (παρ. 1) ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις μη εισηγμένων ΑΕ μαζί με τις ενοποιημένες σε αυτές, καταρτίζουν επιπλέον:

---

⁴⁷Η υπόθεση της συνέχειας της επιχειρηματικής δραστηριότητας (going concern) υποθέτει ότι μια επιχείρηση θα συνεχίσει να υπάρχει έτσι ώστε να διεκπεραιώσει όλες τις τις υποχρεώσεις και δεν θα ρευστοποιήσει τα περιουσιακά στοιχεία της στο εγγύς μέλλον.

⁴⁸Στο κεφάλαιο 2.5.2 της παρούσας εργασίας αναφέρονται τα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται από την οικονομική μονάδα για την υποχρέωση δημοσίευσης των οικονομικών καταστάσεων και τον έλεγχο της από Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές.

⁴⁹Η τελευταία κωδικοποίηση του Ν.2190/1920 έγινε με τον Νόμο 4156 ο οποίος δημοσιεύθηκε στο Πρώτο Τεύχος στο υπ' αριθ. 122 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 31 Μαΐου 2013.

- Την Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων.
- Την Κατάσταση Ταμιακών Ροών.
- Την Έκθεση Διαχείρισης του ΔΣ⁵⁰.

Είναι απαραίτητο να τονιστεί ότι βάσει της παραγράφου 2 του 42α του Ν.2190/1920, οι ΧΟΚ πρέπει υποχρεωτικά να καταρτίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 42α, β, γ, δ, και 43, α, και ε του ίδιου νόμου και να «εμφανίζουν με απόλυτη σαφήνεια την πραγματική εικόνα της περιουσιακής διάρθρωσης, της χρηματοοικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων χρήσης της εταιρείας». Γίνεται σαφές ότι από τις παραπάνω διατάξεις προκύπτουν οι θεμελιώδεις αρχές της «πραγματικής εικόνας» και της «απόλυτης σαφήνειας» των ΧΟΚ, οι οποίες και θεσπίζονται ως αρχές πρωταρχικής επιδιώξεως.

Αρχικά, ο Ισολογισμός καταρτίζεται σε δυο παράπλευρα σκέλη το ενεργητικό και το παθητικό και περιλαμβάνει όλα τα περιουσιακά στοιχεία που κατέχει στην πραγματικότητα η οικονομική μονάδα καθώς και τις υποχρεώσεις της κατά την ημέρα κλεισίματός του, ταξινομημένα συστηματικά σε ομοειδείς κατηγορίες με σαφείς τίτλους λογαριασμών προκειμένου οι αναγνώστες να καταλαβαίνουν το περιεχόμενο του και να μπορούν να τον συγκρίνουν με παλαιότερες οικονομικές χρήσεις και με άλλες επιχειρήσεις.

Εν συνεχεία, ο λογαριασμός Αποτελέσματα Χρήσεως ο οποίος καταρτίζεται σε κάθετη διάταξη εμπερικλείει το συνολικό κύκλο εργασιών, το κόστος πωλήσεων, τα έξοδα διαθέσεως, ερευνών – ανάπτυξης, παραγωγής μη κοστολογηθέντα και διοικητικής λειτουργίας, τα λοιπά έσοδα, τα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα, τις προβλέψεις, τις μη ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος αποσβέσεις καθώς και τα έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα. Από την Κατάσταση λογαριασμού Αποτελεσμάτων Χρήσης προκύπτουν κατά σειρά τα Μικτά, τα Μερικά και τα Ολικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως καθώς εντέλει και τα Καθαρά Αποτελέσματα Χρήσεως προ φόρων.

Περαιτέρω, ο Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων παρουσιάζει τα Καθαρά Αποτελέσματα Χρήσης (Κέρδη ή Ζημίες), το Υπόλοιπο Αποτελεσμάτων και τις

---

⁵⁰Η Έκθεση Διαχείρισης του ΔΣ αναφέρεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 43α του Ν.2190/1920.

Διαφορές Φορολογικού Ελέγχου Προηγούμενων Χρήσεων, τους Λοιπούς μη Ενσωματωμένους στο Λειτουργικό Κόστος Φόρους, τον Αναλογούν Φόρο Εισοδήματος, τα Αποθεματικά προς Διάθεση, τα Μερίσματα και το Υπόλοιπο των Αποτελεσμάτων εις Νέο.

Ακολούθως, στο Προσάρτημα καταχωρούνται όλες οι απαραίτητες γνωστοποιήσεις, αναλύσεις, επεξηγήσεις και πληροφορίες ώστε ο χρήστης των ΧΟΚ να έχει την δυνατότητα να τις μελετήσει και κατανοήσει ευκολότερα. Με την παροχή μέσω του Προσαρτήματος όλων των παραπάνω, ενισχύεται η διαφάνεια με αποτέλεσμα την ομαλοποίηση των οικονομικών συναλλαγών και την προστασία των επενδυτών καθώς και των ίδιων των επιχειρήσεων.

Κατόπιν, η Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων παρέχει πληροφορίες για τις μεταβολές που παρουσιάζουν τα στοιχεία Καθαρής Θέσης της οικονομικής μονάδας όπως οι κατηγορίες εισφερόμενων κεφαλαίων, το σωρευμένο υπόλοιπο κάθε κατηγορίας λοιπών συνολικών εσόδων, τα κέρδη εις νέο κ.α. Οι μεταβολές στην Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων μεταξύ της αρχής και του τέλους της κρινόμενης περιόδου αποτυπώνουν την αύξηση ή μείωση των καθαρών περιουσιακών της στοιχείων και αντιπροσωπεύουν τα συνολικά έσοδα και έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των κερδών και των ζημιών, που δημιουργούνται από τις δραστηριότητες της κατά την συγκεκριμένη περίοδο.

Επιπλέον, η Κατάσταση Ταμιακών Ροών παρουσιάζει τις εισπράξεις και πληρωμές (καθαρές χρηματοροές) της τρέχουσας και προηγούμενης χρήσης που πηγάζουν από τις λειτουργικές, επενδυτικές και χρηματοδοτικές δραστηριότητες της επιχείρησης και παρέχει στους χρήστες μια βάση εκτίμησης της ικανότητάς της να δημιουργεί ταμιακά διαθέσιμα και ισοδύναμα για να καλύψει τις επιχειρηματικές ανάγκες της.

Τέλος, η Έκθεση Διαχείρισης του ΔΣ η οποία υποβάλλεται προς την τακτική ΓΣ και τίθεται υπόψη των ΟΕΑ για να την ελέγξουν, εμπεριέχει την πραγματική εικόνα της εξέλιξης και των επιδόσεων των δραστηριοτήτων της οικονομικής μονάδας καθώς και την ανάλυση των βασικότερων κινδύνων που ενδεχομένως αντιμετωπίζει. Συγκεκριμένα, παρουσιάζει αναφορές και πρόσθετες επεξηγήσεις που σχετίζονται με μεταγενέστερα σημαντικά γεγονότα από την λήξη της χρήσης έως την ημέρα υποβολής

της, την προβλεπόμενη εξέλιξη της επιχείρησης, τη διαχείριση του χρηματοοικονομικού κινδύνου καθώς και την δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης.

3.1.3 ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Όπως προαναφέρθηκε, κύριος σκοπός των ΧΟΚ είναι η παροχή πληροφοριών σχετικά με την οικονομική θέση, την απόδοση και τις μεταβολές στην περιουσιακή κατάσταση μιας επιχείρησης οι οποίες είναι χρήσιμες για ένα ευρύ φάσμα χρηστών στη λήψη των οικονομικών τους αποφάσεων (IASB, 2008). Οι χρήστες δεν αποτελούνται από μια ομοιογενή ομάδα προσώπων η οποία έχει τις ίδιες ικανότητες κατανόησης των ΧΟΚ, τα ίδια συμφέροντα, τις ίδιες δυνατότητες πρόσβασης σε πρόσθετη πληροφόρηση ή και ακόμη την ίδια δύναμη άσκησης πολιτικής επιρροής στην έκδοση ελεγκτικών ή λογιστικών προτύπων (Καραμάνης, 2008).

Κύριοι αποδέκτες των ΧΟΚ διατυπώθηκε από τους Edwards & Bell (1961) ότι είναι η ίδια διοίκηση της επιχείρησης (υφιστάμενη και μέλλουσα) η οποία και ενδιαφέρεται αποκλειστικά για τον ακριβή προσδιορισμό των καθαρών κερδών της, αν και δέχονταν την άποψη ότι οι φορολογικές αρχές και οι λοιποί εξωτερικοί χρήστες πιθανότατα να είναι μεταξύ εκείνων που επηρεάζουν τον τύπο των οικονομικών πληροφοριών που πηγάζουν από αυτές όχι όμως τόσο ώστε να ασκούν σημαντική επιρροή στις αποφάσεις της, θεωρώντας τις λιγότερο σημαντικές.

Εν συνεχεία, στους βασικούς χρήστες των ΧΟΚ συγκαταλέγονται εκτός από την διοίκηση της οικονομικής μονάδας οι πιστωτές, οι εργαζόμενοι, οι μέτοχοι της καθώς και το κράτος (Sterling, 1970). Ανάλογα με την ιδιότητα και τη σχέση τους με την οικονομική μονάδα οι χρήστες των ΧΟΚ διαχωρίζονται σε εσωτερικούς και εξωτερικούς. Συγκεκριμένα, οι εσωτερικοί χρήστες απαρτίζονται από άτομα που βρίσκονται εντός της επιχείρησης (ιδιοκτήτες, διοίκηση, εργαζόμενοι) και οι εξωτερικοί από πρόσωπα που προσδιορίζονται εκτός των ορίων της (πιστωτές, επενδυτές, προμηθευτές).

Επιπλέον, οι αποδέκτες των ΧΟΚ διαχωρίζονται σε άμεσους και έμμεσους. Ειδικότερα, στους άμεσους χρήστες μιας οικονομικής οντότητας περιλαμβάνονται οι ιδιοκτήτες, οι μέτοχοι, οι πιστωτές - προμηθευτές, οι πιθανοί νέοι ιδιοκτήτες, η διοίκηση και οι

διευθυντές, το προσωπικό, η φορολογούσα αρχή καθώς και οι πελάτες της. Ακολούθως, στους έμμεσους χρήστες συγκαταλέγονται οι οικονομικοί αναλυτές και σύμβουλοι, το χρηματιστήριο, οι δικηγόροι, οι επαγγελματικές ενώσεις, οι τράπεζες πληροφοριών, τα εργατικά σωματεία, οι ανταγωνιστές της επιχείρησης, το κοινό και διάφοροι κυβερνητικοί οργανισμοί (Riahi - Belkaoui, 2004, σελ.133).

Πιο συγκεκριμένα, οι ΧΟΚ απευθύνονται στους:

- Διευθυντές προκειμένου να εκτιμήσουν την οικονομική απόδοση και θέση της επιχείρησης για την λήψη σημαντικών επιχειρηματικών αποφάσεων.
- Μετόχους ώστε με βάση την ανάλυσή τους, να αξιολογήσουν τον κίνδυνο και την απόδοση της επένδυσής τους.
- Υποψήφιους επενδυτές οι οποίοι εξετάζοντας τις είναι σε θέση να αξιολογήσουν την βιωσιμότητα πιθανής τους επένδυσης, προβλέποντας τα μελλοντικά μερίσματα με βάση τα εμφανιζόμενα κέρδη καθώς και τους τυχόν κινδύνους που απορρέουν από αυτή.
- Πιστωτές και ιδιαίτερα στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (τράπεζες) έτσι ώστε αφενός να αποφασίσουν εάν θα χορηγηθεί δάνειο ή πίστωση στην επιχείρηση αξιολογώντας την οικονομική της ευρωστία και αφετέρου να λάβουν γνώση για τα περιουσιακά της στοιχεία για την δική τους διασφάλιση.
- Προμηθευτές για την αξιολόγηση από την πλευρά τους, της πιστοληπτικής ικανότητας μιας επιχείρησης καθώς και της οικονομικής υγείας των πελατών της στην περίπτωση προμήθειας αγαθών επί πιστώσει.
- Πελάτες προκειμένου να εκτιμήσουν αν οι προμηθευτές της οικονομικής μονάδας έχουν τους απαιτούμενους πόρους για την διασφάλιση της σταθερή προμήθειας των εμπορευμάτων ή των αναλώσιμων υλών στο μέλλον.
- Εργαζόμενους ώστε μέσω αυτών να εκτιμήσουν την αποδοτικότητα και ρευστότητα της επιχείρησης η οποία σχετίζεται άμεσα με την συνέπεια της στην καταβολή των μελλοντικών τους μισθών καθώς και με την εργασιακή τους ασφάλεια.
- Ανταγωνιστές οι οποίοι συγκρίνουν τις επιδόσεις τους με τις αντίπαλες οικονομικές μονάδες για να μάθουν και να αναπτύξουν στρατηγικές ώστε να επιτευχθεί η βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους.

- Πολίτες των οποίων το ενδιαφέρον εστιάζεται στα αποτελέσματα της επιχείρησης για διάφορους λόγους όπως η συμβολή της στην τοπική οικονομία, το περιβάλλον κ.α.
- Φοροελεγκτικούς φορείς του κράτους οι οποίοι αφενός έχουν ως μέλημα την ορθή απόδοση των φόρων από τις επιχειρήσεις και αφετέρου εξετάζουν την οικονομική τους πρόοδο μέσω της ανάλυσης αυτών, σχεδιάζοντας παράλληλα την φορολογική, οικονομική και βιομηχανική πολιτική που θα ακολουθήσουν.

Γίνεται αντιληπτό από το πλήθος χρηστών των ΧΟΚ οι οποίοι στηρίζονται σε αυτές για να λάβουν τις οικονομικές τους αποφάσεις, πόσο σημαντική είναι η παροχή υψηλής ποιότητας χρηματοοικονομικών εκθέσεων η οποία θα δράσει θετικά στους κάτοχους κεφαλαίων για την υλοποίηση επενδύσεων και την ορθή κατανομή οικονομικών πόρων με συνέπεια την βελτίωση της αποτελεσματικότητας της αγοράς (IASB, 2008). Ως εκ τούτου, αρκετοί ερευνητές αξιολογούν την ποιότητα των οικονομικών αναφορών εστιάζοντας σε χαρακτηριστικά που θεωρείται ότι την επηρεάζουν άμεσα όπως η διαχείριση κερδών και οι οικονομικές αναμορφώσεις (Barth et al., 2008; Cohen et al., 2004).

3.1.4 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Πολυπληθείς έρευνες έχουν διεξαχθεί με αντικείμενο την ποιότητα των ΧΟΚ με σκοπό τον προσδιορισμό των παραμέτρων που την επηρεάζουν. Η ποιότητα των ΧΟΚ εξετάζεται από αρκετές διαφορετικές οπτικές γωνίες και είναι δύσκολο να προσδιοριστεί (Tang et al., 2008). Η ποιότητα της πληροφόρησης που προέρχεται από τις ΧΟΚ αξιολογείται από την συνδρομή της στο ενδιαφερόμενο κοινό, κατά τον προσδιορισμό της διαφορετικότητας των μελλοντικών κερδών συγκριτικά με τα τρέχοντα κέρδη της επιχείρησης (Penman, 2002). Επιπλέον, η πιστοποίηση για την ποιότητα της πληροφόρησης των ΧΟΚ επέρχεται συσχετίζοντας τα τρέχοντα κέρδη με τις μελλοντικές ταμιακές ροές της οικονομικής μονάδας (Cohen, 2003).

Η ύπαρξη κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου και η εφαρμογή αυτού θεωρείται απαραίτητο για την παροχή υψηλής ποιότητας ΧΟΚ προστατεύοντας τους επενδυτές, ενισχύοντας καθολικά την έγκυρη πληροφόρηση και μειώνοντας παράλληλα τις ασυμμετρικές πληροφοριών μεταξύ των επιχειρήσεων και της αγοράς (Kothari, 2000).

Συνάγεται λοιπόν ότι η βούληση του κράτους αποτελεί ένα καθοριστικό παράγοντα στην διαμόρφωση της ποιότητας της οικονομικής πληροφορίας. Ειδικότερα, η παρουσία πιθανής κρατικής παρέμβασης καθιστά τις επιχειρήσεις απρόθυμες στην παρουσίαση υψηλών κερδών (Soderstrom and Sun, 2007) καθώς και η ύπαρξη σε αναπτυγμένες χώρες των κατάλληλων ελεγκτικών υποδομών ενισχύει την μέση ποιότητα των ΧΟΚ συγκριτικά με τις χώρες οι οποίες στερούνται αυτών (Francis et al. 2003).

Η ενίσχυση της ποιότητας των ΧΟΚ θεωρείται ότι μπορεί να επιφέρει σημαντικά οικονομικά οφέλη στην επιχείρηση όπως η μεγιστοποίηση της απόδοσης μιας επένδυσης (Lambert et al., 2007). Επιπροσθέτως, η επιδίωξη από την πλευρά των επιχειρήσεων υψηλής ποιότητας ΧΟΚ επιδρά θετικά την επικείμενη επένδυση διαμέσου του περιορισμού της ασυμμετρίας πληροφοριών που σχετίζονται με τις βασικές οικονομικές τους αρχές (Verdi, 2006). Η διαφάνεια στις ΧΟΚ και η επάρκεια των λογιστικών γνωστοποιήσεων έχει ως αποτέλεσμα την ενίσχυση των οικονομικών επιδόσεων, την ορθή διαχείριση των επιχειρηματικών κινδύνων, την βελτίωση του εσωτερικού ελέγχου, την περαιτέρω μεγιστοποίηση της αξίας των μετοχών και εν γένει την οικονομική ανάπτυξη της οικονομικής μονάδας (Ambler and Neely, 2007).

Σε έρευνα που διεξήγε ο Ιατρίδης (2011) σε 500 εισηγμένες στο Χρηματιστήριο επιχειρήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου την χρονική περίοδο 2005 – 2009 (μετά την υιοθέτηση των ΔΠΧΠ), διαπίστωσε ότι υψηλής ποιότητας λογιστικών γνωστοποιήσεων παρείχαν από αυτές οι 120 το έτος 2005, οι 145 το έτος 2006, οι 165 το έτος 2007, οι 180 το έτος 2008 και οι 193 το έτος 2009 καταγράφοντας παράλληλα μια αυξητική τάση ανά έτος. Συν τις άλλους, συμπέρανε ότι οι επιχειρήσεις που δημοσιεύουν υψηλής ποιότητας πληροφοριών αφενός εμφανίζουν μεγαλύτερο όγκο συναλλαγών και υψηλότερη κερδοφορία και αφετέρου ενισχύουν την αξία τους με δεδομένο την επιβράβευση της ειλικρίνειας και ακεραιότητας τους ανεξαρτήτως μεγέθους, προοπτικών ανάπτυξης, δανειακών υποχρεώσεων καθώς και διοικητικών στόχων, από τους συμμετέχοντες στην αγορά.

Επιπρόσθετα, οι επιχειρήσεις αυτές παρουσιάζονται συντηρητικές στις ΧΟΚ τους (στις αναφορές τους προσεγγίζουν συντηρητικά τα αποτελέσματα των κερδών – ζημιών

τους) ενισχύοντας περαιτέρω την ποιότητα και χρησιμότητα των αναφερόμενων σε αυτές λογιστικών ποσών καθώς και την εμπιστοσύνη των επενδυτών που σχετίζεται με την διαχείριση της οικονομικής μονάδας. Εκτός των προαναφερθέντων, οι σταθερά υψηλής ποιότητας πληροφορίες θα καταστήσουν την επιχείρηση αξιόπιστη στις ελεγκτικές αρχές με απαραίτητη όμως προϋπόθεση την παρουσία ισχυρών μηχανισμών προστασίας των επενδυτών. Από την άλλη πλευρά, η έλλειψη επαρκούς ποιότητας στις ΧΟΚ, θα διαδώσει στους χρήστες κακή πληροφόρηση η οποία με την σειρά της θα προκαλέσει δυσαρέσκεια στους επενδυτές και πιστωτές με ταυτόχρονη απώλεια της εμπιστοσύνης τους, κυρώσεις, πτώση της αξίας των μετοχών και δυσφήμιση της επιχείρησης.

Προκειμένου να χαρακτηριστούν οι ΧΟΚ ποιοτικές ή μη θα πρέπει να αναλυθούν και αξιολογηθούν τα οικονομικά μεγέθη της επιχείρησης σε μια δεδομένη χρονική στιγμή με διάφορες μετρήσεις και υπολογισμούς που συνήθως πραγματοποιούνται με την χρήση αριθμοδεικτών.

3.1.5 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Η ανάλυση των ΧΟΚ και η ερμηνεία της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης διαχρονικά έχει σημαίνουσα σημασία για την επιτυχή έκβαση των επιχειρηματικών της στόχων καθώς και για την αναπτυξιακή της πορεία και προοπτική (Θάνος και άλλοι, 2002). Οι δημοσιευμένες ΧΟΚ εμπεριέχουν πληροφόρηση, αναφορές και τάσεις οι οποίες πρέπει να αποκρυπτογραφούν διότι δεν είναι εμφανείς στην πρώτη ανάγνωσή τους και κατά συνέπεια θα πρέπει να αναλυθούν και ερμηνευτούν τα δεδομένα αυτών. Κατά κοινή ομολογία η ανάλυση των ΧΟΚ η οποία διενεργείται με ποσοτικά και ποιοτικά μέσα, είναι κατά ένα μεγάλο μέρος η καθιέρωση ιδιαίτερων σχέσεων, ο εντοπισμός σημαντικών μεταβολών ήτοι στις τάσεις και στο ύψος των οικονομικών μεγεθών με σκοπό την ανίχνευση της βασικής αιτίας αυτών που θα προειδοποιήσει έγκαιρα τους χρήστες για τυχόν θετική ή αρνητική μελλοντική μεταβολή της οικονομικής θέσης της επιχείρησης (Μανουσόπουλος, 2011).

Η αξιολόγηση των ΧΟΚ της επιχείρησης διενεργείται είτε από εσωτερικούς (διοίκηση, εργαζόμενοι κ.α.) είτε από εξωτερικούς αναλυτές (τράπεζες, πιστωτές, φορολογική αρχή κ.α.) και αποβλέπει στην ικανοποίηση διαφορετικών αναγκών, επιδιώξεων και

σκοπιμοτήτων ανάλογα με την κατηγορία που ανήκει ο αναλυτής. Η ανάλυση των ΧΟΚ ακολουθεί κάποια στάδια και συγκεκριμένα αρχικά διενεργείται μια τυπική ανάλυση σε αυτές⁵¹ και μετά γίνονται οι ενδεικνυόμενες ανακατατάξεις, διορθώσεις, στρογγυλοποιήσεις με την παράλληλη έκφραση των απόλυτων αριθμών σε ποσοστά επί τοις εκατό. Κατόπιν, διεξάγεται ουσιαστική ανάλυση των ΧΟΚ η οποία βασίζεται στην τυπική και χρησιμοποιεί ως εργαλεία της τα παραπάνω περιγραφόμενα.

Περαιτέρω, η ανάλυση των ΧΟΚ κατατάσσεται σε δύο κατηγορίες στην ανάλυση κατά χρονικές συγκρίσεις και στην επιχειρησιακή σύγκριση. Η πρώτη εκ των δύο αποτελεί μια ενδοεπιχειρησιακή σύγκριση του ίδιου οικονομικού φορέα για δύο ή περισσότερα έτη και διακρίνεται στην κάθετη ή στατική και στην οριζόντια ή δυναμική ανάλυση. Στην κάθετη ανάλυση τα μεγέθη του Ισολογισμού και των Αποτελεσμάτων Χρήσης εκφράζονται σε ποσοστό επί τοις εκατό ως προς το άθροισμα του ενεργητικού - παθητικού και των καθαρών πωλήσεων αντίστοιχα της εξεταζόμενης χρήσης και κυρίως επικεντρώνεται στις πηγές προέλευσης των κεφαλαίων και στην διάρθρωση της περιουσιακής κατάστασης της επιχείρησης. Αντιστοίχως, στην οριζόντια ανάλυση αντιπαραθέτονται τα οικονομικά στοιχεία του Ισολογισμού και των Αποτελεσμάτων Χρήσης δύο ή περισσότερων χρήσεων οριζόντια, συγκρίνοντας τις μεταβολές τους. Τέλος, κατά την επιχειρησιακή σύγκριση αναλύονται οι ΧΟΚ δύο ή περισσότερων ομοειδών οικονομικών μονάδων εκτιμώντας την θέση αυτών μέσα στον ίδιο επιχειρησιακό κλάδο.

Στη συνέχεια, οι χρήστες των ΧΟΚ εστιάζουν το ενδιαφέρον τους στα αποτελέσματα που προκύπτουν στα βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα στοιχεία της οικονομικής μονάδας, στις χρηματοοικονομικές της μεταβολές, στην έκθεση που συντάσσεται από τον ΟΕΛ καθώς και σε διάφορους αριθμοδείκτες⁵² (ratios) επί των δημοσιευμένων οικονομικών μεγεθών της επιχείρησης.

---

⁵¹Ελέγχεται η διάρθρωση του Ισολογισμού και του λογαριασμού Αποτελέσματα Χρήσεως.

⁵²Αριθμοδείκτης είναι η σχέση μεταξύ των οικονομικών μεγεθών λογιστικής ή στατιστικής προέλευσης ο οποίος έχει ως στόχο τον προσδιορισμό της πραγματικής οικονομικής θέσης ή της αποδοτικότητας των διαφόρων τμημάτων ή ολόκληρης της επιχείρησης και κατ' επέκταση του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιείται. Εκφράζεται με απλή μαθηματική μορφή και αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για το χρηματοοικονομικό αναλυτή προκειμένου να εξάγει ορθά συμπεράσματα που σχετίζονται με τη τρέχουσα και μελλοντική οικονομική θέση - απόδοση της επιχείρησης.

Έχοντας διαχρονικά ως βασικούς στόχους η επιχείρηση την επίτευξη κερδών, την βελτίωση της αποδοτικότητας, την δυνατότητα ανάπτυξης καθώς όμως και την διατήρηση ενός ικανοποιητικού επιπέδου ρευστότητας, θα πρέπει να βρει τη κατάλληλη χημεία αυτών αφενός μεν για να τους υλοποιήσει και αφετέρου να στείλει τα κατάλληλα μηνύματα σε κάθε ενδιαφερόμενο περί της υγιούς χρηματοοικονομική της θέσης. Για αυτό λοιπόν οι ενδιαφερόμενοι φορείς κατά την ανάλυση των ΧΟΚ της επιχείρησης εξετάζουν:

- Την Ρευστότητα της, δηλαδή την ικανότητα να ανταπεξέρχεται στις τρέχουσες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.
- Το Κεφάλαιο Κίνησης της, το ύψος δηλαδή του επενδυμένου κεφαλαίου σε κυκλοφοριακά στοιχεία τα οποία διασφαλίζουν την εύρυθμη λειτουργία και είναι απαραίτητο για την κάλυψη των τρεχουσών της αναγκών, έτσι ώστε να ανιχνεύσουν την χρηματοοικονομική ισορροπία του Ισολογισμού.
- Την Κατάσταση Ταμιακών Ροών - Cash Flow της, δηλαδή την εξέλιξη των ταμιακών ροών αναφορικά με τις δανειακές υποχρεώσεις και την κεφαλαιακή της διάρθρωση. Η Κατάσταση Cash Flow μας μεταφέρει από τα λογιστικά κέρδη στο Ταμείο και αφενός μετρά την ικανότητα της επιχείρησης για την πραγματοποίηση μελλοντικών κερδών και αφετέρου διαπιστώνει την δυνατότητα χρηματοδότησης των επενδύσεων με δικά της κεφάλαια.
- Την Αποδοτικότητα της, δηλαδή την ικανότητα διατήρησης και αύξησης της καθαρής θέσης και το σύνολο των επενδυμένων κεφαλαίων καθώς και την αποτελεσματικότητα της διοικητικής λειτουργία της.
- Την Κεφαλαιακή Διάρθρωση ή Μόχλευση και Βιωσιμότητα της, τον τρόπο δηλαδή που χρηματοδοτούνται οι συνολικές επενδύσεις (Ενεργητικό) της, τον βαθμό χρησιμοποίησης των δανειακών κεφαλαίων για την ανάπτυξη της και την πιθανότητα αθέτησης των δανειακών υποχρεώσεων της.
- Την Κατάσταση Πηγών και Χρήσεων Κεφαλαίων της, η οποία παρέχει πληροφορίες για τις πηγές προέλευσης των κεφαλαίων της και τον τρόπο που χρησιμοποιήθηκαν ή θα χρησιμοποιηθούν αυτά εντός της ελεγχόμενης χρήσης.
- Τις Επενδύσεις της σε Μετοχικούς Τίτλους, προκειμένου να λάβουν επενδυτικές αποφάσεις όπως η αγορά ή ρευστοποίηση τίτλων (μετοχές, ομόλογα).

- Την Δραστηριότητα – Κυκλοφοριακή Ταχύτητα της, δηλαδή τον βαθμό αποτελεσματικής χρήσης και αξιοποίησης των περιουσιακών της στοιχείων.
- Τις Δαπάνες Λειτουργίας της, αφενός ως προς την αποτελεσματικότητα τους συγκριτικά με άλλες επί μέρους δαπάνες και αφετέρου την ακολουθούμενη διοικητική πολιτική σχετικά με αυτές.
- Την Ανάπτυξη – Μεγέθυνση της, δηλαδή την ικανότητα ν' αναπτυχθεί και να διατηρήσει την ανταγωνιστικής της θέση.
- Το Νεκρό Σημείο της, δηλαδή το αναγκαίο ύψος των πωλήσεων (κύκλος εργασιών) της, με το οποίο καλύπτονται ακριβώς όλα τα έξοδα τόσο τα σταθερά όσο και τα μεταβλητά δίχως να πραγματοποιεί ούτε κέρδος ούτε ζημιά. Η βασική αρχή στην οποία στηρίζεται η ανάλυση του νεκρού σημείου είναι η συμπεριφορά του κόστους του οποίου ένα μέρος είναι σταθερό τουλάχιστον για ένα μεγάλο εύρος πωλήσεων και το υπόλοιπο είναι μεταβλητό και ανάλογο των πραγματοποιηθέντων πωλήσεων.

Εύλογο είναι ότι ο κάθε ενδιαφερόμενος αναλυτής των ΧΟΚ θα δώσει μεγαλύτερη έμφαση στα στοιχεία που τον αφορούν περισσότερο χρησιμοποιώντας τα αντίστοιχα εργαλεία ανάλυσης που αναφέρθηκαν ανωτέρω, προκειμένου να στεφθεί με επιτυχία ο επιδιωκόμενος σκοπός του. Συνεπώς, όταν οι τράπεζες εξετάζουν την περίπτωση χορήγησης βραχυπρόθεσμων δανείων σε μια οικονομική μονάδα θα αναλύουν τους δείκτες που απεικονίζουν την ρευστότητα και την βραχυπρόθεσμη οικονομικής της κατάσταση δηλαδή το κατά πόσο ανταποκρίνεται στις τρέχουσες υποχρεώσεις της. Στην αντίθετη περίπτωση χορήγησης μακροπρόθεσμων δανείων θα αξιολογούνται οι αντίστοιχοι δείκτες όπως η ικανότητα της επιχείρησης για την επίτευξη κερδών σε βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα, η διάρθρωση των κεφαλαίων της καθώς και οι μεταβολές της οικονομικής θέσης.

Από την άλλη πλευρά, οι ενδιαφερόμενοι επενδυτές σε μετοχικούς τίτλους θα εστιάζουν την προσοχή σε δείκτες που σχετίζονται με την μακροχρόνια αποδοτικότητα και ανάπτυξη της οικονομικής μονάδας καθώς και στα κέρδη και διανεμόμενα μερίσματά της. Τέλος, η διοίκηση της επιχείρησης ενδιαφέρεται για τα πάντα που αφορούν την δραστηριότητά της και ιδιαίτερος για την κεφαλαιακή της

διάρθρωση η οποία επηρεάζει άμεσα το είδος και το μέγεθος των ξένων κεφαλαίων που δύναται να αντλήσει.

3.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

3.2.1 *ΕΙΣΑΓΩΓΗ*

Η γενικευμένη παγκόσμια οικονομική κρίση, σύμφωνα και με τις εκθέσεις των μεγάλων ελεγκτικών εταιρειών (big four) καθώς και της Ένωσης Πιστοποιημένων Ελεγκτών κατά της Απάτης (Association of Certified Fraud Examiners - ACFE), ωθεί τις επιχειρήσεις διεθνώς στο να διαπράττουν ολοένα και περισσότερα οικονομικά εγκλήματα⁵³ τα οποία επιφέρουν μεγαλύτερο οικονομικό κόστος από τα κοινά. Τα εν λόγω εγκλήματα χαρακτηρίζονται από:

- Μικρή ορατότητα διότι οι παραβάτες καλύπτουν πολύ καλά τα ίχνη τους βρισκόμενοι στον τόπο που διαπράττεται το έγκλημα.
- Πολυπλοκότητα γιατί οι οικονομικοί εγκληματίες χρησιμοποιώντας την γνώση τους ιδιαίτερα σε υιοθετούμενα συστήματα της επιχείρησης καθώς και την ασάφεια των νόμων εξαπατούν τους ελεγκτές.
- Διάχυση θυματοποίησης δηλαδή την συμμετοχή προσώπων στο οικονομικό έγκλημα λόγω ανάγκης ή άγνοιας.
- Δυσχέρεια διερεύνησης η οποία είναι το αποτέλεσμα όλων των ανωτέρω χαρακτηριστικών και παρατηρείται συνήθως στα οικονομικά εγκλήματα των χρηματιστηρίων (Αντωνόπουλος, 2013).

Έτσι λοιπόν, ο κίνδυνος της απάτης από την πλευρά των επιχειρήσεων βαίνει αυξανόμενος καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη της διαρκούς βελτίωσης των ελεγκτικών μηχανισμών προκειμένου να καταπολεμηθεί. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις απάτης τις οποίες θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι ελεγκτικοί μηχανισμοί είναι η διαφθορά, η δωροδοκία, ο οικονομικός εκβιασμός, η σύγκρουση συμφερόντων, η μη

---

⁵³Τα οικονομικά εγκλήματα αποκαλούνται και ως «εγκλήματα λευκού κολάρου».

χρηστή διαχείριση στοιχείων του ενεργητικού καθώς και η παραποίηση των ΧΟΚ της ελεγχόμενης επιχείρησης (Λουμιώτης, 2010).

Εν συνεχεία, η παραποίηση των ΧΟΚ δεν οφείλεται στην εσφαλμένη καταγραφή συναλλαγών λόγω π.χ. της απροσεξίας του λογιστή αλλά αντιθέτως εμπεριέχει το στοιχείο του δόλου με σκοπό την παραπλάνηση του επενδυτικού κοινού προς όφελος της επιχείρησης και επιπρόσθετα δεν αποτελεί τυχαίο γεγονός η σύνδεσσης της με την ελλιπή Εταιρική Διακυβέρνηση (ΕΔ) (Ζοπουνίδης, 2013). Η νόθευση των ΧΟΚ αποτελεί εύλογη συνέπεια του υφιστάμενου επιχειρηματικού ανταγωνισμού καθώς και της επίτευξης ανέφικτων στόχων τους οποίους θέτει η διοίκηση της επιχείρησης (Firth et al., 2011).

3.2.2 Η ΑΠΑΤΗ

Οι πρακτικές απάτης και διαφθοράς προκαλούν παγκοσμίως ιδιαίτερη ανησυχία προκαλώντας σοβαρό πλήγμα στην οικονομία και εν γένει στο δημόσιο συμφέρον. Η συστηματική διαφθορά η οποία λαμβάνει χώρα κυρίως «κάτω από το τραπέζι» και παρουσιάζεται στις κυβερνήσεις, στις επιχειρήσεις και στην καθημερινότητα των ανθρώπων, καταστρέφει την κοινωνία προκειμένου να ικανοποιήσει ιδιωτικά συμφέροντα και διαστρεβλώνει τη χάραξη οικονομικής πολιτικής προκαλώντας δυστυχία, φτώχεια και βία σε αρκετές χώρες και ιδιαίτερα στην Αφρική (Eigen, 2014). Το ετήσιο οικονομικό κόστος της απάτης έχει λάβει τρομακτικές διαστάσεις και υπολογίζεται, σύμφωνα με παγκόσμια έκθεση της ACFE το 2012 η οποία βασίστηκε σε 1.388 περιπτώσεις επαγγελματικής απάτης που συνέβησαν συνολικά σε σχεδόν 100 χώρες, άνω του ποσού των 3,50 τρις. \$ παγκοσμίως με βάση το παγκόσμιο ΑΕΠ του έτους 2011.

Σύμφωνα με το ΔΕΠ 240 η διοίκηση της επιχείρησης και οι υπεύθυνοι για την ΕΔ της, διακατέχονται από την ευθύνη της πρόληψης και εντοπισμού της απάτης προκειμένου να δημιουργηθεί η κουλτούρα εντιμότητας και δεοντολογικής συμπεριφοράς εντός της οικονομικής οντότητας, γεγονός που θα επηρεάσει θετικά την χρηματοοικονομική της θέση και θα την οδηγήσει σε κερδοφορία. Ένας αξιόπιστος και καλά δομημένος εσωτερικός έλεγχος, του οποίου η θέσπιση και καλή λειτουργία αποτελεί ευθύνη της διοίκησης, συμβάλει σημαντικά στην ανίχνευση της απάτης και παράλληλα

καταγράφει παράγοντες οι οποίοι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εκτίμηση των κινδύνων που σχετίζονται με την απάτη (Marks, 2013).

Με την απάτη παραποιούνται τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης και καταχράζονται δολίως τα περιουσιακά της στοιχεία για ιδίων όφελος των προσώπων που την διαπράττουν. Οι βασικές κατηγορίες απάτης είναι αφενός η κατάχρηση, η κλοπή, η ιδιοποίηση των οικονομικών πόρων οι οποίες γίνονται είτε για όφελος είτε εις βάρος της επιχείρησης και αφετέρου η παραποίηση των ΧΟΚ (Καζαντζής, 2006). Σύμφωνα με την ACFE η απάτη εκδηλώνεται με την υπεξάιρεση των περιουσιακών στοιχείων (asset misappropriation), την νόθευση των ΧΟΚ (fraudulent financial reporting) καθώς και με την διαφθορά (corruption).

Είναι άξιο αναφοράς ότι από τα «εγκλήματα λευκού κολάρου» μόλις το 20% των περιστατικών αποκαλύπτεται ενώ το 40% των περιπτώσεων που ανιχνεύονται από τις εταιρείες δεν κοινοποιούνται σε τρίτους εκτός της επιχείρησης. Οι υπόλοιπες περιπτώσεις αναφέρονται σε περιστατικά στα οποία οι δράστες δεν καθίστανται υπόλογοι των πράξεων τους γιατί δεν τεκμηριώνεται το τι ακριβώς διέπραξαν. Βάσει έρευνας που διενέργησε η Ernst & Young, σχεδόν το 90% του συνόλου των περιπτώσεων απάτης σε κάποια επιχείρηση διαπράττονται είτε αποκλειστικά από εργαζόμενους της ή με τη συμμετοχή τους καθιστώντας την ανίχνευση αυτών ιδιαίτερα δύσκολη (Δρακούλης, 2012). Επιπροσθέτως, σύμφωνα με στοιχεία (αφορούν ασφαλιστικές επιχειρήσεις) του FBI το 82% των ατόμων που είχαν εμπλακεί σε απάτη δεν είχαν κατηγορηθεί ποτέ για ανάλογο αδίκημα, το 6% είχαν κατηγορηθεί δίχως να καταδικαστούν ενώ μόνο το 12% είχε καταδικαστεί (Βασιλαράς, 2012).

Η λογιστική απάτη έχει διαπιστωθεί ότι πραγματοποιείται αφενός από τα διευθυντικά στελέχη επιχειρήσεων που ασχολούνται με τις μεταφορές, την επικοινωνία και έκδοση, την λιανική και χονδρική πώληση, τον τουρισμό, τα τυχερά παιχνίδια και τις ψυχαγωγικές επιχειρήσεις και αφετέρου από τους εργαζόμενους οι οποίοι εργάζονται σε οικονομικές και ασφαλιστικές επιχειρήσεις, σε κατασκευαστικές επιχειρήσεις καθώς και σε δημόσιες επιχειρήσεις (Αντωνόπουλος και άλλοι, 2013). Τα εταιρικά σκάνδαλα που καταγράφηκαν στις ΗΠΑ (π.χ. Enron, WorldCom, Tyco), στο Ηνωμένο Βασίλειο (Bank of Credit, Barings Bank), στην Ιταλία (Parmalat) καθώς και στην Αυστραλία

(ΗΠΗ), οφείλονται κυρίως σε περιπτώσεις σοβαρής απάτης από ανώτερους υπαλλήλους, σε απερίσκεπτες πρακτικές οικονομικής και επιχειρηματικής διαχείρισης καθώς και σε έξυπνη δημιουργική λογιστική (Porter, 2009).

Παρακάτω παρατίθεται σχετικός πίνακας με απάτες που διέπραξαν εργαζόμενοι, διευθυντικά στελέχη καθώς και τρίτοι (πελάτες, προμηθευτές):

Πίνακας 8: Η απάτη που διαπράχθηκε από εργαζόμενους, διευθυντικά στελέχη και τρίτους

ΑΠΑΤΗ ΠΟΥ ΔΙΑΠΡΑΧΘΗΚΕ ΑΠΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ, ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΥΣ			
	ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ	ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ	ΤΡΙΤΟΙ (ΠΕΛΑΤΕΣ, ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ)
ΤΥΠΟΣ ΑΠΑΤΗΣ	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ %	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ %	ΕΓΚΥΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ %
Ακάλυπτες επιταγές ή πλαστογράφηση επιταγών	6,9	4,8	43,9
Σύγκρουση συμφερόντων	15,9	57,1	8,8
Διαφθορά, δωροδοκία (αποδοχή)	19,4	9,5	10,5
Διαφθορά, δωροδοκία (προσφορά)	1,4	9,5	12,3
Έξοδα παραστάσεων	2,8	9,5	3,5
Βιομηχανική κατασκοπεία	5,6	9,5	3,5
Παραποίηση τιμολογίων	20,8	0	7,0
Ξέπλυμα χρήματος	0	0	3,5
Υπερτιμολόγηση	1,4	9,5	3,5
Μισθολογική απάτη	6,9	0	1,8
Απάτη μικροεξόδων	25,0	4,8	0
Κακή ποιότητα προσφερομένων αγαθών /υπηρεσιών	13,9	4,8	35,1
Παράνομος καθορισμός τιμών /συνέργια	0	0	5,8
Κλοπή στοιχείων ενεργητικού	23,6	4,8	17,5
Κλοπή μετρητών (με ψευδή δικαιολογητικά)	45,8	9,5	3,5
Περιττές αγορές	19,4	52,4	1,8
"Εξωραϊσμός"/ Παραποίηση οικονομικών κατ/σεων	0	14,3	0

Πηγή: Μαρία Κραμβία-Καπαρδής, Χρίστος Τσολάκης, Οικονομικά εγκλήματα στις επιχειρήσεις - εκδόσεις Κριτική

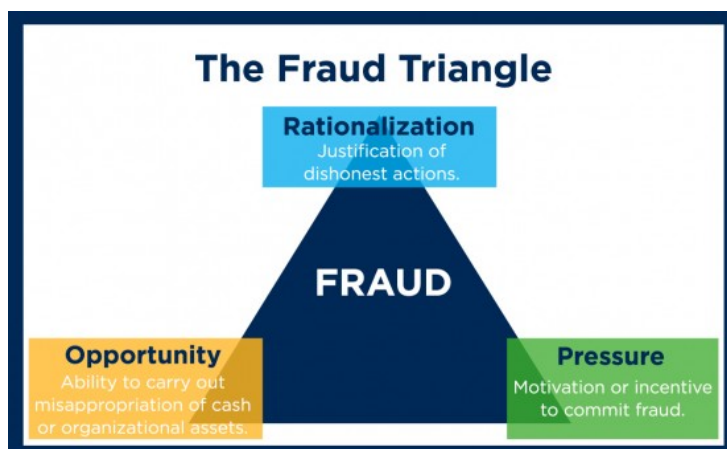
Επιπλέον, σύμφωνα με έρευνες της ACFE η απάτη οφείλεται κυρίως σε αδυναμίες που σχετίζονται με την (Αντωνόπουλος και άλλοι, 2013):

- Απουσία εσωτερικών ελέγχων σε ποσοστό 38%.
- Παράβλεψη των υφιστάμενων εσωτερικών ελέγχων σε ποσοστό 19%.
- Έλλειψη επανεξέτασης από την διεύθυνση σε ποσοστό 18%.
- Αδυναμία της διεύθυνσης σε ποσοστό 8%.
- Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού με εποπτικό ρόλο σε ποσοστό 7%.
- Απουσία ανεξάρτητων ελέγχων σε ποσοστό 6%.
- Μη εκπαίδευση του προσωπικού με αντικείμενο την απάτη σε ποσοστό 2%.

- Έλλειψη διαχωριστικών γραμμών όσον αφορά τις επαγγελματικές αρμοδιότητες σε ποσοστό 2%.

Οι επιχειρήσεις διαρκώς αναζητούν τρόπους για την καλύτερη μέτρηση και μείωση των κινδύνων απάτης, τους επενδύοντας στην εκπαίδευση των στελεχών τους καθώς και σε προηγμένα λογισμικά προγράμματα προκειμένου να πετύχουν την ανίχνευση της. Ωστόσο, η επιτυχής πρόληψη της απάτης απαιτεί μια προσωπική προσέγγιση η οποία θα βοηθήσει στην εκμάθηση της ψυχολογίας, των προσωπικών χαρακτηριστικών καθώς και των αντιδράσεων των υποψήφιων απατεώνων. Το αμερικάνικο ελεγκτικό πρότυπο SAS 99 το οποίο βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στο ΔΕΠ 240 περιγράφει τις τρεις απαραίτητες προϋποθέσεις προκειμένου να υλοποιηθεί μια απάτη, το «κίνητρο – πίεση», την «ευκαιρία» και την «εκλογίκευση – αιτιολόγηση» οι οποίες και πηγάζουν από την θεωρία του «τριγώνου της απάτης» που ανέπτυξε ο Αμερικάνος ποινικολόγος, κοινωνιολόγος και εγκληματολόγος Donald Cressey το 1953. Σύμφωνα με τον Cressey πρόσωπα υπεράνω υποψίας είναι πιθανόν να διαπράξουν απάτη όταν διαπιστώσουν ότι αντιμετωπίζουν σοβαρό προσωπικό οικονομικό πρόβλημα και έχουν την δυνατότητα να το επιλύσουν κρυφά εκμεταλλευόμενοι την οικονομική θέση και εμπιστοσύνη που τους παρέχεται διαχειρίζοντας ξένα κεφάλαια, προσπαθώντας ταυτόχρονα να δικαιολογήσουν την παραβατική τους συμπεριφορά.

Διάγραμμα 6: Το « τρίγωνο της απάτης »

Πηγή: Knop Dennis, 2013.

Ειδικότερα, το κίνητρο - πίεση αποτελούν τους αρχικούς παράγοντες για να διαπράξει κάποιο άτομο μια απάτη. Το πιθανό οικονομικό πρόβλημα και η πίεση που ασκεί αυτό σε ένα πρόσωπο το οποίο δεν είναι σε θέση να το μοιραστεί με άλλους (λόγω της ανατροφής του ή της εκπαίδευσής του), το ωθεί να χρησιμοποιήσει μη νόμιμα μέσα για την επίλυση του. Φυσικά στα οικονομικά προβλήματα μπορεί να προστεθούν και τα προσωπικά προβλήματα, ο τζόγος, οι διάφορες κοστοβόρες εμμονές, η οικογένεια κ.α.

Μετέπειτα, οι απατεώνες αναζητούν μια ευκαιρία για να διαπράξουν μία απάτη χωρίς να γίνουν αντιληπτοί και τιμωρηθούν. Υπάρχουν αρκετά παράθυρα ευκαιριών για παρανομίες όταν οι επιχειρήσεις δεν διαθέτουν επαρκείς μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου, αποτελεσματική ΕΔ και δεν μπορούν να διερευνήσουν όλες τις περιπτώσεις απάτης (Tessier, 2013).

Η τελευταία προϋπόθεση της εκλογίκευσης ή αιτιολόγησης προκειμένου να προβεί κάποιος σε παράτυπη πράξη, αποτελεί τον καταλύτη του όλου εγχειρήματος. Ο δράστης αντιλαμβανόμενος την ανήθικη του πράξη αποφασίζει να την εκλογικεύσει και συνάμα να την δικαιολογήσει (Δρακούλης, 2012). Η εκλογίκευση αποτελεί συνήθως το πρώιμο χαρακτηριστικό των απατεώνων και δεν ισχύει σε άτομα που έχουν περισσότερο συνειδητή εγκληματική πρόθεση και έφεση στο οργανωμένο έγκλημα. Αποτελεί δηλαδή το σημείο εκκίνησης για πολλά άτομα και εξασθενίζει συχνά όταν οι μικρές απάτες μετατραπούν σε μεγάλα σκάνδαλα (Tessier, 2013).

Το μυστικό για την πρόληψη της απάτης είναι το «σπάσιμο του τριγώνου της απάτης» με την εγκαθίδρυση ισχυρών συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και ΕΔ τα οποία θα εξαλείψουν τον παράγοντα «ευκαιρία» που μπορεί ευκολότερα να αντιμετωπιστεί (Cendrowski et al, 2007), καθώς η πρόληψή της αποδεδειγμένα κοστίζει σε μια επιχείρηση λιγότερο συγκριτικά με τις απώλειες που επιφέρει όταν πλέον εντοπιστεί (Wells, 2004).

Αν και το «τρίγωνο της απάτης» του Cressey τυχαίνει μεγάλης αποδοχής στις ρυθμιστικές αρχές ελέγχου, ορισμένοι ερευνητές θεωρούν ότι είναι ένα ανεπαρκές μέσο για την πρόληψη, την αποτροπή και την ανίχνευση της απάτης, ενώ παράλληλα προτείνουν την αντικατάσταση της «εκλογίκευσης» με την προσωπική ακεραιότητα, την ένταξη στον παράγοντα «κίνητρο» τον εξαναγκασμό καθώς και μιας τέταρτης

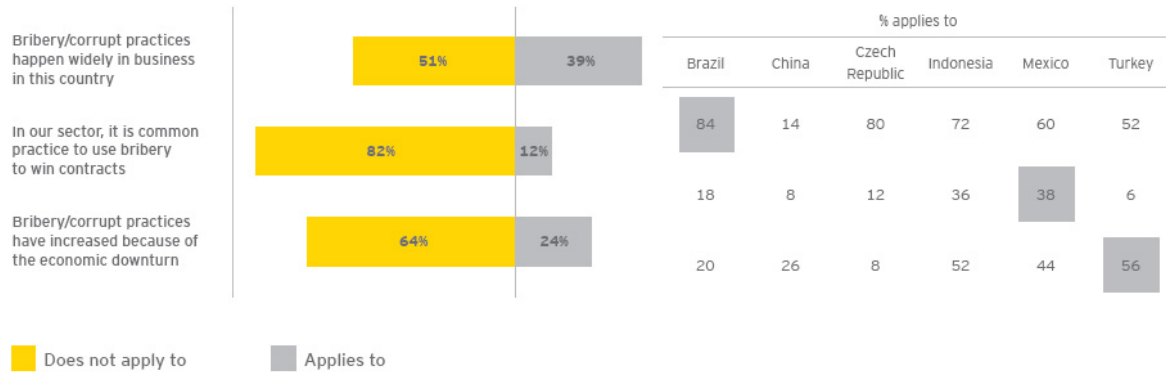
προϋπόθεσης των προσωπικών δυνατοτήτων του απατεώνα (Kassem and Higson, 2012).

3.2.3 ΕΡΕΥΝΕΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΑΤΗ

Η απάτη γίνεται αντικείμενο πολλών ερευνών λόγω της σοβαρότητας των επιπτώσεων της στις επιχειρήσεις και εν γένει στην κοινωνία, με σκοπό να παρακολουθείται η ετήσια πορεία της και να συνάγονται πολύτιμα συμπεράσματα τα οποία θα βοηθήσουν στην καταπολέμηση της. Παρακάτω παρουσιάζονται ορισμένες από τις πιο πρόσφατες έρευνες προκειμένου να γίνουν αντιληπτά τα σημερινά μεγέθη της:

Αρχικά, η Ernst & Young δημοσίευσε την 12 Παγκόσμια έρευνα της απάτης τον Μάιο του 2012 στην οποία έλαβαν χώρα 1.758 συνεντεύξεις σε 43 χώρες στο διάστημα μεταξύ Νοεμβρίου 2011 και Φεβρουαρίου 2012. Η έρευνα δείχνει ότι η ευαισθητοποίηση των επιχειρήσεων σχετικά με τους κινδύνους που θέτει η απάτη, η δωροδοκία και η διαφθορά είναι υψηλή και ότι η μεγάλη πλειονότητα των εταιρειών αυτών προσπαθεί για τον περιορισμό των κινδύνων αυτών αν και εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές αδυναμίες σε πολλούς από αυτές. Επίσης, οι επιχειρήσεις εξακολουθούν να βιώνουν ένα δύσκολο οικονομικό περιβάλλον και προσπαθώντας να διατηρήσουν τα περιθώρια κέρδους τους, μειώνουν τα κόστη επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον τους στις αναπτυσσόμενες αγορές οι οποίες όμως διακατέχονται από έντονα φαινόμενα απάτης. Συγκεκριμένα, η δωροδοκία και η διαφθορά σε παγκόσμιο επίπεδο με ποσοστό 39% παραμένουν διάχυτες ενώ συνάμα στις αναπτυσσόμενες αγορές τα ποσοστά είναι μεγαλύτερα π.χ. στη Βραζιλία αγγίζουν το 84%. Οι ρυθμιστικές αρχές αναγνωρίζοντας το γεγονός αυτό επικεντρώνονται στην συμπεριφορά των συγκεκριμένων αγορών και είναι χαρακτηριστικό ότι 31 από τα 36 παραβάσεις του αμερικανικού νόμου Foreign Corrupt Practices Act (FCPA) σχετίζονται με δραστηριότητες στην Ασία, την Ανατολική Ευρώπη και τη Λατινική Αμερική.

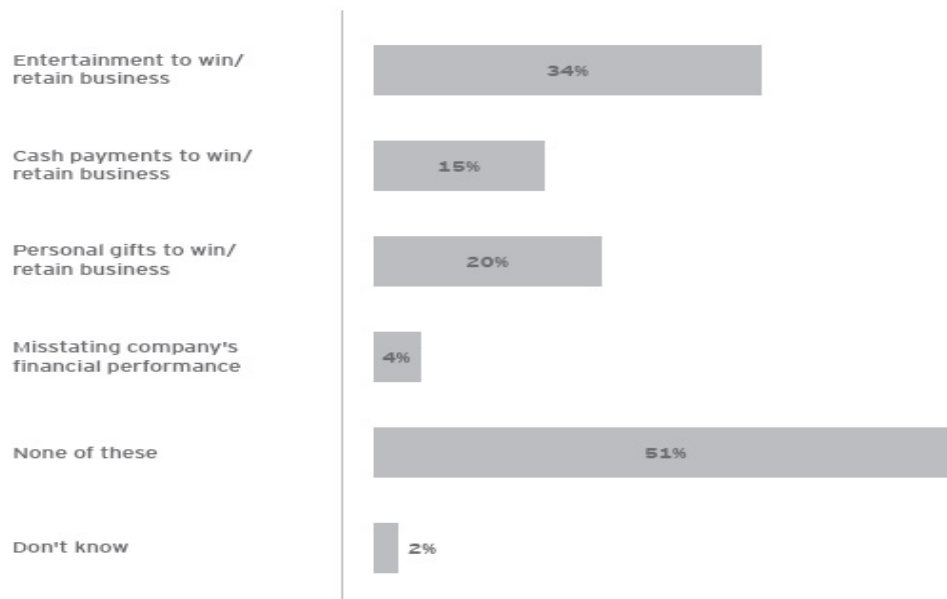
Διάγραμμα 7: Η δωροδοκία και η διαφθορά είναι ευρέως διαδεδομένες

Πηγή: 12th Global Fraud Survey, 2012.

Στη συνέχεια, η έρευνα αναφέρει ότι η τρέχουσα οικονομική συγκυρία έχει ασκήσει αρνητική πίεση στους εργαζομένους και ότι διαπιστώνεται η ευρεία αποδοχή σε πρακτικές επιχειρηματικής απάτης. Είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό το γεγονός ότι οι ερωτηθέντες είναι όλο και πιο πρόθυμοι να πληρώνουν (δωροδοκούν) με μετρητά (15% έναντι 9% της τελευταίας έρευνας) και να παραποιήσουν τις οικονομικές αναφορές τους (4% έναντι 3% της τελευταίας έρευνας) προκειμένου να επιβιώσει η επιχείρησή τους από την οικονομική ύφεση.

Διάγραμμα 8: Οι Οικονομικοί Διευθυντές προκειμένου να βοηθήσουν την επιχείρησή τους επιτρέπουν διάφορες από τις παρακάτω πράξεις

Πηγή: 12th Global Fraud Survey, 2012.

Τέλος, κατά την είσοδο των επιχειρήσεων σε νέες αγορές, η ανάγκη για τοπικές επαφές και διαδικαστική γνώση οδηγεί πολλές εταιρείες να ζητήσουν την υποστήριξη μεσαζόντων (άνω του 90%) οι οποίοι μπορεί να τους εκθέσουν σε σημαντικούς κινδύνους συμμόρφωσης καταδεικνύοντας το πρόβλημα της έλλειψη γνώσης που έχουν αναφορικά με τις αναδυόμενες αγορές.

Διάγραμμα 9: Αναγνώριση των κινδύνων επένδυσης σε νέες αγορές

Πηγή: 12th Global Fraud Survey, 2012.

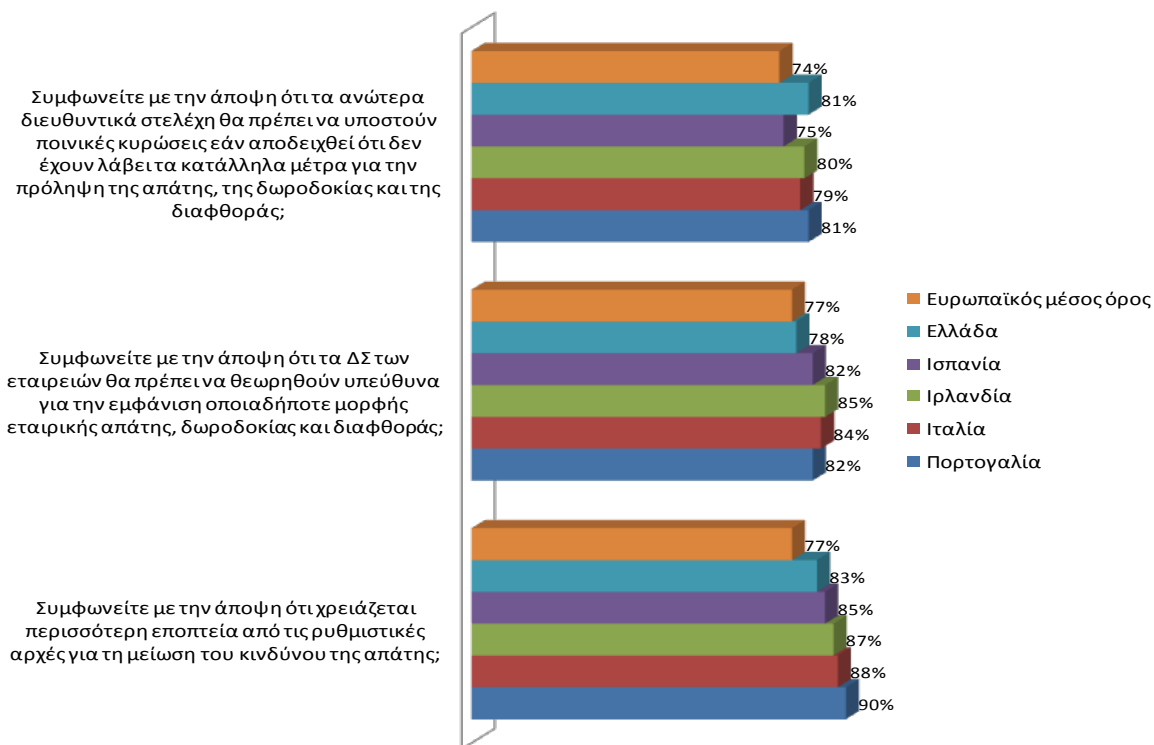
Δευτερευόντως, τον Μάιο του 2013 η Ernst & Young δημοσίευσε μια έρευνα για την Ευρωπαϊκή απάτη το έτος 2011 στην οποία συμμετείχαν 2.365 εργαζόμενους από 25 χώρες της Ευρώπης. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι ενώ υπήρξε αυξημένο ενδιαφέρον για εταιρική συμμόρφωση κατά τα τελευταία πέντε χρόνια, ορισμένες εταιρείες εξακολουθούν να μην βλέπουν τα οφέλη της με αποτέλεσμα η απάτη και διαφθορά να εξακολουθούν να είναι διαδεδομένες. Σ' ένα εύθραυστο ανήσυχο οικονομικό περιβάλλον όπου το 64% των εταιρειών αναμένουν ν' αντιμετωπίσουν περισσότερες οικονομικές δυσκολίες και οι οποίες επικεντρώνονται στην μείωση του κόστους, η οποία θεωρείται ως μια μεγάλη πρόκληση κατά 60% των ερωτηθέντων μας, η ανήθικη συμπεριφορά εξακολουθεί να είναι ανεκτή όπου 1 στους 5 εργαζόμενους της εταιρείας, ανεξαρτήτως βαθμού, θεωρούν αποδεκτό να δωροδοκήσουν προκειμένου να διατηρήσουν βιώσιμη την επιχείρηση. Η δωροδοκία και η διαφθορά εξακολουθεί να είναι διαδεδομένη και συγκεκριμένα το 62% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι είναι ευρέως διαδεδομένες στη χώρα τους και παράλληλα το 40% αυτών δηλώνει ότι έχει επιδεινωθεί κατά τη διάρκεια της οικονομικής ύφεσης, ωστόσο τα τρία τέταρτα των ερωτηθέντων (72%) δεν πιστεύουν ότι επηρεάζεται ο τομέας τους από αυτές

δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο ένα χάσμα αντίληψης της διαφθοράς με άτομα που ίσως είναι υπερβολικά αισιόδοξα για τη δική τους έκθεση στον κίνδυνο της απάτης.

Σημαντικό εύρημα αποτελεί η επιβράβευση της ακεραιότητας της επιχείρησης και ειδικότερα τα δύο τρίτα των ερωτηθέντων μας συμφωνούν ότι υπάρχουν εμπορικά πλεονεκτήματα για τις επιχειρήσεις με ηθική συμπεριφορά, το 45% θα ήταν πρόθυμο να εργαστεί για μια εταιρεία που συμμετέχει σε οικονομικά σκάνδαλα και το 53% δεν θα προσέλαβαν τους προμηθευτές ή τους παράγοντες που εμπλέκονται σε μια υπόθεση διαφθοράς. Εν συνεχεία, το 45% έναντι του 13% των ερωτηθέντων της προηγούμενης έρευνας το 2009, συντάσσεται στην περισσότερη εποπτεία από την πλευρά των ρυθμιστικών αρχών. Επιπλέον, το 68% πιστεύουν ότι οι ρυθμιστικές αρχές είτε δεν επιδιώκουν καταδίκες για δωροδοκία και διαφθορά είτε είναι αναποτελεσματικές αναγνωρίζοντας παράλληλα το 53% αυτών ότι η δωροδοκία και η διαφθορά είναι πολύ διαδεδομένη και πρέπει να αντιμετωπιστεί, το 30% ότι οι ρυθμιστικές αρχές δεν διαθέτουν τις απαραίτητες νομικές εξουσίες και το 28% ότι οι ρυθμιστικές αρχές δεν διαθέτουν τους απαραίτητους πόρους. Επίσης, το 70% των ερωτηθέντων διατυπώνουν ότι η νέα νομοθεσία για την καταπολέμηση της δωροδοκίας θα έχει μικρό αντίκτυπο στην οικονομική ανάπτυξη.

Πάνω από το 75% των ερωτηθέντων πιστεύουν ότι τα ΔΣ της εταιρείας ευθύνονται για την εμφάνιση της εταιρικής απάτης, της δωροδοκίας και διαφθοράς. Η σύνδεση της οικονομικής κρίσης και της επιθυμίας για μεγαλύτερη ρυθμιστική εποπτεία γίνεται πιο ξεκάθαρη από τις απαντήσεις των χωρών της Ευρωζώνης που έχουν πληγεί περισσότερο. Συγκεκριμένα:

Διάγραμμα 10: Οι απαντήσεις που σχετίζονται με το θέμα της απάτης των χωρών της Ευρωζώνης που έχουν πληγεί περισσότερο από την οικονομική κρίση

Μετέπειτα, τον Οκτώβριο του 2013 δημοσιεύθηκε η έβδομη έκδοση της Παγκόσμιας Έκθεσης της απάτης από την εταιρεία Kroll η οποία καταρτίστηκε σε συνεργασία με το Economist Intelligence Unit. Στην έρευνα έλαβαν μέρος 901 ανώτερα στελέχη από ένα ευρύ φάσμα επιχειρήσεων παγκοσμίως και συγκεκριμένα από την Ευρώπη (25%), από τη Βόρεια Αμερική (24%), από την περιοχή Ασίας-Ειρηνικού (23%), από τη Λατινική Αμερική (14%) και από τη Μέση Ανατολή - Αφρική (14%). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ο αριθμός των εταιρειών που πέφτουν θύματα απάτης έχει αυξηθεί από το 61% στο 70% συγκριτικά με το προηγούμενο έτος με επιμέρους αύξηση σε όλες τις κατηγορίες απάτης που μελετήθηκαν. Η μεγαλύτερη αύξηση σε απάτη που παρουσιάστηκε σχετίζονταν με τους προμηθευτές της επιχείρησης όπου η μία στις πέντε επιχειρήσεις (19%) επλήγησαν σε σχέση με το 12% αυτών πέρυσι. Επίσης, σε μια χρονιά όπου σε αρκετές εταιρείες εμφανίστηκαν σκάνδαλα διαφθοράς το ποσοστό των επιχειρήσεων που πλήττονται από τη διαφθορά

και τη δωροδοκία αυξήθηκε από το 11% στο 14%. Η διαφθορά είναι μακράν το πιο σημαντικό στοιχείο που αποθαρρύνει τις επιχειρήσεις από την επιχειρηματική δραστηριότητα σε ορισμένες αγορές του εξωτερικού, όπως η Αφρική, η Λατινική Αμερική και η Ινδία. Σχεδόν το 46% από συγγενείς επιχειρήσεις απέφυγαν να επεκταθούν σε μια ξένη αγορά, επικαλούμενη τη διαφθορά ως τη βασική αιτία.

Επιπρόσθετα, η έρευνα αποκαλύπτει ότι οι περισσότερες απάτες ανακαλύφθηκαν (52%) από τη διοίκηση και τον εσωτερικό έλεγχο συγκριτικά με τον εξωτερικό έλεγχο που μόλις το 10% συνέβαλε στην αποκάλυψη τους. Εν συνεχεία, η έρευνα πιστοποιεί ότι η εγρήγορση των εργαζομένων είναι το κλειδί για την καταπολέμηση της απάτης. Ωστόσο, όταν ανώτεροι υπάλληλοι είναι οι ίδιοι οι δράστες, οι πληροφοριοδότες συμβάλουν σημαντικά στην αποκάλυψη τους. Ειδικότερα, ένας καταγγέλλων συμμετείχε σε ένα από τα τρία περιστατικά (32%) του συνόλου των περιπτώσεων όπου η απάτη αποκαλύφθηκε και αφορά το 41% των περιπτώσεων που εμπλέκονταν ανώτερα ή μεσαία στελέχη, αν και μόνο το 52% των εταιρειών δήλωσαν ότι έχουν επενδύσει στην εκπαίδευση του προσωπικού τους σχετικά με την απάτη και στην δημιουργία ανοικτών γραμμών καταγγελίας. Παρακάτω παρατίθενται πίνακες με ορισμένα στοιχεία περί της απάτης που προέκυψαν από την έρευνα:

Πίνακας 9: Ποσοστό επιχειρήσεων οι οποίες πλήττονται από τις παρακάτω μορφές απάτης

Μορφή απάτης	2013	2012	Διαφορά
Κλοπή περιουσιακών στοιχείων και αποθεμάτων	28%	24%	+4%
Κλοπή δεδομένων - πληροφοριών	22%	21%	+1%
Διοικητική σύγκρουση συμφερόντων	20%	14%	+6%
Απάτη που σχετίζεται με πωλητές – προμηθευτές - προμήθειες	19%	12%	+7%
Εσωτερική οικονομική απάτη	16%	12%	+4%
Παράβαση κανονισμού λειτουργίας	16%	11%	+5%
Διαφθορά - δωροδοκία	14%	11%	+3%
Κλοπή των μοναδικών κωδικών IP (Internet Protocol address)	11%	8%	+3%
Συμπαιγνία της αγοράς (καθορισμός των τιμών)	8%	3%	+5%
Υπεξαίρεση εταιρικών κεφαλαίων	8%	*	N / A
Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος	3%	1%	2%

* Not covered in 2012 survey

Πηγή: 2013/2014 Global Fraud Report.

Πίνακας 10: Ποσοστό επιχειρήσεων οι οποίες θεωρούν ότι είναι ευάλωτες στις παρακάτω μορφές απάτης

Μορφή απάτης	2013	2012	Διαφορά
Κλοπή δεδομένων - πληροφοριών	21%	7%	+14%
Διαφθορά - δωροδοκία	20%	10%	+10%
Κλοπή περιουσιακών στοιχείων και αποθεμάτων	18%	6%	+12%
Κλοπή των μοναδικών κωδικών IP (Internet Protocol address)	18%	7%	+11%
Απάτη που σχετίζεται με πωλητές – προμηθευτές - προμήθειες	18%	5%	+13%
Παράβαση κανονισμού λειτουργίας	18%	5%	+13%
Διοικητική σύγκρουση συμφερόντων	17%	4%	+13%
Συμπαιγνία της αγοράς (καθορισμός των τιμών)	14%	5%	+9%
Υπεξαίρεση εταιρικών κεφαλαίων	13%	*	N / A
Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος	11%	4%	7%

* Not covered in 2012 survey

Πηγή: 2013/2014 Global Fraud Report.

Τέλος, στο πλαίσιο του συνεδρίου “Fraud Prevention Forum 2013” το οποίο συνδιοργανώθηκε από το Ελληνικό Ινστιτούτο κατά της Απάτης (HACFE), το Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (HIAA), και το ISACA Athens Chapter τον Νοέμβριο του 2013, παρουσιάστηκε η πρόσφατη έρευνα της Ernst & Young που αφορούσε την περιοχή της Ευρώπης, της Μέσης Ανατολής, της Ινδίας και της Αφρικής με θέμα «Η διαχείριση των σύνθετων επιχειρηματικών κινδύνων του σήμερα» η οποία αναδεικνύει τις κυρίαρχες τάσεις που επικρατούν στην ελληνική επιχειρηματική αγορά, από τις οποίες αφενός κάποιες προβληματίζουν αφού συνδέονται με την εμφάνιση των κινδύνων απάτης και διαφθοράς και αφετέρου κάποιες άλλες προκαλούν θετική έκπληξη αφού εστιάζονται στην αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων αυτών μέσω της υιοθέτησης προγραμμάτων κανονιστικής συμμόρφωσης. Η έρευνα διεξήχθη το διάστημα μεταξύ Νοεμβρίου και Δεκεμβρίου του έτους 2012 και το δείγμα αποτελείται από 3.459 συνεντεύξεις υπαλλήλων μεγάλων επιχειρήσεων σε 36 χώρες στην Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή, την Ινδία και την Αφρική με 100 από αυτές να πραγματοποιούνται στην Ελλάδα.

Ειδικότερα, από την έρευνα προκύπτει ότι η πλειοψηφία των Ελλήνων ερωτηθέντων θεωρεί ότι διευθυντικά στελέχη των εταιρειών στις οποίες εργάζονται βρίσκονται υπό

διαρκή και αυξανόμενη πίεση προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι τους και συνάμα παρατηρείται μείωση του μισθοδοτικού κόστους που προκύπτει από το 95% των ερωτηθέντων οι οποίοι αντιμετώπισαν μείωση ή «πάγωμα» του μισθού τους.

Στη συνέχεια, το 25% των Ελλήνων ερωτηθέντων αισιοδοξεί για την βελτίωση των οικονομικών συνθηκών τους επόμενους 12 μήνες έναντι του αντίστοιχου 22% της Δυτικής Ευρώπης. Επιπλέον, ιδιαίτερη αίσθηση προκαλεί αφενός το υψηλό ποσοστό της τάξης του 84% των Ελλήνων ερωτηθέντων οι οποίοι αντιλαμβάνονται πρακτικές απάτης, διαφθοράς και δωροδοκίας στην αγορά και αφετέρου το 54% αυτών που θα δικαιολογούσε την καταβολή μετρητών ως δωροδοκία προκειμένου η εταιρεία στην οποία εργάζεται να επιβιώσει στο ολοένα αυξανόμενο ανταγωνιστικό οικονομικό περιβάλλον.

Επιπροσθέτως, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων αναγνωρίζει ότι η εταιρεία τους έχει υιοθετήσει πολιτικές πρόληψης και καταστολής απατών και διαφθοράς (Anti Bribery Anti Corruption Policies - ABAC) καθώς και κώδικα δεοντολογίας. Ενθαρρυντικό είναι το γεγονός ότι το 40% βασίζονται σε κανάλια ανώνυμης καταγγελίας περιστατικών προκειμένου να εξιχνιαστούν υποθέσεις απάτης ενώ το 54% των Ελλήνων ερωτηθέντων δηλώνει ότι η εταιρία του έχει λάβει δράση κατά υπαλλήλου που έχει παραβιάσει τις εκάστοτε ενδοεταιρικές πολιτικές. Τέλος, το 64% του δείγματος επιβεβαιώνει ότι η διοίκηση υπερασπίζεται την δέσμευσή της στην τήρηση των εκάστοτε πολιτικών πρόληψης και καταστολής απατών και διαφθοράς επιδεικνύοντας με αυτό τον τρόπο το ύφος και ήθος της, χαρακτηριστικά που θα την βοηθήσουν στην οικονομική μεγέθυνση της επιχείρησης.

Από σχεδόν όλες τις προαναφερόμενες έρευνες προκύπτει η ανάγκη συμμόρφωσης της επιχείρησης προκειμένου να εξαλειφτεί το φαινόμενο της απάτης και να επιφέρει οφέλη σε αυτή, γεγονός που απαιτεί αφενός την δημιουργία του κατάλληλου πλαισίου και αφετέρου την τήρηση αυτού, κάτι όμως που φαντάζει αρκετά δύσκολο στην τρέχουσα οικονομική συγκυρία.

3.2.4 Η ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Η απάτη όπως προαναφέρθηκε αποτελεί ζήτημα υψηλού ενδιαφέροντος στο επενδυτικό κοινό, στις ρυθμιστικές αρχές και συνολικά στην κοινωνία λόγω της έξαρσης των οικονομικών σκανδάλων (Enron, Lucent, Xerox, Tyco, WorldCom κ.λπ.) κατά την τελευταία δεκαετία. Χαρακτηριστική περίπτωση απάτης είναι η παραποίηση των ΧΟΚ η οποία συντελείται από την διοίκηση της επιχείρησης και έχει ως στόχο την εξαπάτηση των χρηστών τους (Rezaee, 2005).

Η απώλεια των 460 δις. \$ από την αγορά ως αποτέλεσμα της χειραγώγησης των ΧΟΚ από τις Enron, WorldCom, Quest, Global Crossing και Tyco καθώς και οι 17.000 θέσεις εργασίας που χάθηκαν μόνο από την WorldCom καταδεικνύουν τις επιπτώσεις της δόλιας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης που συντελείται από την παραποίηση των ΧΟΚ (Mahama, 2014).

Η παραποίηση των ΧΟΚ έγκειται στην εσκεμμένη νόθευση της απεικόνισης των περιουσιακών στοιχείων και της οικονομικής θέσης μιας επιχείρησης μέσω αυτών και πραγματοποιείται με την υπερτίμηση ή υποτίμηση στοιχείων ενεργητικού ή παθητικού, πωλήσεων, κερδών, υποχρεώσεων, εξόδων ή ζημιών προκειμένου να παρουσιαστούν στο επιδιωκόμενο ύψος (Σπαθής, 2002).

Στο ΔΕΠ 240 η παραποίηση ορίζεται ως η εκούσια εσκεμμένη ενέργεια που πραγματοποιείται από ένα ή περισσότερα άτομα της διοίκησης, των εργαζομένων ή τρίτων προκειμένου να παρουσιαστούν ψευδώς οι ΧΟΚ της επιχείρησης. Επιπροσθέτως, αναφέρει ότι τα χαρακτηριστικά της λογιστικής απάτης είναι:

- Ο χειρισμός, η νόθευση και η αλλοίωση των καταχωρήσεων - αποδεικτικών στοιχείων.
- Η λανθασμένη παρουσίαση των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.
- Η απόκρυψη - παράλειψη αναφοράς των επιπτώσεων των παραπάνω καταχωρήσεων - αποδεικτικών στοιχείων.
- Η καταχώρηση εικονικών συναλλαγών.
- Η μη ορθή εφαρμογή των λογιστικών αρχών - προτύπων.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι στην διεθνή βιβλιογραφία ο όρος της παραποίησης των ΧΟΚ εμφανίζεται και ως διαχείριση – χειραγώγηση – ομαλοποίηση κερδών καθώς και ως διοικητική – εργασιακή παραποίηση η οποία πραγματοποιείται μέσω διαφόρων μεθόδων οι οποίες οριοθετούν την δημιουργική – επινοητική - επιθετική λογιστική.

Έτσι λοιπόν, η χειραγώγηση των κερδών διαπράττεται από τα διοικητικά στελέχη της επιχείρησης μέσω της παρέμβασής τους στα λογιστικά της μεγέθη (Watts και Zimmerman, 1986), προκειμένου να επιτευχθούν οι προσωπικοί τους στόχοι οι οποίοι εναντιώνονται συχνά με τους εταιρικούς στόχους (Dechow και Skinner, 2000). Είναι γεγονός ότι τα κέρδη μιας επιχείρησης αποτελούν την πιο στοχευόμενη μεταβλητή προς χειραγώγηση λόγω της σπουδαιότητας τους ως μέγεθος για τους οικονομικούς αναλυτές των ΧΟΚ και το οποίο είτε αυξάνεται είτε μειώνεται ανάλογα με τους επιδιωκόμενους σκοπούς (Mahama, 2014). Εφόσον οι οικονομικοί αναλυτές και οι short sellers (πωλητές παραγών κ.λπ.) αποκτήσουν την ικανότητα ανίχνευσης της λογιστικής χειραγώγησης θα τους εμπιστευτούν οι επενδυτές και θα έχουν μια επιτυχημένη καριέρα (Schilit, 2014).

Στη συνέχεια, ο Rezaee (2005) παρουσίασε τους βασικούς συντελεστές προκειμένου να ορίσει την παραποίηση των ΧΟΚ των οποίων τα αρχικά συνθέτουν την λέξη CRIME (έγκλημα) και έχουν ως εξής:

- Cooks (μάγειρες) οι οποίοι είναι τα πρόσωπα που συμμετέχουν στην παραποίηση των ΧΟΚ.
- Recipes (συνταγές) στις οποίες περιλαμβάνονται όλες οι τεχνικές παραποίησης των ΧΟΚ.
- Incentives (κίνητρα) αποτελούν τα βασικά αίτια που οδήγησαν στην παραποίηση των ΧΟΚ.
- Monitoring (επίβλεψη) η οποία σχετίζεται με την ποιότητα του ασκουμένου ελέγχου στον οποίο χρεώνεται η αδυναμία εξεύρεσης της παραποίησης των ΧΟΚ.
- End results (αποτελέσματα), τα παρεπόμενα δηλαδή της παραποίησης των ΧΟΚ όπως οι σχέσεις της επιχείρησης με τους επενδυτές, η δυσφήμισή της κ.α.

Διάγραμμα 11: Οι βασικοί συντελεστές της παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Ο Schilit στο ετήσιο συνέδριο του CFA (Chartered Financial Analyst) στην Βοστώνη τον Μάιο του 2010, παρουσίασε τις πρακτικές παραποίησης των ΧΟΚ οι οποίες αναφέρονται αναλυτικά στο βιβλίο του και έχουν ως εξής:

1. Αναγνώριση (λογιστικοποίηση) εσόδων προτού αυτά καταστούν δεδουλευμένα.
  - Αναγνώριση (λογιστικοποίηση) εσόδων πριν την ολοκλήρωση της παροχής τους.
  - Αναγνώριση (λογιστικοποίηση) εσόδων τα οποία δεν σχετίζονται με την σύμβαση που έχει υπογραφεί.
  - Αναγνώριση (λογιστικοποίηση) εσόδων πριν αυτά γίνουν αποδεκτά από τον πελάτη.
  - Αναγνώριση (λογιστικοποίηση) εσόδων στην περίπτωση που η πληρωμή από τον πελάτη είναι αβέβαιη λόγω της πιστοληπτικής ικανότητας του.
2. Αναγνώριση (λογιστικοποίηση) εικονικών εσόδων είτε από διογκωμένες συναλλαγές είτε από συναλλαγές που στερούνται οικονομικής υπόστασης.

- Χαρακτηρισμός της λήψης δανείου (π.χ. repos) και της ταυτόχρονης ανάληψης μετρητών από αυτό ως έσοδο (π.χ. από πώληση περιουσιακού στοιχείου).
  - Αναγνώριση (λογιστικοποίηση) εσόδων είτε από επενδύσεις περιλαμβάνοντας τα στον κύκλο εργασιών είτε από επιστροφές – χορηγούμενες εκπτώσεις προμηθευτών.
  - Εμφάνιση εσόδων κατά την συγχώνευση επιχειρήσεων.
3. Αύξηση εσόδων από μη επαναλαμβανόμενα και έκτακτα κέρδη καθώς και από μη βιώσιμες δραστηριότητες.
- Αύξηση εσόδων από επενδυτικές δραστηριότητες που προέρχονται από την μείωση των λειτουργικών εξόδων.
  - Αύξηση εσόδων από την πώληση δολίως υποτιμημένων περιουσιακών στοιχείων.
  - Αύξηση εσόδων από την αναδιάρθρωση των λογαριασμών του Ισολογισμού.
  - Μη διενέργεια προβλέψεων για μη εισπραχθέντα έσοδα (προκαταβολές πελατών) με αποτέλεσμα την καταγραφή αυτών στα έσοδα.
4. Μεταφορά των δαπανών τρέχουσας χρήσης σε διαφορετική χρήση από αυτή που ανήκουν.
- Παγιοποίηση των δαπανών (π.χ. μεταφορά τους στις ασώματες ακινητοποιήσεις).
  - Μείωση - αύξηση της αξίας απογραφής των αποθεμάτων.
  - Μη ορθός υπολογισμός των αποσβέσεων παγίων περιουσιακών στοιχείων.
  - Αποφυγή διενέργειας προβλέψεων για ανείσπρακτες απαιτήσεις και απομειωμένες επενδύσεις.
5. Απόκρυψη δαπανών καθώς και μείωση των ζημιών χρήσεως.
- Μη καταγραφή δαπανών καθώς και υποχρεώσεων.
  - Δημιουργία εικονικών εσόδων.
  - Εμφάνιση αποθεματικών αμφιβόλου προέλευσης.

6. Μεταφορά των εσόδων τρέχουσας χρήσης σε μεταγενέστερη χρήση (σε αναβαλλόμενους λογαριασμούς εσόδων).
  - Μεταφορά των εσόδων στο παθητικό και συγκεκριμένα στα αποθεματικά.
  - Η λογιστική των παραγώγων και η μεταβλητότητα των επιτοκίων τους.
7. Μεταφορά μελλοντικών δαπανών στην τρέχουσα χρήση.
  - Διενέργεια επιπλέον αποσβέσεων παγίων περιουσιακών στοιχείων.
  - Καταγραφή και λογιστικοποίηση μη δεδουλευμένων εξόδων.

Πίνακας 11: Οι πρακτικές παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

A/A	Earnings Manipulation Shenanigans
1	Recording revenue too soon
2	Recording bogus revenue
3	Boosting income by using one-time or unsustainable activities
4	Shifting current expenses to a later period
5	Employing other techniques to hide expenses or losses
6	Shifting current income to a later period
7	Shifting future expenses to an earlier period

Πηγή: Schilit H., Financial Shenanigans, 2010.

Ο διαρκώς αυξανόμενος ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων και η πίεση που ασκείται στα στελέχη που τις διοικούν έχει ως αποτέλεσμα την παραποίηση των ΧΟΚ (Firth et al., 2011). Η πίεση που ασκείται από την αγορά και το επενδυτικό κοινό είναι τεράστια για την επίτευξη θετικών βραχυπρόθεσμων αποτελεσμάτων τα οποία θα πρέπει να αποτυπωθούν στις τριμηνιαίες καταστάσεις, γεγονός που ωθεί τα στελέχη μιας επιχείρησης στην χειραγώγηση των ΧΟΚ (Schilit, 2014).

Με δεδομένη την προαναφερόμενη πίεση των διοικητικών στελεχών τα κίνητρα και οι αιτίες της παραποίησης των ΧΟΚ δύναται να κατηγοριοποιηθούν στις:

- Αμοιβές των μελών του ΔΣ και των ανώτερων διοικητικών στελεχών.
- Δανειακές συμβάσεις.
- Λειτουργίες της Κεφαλαιαγοράς.

- Θεσμικές και φορολογικές αρχές.

Ειδικότερα, όταν οι αμοιβές (bonus) των διευθυντικών στελεχών είναι σε μεγάλο βαθμό εξαρτημένες με την απόδοση της συνολικής εταιρείας και την κλιμάκωση της τιμής της μετοχής, η πίεση που θα ασκηθεί θα είναι μεγάλη με αποτέλεσμα να εφαρμοστούν από αυτούς μη ηθικές πρακτικές οι οποίες και θα τους εξασφαλίζουν την λήψη των εν λόγω αμοιβών (CFA Level 1). Η πιθανή μείωση των κερδών της επιχείρησης μπορεί να οδηγήσει σε μείωση των μόνους, απώλεια διευθυντικής θέσης καθώς και σε απόλυση των διοικητικών στελεχών τα οποία θα προβούν σε χειραγώγηση των κερδών της τρέχουσας και της επόμενης χρήσης (Cheng και Warfield, 2005).

Κατόπιν, η τήρηση των όρων των δανειακών συμβάσεων και η απαιτούμενη επιπλέον χρηματοδότηση από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και από την έκδοση ομολογιών ωθεί τις επιχειρήσεις στην παραποίηση των ΧΟΚ. Η διοίκηση χειραγωγεί τα λογιστικά της αποτελέσματα προκειμένου να αποφύγει την παραβίαση των δανειακών συμβάσεων οι συνέπειες της οποίας θα συνοδεύουν αρνητικά την επιχείρηση (De Angelo et al., 2004). Επίσης, οι οικονομικές μονάδες προκειμένου να τους χορηγηθεί ένα δάνειο προβαίνουν σε νόθευση των αποτελεσμάτων τους έτσι ώστε τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ή οι πιστωτές (στην περίπτωση των ομολόγων), όταν αναλύουν τους χρηματοοικονομικούς δείκτες να αξιολογήσουν θετικά την ικανότητα τους να αποπληρώσουν το χορηγούμενο δάνειο (κεφάλαιο) και τους προκύπτοντες τόκους (White et al., 1998).

Στη συνέχεια, οι επενδυτές καθώς και οι χρηματοοικονομικοί αναλυτές προσπαθούν να αποκωδικοποιήσουν τις λογιστικές πληροφορίες των ΧΟΚ προκειμένου να αποτιμήσουν την αξία των μετοχών και κατ' επέκταση της ίδιας της εταιρείας, γεγονός το οποίο εκμεταλλεύεται η διοίκησή της και χειραγωγεί τις ΧΟΚ ανάλογα με τους επιδιωκόμενους σκοπούς της. Οι σκοποί της εταιρείας ποικίλουν και δύναται να είναι:

- Η εξαγορά ιδίων μετοχών από τα διοικητικά στελέχη τα οποία μειώνουν τα κέρδη πριν την εξαγορά και επωφελούνται αργότερα από την αύξηση της αξίας της μετοχής (De Angelo, 1986).
- Η δημόσια προσφορά μετοχών – ομολογιών με στόχο την άντληση κεφαλαίων.

- Η ικανοποίηση των προσδοκιών - προβλέψεων των επενδυτών και χρηματοοικονομικών αναλυτών, έτσι ώστε η αγορά να ανταμείψει την εταιρεία με την παροχή ξένων κεφαλαίων και ευνοϊκών - ελαστικών όρων σε δανειακές της συμβάσεις (Mergenthaler et al., 2012).
- Η επίτευξη συγχώνευσης της εταιρείας καθώς και της εξαγοράς άλλων επιχειρήσεων από αυτή για την απόκτηση επιπλέον μετοχών, αλλά και η αποφυγή των κινήσεων αυτών προκειμένου να μην αλλάξει η σύνθεση της διοίκησης (De Angelo, 1988).
- Η δέουσα μερισματική πολιτική η οποία αφενός θα ικανοποιήσει τους μετόχους της εταιρείας και αφετέρου θα προσελκύσει το ενδιαφέρον νέων επενδυτών.

Επιπροσθέτως, θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη η παραποίηση των ΧΟΚ από πολλές επιχειρήσεις με την μείωση κυρίως των κερδών τους, προκειμένου να μειώσουν την φορολογική τους επιβάρυνση εξασφαλίζοντας παράλληλα, επιπλέον αυτοχρηματοδότηση. Επίσης, η συμμόρφωση των επιχειρήσεων με το ρυθμιστικό πλαίσιο που περικλείει τον κλάδο στον οποίο ανήκουν και η επιδίωξη κρατικής επιχορήγησης από αυτές, αποτελούν σημαντικά κίνητρα για την παραποίηση των ΧΟΚ.

Είναι χρήσιμο να τονιστεί επίσης, η χειραγώγηση των ΧΟΚ που λαμβάνει χώρα από την διοίκηση της εταιρείας όταν διαπραγματεύεται με τα εργατικά συνδικάτα το ύψος των αποδοχών τους, η οποία μειώνει τα κέρδη της με σκοπό να αντιπαραθέσει στους εκπροσώπους τους την μη δυνατότητα, από την πλευρά της επιχείρησης, ικανοποίησης των αιτημάτων τους, με απώτερο στόχο την περαιτέρω συμπίεση του μισθολογικού κόστους (D'Souza, 2010).

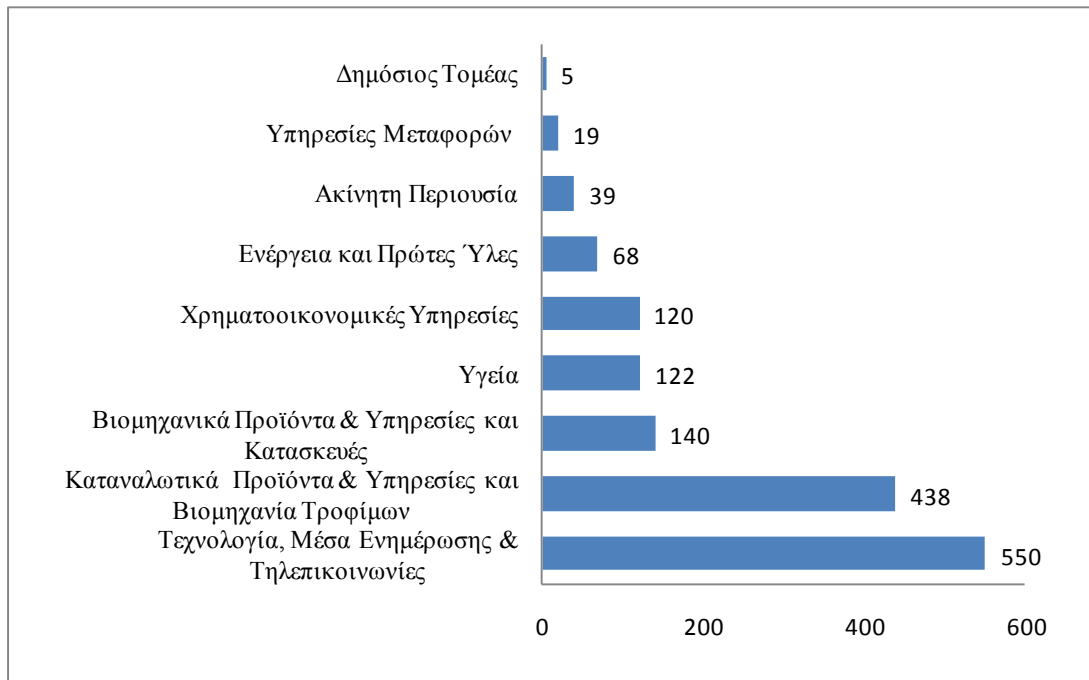
Εύλογα προκύπτει το συμπέρασμα από τα προαναφερόμενα ότι η καταπολέμηση της παραποίησης των ΧΟΚ αποτελεί μονόδρομο για τις ρυθμιστικές αρχές ελέγχου. Στο πλαίσιο αυτό, στις 2 Ιουλίου 2013 η Αμερικάνικη Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ανακοίνωσε τη δημιουργία ενός νέου φορέα ελέγχου και χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, της Task Force η οποία θα στελεχώνεται από δικηγόρους και λογιστές και θα επικεντρωθεί στην αντίχρεση της δόλιας και καταχρηστικής χρηματοοικονομικής πληροφόρησης καθώς και στην επιβολή της ισχύουσας νομοθεσίας σχετικά με την προετοιμασία και δημοσίευση των ΧΟΚ (Skadden, 2013).

3.2.5 ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ DELOITTE FORENSIC CENTER ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Η Deloitte και συγκεκριμένα το δικαστικό της τμήμα Deloitte Forensic Center, δημοσίευσε το 2009 την τρίτη έκδοση της έρευνας με θέμα “Ten things about financial statement fraud” η οποία προσεγγίζει το φαινόμενο της παραποίησης των ΧΟΚ. Ειδικότερα, η σχετική έρευνα βασίζεται σε 1.700 εκθέσεις (Accounting and Auditing Enforcement Releases - AAERs) οι οποίες εκδόθηκαν από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ (Security and Exchange Commission – SEC) την χρονική περίοδο των ετών 2000 – 2008 και από τις οποίες (μετά την εξέτασή τους) εντέλει χρησιμοποιήθηκαν 430 AAERs που αφορούσαν 392 εταιρείες. Για την διεξαγωγή και παρουσίαση της έρευνας οι ελεγχόμενες εταιρείες διαχωρίστηκαν σε εννέα κλάδους και οι πρακτικές παραποίησης των ΧΟΚ κατανεμήθηκαν σε δώδεκα κατηγορίες.

Αναλυτικότερα, τα ευρήματα της έρευνας τα οποία απεικονίζονται παρακάτω διαγραμματικά, καταδεικνύουν ότι κατά την εξέταση 1.501 περιπτώσεων παραποίησης των ΧΟΚ οι οποίες αναφέρονται στο δείγμα των 430 AAERs, ο κλάδος επιχειρήσεων Τεχνολογίας, Μέσων Ενημέρωσης και Τηλεπικοινωνιών κατέχει την πρωτιά με 550 κρούσματα παραποίησης και ακολουθεί ο κλάδος των Καταναλωτικών Προϊόντων & Υπηρεσιών και Βιομηχανίας Τροφίμων με 438 περιπτώσεις.

Διάγραμμα 12: Οι περιπτώσεις παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ανά κλάδο επιχειρήσεων

Αξίζει, επιπλέον ν' αναφερθούμε ότι ο κλάδος επιχειρήσεων Τεχνολογίας, Μέσων Ενημέρωσης και Τηλεπικοινωνιών παρουσιάζει μια αισθητή μείωση στην παραποίηση των ΧΟΚ από το 36% του έτους 2007 στο 30% του έτους 2008 ενώ αντίθετα ο κλάδος των Καταναλωτικών Προϊόντων & Υπηρεσιών και Βιομηχανίας Τροφίμων αυξάνει τα ποσοστά του επί του συνόλου από το 21% στο 29%. Τέλος, οι κλάδοι των Χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και της Υγείας παρουσιάζουν αύξηση στην απάτη από το 13% και 8% στο 18% και 12% αντίστοιχα.

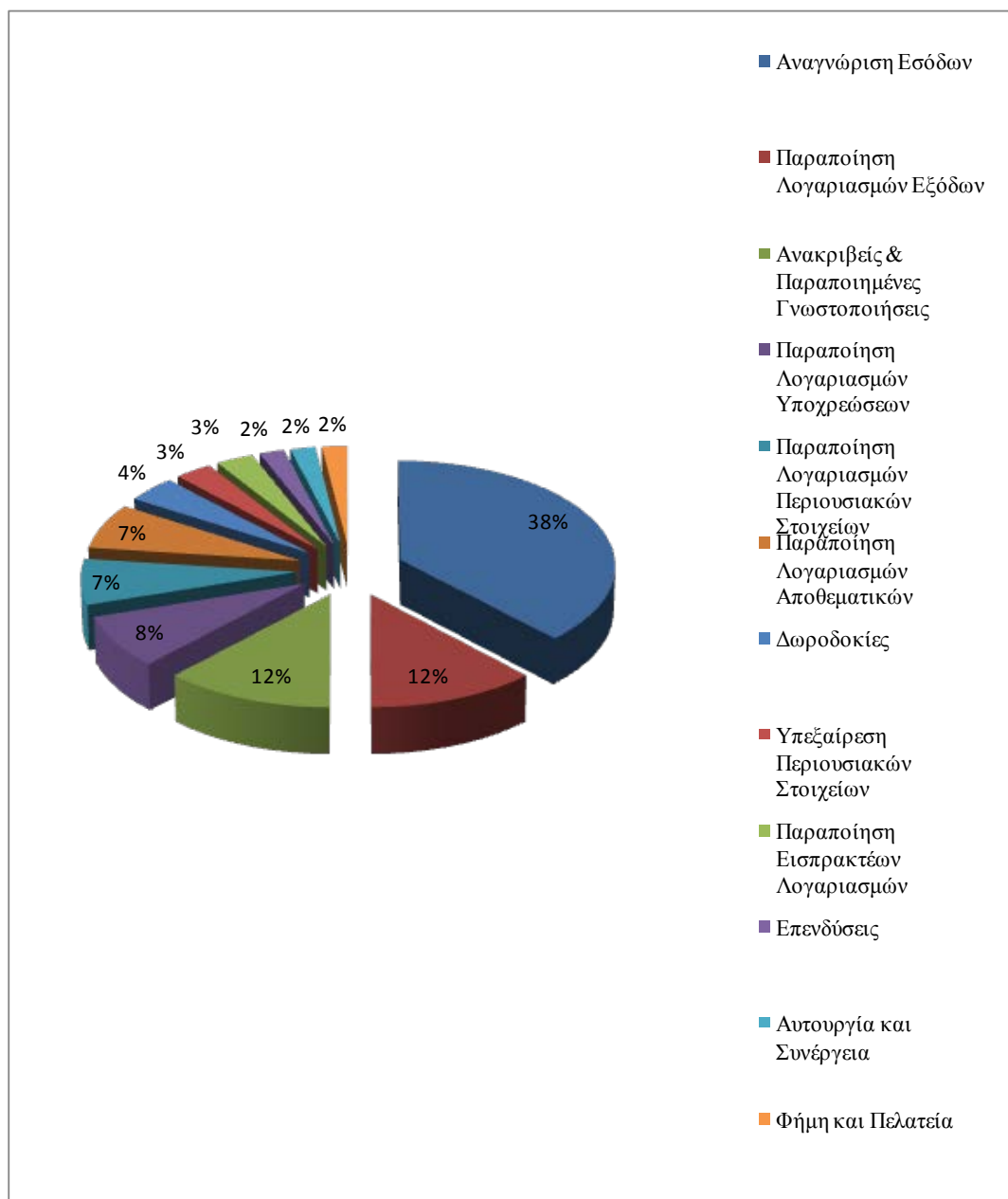
Διάγραμμα 13: Σύγκριση των περιπτώσεων παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ανά κλάδο επιχειρήσεων τα έτη 2007 - 2008

Περαιτέρω, η ανάλυση των εκθέσεων της SEC κατέδειξε την αναγνώριση εσόδων ως την δημοφιλέστερη τεχνική χειραγώγησης των ΧΟΚ με το σημαντικό ποσοστό του 38% επί του συνόλου. Την δεύτερη και τρίτη θέση μοιράζονται με ποσοστό 12% οι τεχνικές της χειραγώγησης των λογαριασμών εξόδων και της δημοσίευσης ανακριβών γνωστοποιήσεων. Ακολούθως, η παραποίηση των λογαριασμών υποχρεώσεων συγκεντρώνει το ποσοστό του 8% ενώ αυτή των λογαριασμών που αφορούν τα περιουσιακά στοιχεία και τα αποθεματικά καταγράφουν τα ποσοστά του 7%.

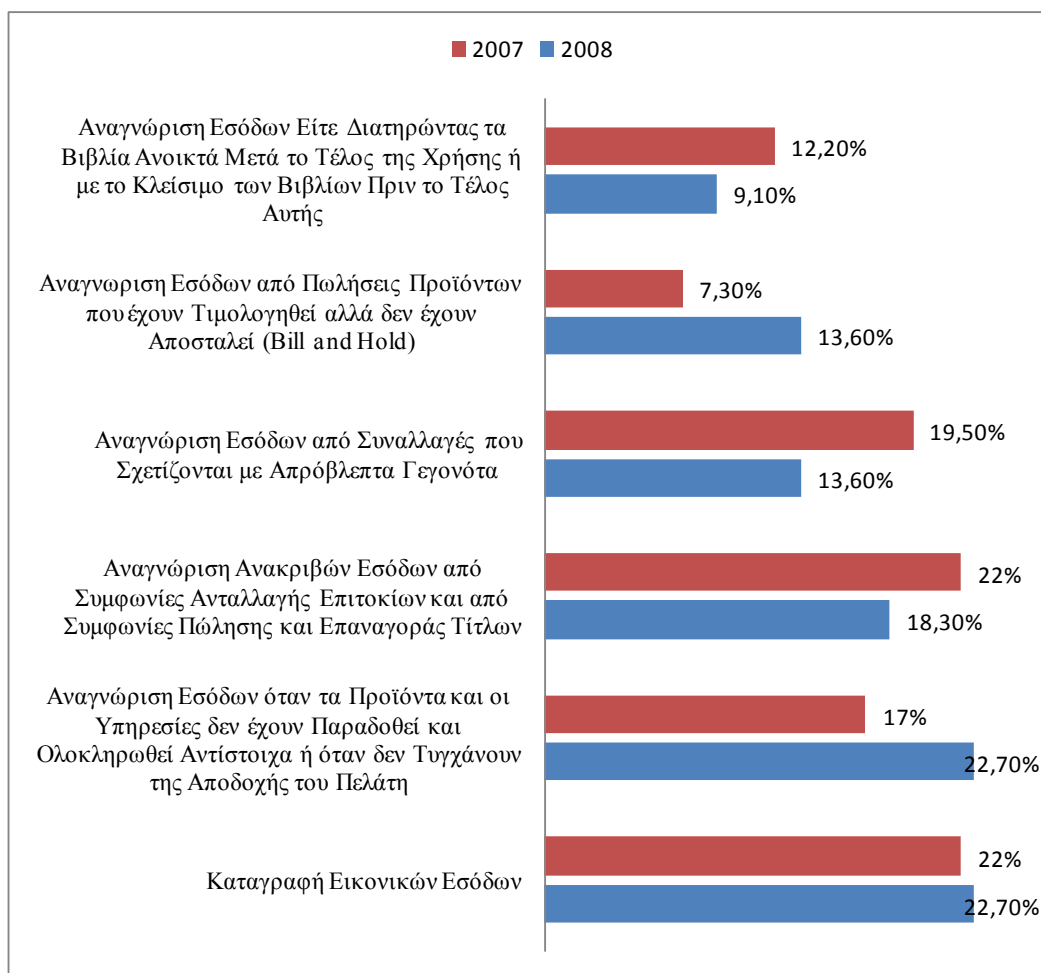
Διάγραμμα 14: Τεχνικές χειραγώγησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η αναγνώριση εσόδων αποτελεί την συνηθέστερη πρακτική νόθευσης των ΧΟΚ, η έρευνα κατέγραψε τις έξι βασικότερες πρακτικές αναγνώρισης εσόδων από τις επιχειρήσεις οι οποίες αναφέρθηκαν στο 76% των καταγεγραμμένων περιπτώσεων απάτης μέσω της παραποίησης των ΧΟΚ που αφορούν το έτος 2008 και το 66% για το έτος 2007. Η καταγραφή εικονικών εσόδων (22,70%), η αναγνώριση εσόδων όταν τα προϊόντα και οι υπηρεσίες δεν έχουν παραδοθεί και ολοκληρωθεί αντίστοιχα ή όταν δεν τυγχάνουν της αποδοχής του πελάτη (22,70%),

καθώς και η αναγνώριση ανακριβών εσόδων από συμφωνίες ανταλλαγής επιτοκίων και από συμφωνίες πώλησης και επαναγοράς τίτλων (18,30%) αποτελούν τις δημοφιλέστερες πρακτικές αναγνώρισης εσόδων για το έτος 2008.

Διάγραμμα 15: Σύγκριση των δημοφιλέστερων πρακτικών αναγνώρισης εσόδων τα έτη 2007 - 2008

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι σύμφωνα με την έρευνα για την παραποίηση των ΧΟΚ ευθύνονται σε ποσοστό 68% τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη (γενικοί και οικονομικοί διευθυντές, λογιστές κ.α.), ενώ το υπόλοιπο 32% αποτελείται από άτομα των λοιπών τμημάτων (παραγωγή, πωλήσεις κ.α.) της επιχείρησης που δεν σχετίζονται με τα οικονομικά δρώμενα της.

3.3 Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΩΣ ΜΕΣΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

3.3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Έχουν παρέλθει περίπου επτά χρόνια από την απαρχή της εξάπλωσης της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης και μολονότι έχουν αναφερθεί αρκετά για τις αιτίες που την προκάλεσαν, τα ζητήματα που πραγματεύεται η ΕΔ συνεχώς ανεβαίνουν στην ιεράρχηση των διερευνούμενων θεμάτων για την επιλογή της ορθής στρατηγικής, η οποία και θα μας οδηγήσει στην έξοδο από αυτή. Οι σχέσεις μεταξύ των οικονομικών μονάδων και των επενδυτών έχουν κλονιστεί ανεπανόρθωτα μετά την κατάρρευση κολοσσιαίων επιχειρήσεων παγκόσμιας εμβέλειας, με τους τελευταίους να εμφανίζονται πλέον επιφυλακτικοί με αυτές και εν γένει με τις χρηματοπιστωτικές αγορές. Συνεπώς, η ενίσχυση της εφαρμογής των διατάξεων του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης (ΚΕΔ) καθίσταται επιτακτική ανάγκη για την ενίσχυση της διαφάνειας στην διοικητική λειτουργία των επιχειρήσεων καθώς και της αξιοπιστίας τους, προκειμένου το επενδυτικό κοινό ν' ανακτήσει ξανά την εμπιστοσύνη του σε αυτές.

Η ΕΔ η οποία σχετίζεται άμεσα με την έννοια του ελέγχου και δύναται να θεωρηθεί ως ένας μηχανισμός της, περιλαμβάνει εταιρικές πρακτικές σε ζητήματα που αφορούν την διαχείριση επιχειρηματικών κινδύνων, τον εσωτερικό - εξωτερικό έλεγχο και την προστασία των επενδυτών. Η υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών ΕΔ από τις εισηγμένες ή μη στο Χρηματιστήριο επιχειρήσεις, κρίνεται αναγκαία διότι οφείλουν να λογοδοτούν και να προστατεύουν τους επενδυτές και όχι μόνο, οι οποίοι έχουν έννομο συμφέρον σε αυτές, ιδιαίτερα αν εδρεύουν στην χώρα μας η οποία διαρκώς κατηγορείται ακόμη και από τους ίδιους τους κυβερνώντες της ως διεφθαρμένη (Κουτούπης, 2011).

Η διασφάλιση της ποιότητας των ΧΟΚ η οποία αποτελεί έργο της ΕΔ χαράζεται ως σχέδιο δράσης και στρατηγικής για τις επιχειρήσεις που κατηγορήθηκαν για απάτη προκειμένου να ανακάμψουν το συντομότερο δυνατόν. Η σύνταξη υψηλής ποιότητας ΧΟΚ οι οποίες δεν εμπεριέχουν αλλοιωμένα οικονομικά στοιχεία, επιτυγχάνεται με την ταυτόχρονη ύπαρξη αποδοτικών συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και ΕΔ (Rezaee, 2003).

Επίσης, η υιοθέτηση αυστηρών κανόνων ΕΔ από τις επιχειρήσεις αποτελεί μονόδρομο όχι μόνο γιατί η νομοθεσία το απαιτεί αλλά και γιατί οι επενδυτές και κατ' επέκταση η αγορά θα τις επιβραβεύσει με την εμπιστοσύνη τους παρέχοντας τα αναγκαία για αυτές κεφάλαια στην προσπάθειά τους για μεγέθυνση της οικονομικής τους αξίας. Οι επιχειρήσεις με την εφαρμογή μιας αποτελεσματικής ΕΔ αυξάνουν τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις και ως εκ τούτου αναδεικνύεται η αξία τους, ανταμείβοντας παράλληλα στο άμεσο μέλλον τους μετόχους με υψηλότερα μερίσματα και επιστροφές κεφαλαίου. Οι διοικήσεις των επιχειρήσεων που δεν θα εφαρμόσουν πιστά τους κανόνες της ΕΔ θα διαπιστώσουν σε βάθος χρόνου πως καταστρέφουν την αξία αυτών (Zhirnova, 2014).

Συνεπώς, η σπουδαιότητα της εφαρμογής των διατάξεων της ΕΔ από τις επιχειρήσεις είναι μεγίστη καθώς αυτή καλείται να προασπίσει τα αντικρουόμενα συμφέροντα ποικίλων ομάδων όπως τα διευθυντικά στελέχη, οι μέτοχοι (μικροί και μεγάλοι), οι πιστωτές, οι επενδυτές, το κράτος και να περιορίσει προβλήματα που δημιουργούνται κατά την δραστηριοποίηση της επιχείρησης.

3.3.2 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Οι πολιτικές και οι διαδικασίες που χρησιμοποιεί η διοίκηση της επιχείρησης για να πάρει καλές αποφάσεις και να διοικήσει ορθά με μεγαλύτερη διαφάνεια και ο τρόπος με τον οποίο παρέχει καλύτερες ποιοτικές και ουσιαστικές πληροφορίες στους μετόχους και επενδυτές, οριοθετούνται από την ΕΔ η οποία αποτελεί κομμάτι του εταιρικού δικαίου το οποίο εφαρμόζεται στις επιχειρήσεις μέσω αυτορρύθμισης. Με άλλα λόγια, πρέπει να δημιουργηθεί η εντύπωση στους μετόχους ότι η εταιρία διοικείται σωστά προς όφελος τους και όχι προς όφελος μιας ομάδας συμφερόντων. Επιπροσθέτως, το ΔΣ είναι υποχρεωμένο να δίνει αναφορά στους μετόχους και επενδυτές ενώ παράλληλα η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ελέγχει το θεσμικό πλαίσιο και κατ'επέκταση την συμμόρφωση των επιχειρήσεων με τους νόμους. (Κοντογιάννη, 2014).

Η έννοια της ΕΔ περιλαμβάνει τον τρόπο με τον οποίο οι επιχειρήσεις διοικούνται και ελέγχονται. Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), ορίζει την ΕΔ ως ένα σύστημα σχέσεων ανάμεσα στη Διοίκηση της εταιρείας, το ΔΣ, τους μετόχους της και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη και συνιστά το πλαίσιο μέσω του οποίου προσεγγίζονται και τίθενται οι στόχοι της εταιρείας, εντοπίζονται οι βασικοί κίνδυνοι

που πηγάζουν από τη λειτουργία της, προσδιορίζονται τα μέσα επίτευξης των εταιρικών στόχων, οργανώνεται το σύστημα διαχείρισης κινδύνων και καθίσταται δυνατή η παρακολούθηση της απόδοσης της Διοίκησης κατά τη διαδικασία εφαρμογής όλων των παραπάνω. Επιπλέον, τονίζεται η σπουδαιότητα της καλής ΕΔ από τις αρχές του ΟΟΣΑ στην ενθάρρυνση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, όσον αφορά αφενός στην αποτελεσματικότητα της εσωτερικής οργάνωσης και αφετέρου στο χαμηλότερο κόστος κεφαλαίου. Παράλληλα, το διαφαινόμενο αποτέλεσμα της ολοένα και μεγαλύτερης διαύγειας και αξιοπιστίας στο σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας (ιδιωτικές επιχειρήσεις, δημόσιους οργανισμούς και θεσμούς) είναι φυσικό επακόλουθο της διαφάνειας που προάγει η ΕΔ (ΚΕΔ, 2013).

Η ΕΔ έχοντας ως βασικές της αρχές την διαφάνεια, την αξιοπιστία, την συνέπεια και υπευθυνότητα, καθορίζει ένα πλαίσιο κανόνων που έχει ως στόχο την ομαλή συνύπαρξη των μετόχων, του διοικητικού συμβουλίου, των επενδυτών και εν γένει των άμεσα εμπλεκόμενων με τις δραστηριότητες της επιχείρησης. Η έννοια της ΕΔ αφορά το πλαίσιο των μηχανισμών, διαδικασιών και δομών με το οποίο διοικείται η οικονομική μονάδα με βασικό σκοπό την αύξηση της περιουσίας των μετόχων και την προάσπιση των συμφερόντων των λοιπών ομάδων ενδιαφέροντος (Καραμάνης, 2008).

Επιπλέον, η μεγέθυνση της οικονομικής θέσης των μετόχων καθώς και η διασφάλιση των συμφερόντων των λοιπών ενδιαφερόμενων ομάδων (εργαζόμενοι, πιστωτές, πελάτες) θέτουν τους στόχους της ΕΔ η οποία αποτελεί τον μηχανισμό διαχείρισης, λειτουργίας, παρακολούθησης και συντονισμού ενός οικονομικού φορέα (Rezaee, 2003). Η ΕΔ καλείται να λύσει το πρόβλημα της αντιπροσώπευσης σύμφωνα με το οποίο οι μέτοχοι ασκούν πιέσεις στα διευθυντικά στελέχη για την λήψη ικανοποιητικών αποφάσεων προς αυτούς, ενώ παράλληλα καθορίζει το κατάλληλο πλαίσιο προκειμένου οι διοικήσεις των εταιρειών να στοχεύουν και τελικά να πετυχαίνουν ικανοποιητικές οικονομικές αποδόσεις (Foerster et al., 2003).

Η ορθή ΕΔ, ο τρόπος δηλαδή διοίκησης και ελέγχου μιας εταιρείας, αποτελεί την θεμελιώδη βάση στην οποία θα στηριχθεί οποιοδήποτε επιχειρηματική στρατηγική και σχέδιο, είτε πρόκειται για σχέδιο διάσωσης είτε για σχέδιο ανάκαμψης ή βελτίωσης αποτελεσμάτων ή περαιτέρω ανάπτυξης μιας υγιούς και αναπτυσσόμενης

επιχείρησης. Τα κέρδη από τη χρηστή ΕΔ ποικίλουν και αντανακλώνται στη βελτίωση της λειτουργίας της επιχείρησης και στη μεγιστοποίηση των ωφελειών για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (Μονογυιός, 2013).

Επιπροσθέτως, η ΕΔ αποτελεί ένα σύστημα διοίκησης με το οποίο άλλοι επιχειρηματίες συμφωνούν και την εφαρμόζουν σύμφωνα με τον νόμο και άλλοι πάλι προσπαθούν να αποφύγουν την εφαρμογή της ανακαλύπτοντας «νομικά παράθυρα». Χρειάζεται επίσης να σημειωθεί ότι κατά την παραίτηση κάποιου εκ του οικονομικού διευθυντή, του υπεύθυνου εσωτερικού ελέγχου ή μέλους του ΔΣ με ελεγκτική αρμοδιότητα μιας επιχείρησης σκόπιμο θα ήταν η περαιτέρω διερεύνηση της (Κοτζαμάνης, 2010).

Αξίζει να υπογραμμιστεί, η άποψη για την δημιουργία από την εκάστοτε επιχείρηση ενός προσαρμοσμένου στις ανάγκες της εταιρικού μοντέλου το οποίο δύναται να αναπτυχθεί ή να προσαρμοστεί εσωτερικά και όχι να επιβληθεί από εξωγενείς παράγοντες και που να επιτρέπει στη διοίκηση να λαμβάνει αποφάσεις για την επίτευξη των μακροπρόθεσμων της επιδιώξεων για το συμφέρον των μετόχων ή των λοιπών ενδιαφερομένων. Αναδεικνύεται δηλαδή η ανάγκη για έναν νέο φιλελεύθερο σε εφαρμογή ΚΕΔ με λιγότερες νομοθετικές παρεμβάσεις που να υλοποιεί και αυτός όπως και οι υπόλοιποι, τους σκοπούς της προστιθέμενης αξίας (create value), της εταιρικής ανάπτυξης (company growth), του συναγωνισμού (competitiveness) και της φήμης μιας ζωντανής επιχείρησης (the living company) (Χαραλάμπους, 2013).

3.3.3 ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΙΣ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΚΑΙ Ο ΝΟΜΟΣ SARBANES – OXLEY

Η αιφνίδια κατάρρευση παγκοσμίως μεγάλων επιχειρήσεων λόγω χρηματοοικονομικών σκανδάλων τα τελευταία χρόνια της δεκαετίας του 1990 και στην αρχή του 21^{ου} αιώνα⁵⁴ καθώς και η παγκοσμιοποίηση των αγορών ανέδειξε την αναγκαιότητα μιας αποτελεσματικής ΕΔ. Ειδικότερα, η χρεοκοπία της ENRON οδήγησε στην ανάληψη νομοθετικής πρωτοβουλίας η οποία κατέληξε τον Ιούλιο του 2002 στην ψήφιση του

---

⁵⁴Κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου το παγκόσμιο οικονομικό σύστημα κατέγραψε σε χρηματικούς όρους τις μεγαλύτερες απάτες και λογιστικές παραποιήσεις στην εταιρική του ιστορία οι οποίες είναι υψηλότερες και από τις αντίστοιχες της δεκαετίας του 1920.

Νόμου Sarbanes – Oxley (SOX)⁵⁵ στις ΗΠΑ. Ο SOX ο οποίος επέφερε ριζικές αλλαγές στην οργάνωση των επιχειρήσεων και των χρηματαγορών, παρέχει εξοικείωση με την έννοια και την χρησιμότητα του ελέγχου τονίζοντας παράλληλα την ανάγκη παροχής αξιόπιστων διαβεβαιώσεων στο επενδυτικό κοινό όσον αφορά τις ΧΟΚ και την θέση και προοπτικές της επιχείρησης.

Συγκεκριμένα, ο SOX εστιάζεται στην ύπαρξη υψηλής ποιότητας και αξιόπιστης πληροφόρησης στις ΧΟΚ η οποία σχετίζεται με την αποδοτικότητα και τις προοπτικές των επιχειρήσεων, με απώτερο σκοπό αφενός την ενίσχυση της αποδοτικότητας της κεφαλαιαγοράς και αφετέρου την προσέλκυση ξένων επενδυτών και οικονομικών κεφαλαίων. Η συμμόρφωση με τις διατάξεις του SOX αν και επιφέρει σημαντικό κόστος στις επιχειρήσεις δύναται να τις οδηγήσει σε ιδιαίτερα οφέλη – κέρδη σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Ο SOX θέτοντας ένα αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο το οποίο σχετίζεται με την επίβλεψη της επιτροπής ελέγχου, την ανεξαρτησία των ΟΕΛ, την ενίσχυση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και της διαχείρισης των επιχειρηματικών κινδύνων καθώς και την επιβολή κυρώσεων, στοχεύει στην αποτελεσματική ΕΔ, στην εξάλειψη του κινδύνου οικονομικής εξαπάτησης και χειραγώγησης του επενδυτικού κοινού και κάθε ενδιαφερόμενου, στην αναζήτηση ποιοτικότερης λογιστικής αποκάλυψης και κατ' επέκταση στην οικονομική ανάπτυξη των επιχειρήσεων και την προστασία του δημόσιου συμφέροντος (Iatridis, 2008).

Ο SOX ο οποίος είναι αρκετά περιεκτικός, αφενός θεσπίζει προσδοκώμενες συμπεριφορές, ηθικές ευθύνες και αυστηρές ποινές στην περίπτωση που αποδειχτεί ότι οι χορηγούμενες εκθέσεις - πιστοποιήσεις που αναφέρονται στην ειλικρίνεια των δημοσιευμένων ΧΟΚ παραβιάζονται και αφετέρου ρυθμίζει την εταιρική συμπεριφορά στην προσπάθεια του ν' αποτρέψει πιθανά νέα οικονομικά σκάνδαλα όπως αυτά της προηγούμενης δεκαετίας. Παράλληλα, αναφέρεται στην ανεξαρτησία των μελών της επιτροπής ελέγχου η οποία πρέπει να παρέχει ένα μηχανισμό για άμεσο εντοπισμό και γνωστοποίηση της ανήθικης συμπεριφοράς εντός της επιχείρησης από τους εργαζόμενους και τον εξωτερικό ελεγκτή (Παπαδόπουλος, 2011).

---

⁵⁵ Ο Νόμος φέρει το όνομα δύο πολιτικών, του Δημοκρατικού Γερουσιαστή Paul Sarbanes και του Ρεπουμπλικάνου Βουλευτή Michael Oxley που πρωταγωνίστησαν στην διαμόρφωση και ψήφιση του.

Τα κυριότερα σημεία και αναφορές που προβλέπονται από τον SOX είναι:

- Η δημιουργία ειδικής αρχής για την επίβλεψη των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο επιχειρήσεων και συγκεκριμένα του Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB). Το PCAOB διεξάγει ανεξάρτητο έλεγχο στις ελεγκτικές εταιρείες, διαμορφώνει το κατάλληλο πλαίσιο σύμφωνα με το οποίο πραγματοποιούνται οι λογιστικοί έλεγχοι, διευθύνει την διαδικασία του ποιοτικού ελέγχου και επιβλέπει την συμμόρφωση των επιχειρήσεων με τον SOX.
- Η δημιουργία επιτροπών ελέγχου και η εξασφάλιση της ανεξαρτησίας των μελών της⁵⁶.
- Η υπογραφή από την πλευρά των Γενικών και Οικονομικών Διευθυντών των επιχειρήσεων όλων των ΧΟΚ που υποβάλλονται και η παράλληλη πιστοποίηση της ακρίβειας των οικονομικών πληροφοριών που περιέχονται σε αυτές καθώς και η γνωστοποίηση των σημαντικών διορθώσεων που πραγματοποιούνται από τους ΟΕΛ.
- Η απόφαση για την εκλογή, αντικατάσταση και επίβλεψη των εξωτερικών ΟΕΛ καθώς και η προέγκριση των ελεγκτικών αμοιβών τους. Ο SOX προβλέπει την εναλλαγή των ΟΕΛ προκειμένου ν' αποφευχθεί η δημιουργία προσωπικών σχέσεων μεταξύ αυτών και των ελεγχόμενων.
- Η διαρκής και πλήρης ενημέρωση των επενδυτών από την πλευρά της επιχείρησης για πιθανές σημαντικές πληροφορίες που σχετίζονται με την περιουσιακή της κατάσταση και με τα προσδιοριζόμενα αποτελέσματα εκμετάλλευσής της.
- Η γνωστοποίηση τυχόν χρηματοοικονομικών συναλλαγών με μετοχές της επιχείρησης εντός δύο ημερών μετά την πραγματοποίησή τους από κάθε πρόσωπο που συνδιαλλάσσετε με αυτή και έχει πρόσβαση σε πληροφόρηση σχετικά με την θέση – κατάσταση της.
- Η υιοθέτηση εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας της επιχείρησης με σαφή προσδιορισμό των σχέσεων και αρμοδιοτήτων καθώς και συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

---

⁵⁶ Τα μέλη της Επιτροπής Ελέγχου της ελεγχόμενης επιχείρησης δεν θα πρέπει να έχουν εργασθεί σε αυτήν τα πέντε τελευταία έτη, να είναι μέτοχοι ή συνεργάτες καθώς και να λαμβάνουν αμοιβή για την παροχή άλλων υπηρεσιών.

- Η επιβολή κυρώσεων και ο χαρακτηρισμός ως κακουργήματα των πράξεων που σχετίζονται με την παραποίηση οικονομικών στοιχείων και την καταστροφή αρχείων που είναι απαραίτητα για την διεξαγωγή του ελέγχου.
- Η προστασία των πληροφοριοδοτών από τον SOX οι οποίοι παρέχουν πληροφορίες που αφορούν πιθανή οικονομική απάτη η οποία λαμβάνει χώρα στην επιχείρηση.
- Η επιστροφή από τα διευθυντικά στελέχη των πρόσθετων αμοιβών που έλαβαν στην περίπτωση υποβολής λανθασμένων ΧΟΚ οι οποίες δεν καταρτίστηκαν σύμφωνα με τις αρχές του SOX.
- Η υποχρεωτική διατήρηση όλων των εγγράφων που σχετίζονται με την επιχείρηση για τουλάχιστον επτά έτη.
- Η μη χορήγηση δανείων σε στελέχη και μέλη του ΔΣ για προσωπική τους χρήση.
- Η ετήσια αξιολόγηση της οικονομικής δραστηριότητας των εισηγμένων εταιρειών στον New York Stock Exchange (NYSE).

Οι διατάξεις του SOX αφενός προβλέπουν αυστηρές κυρώσεις στους παραβάτες του και αφετέρου προσπαθούν καθιερώσουν μια ηθική κουλτούρα και να διατηρήσουν ένα υψηλό επίπεδο ακεραιότητας στις επιχειρήσεις. Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, ο SOX αποτελεί για τις ΗΠΑ και όχι μόνο, ένα σπουδαίο νομοθέτημα το οποίο επιδιώκει την διαφάνεια στις επιχειρήσεις και την αξιοπιστία των ΧΟΚ που δημοσιεύουν, την αυστηρή εποπτεία αυτών και εν γένει της αγοράς, την προστασία των επενδυτών, την ανεξαρτησία του εσωτερικού – εξωτερικού ελέγχου καθώς και την αποτελεσματική ΕΔ.

3.3.4 ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Τα οικονομικά εταιρικά σκάνδαλα και οι αξιόπιστες ΧΟΚ δεν απασχολούν όπως είναι εύλογο μόνο τις ΗΠΑ. Έτσι λοιπόν, έχουν θεσπιστεί ανάλογες διατάξεις με αυτές του SOX και στην Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι οποίες αναφέρονται στην ΕΔ, στον έλεγχο και στην διαφάνεια των επιχειρήσεων.

Κατ' αρχάς, το Ηνωμένο Βασίλειο εφαρμόζει το αγγλοσαξονικό μοντέλο το οποίο έχουν υιοθετήσει οι ΗΠΑ και τα κράτη της Βόρειας Αμερικής, η διαφορετικότητα των

οποίων έγκειται στις ευθύνες και αρμοδιότητες της επιτροπής ελέγχου και στους επιδιωκόμενους στόχους⁵⁷. Κατά τα φαινόμενα, ο πρώτος ολοκληρωμένος ΚΕΔ οποίος έθεσε τα θεμέλια για την ανάπτυξη του συστήματος ΕΔ ενώ αποτέλεσε οδηγό για το σχεδιασμό ΚΕΔ σε αρκετές χώρες συντάχθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο από την επιτροπή Cadbury το έτος 1992, μετά από την πίεση συνεχόμενων εταιρικών σκανδαλών, όπως η χρεοκοπία της Maxwell Communication το έτος 1990 και την ανάγκη διαφάνειας στην λήψη εταιρικών αποφάσεων. Ο Κώδικας των Βέλτιστων Πρακτικών όπως ονομάστηκε, κυρίως αναφέρεται στην σύνθεση των εταιρικών συμβουλίων, στον διαχωρισμό αρμοδιοτήτων και εξουσίας στα ανώτατα ιεραρχικά κλιμάκια της επιχείρησης, στην ύπαρξη μη εκτελεστικών μελών στο ΔΣ τα οποία να έχουν ιδιαίτερες γνώσεις, ικανότητες και εμπειρίες, στην σύσταση επιχειρηματικών επιτροπών ελέγχου των διοικητικών πράξεων και των ΧΟΚ καθώς και στην σπουδαιότητα της ανεξαρτησίας των μη εκτελεστικών μελών και της επιτροπής ελέγχου προκειμένου ν' αναπτυχθεί η εταιρική ηθική⁵⁸. Ο εν λόγω ΚΕΔ το έτος 2003, βελτιώθηκε και επανεκδόθηκε από το Financial Reporting Council, έχει κανονιστική ισχύ και θεωρείται από τους σπουδαιότερους διεθνώς.

Εν συνεχεία, στην ΕΕ υπάρχουν διάφορες ρυθμίσεις για την ΕΔ σε διάφορες λογιστικές οδηγίες όπως η 78/660/ΕΟΚ, η 83/349/ΕΟΚ, η 86/635/ΕΟΚ και η 91/674/ΕΟΚ, όμως η βασική αναφορά γίνεται στην Όγδοη Οδηγία Εταιρικού Δικαίου 84/253/ΕΟΚ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζοντας τις αδυναμίες των συστημάτων ΕΔ και συνειδητοποιώντας ότι η οικονομική εξαπάτηση αποτελεί ένα παγκόσμιο διευρυνόμενο φαινόμενο, αποφάσισε το έτος 2003 την αναμόρφωση του εταιρικού δικαίου και της ΕΔ θεσπίζοντας το κατάλληλο πλαίσιο αντιπαραθέτοντας το με το αντίστοιχο των ΗΠΑ, τον SOX. Έτσι λοιπόν, προκειμένου ν' αναχθεί εκ νέου η εμπιστοσύνη των επενδυτών και κάθε ενδιαφερόμενου στις επιχειρήσεις, κατήργησε την Οδηγία 84/253/ΕΟΚ στις 29 Ιουνίου 2006 ενσωματώνοντας παράλληλα τις αναφορές της στην νέα αναθεωρημένη Ελεγκτική Οδηγία 2006/43/ΕΚ⁵⁹ για τους υποχρεωτικούς ελέγχους των

---

⁵⁷ Στο αγγλοσαξονικό μοντέλο βασικός στόχος είναι η διασφάλιση των συμφερόντων των μετόχων ενώ στο ευρωπαϊκό μοντέλο των ευρύτερων κοινωνικών ομάδων που ενδιαφέρονται για την επιχείρηση.

⁵⁸ Εταιρική ηθική είναι η εφαρμογή των γενικών ηθικών κανόνων στην επιχειρησιακή συμπεριφορά.

⁵⁹ Η εναρμόνιση της Οδηγίας 2006/43/ΕΚ στην ελληνική νομοθεσία έγινε με τον Ν.3693/2008 (ΦΕΚ Α'174/25.8.2008).

ετήσιων και ενοποιημένων λογαριασμών, η οποία μάλιστα πρόσφατα τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2013/34/ΕΕ στις 26 Ιουνίου 2013.

Επιπλέον, η ανάγκη για την διαρκή ενσωμάτωση διατάξεων που σχετίζονται με την ΕΔ λόγω και της πρόσφατης χρηματοπιστωτικής κρίσης, αποδεικνύεται από την αναγγελία ενός πακέτου νέων μέτρων, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συγκεκριμένα από τον επίτροπο Barnier κατά την διοργάνωση του 14^{ου} Ευρωπαϊκού Συνεδρίου Εταιρικής Διακυβέρνησης που διεξήχθη στις 27 και 28 Μαρτίου 2014 στην Ελλάδα. Οι νέες διατάξεις αφενός θα παρέχουν μεγαλύτερη ευχέρεια στους μετόχους κατά τον έλεγχο των εταιρικών αποφάσεων και αφετέρου θα τους επιτρέψει να συμμετέχουν ενεργότερα στην καθημερινή διοίκηση της επιχείρησης, προκειμένου αυτή να καταστρώσει μακροπρόθεσμα πλάνα και στρατηγικές στοχεύοντας σε μακροχρόνια υψηλά κέρδη έναντι των βραχυπρόθεσμων. Επίσης, οι μέτοχοι θα μπορούν πλέον να εκφέρουν την άποψη τους σχετικά με τις αμοιβές του ΔΣ, όχι τόσο για το ύψος αυτών αλλά για τον τρόπο που αποφασίζονται και αν αυτές συνάδουν με την μακροπρόθεσμη στρατηγική της επιχείρησης (Κοντογιάννη, 2014).

Είναι αξιοπρόσεκτη η εκτεταμένη διάδοση των ΚΕΔ τις τελευταίες δεκαετίες στην ΕΕ οι οποίοι και βασίζονται στην οικειοθελούς χαρακτήρα «συμμόρφωση ή εξήγηση» (comply or explain). Έχοντας πλέον διαθέσιμες, τα κράτη – μέλη της ΕΕ, ουσιαστικές και νομοθετημένες διατάξεις προκειμένου να θεσπίσουν πρότυπα ΕΔ, αναπτύσσουν τους ΚΕΔ οι οποίοι γίνονται ευρέως αποδεκτοί και διευκολύνουν τη συμμόρφωση των επιχειρήσεων με τις επιταγές της ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Εν κατακλείδι, τόσο οι Οδηγίες που παρέχει η ΕΕ και ο ΚΕΔ του Ηνωμένου Βασιλείου όσο και ο SOX αν και διακατέχονται από διαφορετική κουλτούρα έχοντας αρκετές ομοιότητες και διαφορές, έχουν ως απώτερο σκοπό την εταιρική διαφάνεια, αξιοπιστία και ηθική προς το κοινό συμφέρον.

3.3.5 ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι βασικοί κανόνες ΕΔ στην Ελλάδα πρωτοεμφανίζονται με τον Ν.2190/1920, παρά ταύτα έως το τέλος της δεκαετίας του 80 δεν είχε θεσπιστεί το κατάλληλο πλαίσιο για την ουσιαστική δέσμευση των επιχειρήσεων στον τρόπο άσκησης της διοίκησης και ελέγχου αυτών, τόσο στην Ελλάδα όσο και παγκοσμίως. Έπειτα, η Επιτροπή

Κεφαλαιαγοράς προκειμένου να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες για αποτελεσματική ΕΔ εκτός του υπάρχοντος τότε νομοθετικού πλαισίου, το έτος 1999 υιοθετεί τις «Αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης στην Ελλάδα – Οδηγίες για τον Ανταγωνιστικό Μετασχηματισμό της» την επονομαζόμενη κοινώς «Γαλάζια Βίβλο» η οποία βασίζεται στις αρχές του ΟΟΣΑ. Η «Γαλάζια Βίβλος» δίδως να στηρίζεται στην επιβολή υποχρεωτικών διατάξεων, αναφέρεται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μετόχων, στα μη εκτελεστικά μέλη του ΔΣ, στη γνωστοποίηση εταιρικών πληροφοριών, στον έλεγχο κ.λπ., προσπαθώντας να διαμορφώσει ένα πλαίσιο σωστής συμπεριφοράς των επιχειρήσεων. Μεταγενέστερα, ο Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ) συμβάλει και αυτός με την σειρά του στα αρχικά βήματα δημιουργίας ενός πλαισίου ΕΔ συντάσσοντας και δημοσιεύοντας τις γενικές αρχές της ΕΔ το έτος 2001.

Το κράτος αναγνωρίζοντας τα νέα οικονομικά - επιχειρηματικά δεδομένα της εποχής, παρεμβαίνει νομοθετικά με τα 11 άρθρα του Ν.3016/2002⁶⁰ οποίος καθορίζει την οργανωτική δομή του ΔΣ, τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντα των μελών του διαχωρίζοντας τα παράλληλα σε εκτελεστικά, μη εκτελεστικά και σε ανεξάρτητα μέλη ενώ παράλληλα θεσπίζει την σύνταξη εσωτερικού κανονισμού και την λειτουργία συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Ο Ν.3016/2002 χαρακτηρίζεται ως γενικός και ελλιπής όσον αφορά τον εσωτερικό έλεγχο μη δίνοντας την απαιτούμενη έμφαση στο σημαντικό αυτό πυλώνα ελέγχου (Μονογυιός, 2013). Εν συνεχεία, με τον Ν.3693/2008 εναρμονίζεται η ελληνική νομοθεσία με την Οδηγία 2006/43/ΕΚ που προβλέπει όπως προαναφέρθηκε σημαντικά θέματα αναφορικά με τους υποχρεωτικούς ελέγχους, την ΕΔ κ.λπ. και επιβάλλεται η σύσταση και λειτουργία της επιτροπής ελέγχου καθώς και μια σειρά υποχρεώσεων για την γνωστοποίηση του ιδιοκτησιακού καθεστώσ και της ΕΔ μιας εταιρείας.

Έπειτα, ο Ν.3873/2010⁶¹ ο οποίος ενσωμάτωσε στην ελληνική έννομη τάξη τις Οδηγίες 2006/46/ΕΚ και 2007/63/ΕΚ αναδεικνύει την ανάγκη θέσπισης του Ελληνικού ΚΕΔ ο

---

⁶⁰Ο Νόμος 3016 δημοσιεύθηκε στο Πρώτο Τεύχος στο υπ' αριθ. 110 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 17 Μαΐου 2002 και τροποποιήθηκε από το άρθρο 26 του Ν.3091/2002 (ΦΕΚ Α' 330/24.12.2002).

⁶¹Ο Νόμος 3873 δημοσιεύθηκε στο Πρώτο Τεύχος στο υπ' αριθ. 150 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 6 Σεπτεμβρίου 2010.

οποίος και θ' αποτελέσει τον «θεμέλιο λίθο» του. Επιπροσθέτως, όπως αναφέρεται στο προοίμιο της ενσωματωμένης οδηγίας, ο θεσμός της ΕΔ συντελεί στην παροχή στους μετόχους «ευκόλως προσβάσιμα στοιχεία σχετικά με τις πράγματι εφαρμοζόμενες πρακτικές». Ο συγκεκριμένος νόμος επιβάλλει στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο εταιρείες, την σύνταξη δήλωσης ΕΔ η οποία θα αποτελεί ειδικό τμήμα της ετήσιας έκθεσης διαχείρισής τους. Η εν λόγω δήλωση θα παρέχει πληροφορίες για τις πρακτικές ΕΔ που εφαρμόζει η επιχείρηση καθώς και για τα χαρακτηριστικά των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων και εσωτερικού ελέγχου αναφορικά με τη διαδικασία σύνταξης των ΧΟΚ. Ακολούθως, η ψήφιση του Ν.3884/2010⁶² ενσωματώνει την Οδηγία 2007/36/ΕΚ η οποία πραγματεύεται τα δικαιώματα των μετόχων καθώς και τις πρόσθετες υποχρεώσεις γνωστοποιήσεων της επιχείρησης προς αυτούς στο πλαίσιο προετοιμασίας της ΓΣ. Μετέπειτα, ο ΣΕΒ τον Μάρτιο του 2011 δημοσιεύει την έκδοση «Κωδικοποίηση Νομοθεσίας Εταιρικής Διακυβέρνησης», η οποία αποσκοπεί στην συλλογή και κωδικοποίηση των διατάξεων της ελληνικής νομοθεσίας αναφορικά με την ΕΔ των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο εταιρειών.

Έχοντας τεθεί οι κατάλληλες βάσεις για την αποτελεσματική εφαρμογή της ΕΔ και με ζητούμενο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων και την διάδοση της αξιοπιστίας αυτών τόσο στους διεθνείς όσο και στους εγχώριους επενδυτές, το έτος 2012 συμπράττουν τα Ελληνικά Χρηματιστήρια ΑΕ με τον ΣΕΒ και ιδρύουν το Ελληνικό Συμβούλιο Εταιρικής Διακυβέρνησης (ΕΣΕΔ) το οποίο με την σειρά του αναθεωρεί στις 28 Ιουνίου 2013 τον Ελληνικό Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης ο οποίος είχε συνταχθεί από τον ΣΕΒ όπως προαναφέρθηκε. Τέλος, τον Οκτώβριο του 2013 εκδίδεται ο ισχύον Ελληνικός ΚΕΔ ο οποίος είναι προσαρμοσμένος αφενός στην ελληνική νομοθεσία και αφετέρου στην επιχειρηματική πραγματικότητα και με βασική αρχή την «συμμόρφωση ή εξήγηση».

Το ΕΣΕΔ προκειμένου να πετύχει τον σκοπό της ίδρυσης του επιδιέδεται στην:

- Διαρκή προσαρμογή του Ελληνικού ΚΕΔ στις εκάστοτε συνθήκες και απαιτήσεις της Διεθνούς και Εγχώριας Αγοράς.

---

⁶²Ο Νόμος 3884 δημοσιεύθηκε στο Πρώτο Τεύχος στο υπ' αριθ. 168 Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 24 Σεπτεμβρίου 2010.

- Διάδοση των αρχών του Ελληνικού ΚΕΔ και την υιοθέτηση των διατάξεών του σε όσο δυνατόν περισσότερες επιχειρήσεις.
- Ανάπτυξη μοντέλου αξιολόγησης και παρακολούθησης του βαθμού συμμόρφωσης των εταιρειών με τον Ελληνικό ΚΕΔ.
- Παρακολούθηση της συμμόρφωσης των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο εταιρειών με τον Ελληνικό ΚΕΔ καθώς και της προετοιμασίας για την δημοσίευση των σχετικών εκθέσεων.
- Υλοποίηση κάθε ενέργειας η οποία προάγει την αξιοπιστία της ελληνικής κεφαλαιαγοράς.

Ο Ελληνικός ΚΕΔ βασίζεται στην φιλοσοφία της μη υποβολής υποχρεώσεων, εξηγώντας συνάμα την υιοθέτηση ορθών πρακτικών ΕΔ που να ανταποκρίνονται στις ξεχωριστές ανάγκες της κάθε επιχείρησης, με απώτερο σκοπό την συμβολή του στην αύξηση της εμπιστοσύνης των επενδυτών προς το σύνολο των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο εταιρειών και όχι μόνο. Η τήρηση δηλαδή του Ελληνικού ΚΕΔ αποτελεί οικειοθελή επιλογή των επιχειρήσεων, οι οποίες αφενός έχουν το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο του οποίου οι διατάξεις υπερισχύουν σε κάθε περίπτωση και αφετέρου τις αρχές και πρακτικές του Ελληνικού ΚΕΔ που τους παρέχουν κατευθυντήριες γραμμές σε θέματα τα οποία είτε δεν ρυθμίζονται από το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο είτε προσδιορίζονται με την στοιχειώδη ανεκτή ανταπόκριση. Οι στόχοι του Ελληνικού ΚΕΔ προσανατολίζονται στην:

- Εκπαίδευση και καθοδήγηση των ΔΣ των επιχειρήσεων σε θέματα βέλτιστων πρακτικών ΕΔ.
- Βελτίωση της ποιότητας πληροφόρησης των Ελλήνων και αλλοδαπών ιδιωτών ή θεσμικών μετόχων και παράλληλα την ενίσχυση της συμμετοχής τους στο εταιρικό γίγνεσθαι.
- Δημιουργία ενός κατανοητού συστήματος αναφοράς για τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο εταιρείες οι οποίες είναι πλέον υπόχρεες στην ετήσια δημοσιοποίηση πληροφοριών αναφορικά με την ΕΔ τους βάσει του Ν.3873/2010.

Ο Ελληνικός ΚΕΔ στην προσπάθεια του ν' απευθυνθεί και να φανεί χρήσιμος σε ένα μεγάλο εύρος επιχειρήσεων περιλαμβάνει δύο ειδών διατάξεις, τις «γενικές αρχές» οι οποίες αποτελούν γενικές κατευθυντήριες γραμμές εντός των οποίων αντιμετωπίζονται τα περισσότερα θέματα ΕΔ και αφορούν όλες τις εταιρείες (εισηγμένες στο Χρηματιστήριο και μη) και στις «ειδικές πρακτικές» οι οποίες αναπτύσσουν περαιτέρω τη σχετική γενική αρχή και καθοδηγούν την εφαρμογή της στο πλαίσιο του ρυθμιστικού και ιδιοκτησιακού καθεστώτος των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο εταιρειών στις οποίες και απευθύνονται.

Εν συνέχεια, το περιεχόμενο του Ελληνικού ΚΕΔ αποτελείται από τέσσερις ενότητες και πέντε παραρτήματα. Ειδικότερα:

- Η πρώτη ενότητα είναι αφιερωμένη στα μέλη του ΔΣ τα οποία και καθοδηγεί παρέχοντας τις αντίστοιχες κατευθύνσεις για την εκτέλεση των καταστατικών τους καθηκόντων. Παράλληλα προτείνει την δημιουργία επιτροπών οι οποίες θα τα βοηθήσουν στην εκπλήρωση των καθηκόντων τους, την θέσπιση εσωτερικών κανονισμών που θα θέτουν τα θέματα στο ΔΣ καθώς και τις κύριες, μη εκχωρητέες αρμοδιότητες του.
- Η δεύτερη ενότητα κωδικοποιεί τις γενικές αρχές και ειδικές πρακτικές που αφορούν το σύστημα εσωτερικού ελέγχου του οποίου μνεία γίνεται και σε ξεχωριστό παράρτημα με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου».
- Η τρίτη ενότητα προτείνει ένα πλαίσιο καθορισμού αμοιβών των εκτελεστικών και μη εκτελεστικών μελών του ΔΣ με βάση τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- Η τέταρτη ενότητα αναλύει τις σχέσεις με τους μετόχους παρέχοντας τις κατευθυντήριες οδηγίες για την καλή τους πληροφόρηση και ενημέρωση όσον αφορά τις εταιρικές υποθέσεις. Επίσης, αναφέρεται στην ενεργό συμμετοχή τους σε βασικές στρατηγικές αποφάσεις της επιχείρησης καθώς και στην εξασφάλιση στους μετόχους μειοψηφίας το δικαίωμα της εύκολης και ισότιμης πρόσβασης σε πληροφορίες αναφορικά με τη ΓΣ.

Στα πέντε παραρτήματα που περιλαμβάνονται στον Ελληνικό ΚΕΔ, τα οποία και επιτελούν τον στόχο της διευκόλυνσης των επιχειρήσεων για την ορθή εφαρμογή του, αναφέρονται:

- Ο Κατάλογος των εξαιρέσεων για τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο εταιρείες μικρότερου μεγέθους.
- Οι οδηγίες για τη σύνταξη της Δήλωσης ΕΔ.
- Οι οδηγίες για τη σύνταξη της έκθεσης αμοιβών των μελών του ΔΣ.
- Οι κατευθυντήριες γραμμές αναφορικά με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου.
- Ο Κατάλογος ειδικών πρακτικών του Ελληνικού ΚΕΔ που υπερβαίνουν τις ισχύουσες νομοθετικές απαιτήσεις.

Είναι αναμφισβήτητο το γεγονός ότι η δημιουργία του Ελληνικού ΚΕΔ από το ΕΣΕΔ θα τύχει κοινής αποδοχής από το σύνολο των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο εταιρειών και όχι μόνο και θ' αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο βέλτιστης πρακτικής για την επιχείρηση και την συμμόρφωσή της στον Ν.3873/2010 με απώτερο σκοπό την μεγαλύτερη διαφάνεια και την προσέλκυση επενδυτικών κεφαλαίων.

3.3.6 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ 14^{ου} ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Είναι ευρύτατα εδραιωμένη η άποψη, ότι αποτελεί στρατηγική επιλογή ανάπτυξης η υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών ΕΔ προκειμένου να αποκτήσουν κύρος οι επιχειρηματικές αποφάσεις και να ενδυναμωθεί η ανταγωνιστικότητα των οικονομικών μονάδων. Στο πνεύμα των παραπάνω διαπιστώσεων, η Grant Thornton Ελλάδας σε συνεργασία με το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών⁶³ διεξάγει τα τελευταία χρόνια έρευνες για την ΕΔ στην Ελλάδα και τον βαθμό συμμόρφωσης των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο επιχειρήσεων με τις αρχές της.

Συγκεκριμένα, οι δημοσιοποιημένες έρευνες που αφορούν την ΕΔ των ετών 2005, 2006 και 2007 αναδεικνύουν ότι αφενός με την πάροδο των ετών καταγράφεται πρόοδος

---

⁶³Το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών συνεργάστηκε με την Grant Thornton Ελλάδα κατά την εκπόνηση των ερευνών για την Εταιρική Διακυβέρνηση τα έτη 2005, 2006 και 2007.

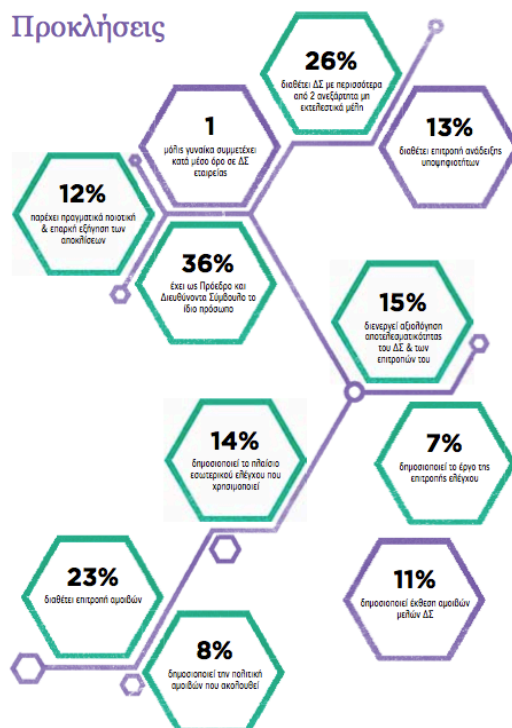
στην συμμόρφωση των εταιρειών και αφετέρου η εν λόγω συμμόρφωση παρατηρείται στα ελάχιστα απαιτούμενα στοιχεία του υπάρχοντος τότε σχετικού νομοθετικού πλαισίου χωρίς να πείθονται σχετικά με το προσδοκώμενο όφελος από την ουσιαστική υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών ΕΔ. Εν συνεχεία, στις έρευνες της ΕΔ στην Ελλάδα των ετών 2011 και 2012 και μετά την εισαγωγή των προαναφερόμενων νέων νομοθετικών διατάξεων, καταδεικνύεται η ανάγκη επανεξέτασης σχετικών με την ΕΔ θεμάτων, η προσαρμογή στις νέες απαιτήσεις και ο επανακαθορισμός των στόχων από τις διοικήσεις των εταιρειών που πλέον δεν σχετίζονται μόνο με την βελτίωση των αποτελεσμάτων τους, αλλά και με την ίδια την επιβίωσή τους.

Η τελευταία έρευνα της Grant Thornton Ελλάδας «Εταιρική Διακυβέρνηση 2012» παρουσιάστηκε κατά τη διάρκεια ημερίδας με θέμα «Εταιρική Διακυβέρνηση» η οποία διοργανώθηκε στις 14 Μαρτίου 2013 από το ΕΣΕΔ σε συνεργασία με τον Όμιλο των Ελληνικών Χρηματιστηρίων και τον ΣΕΒ. Η έρευνα ανέλυσε τις δηλώσεις ΕΔ 224 εισηγμένων εταιρειών στις οποίες περιλαμβάνονται 25 μεγάλης κεφαλαιοποίησης και 199 μεσαίας και μικρής κεφαλαιοποίησης των οποίων η τελευταία διαχειριστική χρήση είχε κλείσει είτε τον Δεκέμβριο του 2011 είτε τον Ιούνιο του 2012. Οι κύριες διαπιστώσεις που πρόεκυψαν είναι αφενός η συνεχής βελτίωση στην υιοθέτηση των αρχών της ΕΔ και στη διαφάνεια της επιχειρηματικής συμπεριφοράς και αφετέρου η ανάγκη επίτευξης περαιτέρω προόδου σε ζητήματα που σχετίζονται με :

- Τον διαχωρισμό μεταξύ της διοίκησης και των μετόχων.
- Την ανεξαρτησία των μελών των ΔΣ.
- Την προώθηση της ποικιλομορφίας στα ΔΣ.
- Την αξιολόγηση των επιδόσεων των ΔΣ.
- Την οργάνωση της λειτουργίας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.
- Τις πρακτικές ανάδειξης των υποψηφίων μελών ΔΣ και καθορισμού των αμοιβών τους.
- Την παροχή ποιοτικής πληροφόρησης στις ΧΟΚ και στη δήλωση ΕΔ.

Παρακάτω παρατίθεται διάγραμμα από την δημοσιευμένη έρευνα της Grant Thornton Ελλάδας τον Μάρτιο του έτους 2013 με στοιχεία που πρόεκυψαν μέσα από αυτή:

Διάγραμμα 16: Στοιχεία της Εταιρικής Διακυβέρνησης στην Ελλάδα το 2012

Πηγή: Grant Thornton Ελλάδα, «Εταιρική Διακυβέρνηση 2012».

Περαιτέρω, μελετώντας και τις πέντε δημοσιοποιημένες έρευνες της Grant Thornton Ελλάδας δημιουργήθηκαν οι παρακάτω δύο πίνακες οι οποίοι παρουσιάζουν την διαχρονική εξέλιξη των διαπιστώσεων που πηγάζουν από αυτές, παρέχοντας παράλληλα πληροφόρηση για την ΕΔ στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Είναι χρήσιμο να τονιστεί επίσης ότι τα στοιχεία που παρατίθενται κάτωθι δεν είναι σε απόλυτες τιμές συγκρίσιμα, λόγω του διαφορετικού αριθμού των εταιρειών που συμμετείχαν και στις πέντε έρευνες καθώς και ότι η επιλογή των διαπιστώσεων – ερωτήσεων έγινε με κριτήριο την συνάφεια τους, προκειμένου να είναι όσο δυνατόν περισσότερο αντιπροβαλλόμενες μεταξύ τους:

Πίνακας 12: Η εξέλιξη των διαπιστώσεων της Εταιρικής Διακυβέρνησης στην Ελλάδα τα έτη 2005-2007, 2011-2012 σύμφωνα με τις έρευνες της Grant Thornton

Α/Α	ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ	ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ 2005	ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ 2006	ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ 2007	ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ 2011	ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ 2012
1	Ο Πρόεδρος ΔΣ και ο Διευθύνων Σύμβουλος είναι το ίδιο πρόσωπο	61,50%	57,60%	56,90%	38%	36%
2	Υπαρξη επιτροπής ορισμού των μελών ΔΣ	7%	15,60%	12,60%	11%	13%
3	Το ΔΣ διαθέτει τουλάχιστον 2 μη ανεξάρτητα εκτελεστικά μέλη	97%	95,50%	90%	98%	97%
4	Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του ΔΣ και των επιτροπών του	24,50%	41,50%	36,40%	12%	15%
5	Υπαρξη επιτροπής αμοιβών	15,50%	29,20%	25,30%	22%	23%
6	Ο αριθμός των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών ΔΣ αποτελεί τουλάχιστον το 1/3 αυτού	98,10%	76,40%	81,10%	50%	49%
Δείγμα έρευνας στο σύνολο των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών επιχειρήσεων που ανταποκρίθηκαν		110 επιχειρήσεις οι οποίες καλύπτουν το 53% της συνολικής κεφαλαιοποίησης του ΧΑ	80 επιχειρήσεις οι οποίες καλύπτουν το 43,40% της συνολικής κεφαλαιοποίησης του ΧΑ	90 επιχειρήσεις οι οποίες καλύπτουν το 28% της συνολικής κεφαλαιοποίησης του ΧΑ	237 επιχειρήσεις (45 μεγάλης κεφαλαιοπ. & 192 μεσαίας και μικρής κεφαλαιοπ.)	224 επιχειρήσεις (25 μεγάλης κεφαλαιοπ. & 199 μεσαίας και μικρής κεφαλαιοπ.)

Πίνακας 13: Η εξέλιξη των διαπιστώσεων της Εταιρικής Διακυβέρνησης στην Ελλάδα τα έτη 2011, 2012 σύμφωνα με τις έρευνες της Grant Thornton Ελλάδας

Α/Α	ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ	ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ 2011	ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ 2012
1	Δημοσιοποίηση του υιοθετούμενου πλαισίου εσωτερικού ελέγχου	5%	14%
2	Δημοσιοποίηση του έργου της επιτροπής ελέγχου και ο αριθμός των συνεδριάσεων της	24%	7%
3	Δημοσιοποίηση έκθεσης αμοιβών των μελών ΔΣ	6%	11%
4	<u>Πολύ περιορισμένη εξήγηση</u> (βαθμός) των αποκλίσεων από την συμμόρφωση σε κάποιες ειδικές πρακτικές	21%	23%
5	<u>Αναλυτική εξήγηση</u> (βαθμός) των αποκλίσεων από την συμμόρφωση σε κάποιες ειδικές πρακτικές	9%	12%
6	Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος του ΔΣ είναι διαθέσιμοι για συνταντήσεις με τους μετόχους της εταιρείας	82%	86%
7	Δημοσιοποίηση του αριθμού των ετήσιων συνεδριάσεων του ΔΣ καθώς και η συχνότητα παράστασης των μελών σε αυτές	37%	30%
Δείγμα έρευνας στο σύνολο των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών επιχειρήσεων που ανταποκρίθηκαν		237 επιχειρήσεις (45 μεγάλης κεφαλαιοπ. & 192 μεσαίας και μικρής κεφαλαιοπ.)	224 επιχειρήσεις (25 μεγάλης κεφαλαιοπ. & 199 μεσαίας και μικρής κεφαλαιοπ.)

Αβίαστα λοιπόν, συνάγεται το συμπέρασμα από τους παραπάνω πίνακες η ολοένα αυξανόμενη υιοθέτηση των αρχών της ΕΔ από τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο εταιρείες, γεγονός όμως που δεν σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να γίνουν ακόμη περισσότερα βήματα προόδου για την εξαργύρωση των κόπων της προσπάθειας αυτής. Κατά συνέπεια είναι ανάγκη να γίνει ευρέως αποδεκτός από τις επιχειρήσεις ο νέος Ελληνικός ΚΕΔ, το πλαίσιο του οποίου θα συμβάλλει τα μέγιστα στην διαφάνεια και στην αξιοπιστία αυτών, προς το κοινό συμφέρον.

Στο πλαίσιο αυτό, διεξήχθη στις 27 και 28 Μαρτίου 2014 στην Ελλάδα το 14ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο ΕΔ⁶⁴ με την συμμετοχή εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του ΟΟΣΑ, της Παγκόσμιας Τράπεζας, του IFC⁶⁵, της Businessseurope⁶⁶, της Sodali, της Blackrock, της Aviva, της Hermes, των θεσμικών φορέων ΕΔ, εποπτικών αρχών και υπουργείων των κρατών μελών της ΕΕ με θέμα «Πώς αλληλεπιδρούν η Εταιρική Διακυβέρνηση και οι Επενδύσεις;».

Κατά την διάρκεια του συνεδρίου, έγινε διεξοδική συζήτηση αναφορικά με την ΕΔ των επιχειρήσεων με οικογενειακή δομή στην Νότια Ευρώπη καθώς και με την κατ' ουσίαν εφαρμογή των εθνικών ΚΕΔ συγκριτικά με την τυπική συμμόρφωση. Παράλληλα τονίστηκε η πρόοδος της ΕΔ στην Ελλάδα αφενός με την έκδοση του Ελληνικού ΚΕΔ και αφετέρου με την αναβάθμισή της στον παγκόσμιο δείκτη μέτρησης της «Προστασίας των Επενδυτών». Κατ' ανάλογο τρόπο, επισημανθήκαν από τους συμμετέχοντες τα κάτωθι:

- Ο ρόλος που διαδραματίζουν οι αρχές της ΕΔ, η διαχείριση των κινδύνων και η επιχειρηματική ηθική στην εφαρμογή του βιώσιμου επιχειρηματικού μοντέλου.

---

⁶⁴Το συνέδριο διοργανώθηκε από το Ελληνικό Συμβούλιο Εταιρικής Διακυβέρνησης, υπό την αιγίδα της Ελληνικής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε συνεργασία με την Ελληνική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και την υποστήριξη του Ομίλου Ελληνικά Χρηματιστήρια.

⁶⁵Η International Finance Corporation είναι ένα διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα το οποίο παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες, πραγματοποιεί επενδύσεις, διαχειρίζεται περιουσιακά στοιχεία προκειμένου να ενθαρρύνει την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα στις αναπτυσσόμενες χώρες.

⁶⁶Η H Businessseurope ιδρύθηκε το 1958 και αποτελεί την Συνομοσπονδία Ευρωπαϊκών Επιχειρήσεων η οποία προωθεί την ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων διεθνώς.

- Η αξία που προσθέτει η ΕΔ στην μεγέθυνση των επιχειρήσεων και το ειδικό βάρος που έχει στη λήψη των επενδυτικών τους αποφάσεων.
- Η ανάγκη ύπαρξης ισχυρών και διαφανών ελληνικών επιχειρήσεων δεδομένου ότι η ΕΔ δεν αποτελεί πλέον πολυτέλεια αλλά αντιθέτως τις ωφελεί, καθώς και ανεύρεσης της κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ ρύθμισης και αυτορρύθμισης.
- Η διαπίστωση της σημαντικής συμβολής της ΕΔ στις μακροπρόθεσμες επενδύσεις, καθότι η άντληση των απαιτούμενων επενδυτικών κεφαλαίων είναι το αποτέλεσμα κάθε ποιοτικού κριτηρίου που διασφαλίζει την αξιοπιστία και διαφάνεια των επιχειρήσεων εντός του πλαισίου μιας αγοράς.
- Η αντικατάσταση της νοοτροπίας του καταναλωτικού προτύπου και της επιδίωξης άμεσων κερδών με την υιοθέτηση των αρχών της ΕΔ και της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, των πυλώνων δηλαδή της επιχειρηματικής ηθικής.

Εύκολα, λοιπόν, μπορεί ο καθένας να συμπεράνει ότι ανάλογες πρωτοβουλίες σαν και αυτή της διοργάνωσης του 14^{ου} Ευρωπαϊκού Συνεδρίου ΕΔ μόνο οφέλη επιφέρουν, ενισχύοντας ταυτόχρονα την ελληνική αξιοπιστία των επιχειρήσεων στα μάτια των ξένων επενδυτών, οι οποίοι προκειμένου να διαθέσουν τα κεφάλαια τους λαμβάνουν σημαντικά υπόψη τις πρακτικές της ΕΔ, την καλή διοίκηση και λειτουργία της επιχείρησης, την διαφάνεια της καθώς και την ποιοτική πληροφόρηση που παρέχει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

4.1 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ο σχεδιασμός του ελέγχου (audit planning) έχει ως στόχο τον προσδιορισμό της έκτασης και του είδους των ελεγκτικών τεκμηρίων που απαιτείται να συλλέξει και να αξιολογήσει ο ελεγκτής, προκειμένου να μπορεί να εκφράσει κατάλληλη επαγγελματική γνώμη για το εάν οι ΧΟΚ της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας εμπεριέχουν ουσιώδη σφάλματα. Επιπλέον, ο σχεδιασμός ενός ελέγχου αποτελεί μια συνεχή και επαναλαμβανόμενη διαδικασία κατά την διάρκεια της ελεγκτικής διαδικασίας, η οποία περιλαμβάνει την θέσπιση συνολικής στρατηγικής ελέγχου τόσο για την ανάθεση, όσο και για την ανάπτυξη ενός σχεδίου ελέγχου.

Ο σχεδιασμός στην ουσία συνίσταται στην ανάπτυξη μιας στρατηγικής που καθορίζει ένα λεπτομερές σχέδιο για τη φύση, το χρονοδιάγραμμα και την έκταση των ελεγκτικών διαδικασιών που πρέπει να εκτελούνται από τα μέλη της ελεγκτικής ομάδας, ούτως ώστε να αποκτήσουν επαρκή ελεγκτικά τεκμήρια, με στόχο τη μείωση του ελεγκτικού κινδύνου σε αποδεκτά χαμηλό επίπεδο. Η στρατηγική έλεγχου πρέπει να διαμορφώνεται ανάλογα τις ανάγκες που προκύπτουν κατά τη διάρκεια του ελέγχου. Αυτή η επικαιροποίηση γίνεται με βάση τα ευρήματα που προκύπτουν από τον έλεγχο, καθώς και τις αλλαγές που συμβαίνουν στην επιχείρηση και το περιβάλλον της⁶⁷.

Σε αρκετές περιπτώσεις κάποιες πληροφορίες μπορεί να έρθουν εις γνώσιν του ελεγκτή μετά που θα σχεδιάσει τον έλεγχο και να διαφέρουν σημαντικά από τις πληροφορίες που είχε διαθέσιμες όταν προγραμματίζε τις ελεγκτικές διαδικασίες. Για παράδειγμα, τα ελεγκτικά τεκμήρια που λαμβάνονται μέσω της εκτέλεσης ουσιαστικών διαδικασιών μπορεί να έρχονται σε αντίθεση, με τα ελεγκτικά τεκμήρια που προκύπτουν από τις δοκιμές των δικλίδων. Σε τέτοιες περιπτώσεις ο ελεγκτής επαναξιολογεί και τροποποιεί τις προγραμματισμένες ελεγκτικές διαδικασίες, με βάση την αναθεωρημένη εκτίμηση των κινδύνων.

---

⁶⁷ΔΕΠ 300, παρ. 16.

Με το θέμα του σχεδιασμού του ελέγχου ασχολείται το ΔΕΠ 300, το οποίο απαιτεί ο ελεγκτής να προβαίνει σε κατάλληλο σχεδιασμό ώστε ο έλεγχος να εκτελείται με αποτελεσματικό τρόπο (audit effectiveness). Το ελεγκτικό πρότυπο επικεντρώνεται στη δυνατότητα εντοπισμού ουσιωδών σφαλμάτων (αποτελεσματικότητα) και όχι στην αποδοτικότητα του ελέγχου για τον ελεγκτή⁶⁸ (audit efficiency). Επίσης, το ΔΕΠ απαιτεί ο ελεγκτής να τεκμηριώνει σε φύλλα εργασίας (ελέγχου) το σύνολο των διαδικασιών και αποφάσεων κατά τον σχεδιασμό ελέγχου.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το ΔΕΠ 300 καθιερώνονται κάποιες δραστηριότητες σχεδιασμού του ελέγχου από τον ελεγκτή. Κατ' αρχάς θεσπίζεται μια συνολική στρατηγική ελέγχου (audit strategy), η οποία βοηθά τον ελεγκτή να καθορίσει, υπό τον όρο της ολοκλήρωσης των διαδικασιών εκτίμησης κινδύνου του ελεγκτή θέματα όπως:

1. Οι πόροι για την ανάπτυξη ειδικών τομέων ελέγχου, όπως η χρήση κατάλληλα έμπειρων μελών της ομάδας σε τομείς υψηλού κινδύνου ή η συμμετοχή εμπειρογνομόνων για τα σύνθετα θέματα.
2. Το ποσό των πόρων προς κατανομή σε συγκεκριμένους τομείς ελέγχου, όπως ο αριθμός των μελών της ομάδας στους οποίους έχει ανατεθεί η παρατήρηση της απογραφής σε ουσιώδεις τοποθεσίες, η έκταση της επισκόπησης εργασίας άλλων ελεγκτών κατά την περίπτωση ελέγχου ομίλου ή και ο προϋπολογισμός του ελέγχου σε ώρες που θα διατεθούν σε τομείς υψηλού κινδύνου.
3. Την περίπτωση που οι πόροι αυτοί πρόκειται ν' αναπτυχθούν, όπως σε ένα ενδιάμεσο στάδιο ελέγχου ή σε βασικές καταληκτικές ημερομηνίες.
4. Τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η διαχείριση, η κατεύθυνση και η επίβλεψη των πόρων αυτών, όπως τότε οι συνεδριάσεις ενημέρωσης και απολογισμού της ομάδας αναμένεται να διεξαχθούν, πώς οι επισκοπήσεις του εταίρου ανάθεσης και της διοίκησης αναμένεται να λάβουν χώρα (π.χ. επί ή εκτός των εγκαταστάσεων) και εάν πρέπει να ολοκληρωθεί η ανάθεση επισκοπήσεων δικλίδων.

---

⁶⁸Η αποδοτικότητα του ελέγχου αναφέρεται στον βαθμό κατά τον οποίο ο έλεγχος αυτός καταλείπει οικονομικό όφελος για τον ελεγκτή.

Η εκτίμηση του ελεγκτικού κινδύνου πρέπει να καθορίζεται στην στρατηγική ελέγχου, η οποία πρέπει να καλύπτει το πεδίο εφαρμογής, το χρονοδιάγραμμα και την κατεύθυνση του ελέγχου. Το πεδίο εφαρμογής του ελέγχου θα πρέπει να αντικατοπτρίζει το πλαίσιο χρηματοοικονομικής αναφοράς (π.χ. τα ΔΛΠ) που έχει χρησιμοποιηθεί για την κατάρτιση των ΧΟΚ. Πιθανές συγκεκριμένες απαιτήσεις του εκάστοτε κλάδου επιχειρήσεων, πρέπει επίσης να αντικατοπτρίζονται στο πεδίο εφαρμογής του ελέγχου. Επιπλέον, η κατεύθυνση του ελέγχου σχετίζεται με την συνολική προσέγγιση του ελέγχου και αφορά θέματα, όπως η σπουδαιότητα και ο κίνδυνος. Οι πληροφορίες θεωρούνται ουσιώδεις αν η παράλειψη τους ή η ανακριβής τους παρουσίαση επηρεάζουν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών των ΧΟΚ.

Εφόσον, σχεδιαστεί η συνολική στρατηγική ελέγχου διαμορφώνεται ένα σχέδιο ελέγχου για την αντιμετώπιση των διαφόρων θεμάτων που ταυτοποιούνται στην συνολική στρατηγική ελέγχου, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη να επιτευχθούν οι σκοποί του ελέγχου μέσω της αποτελεσματικής χρήσης των πόρων του ελεγκτή. Ο καθορισμός της συνολικής στρατηγικής ελέγχου και του λεπτομερούς σχεδίου ελέγχου δεν είναι αναγκαία διακριτές ή διαδοχικές διαδικασίες, αλλά είναι στενά συνδεδεμένες, δεδομένου ότι οι αλλαγές στη μία μπορεί να οδηγήσουν σε επακόλουθες αλλαγές στην άλλη.

Με τον κατάλληλο σχεδιασμό ο ελεγκτής επιθυμεί να επιτύχει τρεις στόχους:

1. Να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα, αλλά και την αποδοτικότητα του ελέγχου εντοπίζοντας έγκαιρα προβληματικές περιοχές, ώστε να μπορεί να κατευθύνει τους περιορισμένους ελεγκτικούς πόρους που έχει στη διάθεση του (ανθρωπόωρες κατάλληλα εκπαιδευμένων και έμπειρων ελεγκτών), όπου χρειάζονται περισσότερο.
2. Να διευκολύνει την ανασκόπηση των ελεγκτικών διαδικασιών στο τέλος του ελέγχου για τη σύνταξη του σχετικού πορίσματος (έκθεση ελέγχου).
3. Να διευκολύνει την ενημέρωση, το συντονισμό και την επίβλεψη της ελεγκτικής ομάδας, καθώς και την κατανομή της εργασίας στα μέλη της με βάση τις εμπειρίες και τις γνώσεις του καθενός.

Ο βαθμός στον οποίο ο σχεδιασμός του ελέγχου εξειδικεύεται, εξαρτάται από διάφορους παράγοντες που έχουν να κάνουν τόσο με τον ελεγκτή, όσο και με την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα. Μεταξύ αυτών είναι και οι εξής:

- Το μέγεθος και η πολυπλοκότητα των εργασιών του πελάτη. Όσο μεγαλύτερη είναι η ελεγχόμενη οικονομική μονάδα και όσο πολύπλοκες επιχειρηματικές διαδικασίες (προμήθειες, παραγωγή, πωλήσεις κ.λπ.) έχει τόσο αναλυτικότερος πρέπει να είναι ο σχεδιασμός (θετική συσχέτιση).
- Η γνώση του ελεγκτή για τον πελάτη και τον κλάδο δραστηριότητας του. Όσο περισσότερη γνώση έχει ο ελεγκτής για τον πελάτη και τον κλάδο του τόσο μικρότερο μπορεί να είναι το επίπεδο του σχεδιασμού του ελέγχου (αρνητική συσχέτιση).
- Η εμπειρία και η ικανότητα της ελεγκτικής ομάδας. Όσο πιο έμπειρη και ικανή είναι η ομάδα ελέγχου τόσο μικρότερο μπορεί να είναι το επίπεδο του σχεδιασμού του ελέγχου (αρνητική συσχέτιση).

Τέλος, σημαντικό στοιχείο στο σχεδιασμό του ελέγχου αποτελεί ο κίνδυνος για ουσιώδη σφάλματα στις ΧΟΚ. Σύμφωνα με τα ΔΕΠ (ΔΕΠ 315, 320, 500) ο ελεγκτής πρέπει να σχεδιάζει τις ελεγκτικές διαδικασίες με βάση την προσεκτική ανάλυση των σχετικών κινδύνων. Συγκεκριμένα, τα πρότυπα που αναφέρονται παραπάνω εισάγουν την αρχή ότι ο ελεγκτής έχει την υποχρέωση να εξετάσει και να κατανοήσει τους επιχειρηματικούς κινδύνους (business risks) της οικονομικής μονάδας και γενικότερα κάθε σημαντικό κίνδυνο, στο βαθμό που οι κίνδυνοι αυτοί είναι πιθανό να επηρεάσουν τις ΧΟΚ (Καραμάνης, 2008).

4.1.1 ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, η έννοια του σχεδιασμού ελέγχου των ΧΟΚ περιλαμβάνει τα παρακάτω τέσσερα βήματα:

1. Κατανόηση της επιχείρησης και του περιβάλλοντος στο οποίο αυτή λειτουργεί.

Σύμφωνα με το ΔΕΠ 315, κατά το σχεδιασμό του ελέγχου ο ελεγκτής πρέπει να διενεργήσει τις απαιτούμενες διαδικασίες έτσι ώστε να κατανοήσει την επιχείρηση του

πελάτη, το περιβάλλον στο οποίο αυτή λειτουργεί, καθώς και το σύστημα εσωτερικών δικλίδων της. Ο απαιτούμενος βαθμός κατανόησης στο στάδιο αυτό είναι πολύ βαθύτερος από την κατανόηση που είχε επιτευχθεί κατά το στάδιο αναδοχής του ελέγχου. Στόχος της κατανόησης που απαιτείται για το σχεδιασμό του ελέγχου είναι να εντοπίσει και να αξιολογήσει ο ελεγκτής τους κινδύνους ουσιωδών σφαλμάτων στις ΧΟΚ, είτε αυτά οφείλονται σε λάθος ή σε απάτες (fraud). Η κατανόηση της επιχείρησης - πελάτη επιτυγχάνεται με τη συλλογή ελεγκτικών τεκμηρίων διαφόρων ειδών και από διάφορες πηγές που ο ελεγκτής μπορεί να χρησιμοποιεί σε οποιονδήποτε συνδυασμό (Καραμάνης, 2008).

2. Εκτίμηση των κινδύνων για ύπαρξη σφαλμάτων στις ΧΟΚ.

Σκοπός των ελεγκτικών διαδικασιών για την κατανόηση της επιχείρησης του πελάτη και του περιβάλλοντος στο οποίο αυτή λειτουργεί συμπεριλαμβανομένου και του συστήματος εσωτερικών δικλίδων, είναι να καταστεί εφικτή για τον ελεγκτή η αξιολόγηση των κινδύνων για ουσιώδη σφάλματα στις ΧΟΚ. Η μελέτη αυτών των κινδύνων από τον ελεγκτή γίνεται σε δύο επίπεδα. Το πρώτο επίπεδο περιλαμβάνει την εξέταση των ΧΟΚ ως ενιαίο σύνολο. Στο επίπεδο αυτό οι κίνδυνοι είναι συνήθως στρατηγικού χαρακτήρα και εκδηλώνονται σε περισσότερους λογαριασμούς των ΧΟΚ. Αξίζει να αναφερθεί ότι, οι επιπτώσεις μπορεί ακόμη να επηρεάσουν την ίδια την επιχείρηση, μέχρι του σημείου να τίθεται υπό αμφιβολία η δυνατότητα για συνέχιση της δραστηριότητάς της. Το δεύτερο επίπεδο ανάλυσης κινδύνων αναφέρεται στους κινδύνους που σχετίζονται με τους ισχυρισμούς της διοίκησης για κατηγορίες διαφόρων συναλλαγών (πωλήσεις, αγορές, εισπράξεις, πληρωμές κ.λπ.), υπόλοιπα λογαριασμών ισολογισμού (πελάτες, προμηθευτές, αποθέματα κ.λπ.) ή σχετικές γνωστοποιήσεις στο προσάρτημα (π.χ. γνωστοποιήσεις για συνδεδεμένα μέρη). Οι επιπτώσεις ενός τέτοιου κινδύνου περιορίζονται συνήθως σε ένα λογαριασμό των ΧΟΚ (Καραμάνης, 2008).

3. Καθορισμός του σχεδιαζόμενου επιπέδου σημαντικότητας.

Ένας σημαντικός όρος τόσο για την ελεγκτική όσο και για την λογιστική είναι η έννοια του επιπέδου σημαντικότητας (material level). Το επίπεδο σημαντικότητας είναι η τάξη μεγέθους ενός σφάλματος (υποτίμησης ή υπερτίμησης ή παράλειψης) στις ΧΟΚ που καθιστά πιθανό το επηρεασμό των οικονομικών αποφάσεων των χρηστών (ΔΕΠ 320,

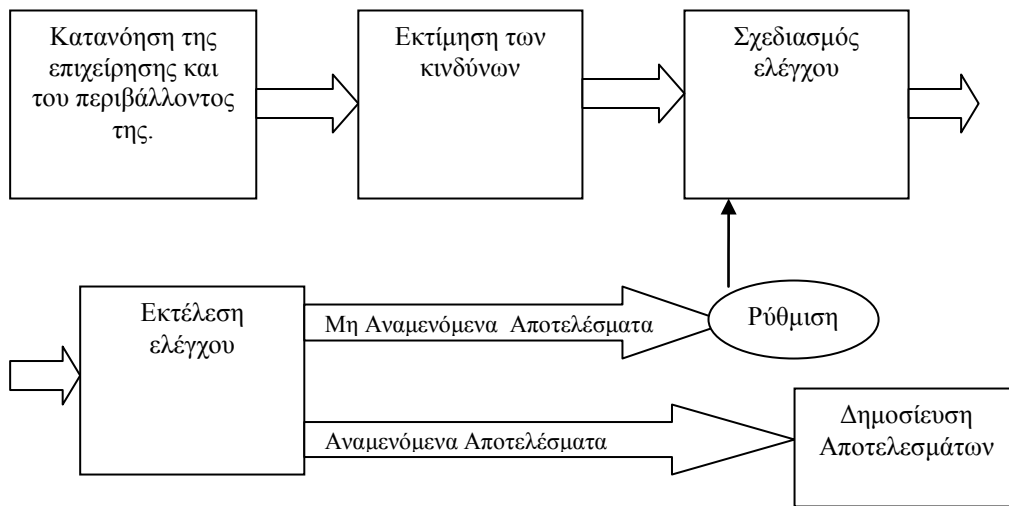
παρ.3). Το επίπεδο σημαντικότητας δηλαδή, είναι το μέγιστο ποσό ανοχής ενός σφάλματος στα διάφορα κονδύλια των ΧΟΚ. Ο ορισμός του επιπέδου σημαντικότητας είναι ιδιαίτερα σημαντικό θέμα καθώς εάν ένα σφάλμα δεν ξεπερνά το επίπεδο αυτό, οι ΧΟΚ της επιχείρησης θεωρείται ότι πληρούν το κριτήριο της εύλογης παρουσίασης και ο ελεγκτής θα εκδώσει έκθεση με σύμφωνη γνώμη. Σε αντίθετη περίπτωση, εάν το σφάλμα υπερβαίνει το επίπεδο σημαντικότητας ο ελεγκτής υποχρεούται να τροποποιήσει αναλόγως την έκθεσή του (Καραμάνης, 2008).

4. Καθορισμός του επιπέδου του ελεγκτικού κινδύνου που θα αναλάβει ο ελεγκτής καθώς και της σχετικής στρατηγικής ελέγχου.

Ο ελεγκτής είναι πρακτικά αδύνατο να ελέγξει όλες τις συναλλαγές και τα διάφορα άλλα θέματα των ΧΟΚ μια επιχείρησης λόγω του υψηλού κόστους. Για τον παραπάνω λόγο αλλά και για λόγους που συνδέονται με την εκ φύσεως περιορισμένη αποτελεσματικότητα των ελεγκτικών διαδικασιών, ο ελεγκτής αναλαμβάνει εν γνώσει του ένα συγκεκριμένο επίπεδο ελεγκτικού κινδύνου. Ο ελεγκτής δηλαδή, αποδέχεται την πιθανότητα οι ελεγκτικές του διαδικασίες να μην εντοπίσουν ή αποτρέψουν την παρείσφρηση ουσιωδών σφαλμάτων στις ΧΟΚ. Το επίπεδο του ελεγκτικού κινδύνου καθορίζεται από τον ίδιο τον ελεγκτή με βάση την επαγγελματική του κρίση. Συνήθως το ποσοστό αυτό είναι 5%, ωστόσο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις ο ελεγκτής μπορεί να προτιμήσει ένα μεγαλύτερο ή μικρότερο επίπεδο κινδύνου (Καραμάνης, 2008).

Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζεται η ροή ελέγχου, όπως αναφέρθηκε παραπάνω.

Διάγραμμα 17: Βήματα Ελέγχου

4.2 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Οι ελεγκτικές εταιρίες δημιουργούν μια σχέση εμπιστοσύνης με την επιχείρηση - πελάτη και παράλληλα έχουν ευθύνη απέναντι στους πελάτες καθώς και σε τρίτους, για πράξεις ή παραλείψεις τους (Carmichael et al., 1996). Κατά τη διάρκεια του ελέγχου ο ελεγκτής αποκομίζει αρκετές εμπιστευτικές πληροφορίες για την ελεγχόμενη εταιρία. Αν κάποια από αυτές τις πληροφορίες αποκαλυφθεί σε τρίτους από τον ελεγκτή παραβιάζεται η εμπιστευτική αυτή σχέση. Σε αυτή την περίπτωση ο ελεγκτής είναι υπεύθυνος για όποιες βλάβες απορρέουν από την αποκάλυψη. Πριν από την οποιαδήποτε έκφραση γνώμης για τις ΧΟΚ, ο ελεγκτής επιθυμεί να μειώσει το επίπεδο του κινδύνου πραγματοποιώντας τις ελεγκτικές εργασίες του μέχρι το βαθμό που θα νιώσει πως οι καταστάσεις δεν έχουν ουσιώδη παραποίηση. Οι ελεγκτικές εταιρίες χρησιμοποιούν διάφορες μεθόδους για να ελαχιστοποιήσουν το κόστος από λανθασμένες επιλογές πελατών ή από τα δικά τους λάθη.

Η πιθανότητα να υπάρχουν σφάλματα στις ΧΟΚ εξαρτάται από τρεις βασικούς παράγοντες:

1. Στρατηγικοί κίνδυνοι και εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης.
2. Κίνδυνοι επιχειρηματικών διαδικασιών και εσωτερικό επιχειρηματικό περιβάλλον.
3. Εσωτερικές δικλίδες που έχουν αναπτυχθεί από την διοίκηση για την αντιμετώπιση των προηγούμενων κινδύνων.

Από τη μελέτη των στρατηγικών κινδύνων, των κινδύνων επιχειρηματικών διαδικασιών και των συναφών εσωτερικών δικλίδων, ο ελεγκτής οφείλει να διαμορφώσει άποψη για το επίπεδο του υπολειμματικού κινδύνου. Ο υπολειμματικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος για ουσιώδη σφάλματα στις ΧΟΚ ο οποίος παραμένει μετά τη λειτουργία των εσωτερικών δικλίδων (Καραμάνης, 2008). Ο τρόπος με τον οποίο ο ελεγκτής χρησιμοποιεί το εκτιμώμενο επίπεδο υπολειμματικού κινδύνου προκειμένου να σχεδιάσει τις ελεγκτικές διαδικασίες για τον εντοπισμό ουσιωδών ποσοτικών σφαλμάτων στις ΧΟΚ, βασίζεται στη λογική του μοντέλου του ελεγκτικού κινδύνου.

Ο ελεγκτικός κίνδυνος (audit risk) ορίζεται ως η πιθανότητα δημοσίευσης ΧΟΚ οι οποίες λόγω ουσιωδών σφαλμάτων δεν παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη πλευρά, την οικονομική θέση, τα αποτελέσματα εργασιών, τις μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων και τις ταμειακές ροές της επιχείρησης⁶⁹, χωρίς ο ελεγκτής να προβαίνει στην απαιτούμενη τροποποίηση της σχετικής έκθεσης ελέγχου. Ειδικότερα, ο ελεγκτής θα μπορούσε να εκφράσει μια γνώμη ότι οι ΧΟΚ είναι αληθής και ακριβής, ενώ στην πραγματικότητα δεν είναι, ή ότι δεν είναι αληθής και ακριβής, όταν στην πραγματικότητα είναι. Οι ελεγκτές υποχρεούνται από το νόμο να εξετάσουν τον κίνδυνο κατά τον σχεδιασμό και την εκτέλεση του έργου τους. Ο ελεγκτικός κίνδυνος μπορεί να οφείλεται σε:

1. Λανθασμένη επιλογή δείγματος.
2. Λανθασμένη επιλογή ελεγκτικού προσωπικού.
3. Αμέλεια ή απροσεξία του ελεγκτή.
4. Λανθασμένη εκτίμηση του χρόνου που απαιτείται για την ολοκλήρωση της ελεγκτικής διαδικασίας.

---

⁶⁹Οι πληροφορίες αυτές προέρχονται από τις εκάστοτε προβλεπόμενες από το εφαρμοστέο πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης λογιστικές καταστάσεις.

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, το μοντέλο ελεγκτικού κινδύνου βοηθάει τον ελεγκτή στον καθορισμό της έκτασης των διαδικασιών ελέγχου για ένα συγκεκριμένο υπόλοιπο λογαριασμού ή ένα κύκλο συναλλαγών. Για να διατηρηθεί το συνολικό επίπεδο του ελεγκτικού κινδύνου κάτω από το αποδεκτό όριο, ο ελεγκτής οφείλει να αξιολογεί το επίπεδο του κινδύνου που σχετίζεται με κάθε συστατικό του ελεγκτικού κινδύνου. Στη παρακάτω σχέση παρουσιάζεται το μοντέλο του ελεγκτικού κινδύνου καθώς και οι τρεις επιμέρους ανεξάρτητες μεταβλητές του:

$$\text{Audit Risk Model} = \text{Inherent Risk} * \text{Control Risk} * \text{Detection Risk}$$

Με βάση το ελεγκτικό μοντέλο αλλά και με το ΔΕΠ 400 ο ελεγκτικός κίνδυνος περιέχει τα παρακάτω τρία συστατικά στοιχεία:

1. Εγγενής Κίνδυνος (Inherent Risk): Είναι ο κίνδυνος που μπορεί να παρουσιαστεί όταν υπάρχουν ευαίσθητα περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας διαθέσιμα σε τρίτους ή πολύπλοκες διαδικασίες στην λειτουργία της επιχείρησης και δεν τις προστατεύει επαρκώς ο εσωτερικός έλεγχος. Ο ελεγκτής αξιολογεί τον εγγενή κίνδυνο χωρίς να λαμβάνει υπόψη του την δομή ελέγχου. Ο εγγενής κίνδυνος αξιολογείται χωρίς την πρότερη εξέταση των ελέγχων που μπορούν να είναι σε ισχύ για να αποτρέψουν ή να ανιχνεύσουν την μη συμμόρφωση, τις ανεπαρκείς και ατελέσφορες διαδικασίες καθώς και τις λανθασμένες διατυπώσεις. Οι εγγενείς ενυπάρχοντες παράγοντες κινδύνου διαχωρίζονται στους κυρίαρχους παράγοντες (Pervasive factors) οι οποίοι αφορούν την αξιολόγηση του εγγενή κινδύνου σε όλες ή πολλές περιοχές του λογιστικού ελέγχου και στους ειδικούς παράγοντες οι οποίοι αφορούν την αξιολόγηση του εγγενή κινδύνου για ένα συγκεκριμένο λογαριασμό.
2. Κίνδυνος Ελέγχου (Control Risk): Είναι ο κίνδυνος που υπάρχει όταν ουσιώδεις παρατυπίες λαμβάνουν μέρος και ο εσωτερικός έλεγχος δεν τις διαπιστώνει εγκαίρως. Ο κίνδυνος ελέγχου αφορά την αποτελεσματικότητα σχεδιασμού και λειτουργίας των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου. Οι εκτιμήσεις κινδύνου γίνονται με βάση τα στοιχεία που αποκτώνται προκειμένου να τεκμηριωθεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου στην αποφυγή ή τον εντοπισμό λαθών. Εννοείται, ότι όσο πιο αποτελεσματικός είναι ο εσωτερικός

έλεγχος τόσο μικρότερος είναι ο συγκεκριμένος κίνδυνος. Επιπλέον, λόγω των περιορισμών που είναι συνδεδεμένοι με οποιοδήποτε σύστημα εσωτερικού ελέγχου, ως ένα βαθμό, η ύπαρξη αυτού του κινδύνου θεωρείται πάντα υφιστάμενη.

3. Κίνδυνος Εντοπισμού (Detection Risk): Είναι ο κίνδυνος που υπάρχει όταν στην διαδικασία του ελέγχου από τον ανεξάρτητο ελεγκτή δεν διαπιστωθεί ουσιώδης παραποίηση, αλλά ωστόσο η παραποίηση έχει πραγματοποιηθεί. Είναι το μόνο στοιχείο του ελεγκτικού κινδύνου που μπορεί να επηρεαστεί άμεσα από τον ελεγκτή, δηλαδή να αυξηθεί ή να μειωθεί, καθώς αφορά την αποτελεσματικότητα των ελεγκτικών διαδικασιών που εφάρμοσε ο εξωτερικός ελεγκτής και την αξιοπιστία των στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν. Ο κίνδυνος εντοπισμού μπορεί να αφορά ένα ή περισσότερα από τα κάτωθι:

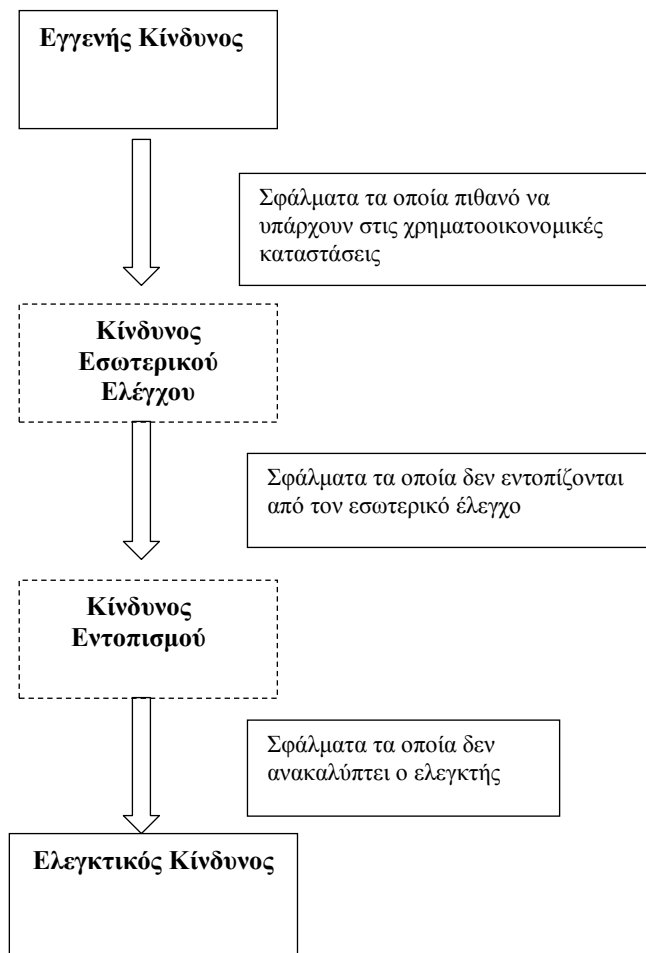
- Το είδος και την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών που εφαρμόζονται.
- Την αξιοπιστία των στοιχείων εκεί όπου εφαρμόζονται οι διαδικασίες και το βαθμό λεπτομέρειας στον οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.
- Τον αριθμό και το ύψος των λογαριασμών που εξετάζονται.

Για το μοντέλο του ελεγκτικού κινδύνου αναφέρουμε συνοπτικά τις παρακάτω παρατηρήσεις:

1. Ο ελεγκτής έχει περιορισμένη δυνατότητα να επηρεάσει τον εγγενή κίνδυνο και το κίνδυνο εσωτερικού ελέγχου καθώς εξαρτώνται από την επιχείρηση και το περιβάλλον της.
2. Ανάμεσα στον κίνδυνο μη εντοπισμού και των δυο άλλων συστατικών στοιχείων κινδύνου (εγγενούς και ελέγχου) υπάρχει αντίστροφη σχέση.
3. Όλες οι μεταβλητές του μοντέλου εκφράζονται περιφραστικά ή ποσοστιαία.

4. Στην εφαρμοσμένη ελεγκτική ο εγγενής κίνδυνος και ο κίνδυνος ελέγχου αρκετές φορές αντιμετωπίζονται ως μια μεταβλητή γνωστή ως κίνδυνος επέλευσης σφάλματος ή παράλειψης (occurrence risk)⁷⁰.
5. Ο κίνδυνος εντοπισμού μπορεί να ελεγχθεί από τον ελεγκτή μέσω της έκτασης του ελέγχου και των ελεγκτικών διαδικασιών που θα χρησιμοποιηθούν.

Διάγραμμα 18: Συστατικά στοιχεία ελεγκτικού κινδύνου

Πηγή: Καζαντζής Χ., Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, (2006).

4.3 ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΑΠΑΤΗΣ

Το φαινόμενο της λογιστικής απάτης αποτελεί ένα επιπλέον φορτίο για τους ελεγκτικούς μηχανισμούς που καλούνται να το αντιμετωπίσουν. Αυτό σημαίνει, ότι οι

⁷⁰ Αυτό συμβαίνει όταν είναι δύσκολο και κοστοβόρο να γίνει από τον ελεγκτή ξεχωριστή εκτίμηση του εγγενή κινδύνου και του κινδύνου ελέγχου.

εξωτερικοί ελεγκτές πρέπει να προβαίνουν στον έλεγχο με επαγγελματικό σκεπτικισμό σε όλη την διάρκεια διενέργειας του και να δίνουν αυξημένη προσοχή στις ενδείξεις λογιστικής απάτης («κόκκινες σημαίες»). Οι ελεγκτές πρέπει να χρησιμοποιούν τις κατάλληλες διαδικασίες ελέγχου και να προβαίνουν σε εξακρίβωση των συναλλαγών στις περιοχές που είναι ιδιαίτερα ευπρόσβλητες στην απάτη. Σύμφωνα με τους Beasley και Carcello (1999), «καθώς οι ελεγκτές προσεγγίζουν τον έλεγχο, πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους πληροφορίες από ένα πλήθος πηγών και να λειτουργούν με τον απαραίτητο επαγγελματικό σκεπτικισμό».

Το ΔΕΠ 240⁷¹ αποτελεί το σημαντικότερο ΔΕΠ για την τήρηση της χρηστής και αποτελεσματικής λειτουργίας της αγοράς καθώς καθιερώνει την ευθύνη του ελεγκτή να αποκαλύψει τυχόν απάτη (fraud) κατά τον έλεγχο των ΧΟΚ μιας επιχείρησης⁷². Το πρώτο στάδιο για τον ελεγκτή είναι να διαχωρίσει το λάθος από την απάτη. Σύμφωνα με το ΔΕΠ 240⁷³ το διακριτικό στοιχείο μεταξύ απάτης και λάθους είναι το εάν η υποκείμενη ενέργεια που καταλήγει στο σφάλμα των ΧΟΚ είναι εκούσια ή ακούσια. Συνεπώς, ως λάθος θεωρείται η ακούσια συμπερίληψη ψεύδους ή ανακριβούς δήλωσης στις ΧΟΚ, η οποία μπορεί να οφείλεται σε:

- Παράλειψη εγγραφής ενός ποσού ή μια δήλωσης.
- Λάθος στην συλλογή και επεξεργασία στοιχείων.
- Ανακριβή λογιστική εκτίμηση η οποία μπορεί να οφείλεται σε παράλειψη (oversight) ή σε κακή ερμηνεία γεγονότων.
- Λανθασμένη εφαρμογή των λογιστικών αρχών που διέπουν την μέτρηση, αναγνώριση, κατηγοριοποίηση καθώς και παρουσίαση ή δημοσίευση στοιχείων⁷⁴.

Επίσης, σύμφωνα με το ΔΕΠ 240 ως απάτη θεωρείται μόνο η συμπεριφορά που έχει σκοπό την εξαπάτηση και στην οποία βασίζεται η συμπερίληψη ψεύδους ή ανακριβούς δήλωσης στις ΧΟΚ. Οι ελεγκτές δεν οφείλουν να κάνουν νομικές εκτιμήσεις

---

⁷¹ ΔΕΠ 240 (The Auditor's Responsibility to Consider Fraud in an Audit of Financial Statements), Βιβλίο Ανακοινωθέντων Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων, Προτύπων Πιστοποίησης και Δεοντολογίας, σελ. 273-317.

⁷² Σχετικά επίσης είναι τα ΔΕΠ 260, 320 και 580.

⁷³ ΔΕΠ 240, παρ. 4.

⁷⁴ ΔΕΠ 240, παρ. 5.

αναφορικά με την ύπαρξη ή μη απάτης⁷⁵. Η απάτη που οφείλει ν' αποκαλύψει ο ελεγκτής σχετίζεται με τις ενέργειες είτε των manager της εταιρίας (management fraud) είτε των εργαζομένων της (employee fraud), οι οποίοι έχουν ως σκοπό την εξαπάτηση των επενδυτών και εν γένει των χρηστών των ΧΟΚ. Η συγκεκριμένη απάτη όπως διευκρινίζεται στο ΔΕΠ 240 είναι δύο ειδών⁷⁶ και σχετίζεται με:

1. Ψευδείς δηλώσεις που προκύπτουν από την σκοπίμως παραπλανητική ή ψευδή πληροφόρηση χρηματοοικονομικών στοιχείων η οποία στοχεύει στην εξαπάτηση των χρηστών των ΧΟΚ.
2. Ψευδείς δηλώσεις που προκύπτουν από την παράνομη διάθεση περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας.

Η παραπλανητική πληροφόρηση χρηματοοικονομικών στοιχείων που είναι αποτέλεσμα των προσπαθειών των διευθυντικών στελεχών της εταιρίας έχει ως στόχο, μέσω της αλλοίωσης της εικόνας των χρηματοοικονομικών μεγεθών της, την δημιουργία ψευδών εντυπώσεων όσον αφορά την κερδοφορία της με απώτερο σκοπό να εξαπατηθούν οι χρήστες των ΧΟΚ⁷⁷. Οι περιπτώσεις των εταιριών Enron, WorldCom και Parmalat αποτελούν σύγχρονα παραδείγματα παραποίησης των χρηματοοικονομικών τους στοιχείων.

Σε ότι αφορά την απάτη που σχετίζεται με την παράνομη διάθεση περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας, τις ψευδείς εγγραφές, τα πλαστογραφημένα και εικονικά έγγραφα καθώς και την αλλοίωση ή παραποίηση των εταιρικών βιβλίων, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να καλυφθούν η κλοπή των κινητών και ακίνητων περιουσιακών στοιχείων της, η κατάχρηση εισπράξεων, οι πληρωμές σε εικονικές συναλλαγές και η χρήση περιουσιακών στοιχείων της για λογαριασμό των διευθυντών (εξασφάλιση δανείων)⁷⁸. Ενδεικτικά παραδείγματα αποτελούν τα σκάνδαλα στις εταιρίες Tyco, Parmalat και Adelphia.

Σε αυτό το πλαίσιο το ΔΕΠ 240 ζητά από τους ελεγκτές να διατηρούν τον επαγγελματικό σκεπτικισμό τους, αναγνωρίζοντας την πιθανότητα ύπαρξης ανακριβών

---

⁷⁵ ΔΕΠ 240, παρ. 6.

⁷⁶ ΔΕΠ 240, παρ. 7.

⁷⁷ ΔΕΠ 240, παρ. 10.

⁷⁸ ΔΕΠ 240, παρ. 11.

ή ψευδών δηλώσεων χρηματοοικονομικών ή άλλων στοιχείων ακόμη κι αν μια τέτοια πιθανότητα δεν μπορεί να προκύψει από την μέχρι τώρα πείρα του ελεγκτή⁷⁹.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το ΔΕΠ 240 ο ελεγκτής θα πρέπει να:

1. Διενεργεί όλες τις απαραίτητες διαδικασίες για την απόκτηση πληροφοριών που μπορεί να φανούν χρήσιμες στην αναγνώριση του κινδύνου συμπερίληψης στις ΧΟΚ ουσιωδώς ψευδών στοιχείων που οφείλονται σε απάτη.
2. Εκτιμήσει τον εσωτερικό σχεδιασμό και οργάνωση μέσω των οποίων ασκούνται οι σχετικοί έλεγχοι και το βαθμό στον οποίο ο σχεδιασμός αυτός έχει πραγματοποιηθεί.
3. Αποκτήσει καλή γνώση και να εκτιμήσει τις διατάξεις του τυπικού και ρυθμιστικού δικαίου που αφορούν τον έλεγχο των ΧΟΚ⁸⁰.

Επιπλέον, οι ενέργειες που οφείλει να αναλάβει ο ελεγκτής για τον εντοπισμό της απάτης, αφορούν την χρησιμοποίηση για τη διενέργεια του ελέγχου κατάλληλα εκπαιδευμένου προσωπικού με την απαιτούμενη εμπειρία⁸¹, την εκτίμηση του βαθμού στον οποίο οι ψευδείς δηλώσεις που ανακάλυψε ο έλεγχος υποδηλώνουν ύπαρξη απάτης⁸² και στην περίπτωση αυτή να επικοινωνήσει με τον τρόπο που ορίζει το ΔΕΠ 240 με τους διευθύνοντες της εταιρίας⁸³ καθώς και με τις αρμόδιες εποπτικές και δικαστικές αρχές, τηρώντας στη δεύτερη περίπτωση όλες τις εγγυήσεις μυστικότητας με τις οποίες οφείλει να ασκεί τα καθήκοντα του⁸⁴. Τέλος, το ΔΕΠ 510⁸⁵ ορίζει συγκεκριμένα τις απαραίτητες ενέργειες καθώς και τα καθήκοντα του ελεγκτή πριν την διενέργεια του ελέγχου. Ειδικότερα, το ΔΕΠ 510 ζητά από τον ελεγκτή να ενημερωθεί για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία της εταιρίας και τις ουσιώδεις συναλλαγές που έχουν συναφθεί την περίοδο πριν την ανάληψη του ελέγχου από τον ίδιο, καθώς και για τις λογιστικές μεθόδους που ακολουθήθηκαν (Avgouleas, 2006).

---

⁷⁹ ΔΕΠ 240, παρ. 24-25.

⁸⁰ Αναφέρεται αναλυτικά στο ΔΕΠ 250.

⁸¹ ΔΕΠ 240, παρ. 67.

⁸² ΔΕΠ 240, παρ. 3, 57.

⁸³ ΔΕΠ 240, παρ. 93-101.

⁸⁴ ΔΕΠ 240, παρ. 102. Ο Ελεγκτής θα πρέπει να συμμορφώνεται με το εφαρμοστέο νομικό πλαίσιο, εάν αυτό ορίζει πως ο ελεγκτής υποχρεούται να αναφέρει τα ευρήματα του στις εποπτικές αρχές της ενότητας υπό έλεγχο, πχ στην περίπτωση χρηματοοικονομικών οργανισμών.

⁸⁵ ΔΕΠ 510, παρ. 4-10.

4.4 ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ο βασικότερος λόγος αποτυχίας των ελεγκτών να ασκήσουν αποτελεσματικά τα καθήκοντά τους λόγω της απόκρυψης εταιρικών καταχρήσεων, ή συμπερίληψης στις ΧΟΚ ψευδών χρηματοοικονομικών στοιχείων προς ζημιά των επενδυτών και της καλής λειτουργίας της αγοράς, αποτελεί η σύγκρουση συμφερόντων. Το σημαντικότερο παράδειγμα τέτοιας σύγκρουσης αποτελεί η σχέση της εταιρίας Enron με την ελεγκτική εταιρία Arthur Andersen, η οποία παρείχε στην Enron εκτός από τις ελεγκτικές υπηρεσίες και συμβουλευτικές οι οποίες και αμείβονταν αρκετά υψηλότερα. Παρόμοια φαίνεται να ήταν και η σχέση της ελεγκτικής εταιρίας Grant Thornton με την Parmalat (Ferranini και Giudici, 2005).

Περαιτέρω, πρέπει να προστεθούν τα πολυάριθμα κίνητρα που έχουν τα διευθυντικά στελέχη των μεγάλων εταιριών να παραποιούν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία της εταιρίας έτσι ώστε να παρουσιάζουν υψηλότερα εταιρικά κέρδη. Παραποιημένοι ισολογισμοί που δίνουν στους επενδυτές μια παραπλανητικά καλή εικόνα της εταιρίας και των κερδών της αυξάνουν την χρηματιστηριακή τιμή των μετοχών της καθώς και την χρηματιστηριακή της κεφαλαιοποίηση (market capitalization). Από την άλλη πλευρά, η αποζημίωση διευθυντικών στελεχών της εταιρίας βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε παροχές μετοχών της εταιρίας των οποίων η αξία αυξάνει δυσανάλογα όταν η εταιρία διατηρεί μια εικόνα υψηλής κερδοφορίας.

Είναι λογικό τα διευθυντικά στελέχη της εκάστοτε εταιρίας να προσφέρουν το ισχυρό κίνητρο των συμπληρωματικών συμβολαίων για συμβουλευτικές υπηρεσίες υψηλά αμειβόμενες, έτσι ώστε να πείσουν τους ελεγκτές να ασκήσουν με περιορισμένη αποτελεσματικότητα και αξιοπιστία τα καθήκοντά τους. Ακολούθως, εφόσον η παραποίηση των δημοσιευμένων στοιχείων είναι βραχυπρόθεσμη, η εταιρία και οι ελεγκτές μπορούν να καλύψουν την εξαπάτηση των επενδυτών χρησιμοποιώντας την δικαιολογία της αμέλειας, η οποία είναι πάντοτε δυνατόν να γίνει πιστευτή και να αφομοιωθεί από την αγορά χωρίς αναταραχές μέσω των διορθωτικών δηλώσεων (financial restatements) για τα δημοσιευμένα χρηματοοικονομικά της στοιχεία (Gordon, 2003).

Η σύγκρουση συμφερόντων δεν είναι ο μοναδικός λόγος καθώς τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί προβληματισμός για τους λόγους που οδηγούν επαγγελματικές ομάδες, όπως οι ελεγκτές, στο να μην ασκούν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, είτε επιτυχώς είτε εντίμως τα ελεγκτικά τους καθήκοντα, αν και η οικονομική τους επιβίωση εξαρτάται συνήθως από την καλή τους φήμη. Είναι γνωστό το θεωρητικό μοντέλο του «ορθολογικού ελεγκτή» (rational auditor) όπως αναπτύχθηκε από τον καθηγητή Frank Easterbrook στην απόφαση DiLeo v. Ernst & Young. Ο Easterbrook συμπεραίνει πως το ισχυρότερο περιουσιακό στοιχείο των ελεγκτών είναι η καλή φήμη για έντιμη συμπεριφορά σε συνδυασμό με την προσεκτική τους εργασία. Επομένως, είναι αδύνατον για ελεγκτές καριέρας να λάβουν μέρος σε σχέδια και ενέργειες συγκάλυψης εταιρικής απάτης σε συνεργασία με τον πελάτη τους, από την οποία όχι μόνο δεν θα είχαν κανένα κέρδος αλλά αντίθετα θα έθετε σε κίνδυνο το μέλλον της καριέρας τους.

Από την άλλη πλευρά, η πρόσφατη εμπειρία σε σχέση με τη συμπεριφορά των ελεγκτών αποδεικνύει ότι ούτε συμπεριφέρονται ορθολογικά σε όλες τις περιπτώσεις ούτε και θεωρούν την καλή τους φήμη ως απαραίτητο αγαθό. Αντιθέτως, ο αριθμός των περιπτώσεων σε σχέση με τις οποίες οι επαγγελματίες ελεγκτές και οι ελεγκτικές εταιρίες έχουν ενεργήσει είτε «ανορθολογικά» (Prentice, 2000) είτε «ορθολογικά», αλλά όχι με γνώμονα την προστασία της καλής φήμης και των συμφερόντων των ελεγκτικών εταιριών, είναι εντυπωσιακός. Μια εξήγηση που έχει δοθεί είναι πως η στενά ολιγοπωλιακή μορφή της διεθνούς αγοράς ελεγκτικών υπηρεσιών από τις τέσσερις μεγάλες εταιρίες (Big Four)⁸⁶, οδηγεί σε σημαντικό μειωμένο ανταγωνισμό σε εθνικό και διεθνές επίπεδο για την προσφορά ελεγκτικών υπηρεσιών υψηλής ποιότητας. Ο καθηγητής Coffee (2004) έχει δώσει πέντε εναλλακτικές και συμπληρωματικές απαντήσεις όσον αφορά τους λόγους που οδηγούν τους ελεγκτές σε αποτυχία να προσφέρουν ελεγκτικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας και κυρίως στο να συμβάλουν στη αποκάλυψη εταιρικών καταχρήσεων που οδηγούν σε χρηματιστηριακά σκάνδαλα.

Οι λόγοι αυτοί περιλαμβάνουν:

1. Πιθανή ξαφνική υποχώρηση στην αυστηρότητα του νομικού και ρυθμιστικού πλαισίου, η οποία οδηγεί σε αντίστοιχη υποχώρηση της αποτρεπτικής ισχύος

---

⁸⁶ Οι Big Four ελεγκτικές εταιρίες είναι οι PwC, Deloitte, Ernst & Young και KPMG.

των προστατευτικών διατάξεων που αφορούν τους ελεγκτές, αυξάνοντας την προθυμία τους να προβούν με μεγαλύτερη ευκολία σε συμπεριφορές, συμπεριλαμβανομένης της συγκάλυψης εταιρικής απάτης, που οδηγούν σε αυξημένους νομικούς κινδύνους.

2. Κίνητρα που προσφέρονται στους ελεγκτές για να μην ασκήσουν με υψηλή αποτελεσματικότητα και χρηστότητα τα καθήκοντά τους.
3. Υποτίμηση της αξίας της καλής φήμης των ελεγκτικών εταιρειών, επειδή στα πλαίσια μιας περιόδου εντυπωσιακής και διαρκούς ανόδου της κεφαλαιαγοράς (stock market bubble) οι επενδυτές έχουν πάψει να θεωρούν σημαντικές τις ελεγκτικές υπηρεσίες διότι ο προστατευτικός ρόλος που οφείλουν να εκπληρώνουν οι ελεγκτές δεν απασχολεί κανέναν σε μια ανοδική αγορά.
4. Απομείωση της πιθανής ζημιάς στην καλή φήμη των ελεγκτών που μπορεί να προκληθεί από την ανάμειξη τους σε εταιρικά σκάνδαλα. Ειδικότερα, η δυνατότητα των εισηγμένων εταιριών να αποφεύγουν ελεγκτές ή ελεγκτικές εταιρίες που έχουν αναμειχθεί σε τέτοια σκάνδαλα είναι ιδιαίτερα περιορισμένη όταν οι εισηγμένες εταιρίες επιλέγουν ελεγκτές σε μια στενά ολιγοπωλιακή αγορά, ειδικά εάν έχουν την νομική υποχρέωση λόγω ειδικών διατάξεων να αντικαθιστούν τους υπάρχοντες ελεγκτές του κάθε τρία, τέσσερα ή επτά χρόνια.
5. Προβλήματα ΕΔ εντός των πολυεθνικών ελεγκτικών εταιριών τα οποία αφορούν την δυνατότητα μειωμένου ελέγχου που έχουν συχνά οι νομικά υπόλογοι για κάθε αστική ευθύνη εταίροι των πολυεθνικών αυτών οργανισμών, συγκριτικά με άλλα υψηλόβαθμα στελέχη τα οποία δεν είναι εταίροι. Η εργασία των τελευταίων δεν μπορεί να ελεγχθεί λεπτομερώς από τους εταίρους λόγω της υψηλής πολυπλοκότητας που παρουσιάζουν οι σχετικοί έλεγχοι. Επίσης, λόγω των πολλών τεχνικών λεπτομερειών οι έλεγχοι είναι δύσκολο να επαληθευθούν από άλλους ελεγκτές οι οποίοι δεν έχουν ανάμειξη με τους λογαριασμούς μιας εταιρίας (Avgouleas, 2006).

4.5 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Οι ελεγκτές εκφράζουν γνώμη σχετικά με την ορθότητα των ΧΟΚ γεγονός που είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τους χρήστες τους, καθώς αποκτούν τη διαβεβαίωση ότι τα δεδομένα που αναφέρονται έχουν υπολογιστεί ορθά και παρουσιάζουν την ακριβή

εικόνα της επιχείρησης. Ως εκ τούτου, ο έλεγχος που ασκείται σε μια επιχείρηση, είτε είναι εσωτερικός είτε εξωτερικός, αποσκοπεί στο να λειτουργήσει ως ένα εργαλείο παρακολούθησης των πιθανών συγκρούσεων που μπορεί να υπάρχουν μεταξύ των ιδιοκτητών και των διοικούντων της.

Η σύγκρουση αυτή είναι γνωστή στη βιβλιογραφία ως κόστος αντιπροσώπευσης. Η ποιότητα του ελέγχου ως σχέση αντιπροσώπευσης παρουσιάζεται όταν μία ή περισσότερες αρχές (ιδιοκτήτης) δεσμεύουν ένα άλλο πρόσωπο ως αντιπρόσωπό τους (διαχειριστή) για να εκτελέσει μια υπηρεσία για λογαριασμό τους. Οι διοικούντες της επιχείρησης ή διαφορετικά οι αντιπρόσωποί της, μπορεί να έχουν προσωπικούς στόχους οι οποίοι να μη βρίσκονται σε αντιστοιχία με το στόχο της μεγιστοποίησης της αξίας της. Η διοίκηση έχοντας την εξουσία από τους ιδιοκτήτες ή τους μετόχους να λαμβάνει αποφάσεις, μπορεί να οδηγηθεί σε σύγκρουση προκειμένου να ικανοποιήσει επιχειρηματικά και προσωπικά συμφέροντα. Την παραπάνω ασυμμετρία της πληροφόρησης που υπάρχει ανάμεσα στους manager της επιχείρησης και στους ιδιοκτήτες της, προσπαθεί να αμβλύνει ο έλεγχος.

Ενώ υπάρχει ένας τεράστιος όγκος βιβλιογραφίας σχετικά με την ποιότητα του ελέγχου και της μέτρησης της δεν έχει προκύψει γενικά κάποιος αποδεκτός ορισμός ή ένα αποδεκτό μέτρο της. Το μεγαλύτερο μέρος της βιβλιογραφίας σχετικά με την ποιότητα του ελέγχου προέρχεται από τον ορισμό του DeAngelo (1981) σύμφωνα με τον οποίο η ποιότητα του ελέγχου ορίζεται ως η συνδυασμένη πιθανότητα καταρχήν του εντοπισμού και κατόπιν της αναφοράς ουσιαστικών λαθών που εμφανίζονται στις ΧΟΚ.

Η πιθανότητα αυτή εξαρτάται τόσο από τις γνώσεις και τις ικανότητες που κατέχει ο ελεγκτής όσο και από τον βαθμό ανεξαρτησίας του, την ικανότητα δηλαδή να εκφέρει οποιαδήποτε γνώμη χωρίς να υποκύπτει σε προσωπικά συμφέροντα και σε πιθανές ασκούμενες πιέσεις από την εταιρία – πελάτη. Εξαιτίας της έλλειψης ενός περιεκτικού ορισμού για την ποιότητα του ελέγχου που να καλύπτει όλα τα είδη των ελέγχων και των ελεγκτών, είναι λογικό να υποθέσουμε ότι ο όρος αυτός περιλαμβάνει τη συμμόρφωση με τις σχετικές διαδικασίες καθώς και με τα πρότυπα ελέγχου.

Ο Wallace (2004) όρισε την ποιότητα του εξωτερικού ελέγχου ως το μέτρο της ικανότητας του ελεγκτή να μειώσει τον θόρυβο και την μεροληψία καθώς και να βελτιώσει την καθαρότητα των λογιστικών δεδομένων που παρατίθενται και δημοσιεύονται. Ο ορισμός αυτός παρουσιάζει την ικανότητα του ελεγκτή να μειώσει τη διαφορά ανάμεσα στα γεγονότα που εμφανίζονται στις δημοσιευμένες ΧΟΚ και στα πραγματικά γεγονότα που συμβαίνουν, αλλά όμως δεν είναι άμεσα διακριτά στην ελεγχόμενη εταιρία.

Οι Titman και Trueman (1986) προσδιορίζουν την ποιότητα από την πλευρά της χρηματοπιστωτικής αγοράς. Σύμφωνα με το δικό τους ορισμό, η ποιότητα του εξωτερικού ελέγχου ορίζεται ως το επίπεδο της ακρίβειας που ο ελεγκτής θέλει να μεταφέρει στους επενδυτές μέσα από τις δημοσιευμένες ΧΟΚ, έτσι ώστε να μπορέσουν να εκτιμήσουν την αγοραία αξία της επιχείρησης με μεγαλύτερη ακρίβεια. Τέλος, σύμφωνα με τους Myers et al. (2003) η ποιότητα του ελέγχου δεν εξαντλείται μόνο στην τήρηση ή μη των γενικά αποδεκτών κανόνων λογιστικής, αλλά στηρίζεται στην προσωπικότητα, στον σκεπτικισμό και στην αμεροληψία του ελεγκτή. Υψηλή ποιότητα ελεγκτικού έργου σημαίνει ότι ο ελεγκτής μπορεί να θέτει περιορισμούς στις ακραίες επιδιώξεις της διοίκησης σχετικά με την χρηματοοικονομική θέση της επιχείρησης.

4.5.1. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Σχετικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα του ελέγχου προηγούμενες έρευνες τεκμηριώνουν την θετική συσχέτιση μεταξύ της ποιότητας του ελέγχου και ορισμένους παράγοντες, όπως ο εσωτερικός έλεγχος. Άλλες μελέτες έχουν χρησιμοποιήσει πιο άμεσα μέτρα, όπως είναι τα αποτελέσματα της ποιότητας του ελέγχου, το μέγεθος της επιχείρησης, οι αμοιβές ελέγχου, η ανεξαρτησία των ελεγκτών, η φήμη του ελεγκτή, η εξειδίκευση στη βιομηχανία, τα προσόντα των ελεγκτών καθώς και η ικανότητά τους.

Δεδομένου, ότι ο εσωτερικός έλεγχος είναι κάτω από την αρμοδιότητα της επιτροπής ελέγχου, ο Krishnan (2005) θεωρεί ότι η σχέση μεταξύ της ποιότητας της επιτροπής ελέγχου και των αδυναμιών του εσωτερικού ελέγχου είναι ένα θέμα που πρέπει να διερευνηθεί. Εν συνεχεία, σύμφωνα με τους Carcello και Neal (2000) η επιτροπή ελέγχου όχι μόνο παίζει σημαντικό ρόλο παρακολούθησης για τη διασφάλιση της

ποιότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και της εταιρικής υπευθυνότητας, αλλά χρησιμεύει και ως ένα σημαντικό μηχανισμό ΕΔ, αφού ο πιθανός κίνδυνος προσφυγής και απομείωσης της φήμης που αντιμετωπίζουν τα μέλη της επιτροπής ελέγχου διασφαλίζουν ότι τα μέλη της επιτροπής εκπληρώνουν αποτελεσματικά τις υποχρεώσεις τους.

Ο Yamani στην μελέτη του (1991) συμπέρανε ότι η ανεξαρτησία του ελεγκτή και η ποιότητα του λογιστικού ελέγχου θεωρούνται σημαντικοί παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή ελεγκτή και αντικατοπτρίζουν το επίπεδο εμπιστοσύνης στις οικονομικές εκθέσεις. Ωστόσο, οι ερευνητές επέμειναν ότι οι διαδικασίες που συνδέονται με την πρόσληψη ελεγκτή θεωρούνται σημαντικοί παράγοντες που επηρεάζουν την ανεξαρτησία και την ποιότητα του ελέγχου.

Ο Hameed (1995) διαπίστωσε ότι σημαντικότεροι παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα του λογιστικού ελέγχου είναι η εμπειρία και η ειλικρίνεια του ελεγκτή καθώς και η γνώση του σε θέματα λογιστικών και ελεγκτικών προτύπων. Οι Abbott και Parker (1999) μελετώντας τις αλλαγές του ελεγκτή κατέληξαν ότι η παρουσία των ενεργών και ανεξάρτητων επιτροπών ελέγχου συνδέεται με την αύξηση της ποιότητας του ελέγχου κατά το χρόνο της αλλαγής ελεγκτή.

Επίσης, ο Wong (2001) διαπίστωσε ότι η χρήση του υπολογιστή στις τεχνικές υποβοηθούμενου ελέγχου αντί της παραδοσιακής άντλησης δεδομένων, συμβάλλει στην επιτυχία του ελεγκτικού έργου. Επιπλέον, ο Khasharmeh (2002) κατέληξε ότι ο ελεγκτής πρέπει να επιλέγεται αντικειμενικά και όχι με βάση τις αλληλεξαρτήσεις μεταξύ ΔΣ και ΟΕΛ. Τέλος, οι Brown et al. (2006) διαπίστωσαν ότι η ανεξαρτησία των ελεγκτών από μόνη της δεν υποβαθμίζει σημαντικά την ποιότητα των οικονομικών εκθέσεων.

4.6 ΠΟΙΟΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

Τα θέματα του ποιοτικού ελέγχου ρυθμίζονται κυρίως από το Διεθνές Πρότυπο Ποιοτικού Ελέγχου (ΔΠΠΕ - ISQC) 1 το οποίο ισχύει από το 2006 και αφορά επισκοπήσεις και ελέγχους όπως αυτοί ορίζονται από τα ΔΕΠ. Επίσης, το ΔΕΠ 220 το οποίο είναι σε ισχύ από το 2005, αναφέρεται σε ζητήματα ποιοτικού ελέγχου καθώς και

στις εργασίες ελέγχου των ιστορικών ΧΟΚ. Το ΔΠΠΕ 1 καλύπτει πολλά θέματα τα οποία σχετίζονται με την δεοντολογία ή άλλους τομείς της λειτουργίας μίας ελεγκτικής εταιρίας. Εφόσον, εφαρμόζεται ένα σύστημα ποιότητας η αντιμετώπιση του κάθε προβλήματος πρέπει να γίνεται οργανωμένα και να τεκμηριώνεται.

Το ΔΠΠΕ 1 αναφέρεται στον ποιοτικό έλεγχο των εταιριών που διεκπεραιώνουν επισκοπήσεις και ελέγχους ιστορικής χρηματοοικονομικής πληροφόρησης καθώς και σε άλλες αναθέσεις διασφαλιστικών και συναφών υπηρεσιών. Σκοπός του προτύπου είναι:

1. Να καθιερώσει βασικές αρχές.
2. Να καθιερώσει διαδικασίες.
3. Να παράσχει οδηγίες.

Σύμφωνα με ΔΠΠΕ 1, κάθε ελεγκτική εταιρία θα πρέπει να καθιερώσει με ευθύνη της διοίκησής της, να παρέχει εύλογη διασφάλιση ότι τηρούνται τα επαγγελματικά πρότυπα με σκοπό να υιοθετήσει επαρκές και αποτελεσματικό σύστημα ποιοτικού ελέγχου. Κάθε πολύπλοκο σύστημα ποιοτικού ελέγχου για να υποστηριχθεί θα πρέπει να βασίζεται σε εξειδικευμένο software καθώς και στην επανεκπαίδευση του προσωπικού βάσει των αρχών ποιότητας που καθιερώνει. Ο κύριος παράγοντας ανησυχίας των ελεγκτών είναι ότι με βάση το σύστημα ποιοτικού ελέγχου, θα ελέγχονται όχι μόνο στο εσωτερικό της εταιρίας ή του δικτύου στο οποίο ανήκουν αλλά και από τα εποπτικά Όργανα της Πολιτείας.

Τα στοιχεία του συστήματος στο οποίο στηρίζεται ο ποιοτικός έλεγχος είναι τα εξής:

1. Ευθύνες καθοδήγησης για ποιότητα μέσα στην ελεγκτική.
2. Δεοντολογικές απαιτήσεις.
3. Ανεξαρτησία.
4. Αποδοχή και διατήρηση ελεγκτικού έργου και συναφών υπηρεσιών.
5. Ανθρώπινο δυναμικό.
6. Ανάθεση ευθυνών σε ελεγκτικές μονάδες.
7. Διεκπεραίωση ελεγκτικού έργου.
8. Συνεννόηση.

9. Ποιοτικός έλεγχος του ελεγκτικού έργου.
10. Παρακολούθηση.
11. Παράπονα.
12. Τεκμηρίωση.

Το σύστημα ποιοτικού ελέγχου πρέπει να είναι καταγεγραμμένο και να γνωστοποιείται στο προσωπικό της ελεγκτικής εταιρίας το οποίο θα πρέπει να έχει ενημερωθεί για τους επιδιωκόμενους στόχους, το μήνυμα της προσωπικής ευθύνης για την ποιότητα κάθε έργου και να ενθαρρύνει την υποβολή προτάσεων και απόψεων σε θέματα ποιοτικού ελέγχου.

Όσον αφορά τον ποιοτικό έλεγχο του ελεγκτικού έργου, αυτός περιλαμβάνει την συζήτηση με τον επικεφαλής της ελεγκτικής ομάδας καθώς και την επισκόπηση των ΧΟΚ της ελεγχόμενης επιχείρησης - πελάτη. Επίσης, περιλαμβάνει την εξέταση για το αν η έκθεση ελέγχου είναι κατάλληλη καθώς και την επισκόπηση των φύλλων ελέγχων που αφορούν σημαντικά θέματα και αποφάσεις της ομάδας. Συγκεκριμένα, για τις εισηγμένες εταιρείες το ΔΠΠΕ 1 περιλαμβάνει τα εξής:

1. Αξιολόγηση των μελών της ελεγκτικής ομάδας για την τήρηση της ανεξαρτησίας.
2. Αξιολόγηση σημαντικών κινδύνων και μέτρα αντιμετώπισης.
3. Ληφθείσες αποφάσεις σχετικά με την σημαντικότητα.
4. Συνεννόηση σε επίμαχα θέματα και συμπεράσματα.
5. Το είδος και την βαρύτητα των ανακρίβειών.
6. Αν τα φύλλα εργασίας που επιλέχθηκαν για τον ποιοτικό έλεγχο αντανακλούν την εκτελεσθείσα εργασία και στηρίζουν τα τελικά συμπεράσματα.
7. Την καταλληλότητα της έκθεσης ελέγχου.

Για την διενέργεια του ποιοτικού ελέγχου απαιτείται η καθιέρωση αρχών και διαδικασιών οι οποίες:

1. Προβλέπουν την διενέργεια ποιοτικού ελέγχου για όλους τους ελέγχους των ΧΟΚ των εισηγμένων εταιριών.

2. Θέτουν κριτήρια αξιολόγησης των λοιπών ελέγχων προκειμένου να υπαχθούν σε ποιοτικό έλεγχο.
3. Ολοκληρώνουν τον ποιοτικό έλεγχο πριν την υποβολή της έκθεσης ελέγχου.

Επιπλέον, οι διοικήσεις των ελεγκτικών εταιριών οφείλουν να καθορίζουν την φύση, το χρόνο και την έκταση της διενέργειας του ποιοτικού ελέγχου του ελεγκτικού έργου, τα κριτήρια με τα οποία κρίνονται κατάλληλοι ή μη οι επιθεωρητές του καθώς και την τεκμηρίωση του. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι η έκταση του ποιοτικού ελέγχου εξαρτάται από την πολυπλοκότητα του έργου και τον κίνδυνο η έκθεση ελέγχου να μην είναι κατάλληλη, ενώ ο υπεύθυνός του διενεργεί το έργο του πριν την περάτωση της ελεγκτικής εργασίας, έτσι ώστε τυχόν σημαντικά θέματα να επιλυθούν πριν την χορήγηση της έκθεσης συμμόρφωσης.

4.7 Η ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΚΑΙ Η ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΘΗΤΕΙΑΣ ΤΟΥ

Το επίπεδο της ανεξαρτησίας είναι πολύ σημαντικό για τον ελεγκτικό τομέα, καθώς αποτελεί μία κεντρική έννοια της ελεγκτικής. Εφόσον, ο ρόλος των ελεγκτών είναι να προσθέτουν κύρος και αξιοπιστία στις πληροφορίες των ΧΟΚ, οι ελεγκτές πρέπει να είναι αμερόληπτοι στη σχέση τους με την ελεγχόμενη επιχείρηση. Επίσης, ο ελεγκτής οφείλει να εκπληρώσει την επαγγελματική του υποχρέωση προς τους άγνωστους σε αυτόν χρήστες των εκθέσεων ελέγχου καθώς και τους γνωστούς εντολοδόχους του έργου του, ακόμη κι όταν η γνώμη του είναι αντίθετη στις επιθυμίες αυτών που του ανέθεσαν το ελεγκτικό έργο. Είναι προφανές ότι η ανεξαρτησία στην ελεγκτική δεν πρέπει μόνο να φαίνεται αλλά να είναι και πραγματική.

Η διαφοροποίηση των σχέσεων μεταξύ ΟΕΛ και ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας και κυρίως ο συνδυασμός διαφόρων παραμέτρων δεν είναι δυνατόν να προβλεφθούν. Επομένως, με βάση ορισμένες γενικά αποδεκτές αρχές οι ΟΕΛ πρέπει να εντοπίζουν, αξιολογούν και αντιμετωπίζουν κινδύνους οι οποίοι σχετίζονται με την ανεξαρτησία τους. Σύμφωνα με τον Κώδικα αλλά και την σχετική διεθνή βιβλιογραφία, γίνεται δεκτό ότι η έννοια της ανεξαρτησίας έχει δύο διαστάσεις, την ανεξαρτησία στη σκέψη (independence of mind) και την ανεξαρτησία στην εμφάνιση (independence in appearance).

Η ανεξαρτησία στη σκέψη είναι η νοητική και ψυχική κατάσταση που επιτρέπει στον επαγγελματία ελεγκτή να παραμείνει στην πράξη ανεπηρέαστος από επιρροές που θα μπορούσαν να θίξουν την επαγγελματική του κρίση και του επιτρέπουν να ενεργεί με ακεραιότητα, αντικειμενικότητα και «επαγγελματικό σκεπτικισμό»⁸⁷. Αναφορικά με την ανεξαρτησία στην εμφάνιση, ο ελεγκτής δεν επιθυμεί να εμπλακεί σε γεγονότα και καταστάσεις που θα οδηγούσαν ένα λογικά σκεπτόμενο τρίτο πρόσωπο, γνωρίζοντας όλες τις σχετικές πληροφορίες συμπεριλαμβανομένων των σχετικών διοικητικών δικλίδων του φορέα⁸⁸, να συμπεράνει ότι η ακεραιότητα, η αντικειμενικότητα ή ο επαγγελματικός σκεπτικισμός του ελεγκτικού φορέα ή ενός μέλους της ομάδας υπηρεσιών διασφάλισης, τίθεται υπό αμφισβήτηση.

Αξίζει να αναφερθεί, ότι οι παραπάνω διαστάσεις της έννοιας της ανεξαρτησίας του ελεγκτή είναι ιδιαίτερα σημαντικές και είναι αυτονόητο ότι πρέπει να συνυπάρχουν. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, ανεξαρτησία στη σκέψη σημαίνει ότι ο ελεγκτής είναι πράγματι ανεξάρτητος κατά την έκφραση της γνώμης του. Όμως, αν δεν συνυπάρχει η δεύτερη διάσταση (ανεξαρτησία στην εμφάνιση), η αξιοπιστία της γνώμης του δεν θα γίνει δεκτή από τους χρήστες των ΧΟΚ. Από την άλλη πλευρά, ένας ελεγκτής που είναι ανεξάρτητος στην εμφάνιση, δηλαδή οι τρίτοι πιστεύουν ότι είναι πράγματι ανεξάρτητος, υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να μην είναι ανεξάρτητος στην πραγματικότητα. Σύμφωνα με τα ανωτέρω είναι εμφανές ότι και στις δύο περιπτώσεις υπάρχει πρόβλημα με την ανεξαρτησία του ελεγκτή. Συνεπώς, θα πρέπει να ικανοποιούνται και οι δύο διαστάσεις της ανεξαρτησίας προκειμένου να επιτελέσει ο έλεγχος την αποστολή του.

Επίσης, ένα πολύ σημαντικό θέμα που σχετίζεται με την ανεξαρτησία των ελεγκτών έχει να κάνει με τις παράλληλες μη ελεγκτικές υπηρεσίες που παρέχουν οι ελεγκτές στις ελεγχόμενες από τους ίδιους επιχειρήσεις. Όταν τα έσοδα από την παροχή μη ελεγκτικών υπηρεσιών ενός ελεγκτή προς την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα είναι

---

⁸⁷ Ο όρος «επαγγελματικός σκεπτικισμός» υποδηλώνει ένα συλλογικό (που αφορά δηλαδή το σύνολο των ορκωτών ελεγκτών) τρόπο σκέψης (κουλτούρα, αντίληψη, νοοτροπία) σύμφωνα με τον οποίο ο επαγγελματίας προβαίνει στη λήψη σημαντικών αποφάσεων και σε σχετικές αξιολογήσεις, έχοντας ένα σχετικό βαθμό αμφιβολίας (questioning mind) για την εγκυρότητα των ελεγκτικών τεκμηρίων που έχει συγκεντρώσει αλλά και την ερμηνεία αυτών.

⁸⁸ Δηλαδή, οι δικλίδες λειτουργίας του φορέα παροχής υπηρεσιών διασφάλισης που στοχεύουν στην εξασφάλιση της ποιότητας στις παρεχόμενες υπηρεσίες.

σημαντικά, τότε ενδέχεται να δημιουργηθεί οικονομική εξάρτηση του ελεγκτή από την ελεγχόμενη επιχείρηση, με αποτέλεσμα την πιθανή διάβρωση της ανεξαρτησίας του. Ωστόσο, η αντίθετη άποψη ισχυρίζεται ότι η καλύτερη και βαθύτερη γνώση της επιχείρησης - πελάτη μπορεί να αποφέρει σημαντικά οφέλη, να υποστηρίξει και να βελτιώσει την διαδικασία ελέγχου.

Για την διεύρυνση του συγκεκριμένου θέματος έχουν πραγματοποιηθεί αρκετές εμπειρικές έρευνες που επιχείρησαν να εκτιμήσουν την επίδραση της ταυτόχρονης παροχής ελεγκτικών και μη ελεγκτικών υπηρεσιών στην ανεξαρτησία του ΟΕΛ, κυρίως μέσω της σχέσης των αμοιβών για μη ελεγκτικές υπηρεσίες και διαφόρων ενδεικτικών μέτρων της ανεξαρτησίας του ελεγκτών, όπως το είδος των εκθέσεων ελέγχου (ευνοϊκές ή επιφυλακτικές), την επικύρωση ή μη των ελεγκτών από τους μετόχους, την αποδοχή ή απόρριψη πελατών «υψηλού κινδύνου» εκ μέρους των ελεγκτικών εταιριών, την αναδημοσίευση - αναδιατύπωση των ΧΟΚ κ.α.

Οι περισσότερες από τις εμπειρικές έρευνες που έχουν γίνει, δεν αποδεικνύουν ότι η ταυτόχρονη παροχή ελεγκτικών και μη ελεγκτικών υπηρεσιών επιδρά αρνητικά στην ανεξαρτησία των ελεγκτών. Ωστόσο, αρκετές έρευνες διαπίστωσαν ότι οι χρήστες των ΧΟΚ (κυρίως επενδυτές) αντιλαμβάνονται την παροχή μη ελεγκτικών υπηρεσιών ως σημάδι επηρεασμού της ανεξαρτησίας των ελεγκτών (Krishnan et al. 2005). Επίσης, άλλες έρευνες διαπίστωσαν ότι η αντίληψη των επενδυτών ποικίλει ανάλογα με το είδος των μη ελεγκτικών υπηρεσιών που παρέχονται (Newman και Oliverio, 2002).

4.7.1. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΣΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ

Η ανεξαρτησία του ελεγκτή όπως αναφέρθηκε και παραπάνω στην εννοιολογική της προσέγγιση έχει πολύ μεγάλη σημασία για την αξιοπιστία, το κύρος καθώς και την επαγγελματική καταξίωση των ΟΕΛ. Εξαιτίας των σοβαρών σκανδάλων που έγιναν γνωστά τα τελευταία χρόνια σε διεθνές επίπεδο, το 2000 η SEC των ΗΠΑ καθιέρωσε νέους κανόνες διασφάλισης και ενίσχυσης της ανεξαρτησίας των ελεγκτών. Οι παραπάνω κανόνες καθόριζαν εννέα μη ελεγκτικές υπηρεσίες οι οποίες όταν παρέχονται από τον ελεγκτή στην ελεγχόμενη οικονομική μονάδα δημιουργούν συνθήκες διάβρωσης της ανεξαρτησίας του. Επιπλέον, οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις

υποχρεώθηκαν να δημοσιοποιούν τις τυχόν αμοιβές που καταβάλουν στους ελεγκτές για την παροχή υπηρεσιών εκτός ελέγχου.

Αντίστοιχα η Ευρωπαϊκή Ένωση με τη Όγδοη Ελεγκτική Οδηγία 2006/43/ΕΕ/200615 ρυθμίζει μια σειρά από θέματα σχετικά με την οργάνωση του ελεγκτικού επαγγέλματος στα οποία συμπεριλαμβάνεται και αυτό της ανεξαρτησίας του ελεγκτή. Συγκεκριμένα, ορίζεται ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να εξασφαλίσουν ότι ο ελεγκτής και ο φορέας ελέγχου πληρούν τα κριτήρια ανεξαρτησίας από τον πελάτη και δεν αναμιγνύονται στη λήψη αποφάσεων της επιχείρησης. Η Οδηγία στο άρθρο 22 θεσπίζει τις εξής ρυθμίσεις:

- Δεν πρέπει να γίνεται αναδοχή του ελέγχου όταν εκ μέρους του ελεγκτή, του φορέα ελέγχου ή του δικτύου φορέων υπάρχει άμεσα ή έμμεσα κατοχή χρηματοοικονομικών στοιχείων, άλλα επιχειρηματικά συμφέροντα, σχέση εργασίας, παροχή μη ελεγκτικών υπηρεσιών (non-audit services) ή άλλη σχέση, τέτοια που ένα λογικά και αντικειμενικά σκεπτόμενο τρίτο πρόσωπο έχοντας γνώση όλων των σχετικών πληροφοριών θα συμπεράνε ότι υφίστανται περιορισμοί στην ανεξαρτησία του ελεγκτή.
- Όταν υφίστανται απειλές (σύγκρουση συμφερόντων, εξοικείωση και φιλικές σχέσεις, σύμπτωση κρινόμενου και κριτή, συνηγορία και απειλές), ο ελεγκτής ή ο φορέας πρέπει να λαμβάνει τα ενδεδειγμένα μέτρα προκειμένου να τις μειώσει. Εάν οι απειλές αυτές είναι τόσο σοβαρές ώστε, παρά τα μέτρα, να περιορίζεται η ανεξαρτησία του ελεγκτή ή του φορέα, ο ελεγκτής ή ο φορέας δεν πρέπει να διενεργούν τον έλεγχο.

Αναφορικά με την χώρα μας, οι ελληνικές εποπτικές αρχές εφάρμοσαν αντίστοιχα μέτρα απαγόρευσης παροχής μιας μεγάλης σειράς μη ελεγκτικών υπηρεσιών. Επιπροσθέτως, ένα άλλο θέμα που πήρε μεγάλες διαστάσεις στις ΗΠΑ, είναι η δυνατότητα των ελεγκτών να αγοράζουν μετοχές των εταιρειών τις οποίες ελέγχουν. Μια πολύ μεγάλη ελεγκτική εταιρεία, μετά από σχετικό έλεγχο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, συμφώνησε να εγκαταστήσει ένα αναλυτικό σύστημα ηλεκτρονικής παρακολούθησης της κίνησης των μετοχών των στελεχών της. Στην χώρα μας η αντίστοιχη Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και η ΕΛΤΕ, δεν έχουν ανακοινώσει

αποτελέσματα τέτοιων φαινομένων, που αναμφισβήτητα επηρεάζουν την ανεξαρτησία των ελεγκτών (Καζάντζης, 2006).

4.7.2. Η ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΘΗΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

Το θέμα της υποχρεωτικής εναλλαγής ελεγκτών αποτελεί μείζον θέμα ενδιαφέροντος τις τελευταίες δεκαετίες. Από την μία πλευρά αναφέρεται ότι η οικονομική εξάρτηση του ελεγκτή από τους υπάρχοντες πελάτες αλλά και η επιρροή που ασκούν οι manager στην επαναπρόσληψη του ίδιου υπόχρεου ελεγκτή ίσως επηρεάσει τη συμπεριφορά του, ενώ απ' την άλλη μεριά κάποιιοι ισχυρίζονται ότι η εναλλαγή δεν χρειάζεται καθώς τα κίνητρα που βασίζονται στην αγορά, όπως η απειλή δυσφήμισης και τα δικαστικά έξοδα, υπερέχουν απέναντι στα αναμενόμενα οφέλη που θα έχει ο συμβιβασμός της ανεξαρτησίας ενός ελεγκτή.

Σε γενικές γραμμές οι έρευνες αναφέρουν ότι η ανεξαρτησία του ΟΕΛ ίσως επηρεάζεται αρνητικά από τις μακροχρόνιες πελατειακές σχέσεις καθώς και από την επιθυμία του να διατηρήσει τον ίδιο πελάτη. Αυτό σημαίνει ότι τους ελεγκτές που έχουν την δυνατότητα να επαναπροσλαμβάνονται συνεχώς τους απασχολεί μόνο το πώς θα διατηρήσουν το υπάρχον πελατολόγιο τους γεγονός που τους κάνει περισσότερο επιρρεπείς στο να συνεργαστούν με τις διοικήσεις των ελεγχόμενων εταιρειών. Η υποχρεωτική εναλλαγή ΟΕΛ θεωρείται ένας από τους τρόπους να ξεπεραστεί το ανωτέρω πρόβλημα της συνεργασίας.

Οι Davis, Soo και Trompeter (2000) κατέληξαν ότι οι ελεγκτές που παραμένουν πολλά χρόνια σε μια εταιρεία είναι πιθανότερο να επιτρέπουν στους πελάτες τους λογιστικούς χειρισμούς των κερδών τους. Ένα ακόμη συμπέρασμα της μελέτης τους είναι ότι τα προαιρετικά δεδουλευμένα έχουν την τάση να γίνονται όλο και πιο αρνητικά καθώς αυξάνεται η θητεία των ελεγκτών. Οι πελάτες δηλαδή, εξαιτίας της ευελιξίας που αποκτούν με την πάροδο των χρόνων, μειώνουν τα κέρδη τους για να τα εμφανίσουν ως «μελλοντικά». Δηλαδή, όσο περνάνε τα χρόνια, η ελεγχόμενη εταιρεία έχει τη δυνατότητα να ξεπερνάει συνεχώς τα προϋπολογιζόμενα κέρδη της.

Οι Ye, Carson και Simnett (2006) επιβεβαιώνουν ότι υπάρχει ενδιαφέρον από τις ελεγχόμενες επιχειρήσεις να λαμβάνουν και άλλου είδους μη - ελεγκτικές υπηρεσίες.

Ειδικότερα, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι όσο αυξάνεται η διάρκεια της σχέσης μεταξύ ελεγκτικής εταιρείας και πελάτη τόσο πιο έντονη γίνεται αυτή η προθυμία. Επίσης, διαπίστωσαν ότι η τάση που έχουν οι ελεγκτές να εκφράζουν επιφυλάξεις σχετικά με την ομαλή λειτουργία των δραστηριοτήτων της ελεγχόμενης εταιρείας εξαρτάται από το επίπεδο των μη - ελεγκτικών υπηρεσιών που αγοράζει η ελεγχόμενη από την ελεγκτική εταιρεία. Τέλος, συμπέραναν ότι η διάρκεια της θητείας των ελεγκτών, το επίπεδο των μη - ελεγκτικών υπηρεσιών και η ανεξαρτησία των ελεγκτών έχουν άμεση σχέση μεταξύ τους. Έτσι λοιπόν, μια μεγάλη σε διάρκεια θητεία του ΟΕΛ θα μπορούσε να ζημιώσει σε μεγαλύτερο βαθμό την ανεξαρτησία του συγκριτικά με μια μικρότερη θητεία.

Οι Booker και Daniels (2008) κατέληξαν σε σημαντικές διαφορές στις απόψεις περί ανεξαρτησίας όταν η εταιρεία ακολουθούσε πολιτική εναλλαγής ελεγκτών, σε αντίθεση με όταν δεν υπήρχε αλλαγή ελεγκτών. Η ύπαρξη εναλλαγής ελεγκτικού φορέα αυξάνει σημαντικά την ανεξαρτησία του. Ωστόσο, η διάρκεια του ελέγχου κατά την περίοδο της εναλλαγής δεν διαφοροποιεί σημαντικά την αντίληψη περί ανεξαρτησίας. Επιπλέον, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι ούτε η ύπαρξη μιας πολιτικής εναλλαγής του ελεγκτικού φορέα αλλά ούτε και η διάρκεια του ελέγχου επηρεάζουν σημαντικά την ποιότητα του ελέγχου.

Το μοντέλο του Fairchild (2008) δείχνει μια τάση να εντοπίζονται οι λογιστικές απάτες της διοίκησης με την πάροδο του χρόνου και καθώς αυξάνεται η θητεία του ελεγκτή. Όμως υπάρχει ένα «κρίσιμο» όριο στην διάρκεια της θητείας του ελεγκτή πέρα από το οποίο ο ελεγκτής δεν καταβάλλει σοβαρές προσπάθειες εντοπισμού των λογιστικών απατών, ως αποτέλεσμα της πολύ καλής σχέσης που έχει δημιουργήσει με την ελεγχόμενη μονάδα. Επομένως, από την στιγμή που διαπιστώνεται μια εξασθένηση της ανεξαρτησίας του ελεγκτή και γενικότερα της ποιότητας του ελέγχου μετά από ένα κρίσιμο σημείο της θητείας του, θα ήταν σωστό να καθιερωθεί η υποχρεωτική εναλλαγή των ελεγκτών (Fairchild, 2008).

Όσοι είναι αντίθετοι με την υποχρεωτική εναλλαγή των ΟΕΛ, ισχυρίζονται ότι η ίδια η αγορά παρέχει δυνατά οικονομικά και θεσμικά κίνητρα για την ανεξαρτησία των ελεγκτών, κάνοντας έτσι την υποχρεωτική εναλλαγή εντελώς περιττή. Πολλές έρευνες

έχουν δείξει ότι τα κίνητρα για την εξασφάλιση καλής φήμης έχουν μεγάλη επίδραση στην ελεγκτική ανεξαρτησία και κατά συνέπεια στην ποιότητα του ελέγχου. Η φήμη ενός ελεγκτή όταν εκδίδει αναφορές υψηλής ποιότητας έχει θετική σχέση με την ικανότητά του να κερδίζει υψηλότερες αμοιβές και να προσελκύει πελάτες. Αναλόγως και η δυσφήμιση που προκαλείται από την δημόσια αποκάλυψη μιας ελεγκτικής αποτυχίας μπορεί να κοστίζει σημαντικά στους ελεγκτές καθώς μπορεί να μειώσει σημαντικά την προσέλκυση μελλοντικών πελατών.

Επομένως, αυτό που παρακινεί τους ελεγκτές να διατηρήσουν την ανεξαρτησία τους είναι η καλή φήμη, καθώς στην περίπτωση μιας αποτυχίας, η οποία θεωρείται έλλειψη ανεξαρτησίας, ρισκάρουν να χάσουν μελλοντικούς πελάτες. Τα παραπάνω επιχειρήματα αποδεικνύουν ότι και μόνο το ενδιαφέρον των ελεγκτών για καλή φήμη βοηθά στο να διατηρηθεί η ελεγκτική ανεξαρτησία. Οι μελέτες που ακολουθούν παρουσιάζουν προτάσεις που είναι αντίθετες με το θέμα της υποχρεωτικής εναλλαγής των εξωτερικών ελεγκτών.

Τα αποτελέσματα της έρευνας του Vanstraelen (2000) δείχνουν ότι οι μακροχρόνιες σχέσεις ελεγκτών και ελεγχόμενων επιχειρήσεων αυξάνουν σημαντικά την πιθανότητα οι ελεγκτές να εκδώσουν μια έκθεση ελέγχου χωρίς επιφύλαξη ή διαφορετικά μειώνουν την προθυμία του ελεγκτή να εκδώσει μια αρνητική έκθεση γνώμης. Επιπλέον, διαπιστώθηκε μια σημαντική διαφορά στην συμπεριφορά του ελεγκτή ανάμεσα στα πρώτα δύο χρόνια που ήταν σε μια εταιρεία και στον τελευταίο χρόνο της θητείας του στην ίδια εταιρεία. Δηλαδή, οι ελεγκτές είναι περισσότερο πρόθυμοι να εκδώσουν μια αρνητική έκθεση ελέγχου κατά τα δύο πρώτα χρόνια απ' ό τι στο τελευταίο έτος της θητείας τους. Το παραπάνω μπορεί να αποτελεί μια ένδειξη ότι η απόφαση να ανανεωθεί η θητεία του ελεγκτή έχει παρθεί και έχει γνωστοποιηθεί στον ίδιο πριν εκδώσει το τελευταίο πιστοποιητικό ελέγχου για την συγκεκριμένη ελεγχόμενη εταιρεία.

Οι Geiger και Raghunandan (2002) κατέληξαν ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της διάρκειας της θητείας των ελεγκτών και της πιθανότητας μια χρεωκοπημένη εταιρεία να είχε λάβει πριν την χρεωκοπία της μια έκθεση ελέγχου με επιφυλάξεις σχετικά με την συνέχιση των δραστηριοτήτων της. Επομένως, οι αποτυχίες του

λογιστικού ελέγχου ήταν πιθανότερο να συμβούν στα πρώτα χρόνια της συνεργασίας μεταξύ της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας και του ελεγκτή. Επίσης, τα αποτελέσματα της έρευνας τους συμφωνούν με την διαπίστωση ότι οι ελεγκτές μπορεί να επηρεάζονται ευκολότερα από τους νέους πελάτες τους στα πρώτα στάδια της συνεργασίας τους, ενώ παράλληλα δεν υποστηρίζουν την υποχρεωτική εναλλαγή των ελεγκτών.

Οι Myers, Myers και Omer (2003) συμπέραναν ότι όσο μεγαλύτερη είναι η διάρκεια της θητείας του ΟΕΛ τόσο τα προαιρετικά δεδουλευμένα δείχνουν να μην αυξάνονται, αντίθετα μειώνονται, με αποτέλεσμα η ποιότητα του ελέγχου να βελτιώνεται. Επιπλέον, διαπίστωσαν ότι η απουσία γνώσεων και πληροφοριών για την ελεγχόμενη επιχείρηση στα πρώτα χρόνια της συνεργασίας μεταξύ ελεγκτή - πελάτη δεν επηρεάζει την ποιότητα του λογιστικού ελέγχου.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας των Carcello και Nagy (2004) δεν προκύπτουν στοιχεία που να υποστηρίζουν ότι ένα καθεστώς υποχρεωτικής εναλλαγής ελεγκτών βελτιώνει την ποιότητα του λογιστικού ελέγχου. Επίσης, παρατηρείται ότι η παραποίηση των ΧΟΚ γίνεται σε μεγαλύτερο βαθμό κατά τα πρώτα έτη της συνεργασίας μεταξύ της ελεγκτικής εταιρείας και της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας, γεγονός που δείχνει ότι οι μακροχρόνιες σχέσεις δεν είναι προβληματικές.

Οι Manry, Mock και Turner (2006) έδειξαν ότι το επίπεδο των προαιρετικών δεδουλευμένων τείνει να μειωθεί καθώς αυξάνεται η διάρκεια της θητείας των ελεγκτών. Η διάρκεια της θητείας δηλαδή, σχετίζεται αρνητικά με το επίπεδο των προαιρετικών δεδουλευμένων. Έτσι, αποδεικνύεται ότι όσο αυξάνεται η διάρκεια της θητείας των ελεγκτών αυξάνεται και η ποιότητα του λογιστικού ελέγχου. Επίσης, το μέγεθος της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας έχει αρνητική σχέση με το επίπεδο των προαιρετικών δεδουλευμένων. Συνεπώς, οι μικρότερου μεγέθους εταιρείες έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να τροποποιήσουν τις ΧΟΚ τους επειδή διακατέχονται από μία πιο επιθετική πολιτική.

Τέλος, οι Chi, Huang, Liao και Xie (2009) συμπέραναν ότι δεν υπάρχουν στοιχεία που να υποστηρίζουν ότι η υποχρεωτική εναλλαγή των ΟΕΛ βελτιώνει την ποιότητα του λογιστικού ελέγχου. Επίσης, επειδή η χρήση των προαιρετικών δεδουλευμένων είναι

αρκετά πολύπλοκη προτείνουν να χρησιμοποιηθούν άλλοι τρόποι αξιολόγησης της επίδρασης της υποχρεωτικής εναλλαγής στην ποιότητα του λογιστικού ελέγχου, όπως η έκδοση ανεπιφύλακτων πορισμάτων ελέγχου, το κόστος του δανεισμού αλλά και η αναδημοσίευση των ΧΟΚ.

4.8 ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

Το αποτέλεσμα της ελεγκτικής εργασίας αφορά ένα σημαντικό αριθμό κοινωνικών ομάδων όπως οι μέτοχοι της εταιρίας, οι εργαζόμενοι σε αυτήν, οι τράπεζες οι προμηθευτές και γενικά οι πιστωτές. Γίνεται αντιληπτό λοιπόν το εύρος των ατόμων και των αποφάσεων αυτών που επηρεάζονται από το έργο των ελεγκτών καθώς και πόσο σημαντική καθίσταται η ορθή, ανεξάρτητη και συνεπής ελεγκτική εργασία. Συνεπώς, η ευθύνη των ελεγκτών υπάρχει απέναντι στις προαναφερθείσες ομάδες καθώς και στα συμφέροντα τα οποία εκπροσωπεί κάθε ομάδα.

Οι αντιλήψεις για το έργο του ελεγκτή συγκλίνουν στην διαπίστωσή του, κατά ποσό οι ελεγχόμενες ΧΟΚ παρουσιάζουν ακριβοδίκαια⁸⁹ («fairly» σύμφωνα με τους Αμερικάνους) την οικονομική θέση και τα αποτελέσματα χρήσεως της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας, σύμφωνα πάντα με τις γενικώς παραδεκτές λογιστικές αρχές. Αξίζει να σημειωθεί, ότι όσο περισσότερο είναι ανεπτυγμένος ο θεσμός των ελεγκτών σε μια χώρα τόσο και οι ευθύνες των ελεγκτών είναι μεγαλύτερες και πολυπλοκότερες.

Στις χώρες αυτές ο ελεγκτής δεν ελέγχεται ποινικά μόνο στην περίπτωση που υπάρχουν λάθη ειλικρίνειας και κανονικότητας των λογαριασμών αλλά οφείλει να αποζημιώσει τις ζημιές που υφίστανται ορισμένες κοινωνικές ομάδες. Τα ζητούμενα από τους ελεγκτές ποσά των αποζημιώσεων δεν έχουν κανένα όριο και πολλές φορές είναι ανώτερα των ζημιών. Οι ποινές που επιβάλλονται στους ελεγκτές εξαρτώνται από το εάν υπάρχει δόλος ή αμέλεια. Ευθύνες από τις ενώσεις ελεγκτών δεν ζητούν μόνο οι διοικήσεις των εταιριών αλλά και κάθε τρίτος που έχει έννομο συμφέρον (πιστωτές, μέτοχοι, διοικητικές και φορολογικές αρχές).

Οι ελεγκτές υποχρεούνται να εφαρμόσουν τους σχετικούς νόμους και έχουν νομική ευθύνη για τις εκθέσεις ελέγχου που εκδίδουν. Στην Ελλάδα οι ελεγκτές του Ν.

---

⁸⁹ Π.Δ.226/92, αριθμός. 16, παρ. 1.

2190/1920 ευθύνονται για κάθε πταίσμα που παρουσιάζεται κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους και υποχρεούνται σε αποζημίωση της εταιρίας εάν αυτή ασκήσει δίωξη τα δύο προσεχή χρόνια. Οι ποινές για αμέλεια είχαν καθορισθεί σε φυλάκιση δύο μηνών, ενώ με φυλάκιση μέχρι τριών μηνών κινδύνευε ο ελεγκτής ένα δεν τηρούσε απόλυτη εχεμύθεια. Στις μέρες μας η ΓΣ απέκτησε το δικαίωμα να απαλλάσσει τον ελεγκτή από κάθε ευθύνη.

Ο ελεγκτής μπορεί να θεωρηθεί ένοχος αξιόποινης πράξης αν:

1. Είναι ουσιωδώς αμελής κατά την διεξαγωγή της εργασίας του.
2. Παραλείπει να αποκαλύψει ουσιώδη γεγονότα που ήλθαν σε γνώση του και τα οποία δεν αποκαλύπτονται ή αποκαλύπτονται ανακριβώς ή ανεπαρκώς στις ΧΟΚ, εφόσον γνωρίζει ότι έτσι αυτές γίνονται παραπλανητικές.
3. Παραλείπει ν' αναφέρει παρέκκλιση από τα πρότυπα της ελεγκτικής.
4. Δεν τηρεί εχεμύθεια για τα όσα έρχονται εις γνώση του κατά τον έλεγχο.
5. Παραλείπει να συγκεντρώσει όλες τις πληροφορίες και διευκρινίσεις που ήταν αναγκαίες και παρά ταύτα εκφέρει ανεπιφύλακτα γνώμη.

Αναλυτικότερα η νομική ευθύνη των ελεγκτών διακρίνεται σε τρεις κατηγορίες:

1. Αστική Ευθύνη

Ευθύνη καταλογίζεται στον ελεγκτή μόνο όταν υπάρχει παράβαση καθήκοντος, πταίσμα και ζημιά. Σύμφωνα με το άρθρο 37 του Ν.2190/1920, οι ελεγκτές ευθύνονται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους για οποιοδήποτε πταίσμα και έχουν υποχρέωση να αποζημιώσουν την εταιρία. Επιπλέον, ο ελεγκτής ευθύνεται για αποζημίωση και έναντι τρίτων (επενδυτές, μέτοχοι) των οποίων τα συμφέροντα θίχτηκαν με την παράβαση των ελεγκτικών του καθηκόντων και κυρίως του καθήκοντος της εχεμύθειας και των παρεπόμενων υποχρεώσεων του.

2. Ποινική Ευθύνη

Με βάση το άρθρο 63 του Ν.2190/1920 θεσπίζεται η ποινική ευθύνη του ελεγκτή που δεν τήρησε απόλυτη εχεμύθεια και δεν εκτέλεσε επιμελώς τα

ελεγκτικά του καθήκοντα. Επίσης, ο ελεγκτής έχει ποινική ευθύνη όταν δεν δηλώσει κώλυμα διορισμού του, δηλαδή όταν αποσιωπήσει λόγω εξαίρεσης του (είναι και υπάλληλος της ελεγχόμενης εταιρίας).

3. Πειθαρχική Ευθύνη

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του Π.Δ 226/92, ο ελεγκτής έχει πειθαρχική ευθύνη όταν ασκεί πλημμελώς τα καθήκοντα του, επιδεικνύει ανάρμοστη συμπεριφορά και προβεί σε παράβαση νόμου κανονιστικής διάταξης ή δεοντολογικών κανόνων που αναφέρονται στην επαγγελματική του κατάσταση και στις υποχρεώσεις που συνεπάγονται από αυτή.

Εκτός από την ευθύνη των ελεγκτών έναντι της διοίκησης της ελεγχόμενης επιχείρησης και των τρίτων, οι ΟΕΛ είναι υπόλογοι και προς την επαγγελματική οργάνωση στην οποία υποχρεωτικά ανήκουν προκειμένου να ασκούν το επάγγελμά τους. Η ευθύνη αυτή επιβάλλεται από το ΣΟΕΛ σε πολλές χώρες με τη μορφή ενός επαγγελματικού κώδικα συμπεριφοράς προς τους πελάτες. Ο κώδικας αυτός επιβάλλει στους ελεγκτές μια κωδικοποιημένη συμπεριφορά απέναντι στους πελάτες, με συνέπεια αφενός να προστατεύεται το επάγγελμα και αφετέρου να επενδύεται με το κατάλληλο κοινωνικό προφίλ. Η οργάνωση ασκεί εποπτεία που καλύπτει τόσο την επαγγελματική επάρκεια των μελών της όσο και την τήρηση της επαγγελματικής τους δεοντολογίας.

Δεν υπάρχει συγκεκριμένος και γενικός κώδικας κοινωνικής, επαγγελματικής συμπεριφοράς και ηθικής ευθύνης, ο οποίος μπορεί να εφαρμοστεί σε όλους τους ελεγκτές και σε όλες τις περιπτώσεις. Οι σχετικοί κανόνες και τα πρότυπα έχουν διαμορφωθεί με τη μακροχρόνια άσκηση του θεσμού και την πείρα που συσσωρεύεται και περνά στις επερχόμενες γενεές, αλλά και συνεχίζουν να διαμορφώνονται για να αντιμετωπιστούν καινούριες καταστάσεις και κοινωνικά δεδομένα καθώς ολόκληρη η κοινωνία αλλάζει με την πάροδο του χρόνου (Σιώτης και Ζωϊτσάς, 2009).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΥΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΕΝΕΡΓΟΥΜΕΝΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΕ ΔΕΙΓΜΑ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΕΙΤΕ ΥΠΕΒΑΛΛΑΝ ΑΙΤΗΣΗ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 99 ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΕΙΤΕ ΠΤΩΧΕΥΣΑΝ ΕΝΩ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΑΝ ΤΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

5.1 Η ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

5.1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Διανύοντας την έβδομη συνεχόμενη χρονιά της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης διαπιστώνουμε καθημερινά ότι αρκετές επιχειρήσεις καθώς και φυσικά πρόσωπα αδυνατούν πλέον να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες τους και καταφεύγουν στην προστασία του νόμου και συγκεκριμένα του Πτωχευτικού Κώδικα στην προσπάθεια τους για διάσωση και εξυγίανση.

Η πτώχευση της επιχείρησης ισοδυναμεί με την οριστική απώλεια σχεδόν όλων των απαιτήσεων των πιστωτών της, των θέσεων εργασίας, αλλά και του παραγωγικού δυναμικού και άυλου πλούτου της, ενώ αντιθέτως η εξυγίανσή της μπορεί δημιουργήσει σε βάθος χρόνου αξία η οποία θα έχει θετικό αντίκτυπο στο δημόσιο συμφέρον αρκετά μεγαλύτερο από αυτόν της πτώχευσης (Ποταμίτης και Ρόκας, 2013).

Στο παραπάνω πνεύμα κινείται και η προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης του άρθρου 99 του Πτωχευτικού Κώδικα που έχει ως σκοπό την διάσωση των επιχειρήσεων προτού αυτές περιέλθουν σε μόνιμη κατάσταση παύσης πληρωμών. Αποτελεί γεγονός όμως ότι παρόλο τις συνεχείς αλλαγές του Πτωχευτικού Κώδικα τα τελευταία έτη, η διαδικασία πτώχευσης στην Ελλάδα εξακολουθεί να είναι χρονοβόρα και δαπανηρή κάτι που αποδεικνύεται από την τελευταία έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας με τίτλο “Doing Business 2014” η οποία και την κατατάσσει στην 87^η θέση σε σύνολο 189 χωρών σε ότι αφορά την ολοκλήρωση των διαδικασιών πτώχευσης. Ειδικότερα, ο μέσος όρος ολοκλήρωσης της πτώχευσης μιας μεσαίας επιχείρησης είναι τα 3,5 χρόνια (σε χώρες όπως η Ιρλανδία απαιτούνται μόλις τρεις μήνες), ο βαθμός ανάκαμψης είναι μόλις 34%

(τα χρήματα που λαμβάνουν πίσω οι πιστωτές μετά το πέρας της πτώχευσης) και το κόστος κυμαίνεται στο 9% της περιουσίας της υπό πτώχευση επιχείρησης (Μανιφά, 2014).

Πριν όμως περιέλθουν οι επιχειρήσεις σε μόνιμη οικονομική δυσπραγία που πιθανόν να τους ωθήσει και στην παραποίηση των οικονομικών τους μεγεθών προκείμενου να κερδίσουν περισσότερο χρόνο για την αντιμετώπιση αυτών, χρήσιμο θα ήταν γι' αυτές αλλά και για τα ενδιαφερόμενα μέρη ο έγκαιρος εντοπισμός της δυσλειτουργίας τους που μπορεί να επιτευχθεί με διάφορους τρόπους όπως π.χ. τα υποδείγματα πρόβλεψης οικονομικής δυσχέρειας των επιχειρήσεων.

5.1.2 ΤΟ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ

*ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ
SPATHIS, ZOPOUNIDIS ΚΑΙ DOUMPOS*

Οι Spathis et al. (2002) κατόπιν έρευνας χρησιμοποιώντας την πολυκριτήρια μέθοδο UTADIS δημιούργησαν ένα υπόδειγμα πρόβλεψης και εντοπισμού της παραποίησης των ΧΟΚ των επιχειρήσεων. Για τον σκοπό αυτό ανέλυσαν ένα τυχαίο δείγμα 76 εισηγμένων στο ΧΑΑ εταιρειών στο οποίο περιλαμβάνονταν 38 εταιρείες που παραποίησαν τις ΧΟΚ και άλλες 38 που δεν προέβησαν στη χειραγώγηση αυτών. Η επιλογή των εταιρειών που παραποίησαν τις ΧΟΚ τους βασίστηκε στις ελεγκτικές παρατηρήσεις, στις φορολογικές τους παραβάσεις και στην ένταξη τους από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς στις ειδικές κατηγορίες των «υπό παρακολούθηση» και «υπό επιτήρηση» εταιρειών.

Στη συνέχεια, ξεχώρισαν τους κατάλληλους δείκτες - μεταβλητές οι οποίοι συμβάλλουν στον εντοπισμό των παραποιημένων ΧΟΚ εκ των οποίων εν τέλει επέλεξαν τους δέκα πιο χρήσιμους δείκτες οι οποίοι αφορούν:

- Την δανειακή επιβάρυνση της εταιρείας, δηλαδή το σύνολο υποχρεώσεων προς τα ίδια κεφάλαια (ΣΥ/ΙΚ) και το σύνολο υποχρεώσεων προς το σύνολο του ενεργητικού (ΣΥ/ΣΕ).

- Την ρευστότητα της εταιρείας, δηλαδή τις απαιτήσεις προς τις πωλήσεις (ΑΠΑΙΤ/ΠΩΛ) καθώς και τον δείκτη κεφαλαίου κίνησης προς το σύνολο του ενεργητικού (ΚΚΙΝ/ΣΕ).
- Την κυκλοφοριακή ταχύτητα (δείκτης δραστηριότητας) της εταιρείας, δηλαδή τα αποθέματα προς τις πωλήσεις (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ).
- Την αποδοτικότητα της εταιρείας, δηλαδή τα καθαρά κέρδη (ΚΚ/ΣΕ), τα μικτά κέρδη (ΜΚ/ΣΕ) και τις πωλήσεις προς το σύνολο του ενεργητικού (ΠΩΛ/ΣΕ) καθώς και τα καθαρά κέρδη προς τις πωλήσεις (ΚΚ/ΠΩΛ).
- Την οικονομική δυσχέρεια των εταιρειών και συγκεκριμένα τον σύνθετο δείκτη z-score.

Έπειτα, προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη ή μη σχέσης ανάμεσα στους παραπάνω δείκτες των επιλεγθέντων εταιρειών, υπολογίστηκαν οι μέσοι όροι τους και η τιμή του στατιστικού t-test ο οποίος δείχνει αν αυτοί αποκλίνουν σημαντικά μεταξύ τους. Η περίπτωση ύπαρξης σημαντικών διαφορών στις μέσες τιμές των δεικτών των δύο ελεγχόμενων ομάδων καθώς και η υψηλή στατιστική σημαντικότητα αποτελούν ενδείξεις πιθανής παραποίησης των ΧΟΚ.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας οι 32 από τις 38 εταιρείες (84,21%) έκαστης κατηγορίας των ελεγχόμενων εταιρειών ταξινομήθηκαν σωστά και παράλληλα με την σταδιακή εισαγωγή των μεταβλητών στο υπόδειγμα προέκυψαν οι τρεις σημαντικότεροι δείκτες για τον εντοπισμό της ύπαρξης ή μη παραποίησης των ΧΟΚ, οι οποίοι είναι τα αποθέματα προς τις πωλήσεις (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ), το σύνολο των υποχρεώσεων προς το σύνολο του ενεργητικού (ΣΥ/ΣΕ) καθώς και ο δείκτης z-score του Altman.

Οι δείκτες ΑΠΟΘ/ΠΩΛ και ΣΥ/ΣΕ έχουν θετικό πρόσημο ενώ σύνθετος δείκτης z-score έχει αρνητικό, όπερ σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις οι οποίες παρουσιάζουν υψηλά αποθέματα ως προς τις πωλήσεις τους, υψηλές υποχρεώσεις ως προς το σύνολο του ενεργητικού τους καθώς και χαμηλή τιμή του δείκτη z-score, πιθανόν να έχουν παραποιήσει τις ΧΟΚ τους. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η ύπαρξη υψηλών αποθεμάτων μαρτυρά αφενός την χαμηλή ανακύκλωσή τους και αφετέρου την πιθανή εσκεμμένη

παρέμβαση στην απογραφή τέλους, προκειμένου να βελτιωθούν τα αποτελέσματα της επιχείρησης.

Έτσι λοιπόν, το υπόδειγμα που παρουσιάστηκε από τους Spathis et al. (2002) στο οποίο θα στηριχτεί, όπως αναλύεται παρακάτω, η ανεύρεση της πιθανότητας παραποίησης των ΧΟΚ των ελεγχόμενων εταιρειών της παρούσας εργασίας διαμορφώνεται ως εξής:

Πίνακας 14: Υπόδειγμα πρόβλεψης και εντοπισμού της παραποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων

$0,23$ (σταθερός όρος) + $2,659$ ΑΠΟΘ/ΠΩΛ + $6,685$ ΣΥ/ΣΕ – $3,327$ Z-SCORE

5.1.3 ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ DELOITTE FORENSIC CENTER ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΑΠΑΤΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΚΗΡΥΧΘΗΚΑΝ ΣΕ ΠΤΩΧΕΥΣΗ

Το Deloitte Forensic Center, δημοσίευσε τον Νοέμβριο του 2008 έρευνα με θέμα “Ten things about bankruptcy and fraud” προσπαθώντας να συσχετίσει την εμφάνιση απάτης με τις εταιρείες που κήρυξαν πτώχευση. Συγκεκριμένα, διερευνά την πιθανότητα η απάτη να είναι περισσότερο διαδεδομένη στις εταιρείες που αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα σε σχέση με τις υγιείς εταιρείες, το συνηθέστερο είδος εμφανιζόμενης απάτης στις εταιρείες που υπέβαλλαν αίτηση πτώχευσης και τους επιρρεπείς κλάδους επιχειρήσεων τόσο στη πτώχευση όσο και στην απάτη.

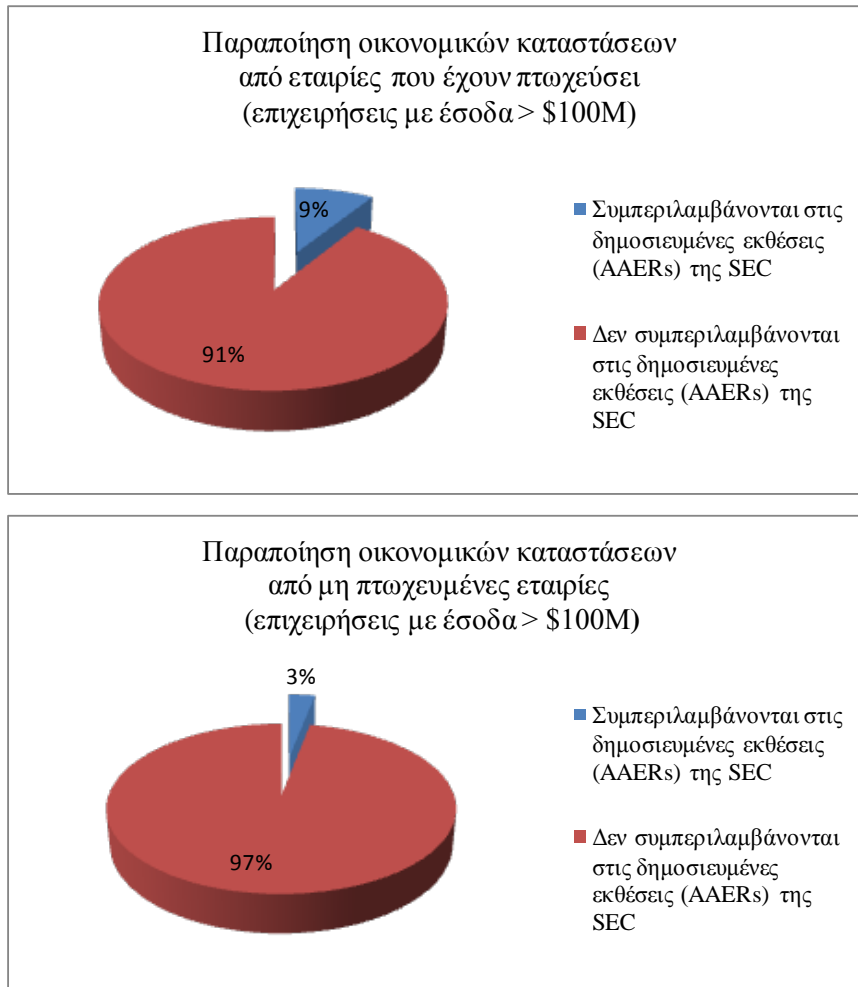
Η μεθοδολογία της έρευνας στηρίχτηκε αφενός στην ανάλυση καταγεγραμμένων περιπτώσεων πτώχευσης της περιόδου 2000 - 2005 και αφετέρου στις εκθέσεις - αναφορές (AAERs) της Αμερικάνικης Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (SEC) από το 2000 έως το 2007. Ειδικότερα, οι ερευνητές ανέλυσαν αρχικά τις αρχειοθετήσεις πτώχευσης 1.009 εισηγμένων εταιρειών των ετών 2000 – 2005 από τις οποίες προκρίθηκε δείγμα 519 πτωχευσάντων εταιρειών οι οποίες κατέγραψαν ετήσια έσοδα άνω των 100 εκατ. \$ για το οικονομικό έτος που προηγήθηκε της αίτησης πτώχευσης. Παράλληλα, επιλέχθηκαν από τις 3.163 μη πτωχευμένες εισηγμένες εταιρείες (Ιούνιος 2008) που είχαν ανακοινώσει έσοδα τουλάχιστον 100 εκατ. \$ κατά τη διάρκεια τουλάχιστον μίας

χρήσης εντός της ερευνώμενης περιόδου, οι 2.919 αφού πρώτα αφαιρέθηκαν οι εταιρείες οι οποίες θεωρήθηκαν ότι είναι σε καθεστώς υπό πτώχευσης.

Εν συνεχεία, οι ερευνητές κατέληξαν σε δείγμα 383 AAERs οι οποίες εκδόθηκαν από την SEC και σχετίζονται με την ύπαρξη απάτης την περίοδο 2000 - 2007 και αφορούσαν 352 εταιρείες. Έτσι λοιπόν, το δείγμα της έρευνας καταλήγει από τις 352 συνολικά εταιρείες, σε 48 πτωχευμένες και σε 91 μη πτωχευμένες εταιρείες με έσοδα τουλάχιστον 100 εκατ. \$ κατά τη διάρκεια τουλάχιστον μίας χρήσης εντός της ερευνώμενης περιόδου ή κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους αμέσως πριν την χρεοκοπία τους. Αξίζει να επισημανθεί, ότι δεν είχε εκδοθεί καμία AAER κατά την διάρκεια της ερευνώμενης περιόδου η οποία να αφορά τόσο τις υπόλοιπες 471 εταιρείες που δήλωσαν πτώχευση όσο και τις υπόλοιπες 2.828 μη πτωχευμένες εταιρείες.

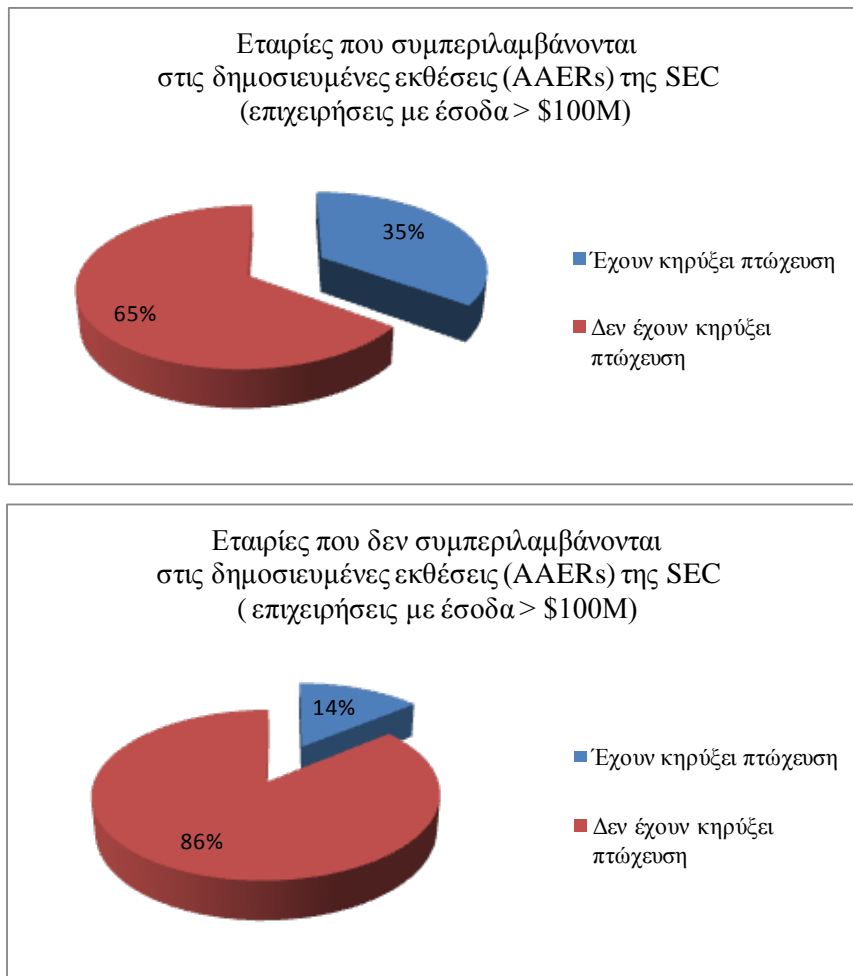
Αναλυτικότερα, τα ευρήματα της έρευνας δείχνουν ότι οι εταιρείες οι οποίες βρίσκονται σε καθεστώς πτώχευσης είναι τρεις φορές πιθανότερο να διαπράξουν απάτη συγκριτικά με τις υγιείς εταιρείες. Επιπρόσθετα, από τις 519 πτωχευμένες εταιρείες στις 48 (9%) είχαν εκδοθεί AAERs από την SEC, ενώ από τις 2.919 μη πτωχευμένες εταιρείες μόλις 91 (3%) είχαν αναφερθεί από την SEC.

Διάγραμμα 19: Πού εντοπίζεται περισσότερο η απάτη; Σε εταιρίες υπό καθεστώς πτώχευσης ή σε μη πτωχευμένες εταιρείες;

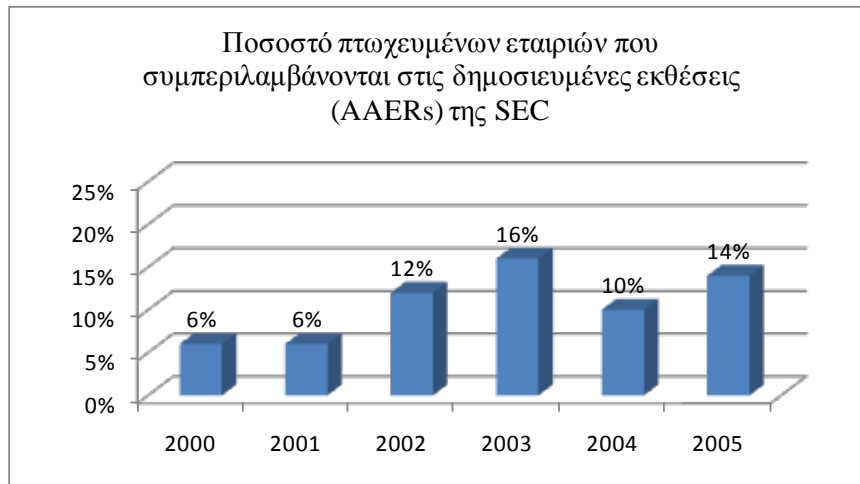
Περαιτέρω, από το παρακάτω διάγραμμα προκύπτει ότι οι εταιρείες οι οποίες κατηγορούνται για παραποίηση των ΧΟΚ είναι άνω των δύο φορές πιο πιθανό να χρεοκοπήσουν σε σχέση με αυτές που δεν επιβαρύνονται με τέτοιου είδους κατηγορίες. Συγκεκριμένα, οι 48 (35%) από τις 139 εταιρείες που κατηγορήθηκαν για απάτη πτώχευσαν, εν αντιθέσει με τις 471 (14%) από το σύνολο των 3.299 εταιρειών που εις βάρος του δεν είχε εκδοθεί κάποια κατηγορία αλλά όμως χρεοκόπησαν.

Διάγραμμα 20: Οι εταιρείες που κατηγορούνται για απάτη είναι περισσότερο ή λιγότερο πιθανό να κηρύξουν πτώχευση σε σχέση με εκείνες που δεν κατηγορούνται;

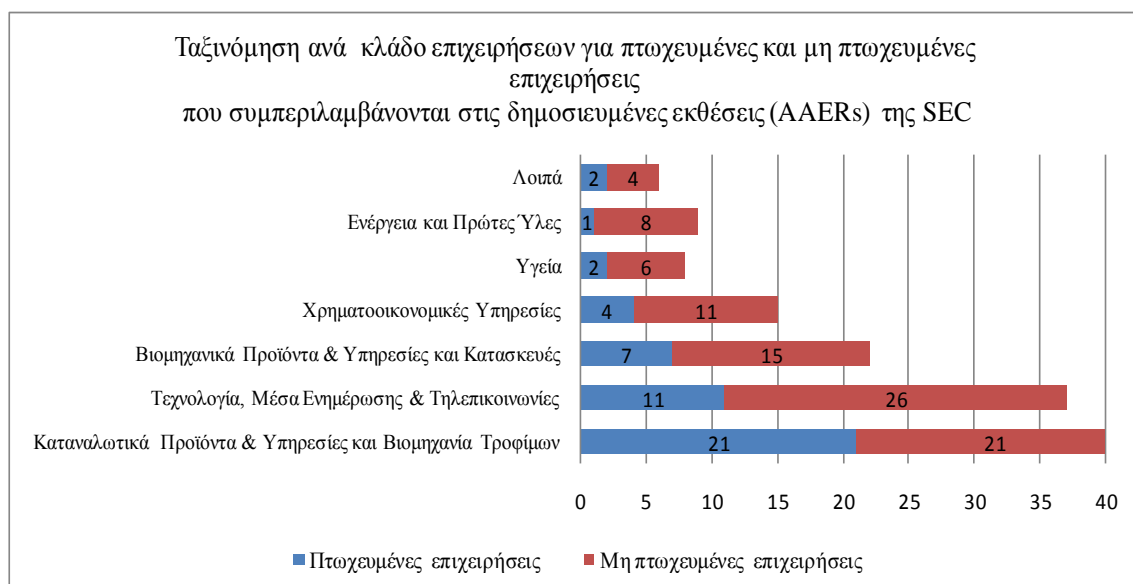
Στη συνέχεια, προκύπτει το συμπέρασμα από την παρακάτω διαγραμματική απεικόνιση ότι η χειραγώγηση των ΧΟΚ και εν γένει η απάτη παρουσιάζει αυξητικές τάσεις, από το 6% του 2000 στο 16% του 2003, την περίοδο δηλαδή που εφαρμόστηκε ο SOX.

Διάγραμμα 21: Η απάτη αυξάνεται στις πτωχευμένες εταιρείες;

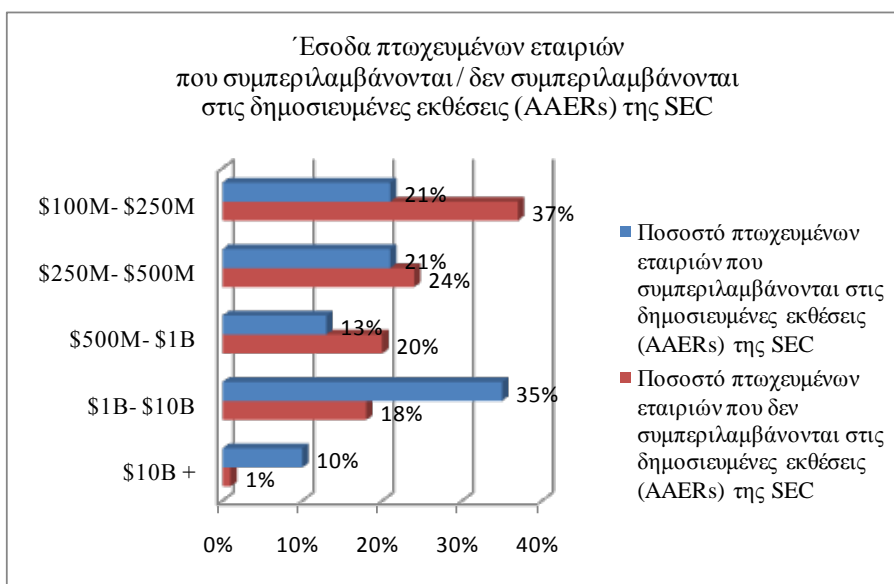
Επιπλέον, από την έρευνα προκύπτει ότι ο κλάδος των Καταναλωτικών Προϊόντων & Υπηρεσιών και Βιομηχανίας Τροφίμων παρουσιάζει τις περισσότερες αναφορές (42 AAERs) δηλαδή περίπου το 30% του συνόλου, οι οποίες κατανέμονται ισομερώς (50%) μεταξύ πτωχευμένων και μη εταιρειών. Τέλος, ο κλάδος επιχειρήσεων Τεχνολογίας, Μέσων Ενημέρωσης και Τηλεπικοινωνιών κατέχει το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό αναφορών (27%) με το 30% (11) αυτών να αφορά πτωχευμένες εταιρείες.

Διάγραμμα 22: Ποιος κλάδος επιχειρήσεων παρουσιάζει τις περισσότερες αναφορές πτώχευσης και απάτης;

Σύμφωνα με την έρευνα το 35% των υπό πτώχευση εταιρειών οι οποίες παραποίησαν τις ΧΟΚ παρουσιάζουν πολύ υψηλά έσοδα ύψους 1 – 10 δις. \$ την προηγούμενη χρήση πριν την πτώχευση τους, ενώ ο μέσος όρος των εσόδων τους ανέρχεται στα 5,3 δις. \$ αρκετά υψηλότερος (870 εκατ. \$) από τις υπό πτώχευση εταιρείες οι οποίες δεν κατηγορούνται για απάτη, αποδεικνύοντας τρανά την συσχέτιση των υψηλών εσόδων και της απάτης στις υπό το καθεστώς πτώχευσης εταιρείες.

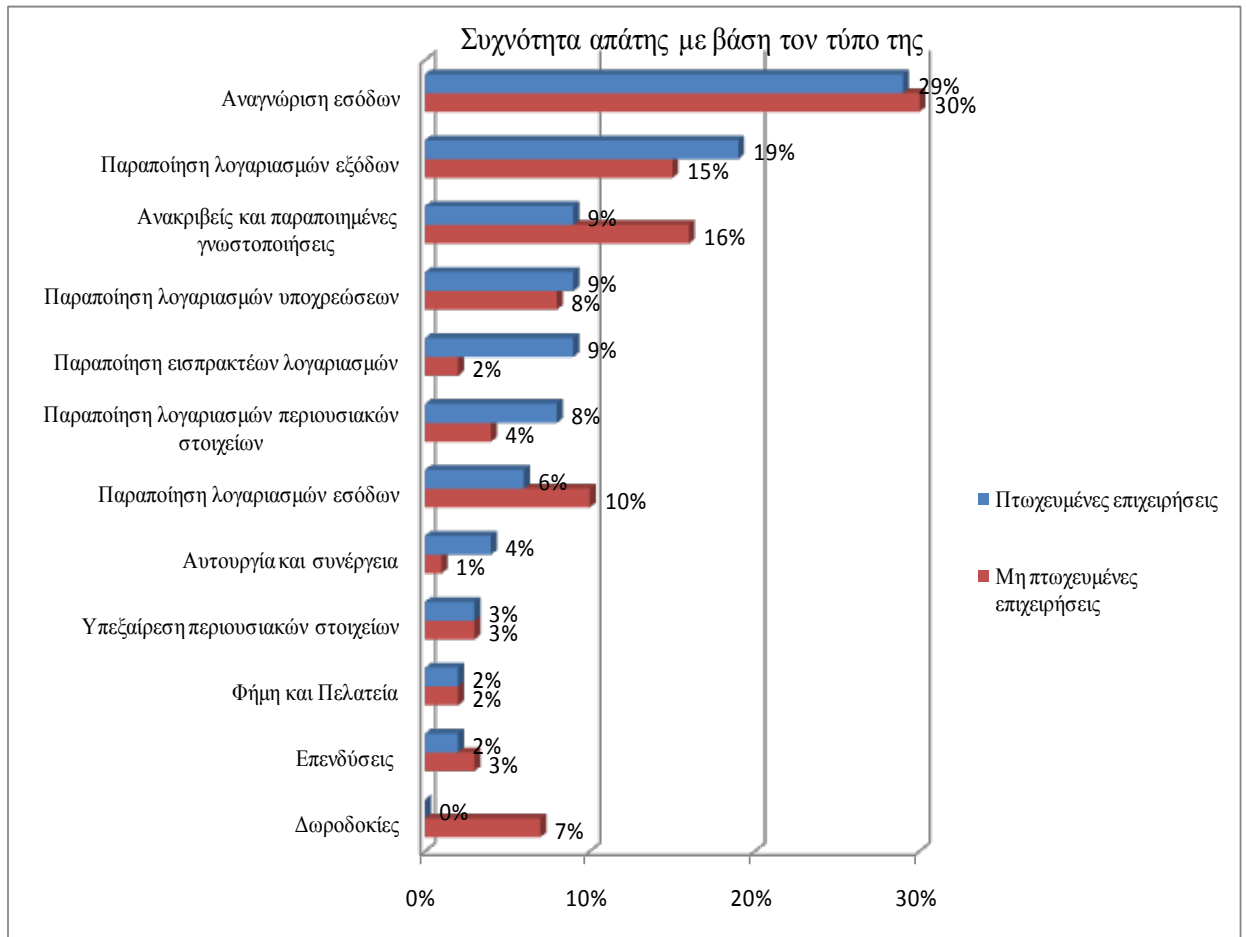
Διάγραμμα 23: Υπάρχει συσχετισμός μεταξύ του ύψους των εσόδων και της απάτης στις υπό πτώχευση εταιρείες;

Τέλος, όπως προκύπτει και από το παρακάτω διάγραμμα, η αναγνώριση εσόδων είναι με διαφορά η δημοφιλέστερη μορφή απάτης για τις πτωχευμένες και μη εταιρείες. Έπειτα, ακολουθεί η χειραγώγηση των λογαριασμών εξόδων με 19% για τις πτωχευμένες εταιρείες και η δημοσίευση ανακριβών γνωστοποιήσεων με 16% για τις υγιείς επιχειρήσεις. Η αναγνώριση εσόδων, η δημοσίευση ανακριβών γνωστοποιήσεων καθώς και η χειραγώγηση των λογαριασμών εξόδων αποτελούν τις βασικότερες μορφές παραποίησης των ΧΟΚ συγκεντρώνοντας το 57% και 61% επί του συνόλου για τις πτωχευμένες και μη εταιρείες αντίστοιχα. Αξίζει να σημειωθεί ακόμη, ότι η αναγνώριση εσόδων αποτελεί την βασική μορφή παραποίησης των ΧΟΚ του κλάδου Τεχνολογίας, Μέσων Ενημέρωσης και Τηλεπικοινωνιών (46%) καθώς και ότι η

παραποίηση των λογαριασμών εξόδων είναι η δημοφιλέστερη πρακτική παραποίησης του κλάδου Καταναλωτικών Προϊόντων & Υπηρεσιών και Βιομηχανίας Τροφίμων.

Διάγραμμα 24: Οι τύποι απάτης που αποδίδονται από την Αμερικάνικη Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς διαφέρουν για τις υπό πτώχευση ή μη εταιρίες;

5.2 ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ Η΄ ΜΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΕ ΔΕΙΓΜΑ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΕΙΤΕ ΥΠΕΒΑΛΛΑΝ ΑΙΤΗΣΗ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 99 ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΕΙΤΕ ΠΤΩΧΕΥΣΑΝ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟ ΤΗΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

5.2.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο παρόν κεφάλαιο ερευνάται η πιθανότητα παραποίησης των ΧΟΚ από τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών (ΧΑ) εταιρείες οι οποίες υπέβαλλαν αίτηση για την υπαγωγή τους στο άρθρο 99 του Πτωχευτικού Κώδικα, καθώς και η επιτυχία ή μη του ελεγκτικού έργου δηλαδή αν ο εξωτερικός έλεγχος που διενεργήθηκε σε αυτές ήταν επιτυχημένος σύμφωνα με τις παρατηρήσεις που γνωστοποιήθηκαν μέσω των εκθέσεων ελέγχου.

Συγκεκριμένα, συγκεντρώθηκαν και αναλύθηκαν τα οικονομικά στοιχεία 10 εισηγμένων στο ΧΑ εταιρειών οι οποίες υπέβαλλαν αίτηση εξυγίανσης – πτώχευσης και αφορούν την περίοδο 2005 – 2011. Εν συνεχεία, βασιζόμενοι στις δημοσιευμένες ΧΟΚ των εν λόγω εταιρειών καταγράφηκαν και ομαδοποιήθηκαν αφενός όλες οι παρατηρήσεις (157) που διατύπωσαν οι ΟΕΛ και αφετέρου με την συνδρομή της Hellastat (iMENTOR) όλα τα απαιτούμενα για την εκπόνηση της έρευνας οικονομικά μεγέθη.

Μετέπειτα, έγινε χρήση του μοντέλου πρόβλεψης οικονομικής δυσχέρειας των επιχειρήσεων του Altman (z-score) και βάση αυτού εκτιμήθηκε ο βαθμός εγκυρότητας των ελεγκτικών παρατηρήσεων που καταγράφηκαν στις εκθέσεις ελέγχου και κυρίως κατά πόσο, μέσω αυτών, προβλέφθηκε η μετέπειτα πτώχευση των ελεγχόμενων εταιρειών (π.χ. αναφορά στις παρατηρήσεις της συνέχισης δραστηριότητας “Going Concern” της εταιρείας). Επίσης, με βάση το υπόδειγμα εντοπισμού και πρόβλεψης της παραποίησης των ΧΟΚ το οποίο δημοσιεύτηκε από τους Spathis et al. (2002), υπολογίστηκε η πιθανή χειραγώγηση των ΧΟΚ από τις ελεγχόμενες εταιρείες της οποίας τα προκύπτοντα ποσοστά ήρθαν σε αντιπαραβολή με το είδος και το πλήθος των

ελεγκτικών παρατηρήσεων, προκειμένου να διαγνωστεί η ελεγκτική επιτυχία ή αποτυχία των ΟΕΛ κατά την ελεγχόμενη χρονική περίοδο.

Συνεπώς, κάτωθι, αναλύεται η κάθε ελεγχόμενη εταιρεία ξεχωριστά παραθέτοντας αρχικά μια σύντομη ιστορική της αναδρομή και εν συνεχεία την διαγραμματική απεικόνιση του z-score καθώς και του πίνακα τόσο των ομαδοποιημένων παρατηρήσεων του ΟΕΛ όσο και των πιθανών ποσοστών παραποίησης των ΧΟΚ κατά την διάρκεια της ερευνώμενης περιόδου. Με την παράθεση των ανωτέρω στοιχείων συνάγονται συμπεράσματα αναφορικά με την ορθότητα ή μη του z-score με δεδομένο ότι τελικά οι εταιρείες υπέβαλλαν αίτηση εξυγίανσης - πτώχευσης, την αυξανόμενη ή μη παραποίηση των ΧΟΚ όσο πλησιάζει το έτος πτώχευσής τους και το βασικότερο αν οι ΟΕΛ κατέγραψαν στις παρατηρήσεις τους την διαφαινόμενη οικονομική εξέλιξη των εταιρειών που οι ίδιοι έλεγξαν.

5.2.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «ALSINCO ΑΕ»

Η εταιρεία ALSINCO ΑΕ ιδρύθηκε το 1992 με μορφή ΟΕ και τον Ιούνιο του 1995 μετατράπηκε σε ΑΕ, ενώ τον Μάρτιο του 2002 εισήχθη στο ΧΑ. Η ALSINCO ΑΕ δραστηριοποιείται στο χώρο του χονδρικού εμπορίου ως αποκλειστικός αντιπρόσωπος και διανομέας υποδημάτων ξένων οίκων στην Ελλάδα και στην Κύπρο καθώς και ειδών ενδύσεως & δερμάτινων ειδών, ενώ στον χώρο της λιανικής διαθέτει στην ελληνική αγορά την αλυσίδα καταστημάτων Shooz.

Η ALSINCO ΑΕ επηρεασμένη από την οικονομική κρίση υπέβαλλε αίτηση ανοίγματος διαδικασίας εξυγίανσης κατά το άρθρο 99 του Ν. 3588/2007 την 28/3/2012, λαμβάνοντας παράλληλα προσωρινή προστασία για τη μη λήψη εις βάρος της μέτρων ατομικής και συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης με συνέπεια την προσωρινή αναστολή διαπραγμάτευσης των μετοχών της. Επιπροσθέτως, το πολυμελές πρωτοδικείο Αθηνών με την υπ' αριθ. 1205/12.09.2012 αποφάσισε το άνοιγμα διαδικασίας εξυγίανσης της εταιρείας και τον διορισμό διαμεσολαβητή. Τέλος, από την 02 Δεκεμβρίου 2013 το ΧΑ αποφάσισε εκ νέου την προσωρινή αναστολή διαπραγμάτευσης των μετοχών της εταιρείας η οποία συνεχίζει έως και σήμερα.

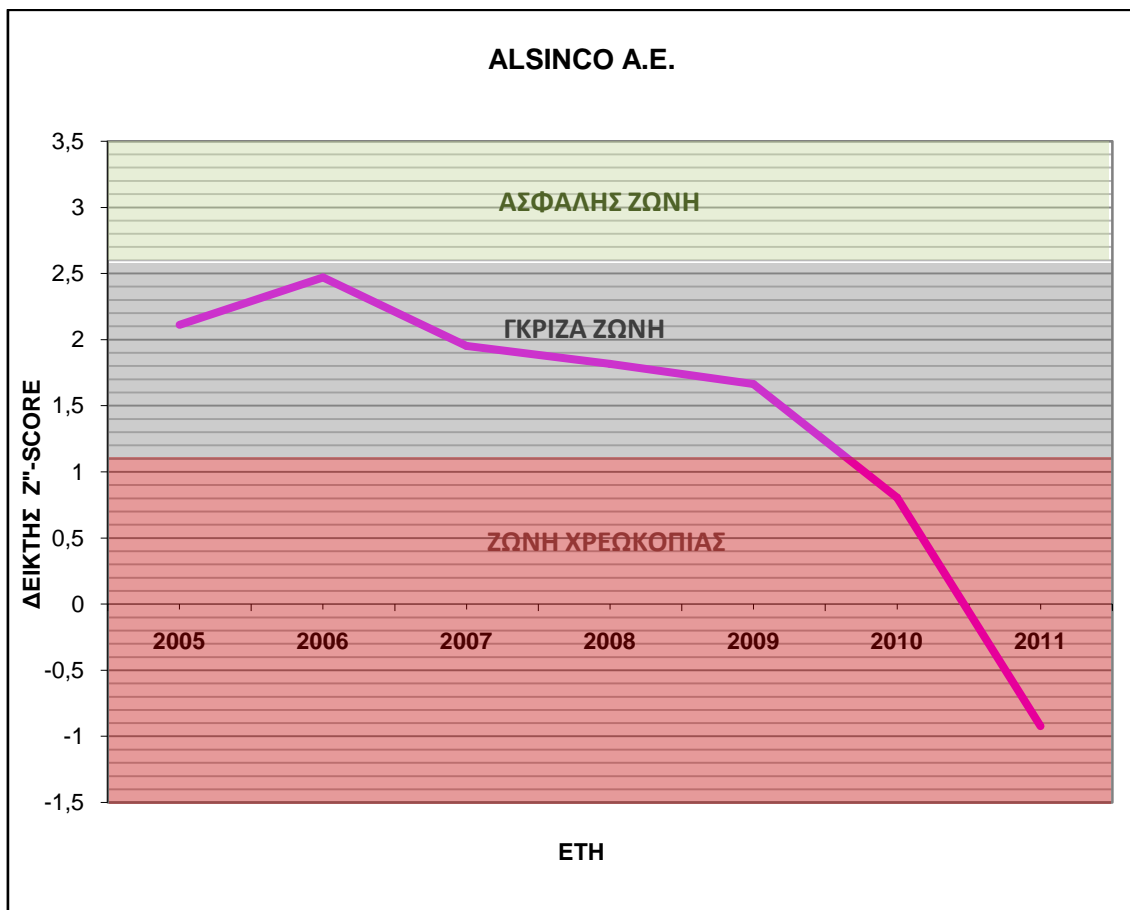
Στη συνέχεια, προκειμένου να υπολογιστεί η πρόβλεψη οικονομικής δυσχέρειας της ALSINCO ΑΕ χρησιμοποιήθηκε ο αναμορφωμένος δείκτης z'' -score ο οποίος δημοσιεύτηκε από τον Altman (1995) και δεν λαμβάνει υπόψη την μεταβλητή X_5 (Πωλήσεις / Σύνολο ενεργητικού) λόγω της ιδιαιτερότητας του εμπορικού κλάδου στον οποίο αυτή ανήκει. Με την χρήση του αναμορφωμένου δείκτη z'' - score περιορίζεται η πιθανότητα επηρεασμού του τελικού αποτελέσματος λόγω της μη συμμετοχής του ιδιαίτερου οικονομικού μεγέθους των πωλήσεων, ο οποίος π.χ. στους κλάδους εμπορίου και τηλεπικοινωνιών δύναται να αλλοιώσει το τελικό αποτέλεσμα διαφόρων εταιρειών, οι οποίες λόγω και των λιανικών τους πωλήσεων, αν και ανήκουν στον ίδιο κλάδο παρουσιάζουν μεταξύ τους υψηλές αποκλίσεις στον κύκλο εργασιών τους.

Τα αποτελέσματα του z'' - score, όπως αυτά απεικονίζονται παρακάτω, δείχνουν ότι η ALSINCO ΑΕ κατά την ελεγχόμενη περίοδο ουδέποτε πέρασε την τιμή 2,60 ώστε να θεωρηθεί υγιής επιχείρηση σύμφωνα πάντα με το υπόδειγμα. Αντιθέτως, μέχρι και την χρήση 2009 οι τιμές της καταδεικνύουν ότι επίλυσε τα οικονομικά της προβλήματα τα οποία όμως με βάση τον δείκτη έβαιναν ανοδικά. Τα αποτελέσματα του z'' - score τις χρήσεις 2010 και 2011 επαληθεύουν πλήρως την οικονομική δυσπραγία της ALSINCO ΑΕ αφού την κατατάσσουν στην ζώνη χρεοκοπίας και προβλέπουν την επικείμενη αίτηση εξυγίανσής της η οποία και υποβλήθηκε το 2012.

Πίνακας 15: Ο δείκτης z'' -score της ALSINCO ΑΕ των ετών 2005 – 2011

Z''- Score (Κριτικές Τιμές 1,10 - 2,60)							
Συνάρτηση Z''- Score	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
6,56 (Αριθμοδείκτης X_1)	0,345	0,803	0,978	1,095	1,263	1,909	1,268
3,26 (Αριθμοδείκτης X_2)	-0,650	-0,082	0,107	0,095	0,085	0,094	0,204
6,72 (Αριθμοδείκτης X_3)	-0,736	-0,136	0,309	0,340	0,318	0,131	0,244
1,05 (Αριθμοδείκτης X_4)	0,117	0,222	0,270	0,286	0,287	0,334	0,397
Z''- Score	-0,924	0,806	1,664	1,816	1,953	2,469	2,113

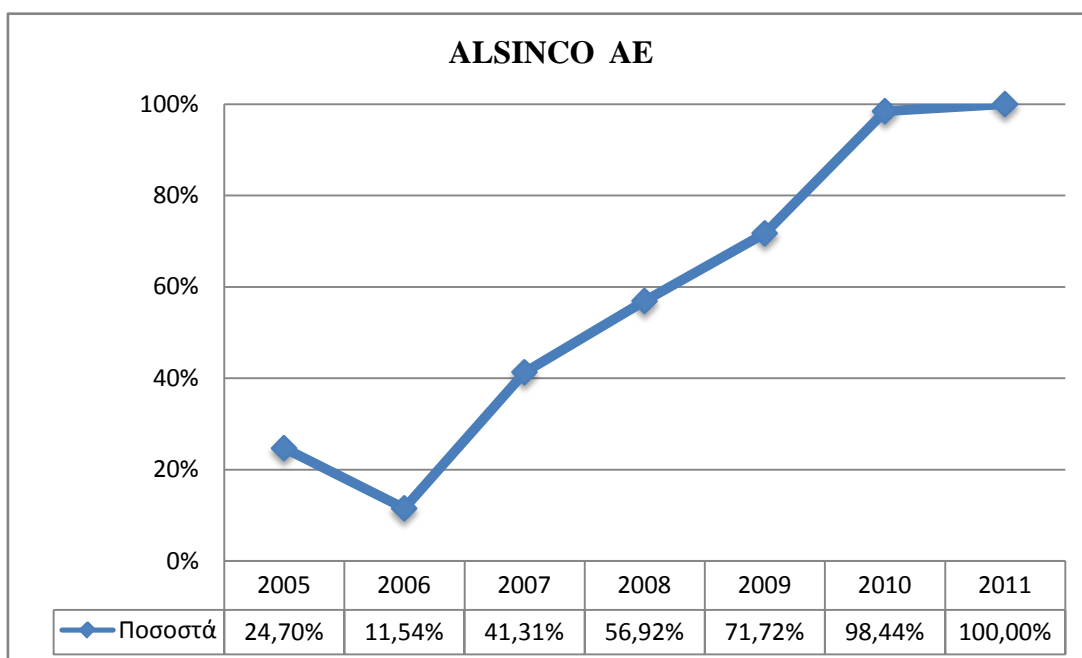
Διάγραμμα 25: Ο δείκτης z''-score της ALSINCO ΑΕ των ετών 2005 – 2011

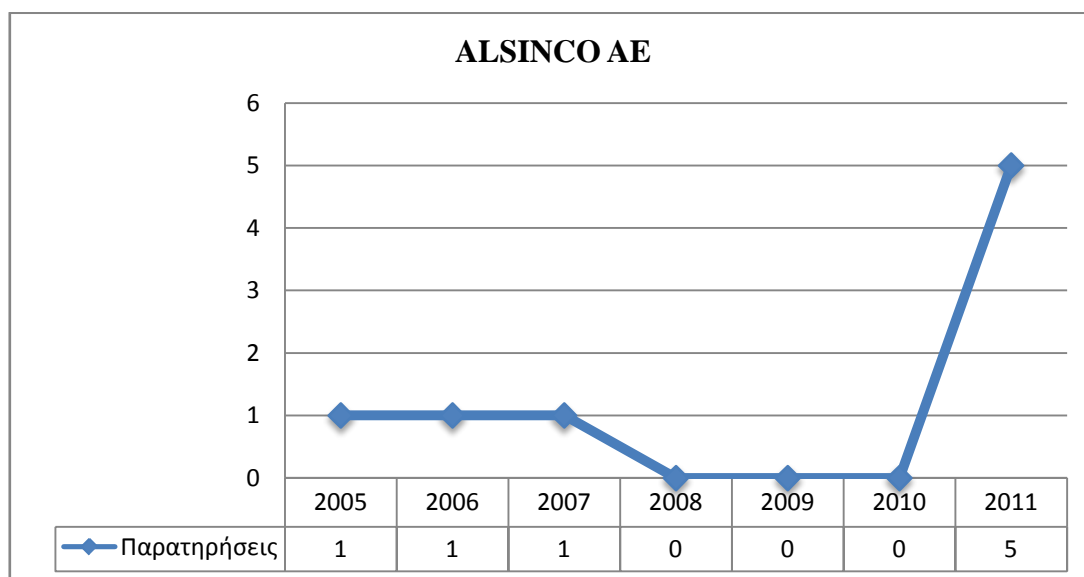
Περαιτέρω, από την καταγραφή και ομαδοποίηση του συνόλου των ελεγκτικών παρατηρήσεων καθώς και του υπολογισμού της πιθανότητας παραποίησης των ΧΟΚ, συνάγεται το συμπέρασμα ότι η ALSINCO ΑΕ όσο πλησίαζε στο έτος υποβολής της αίτησης εξυγίανσής της, πιθανόν να παραποιούσε ολοένα και περισσότερο τις ΧΟΚ. Συγκεκριμένα, από το 24,70% των πιθανοτήτων παραποίησης των ΧΟΚ του έτους 2005 έφτασε στο 71,72% το 2009 και στο 100% το 2011. Όσον αφορά τον διενεργούμενο έλεγχο και την επιτυχία ή μη αυτού, προκύπτει ότι οι ΟΕΛ δεν κατέγραψαν τις απαιτούμενες ελεγκτικές παρατηρήσεις στις εκθέσεις ελέγχου με δεδομένο τα προαναφερόμενα πιθανά ποσοστά χειραγώγησης των ΧΟΚ. Αντίθετα, αρκέστηκαν μόνο στην τυπική αναφορά της παρατήρησης των ανέλεγκτων φορολογικών χρήσεων και συνάμα διατύπωσαν στις εκθέσεις ελέγχου συμπέρασμα χωρίς επιφύλαξη για τις χρήσεις 2008 – 2010, δηλαδή μόλις δύο χρόνια πριν την κατάθεση της αίτησης εξυγίανσης και με πιθανό ποσοστό παραποίησης που κυμάνθηκε

από 56% έως 98,50% αντιστοίχως. Τέλος, μόνο στην έκθεση έλεγχου της χρήσης 2011 η οποία δημοσιεύτηκε τον Ιούλιο του 2012, διατυπώθηκε παρατήρηση σχετικά με την ενδεχόμενη αδυναμία συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας (going concern) της ALSINCO ΑΕ.

Διάγραμμα 26: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της ALSINCO ΑΕ τα έτη 2005 – 2011

Διάγραμμα 27: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην ALSINCO ΑΕ τα έτη 2005 – 2011

5.2.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ ΑΕΕ»

Η Εταιρεία ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ ΑΕΕ ιδρύθηκε το 1980 από τον κ. Παναγιώτη Αποστόλου και σε διάστημα πέντε ετών είχε 5 καταστήματα με τζίρο 16,7 εκατ. ευρώ. Μετά από σημαντικές επενδύσεις και εξαγορές εταιρειών κατά την διάρκεια των επόμενων είκοσι ετών από την ίδρυση της, μπήκε στο ΧΑ τον Δεκέμβριο του 2000 διαθέτοντας 118 καταστήματα με συνολικό τζίρο 235 εκατ. ευρώ. Έπειτα, απορροφά τις εταιρείες Γαληνός-Λαουτάρης ΑΕ και ΑΡΙΣΤΑ ΑΕ με αποτέλεσμα το τέλος του έτους 2005 ο κύκλος εργασιών της να ξεπερνά τα 577 εκατ. ευρώ. Στη συνέχεια, κυρίως οι εσωτερικές διαμάχες των μετόχων της καθώς και η οικονομική κρίση αντιστρέφουν την επιτυχημένη της πορεία με αποκορύφωμα την αίτησή της για υπαγωγή στο άρθρο 99 του Πτωχευτικού Κώδικα στις 14 Ιουλίου 2010.

Η επίσημη πτώση της αλυσίδας σούπερ μάρκετ Ατλάντικ η οποία απασχολούσε περίπου 4.000 εργαζόμενους και συνδιαλλασσόταν με δεκάδες προμηθευτές είχε ήδη αρχίσει, με τις οφειλές της να ξεπερνούν τα 200 εκατ. ευρώ χωρίς να υπολογίζονται σε αυτές οι αποζημιώσεις του προσωπικού. Στις 4 Μαΐου 2011 εκδικάστηκε το πέρας της διαδικασίας συνδιαλλαγής του άρθρου 99 και παράλληλα την ίδια ημέρα η ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ ΑΕΕ κατέθεσε δήλωση παύσης πληρωμών. Κατόπιν, στις 8 Ιουνίου 2011 συζητήθηκε η δήλωση παύσης πληρωμών της καθώς και η αίτηση πτώχευσης της HELLENIC QUANTITY FOODS A.E. κατά αυτής. Η τελική πράξη κατάρρευσης της ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ ΑΕΕ παίχτηκε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών το οποίο με την σειρά του εξέδωσε την υπ' αριθμόν 802/02.08.2011 απόφαση η οποία την κηρύσσει σε κατάσταση πτώχευσης.

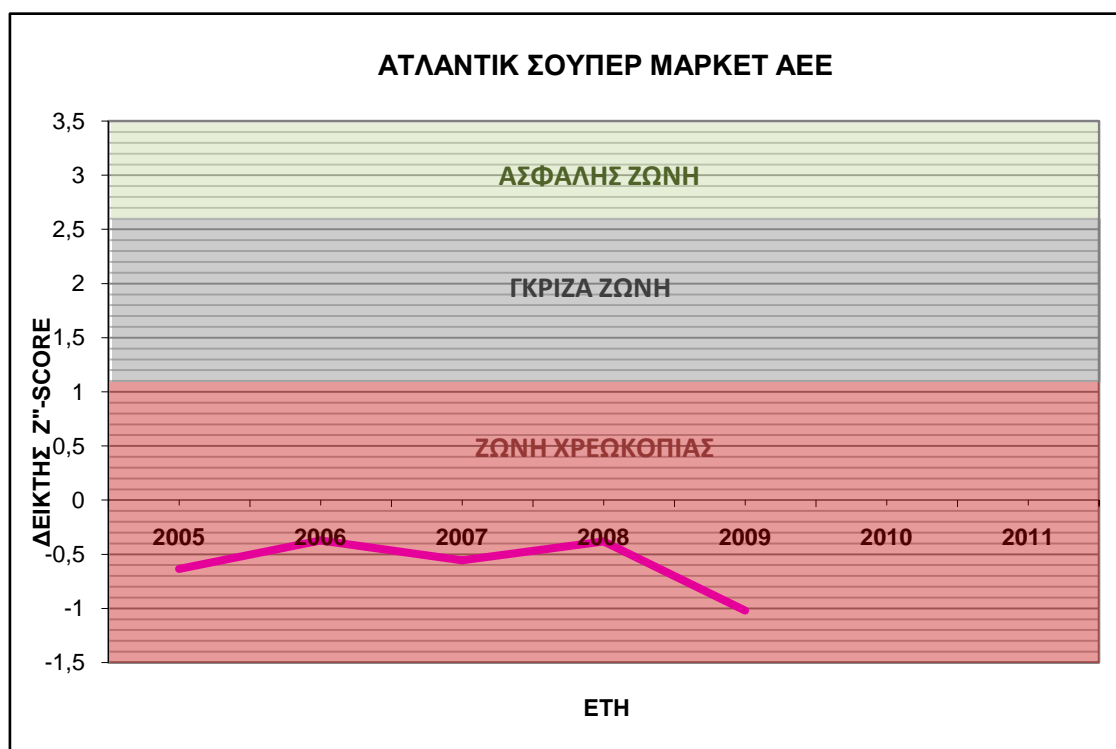
Εξαιτίας του γεγονότος ότι η ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ ΑΕΕ πτώχευσε τον Αύγουστο του 2011 η εξεταζόμενη περίοδος περιορίζεται στα έτη 2005 – 2009 για τον υπολογισμό του z''-score και με προστιθέμενη περίοδο για την εξέταση των ελεγκτικών παρατηρήσεων το πρώτο εννεάμηνο του 2010 όπου δημοσιεύτηκαν οι αντίστοιχες ενδιάμεσες ΧΟΚ. Η πρόβλεψη οικονομικής δυσχέρειας της ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ ΑΕΕ υπολογίζεται πανομοιότυπα όπως αυτή της ALSINCO ΑΕ για τους ίδιους προαναφερόμενους λόγους.

Προχωρώντας στην ανάλυση του δείκτη z'' - score της ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ ΑΕΕ, αποδεικνύεται ότι κατά την ελεγχόμενη περίοδο η εταιρεία αντιμετώπιζε σοβαρά οικονομικά προβλήματα κατατάσσοντάς την στην ζώνη χρεοκοπίας, γεγονός που επαληθεύτηκε λίγα χρόνια αργότερα.

Πίνακας 16: Ο δείκτης z'' -score της ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ ΑΕΕ των ετών 2005 – 2009

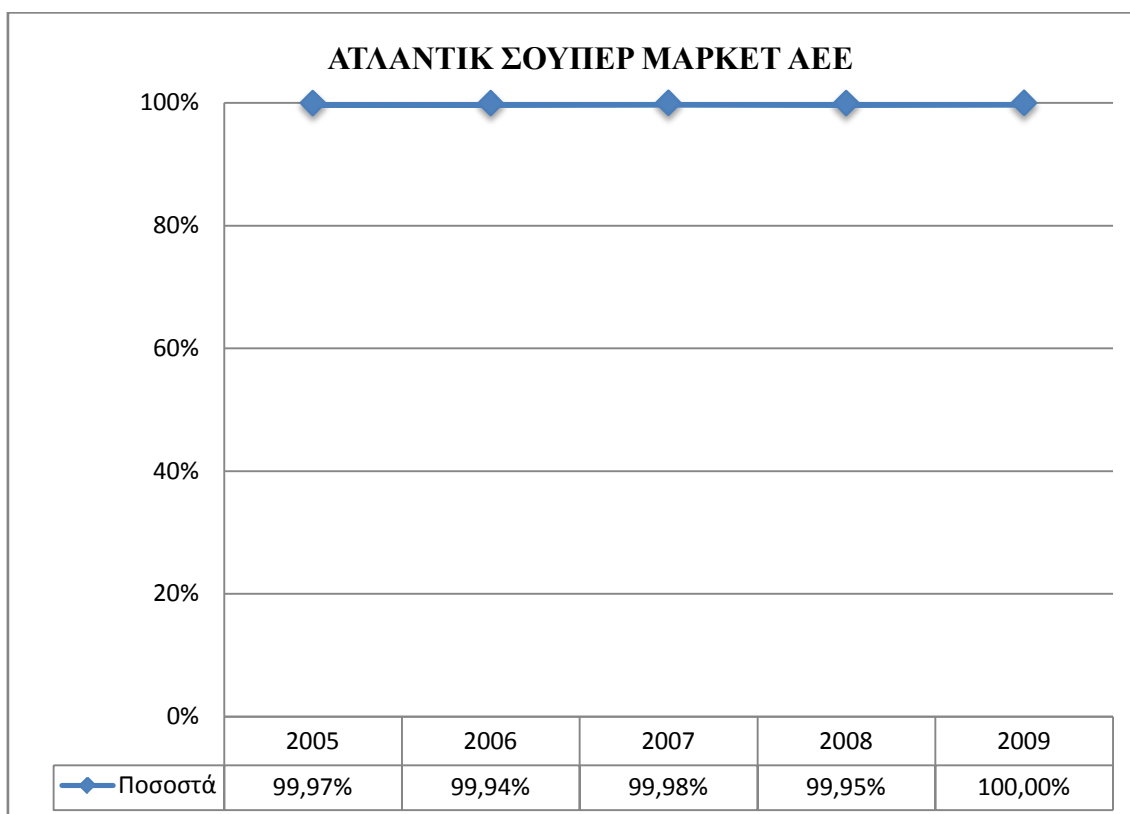
Z''- Score (Κριτικές Τιμές 1,10 - 2,60)					
Συνάρτηση Z''- Score	2009	2008	2007	2006	2005
6,56 (Αριθμοδείκτης X_1)	-1,114	-0,790	-0,811	-0,909	-1,330
3,26 (Αριθμοδείκτης X_2)	0,148	0,254	0,184	0,268	0,293
6,72 (Αριθμοδείκτης X_3)	-0,224	-0,048	-0,109	0,039	0,155
1,05 (Αριθμοδείκτης X_4)	0,169	0,203	0,182	0,231	0,247
Z''- Score	-1,020	-0,382	-0,555	-0,371	-0,635

Διάγραμμα 28: Ο δείκτης z'' -score της ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ ΑΕΕ των ετών 2005 – 2009

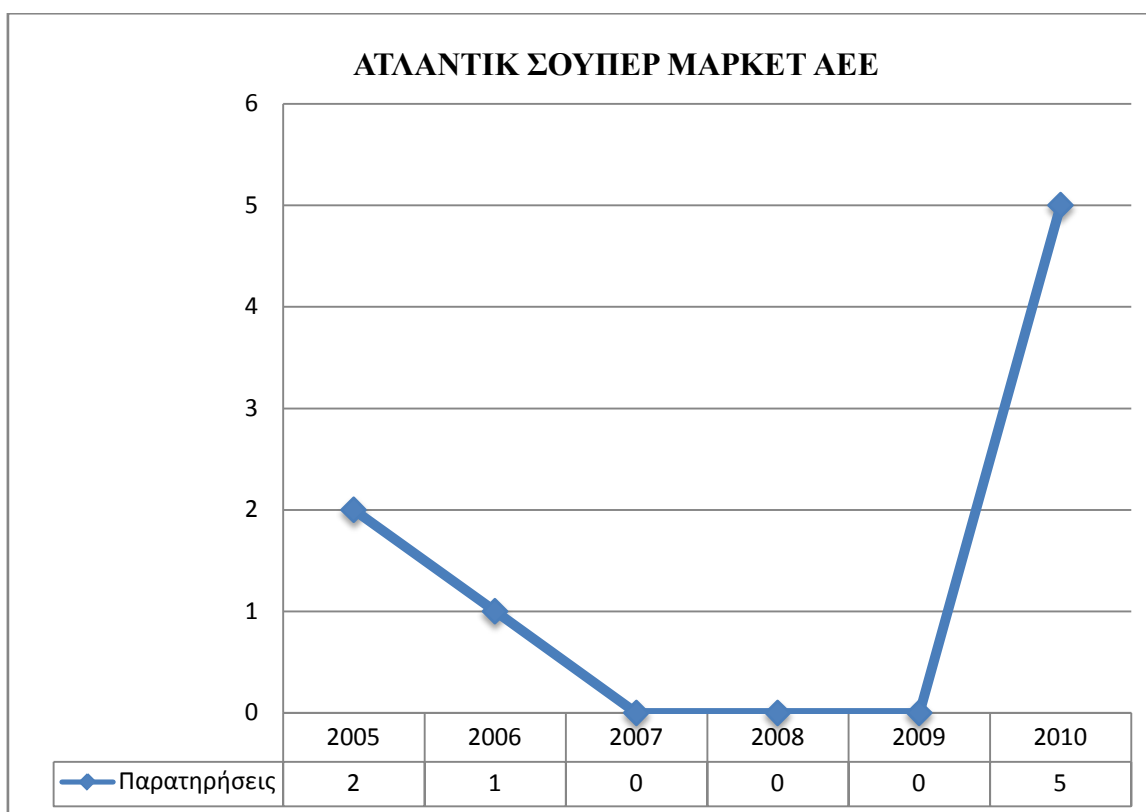
Εν συνεχεία, η καταγραφή και η ομαδοποίηση των ελεγκτικών παρατηρήσεων καθώς και ο υπολογισμός της πιθανότητας παραποίησης των ΧΟΚ, δηλώνουν ότι η ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ ΑΕΕ με πιθανό ποσοστό ακρίβειας που αγγίζει το 100% παραποιούσε τις ΧΟΚ τα έτη 2005 – 2009. Αναφορικά με τον διενεργούμενο έλεγχο, προκύπτει ότι οι ΟΕΛ μόνο στις ενδιάμεσες ΧΟΚ του πρώτου εννιαμήνου 2010 αναφέρθηκαν στην ενδεχόμενη αδυναμία συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας (going concern) της εταιρείας, αφού φυσικά είχε μεσολαβήσει από αυτήν η κατάθεση αίτησης εξυγίανσής της. Τέλος, άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι τις χρήσεις 2007, 2008, 2009 οι ΟΕΛ στις εκθέσεις ελέγχου τους για την ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ ΑΕΕ διατύπωσαν συμπέρασμα χωρίς επιφύλαξη, ενώ η μοναδική ανησυχητική παρατήρηση για την εταιρεία αφορούσε την χρήση 2005 και αναφερόταν στις προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 47 του Ν. 2190/1920 στην θυγατρική της εταιρεία ΒΗΤΑ ΠΙ ΑΕ λόγω των Ιδίων Κεφαλαίων τα οποία ήταν μικρότερα του μισού μετοχικού της κεφαλαίου.

Διάγραμμα 29: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ ΑΕΕ τα έτη 2005 – 2009

Διάγραμμα 30: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ ΑΕΕ τα έτη 2005 – 09.2010

5.2.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «ΑΤΤΙ-ΚΑΤ ΑΤΕ»

Η ΑΤΤΙ-ΚΑΤ ΑΤΕ ιδρύθηκε το 1980, εισήχθη στο ΧΑ τον Ιούλιο του 1994 και δραστηριοποιείται στην μελέτη, επίβλεψη και εκτέλεση δημόσιων και ιδιωτικών τεχνικών έργων. Κατά την τελευταία εικοσιπενταετία έχει φέρει εις πέρας σημαντικά τεχνικά έργα τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και στο εξωτερικό και ανέπτυξε έντονη δραστηριότητα στην κατασκευή μεγάλων έργων υποδομής από τα οποία ενδεικτικά αναφέρεται η ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ. Στο ιστορικό της επίσης καταγράφονται οι απορροφήσεις των εταιρειών ΣΙΓΑΛΑΣ Σ. ΑΤΕ, ΗΧΟΠΛΑΣΤ ΑΕ, ΑΤΕΜΚΕ ΑΤΕ και ΗΛΜΕΚ ΑΕ.

Τα προβλήματα ρευστότητας που αντιμετώπισε από τις καθυστερήσεις στις εισπράξεις της αποτέλεσμά της έλλειψης ρευστότητας στην ελληνική αγορά και της εν γένει οικονομικής κρίσης, οι ανεκπλήρωτες οφειλές του δημοσίου προς αυτήν και η απουσία

νέων έργων, την οδήγησαν στη κατάθεση αίτηση υπαγωγής στη διαδικασία συνδιαλλαγής του άρθρου 99 του Ν. 3588/2007 τον Σεπτέμβριο του 2010, η οποία και έγινε δεκτή με την 1023/2010 απόφαση. Κατόπιν, αφού ολοκληρώθηκε η διαδικασία με τους πιστωτές της εταιρείας κατατέθηκε η αίτηση επικύρωσης της συμφωνίας και λήξεως συνδιαλλαγής την 29 Μαΐου 2013 η οποία όμως δεν έγινε δεκτή με την υπ' αριθ.1072/25.10.2013 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Η ΑΤΤΙ-ΚΑΤ ΑΤΕ άσκησε έφεση κατά της ανωτέρω απόφασης η οποία θα εκδικαστεί, μετά την αρχική αναβολή της 8ης Μαΐου 2014, στις 8 Ιανουαρίου 2015.

Οι μετοχές της εταιρίας από την 12 Απριλίου 2010 λόγω ύπαρξης σημαντικών ληξιπροθέσμων οφειλών εντάχθηκαν στην κατηγορία επιτήρησης από την οποία εξήλθαν και περιήλθαν σε καθεστώς αναστολής, αλλά διαπραγματεύονται εκ νέου στην ίδια κατηγορία με απόφαση του ΧΑ από την 14 Απριλίου 2014. Αξίζει να αναφερθεί η επισήμανση της διοίκησης της ΑΤΤΙ-ΚΑΤ ΑΤΕ ότι στη περίπτωση απόρριψης της αίτησης επικύρωσης της συμφωνίας και λήξεως συνδιαλλαγής, η εταιρεία θα διατρέχει υψηλό κίνδυνο αναφορικά με τη συνέχιση ή όχι της δραστηριότητας της, καθώς σύμφωνα με τις ΧΟΚ του 2013 τα ίδια κεφάλαια της ήταν αρνητικά (-24,2 εκατ. €), οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις προς εργαζόμενους, προμηθευτές, δημόσιο και ασφαλιστικά ταμεία ανέρχονταν στα 51,9 εκατ. €, οι συνολικές τραπεζικές υποχρεώσεις προσέγγιζαν τα 48 εκατ. € ενώ η τρέχουσα δραστηριότητα του ομίλου είναι οριακή με τον κύκλο εργασιών του 2013 να περιορίζεται μόλις στις 252.000 €.

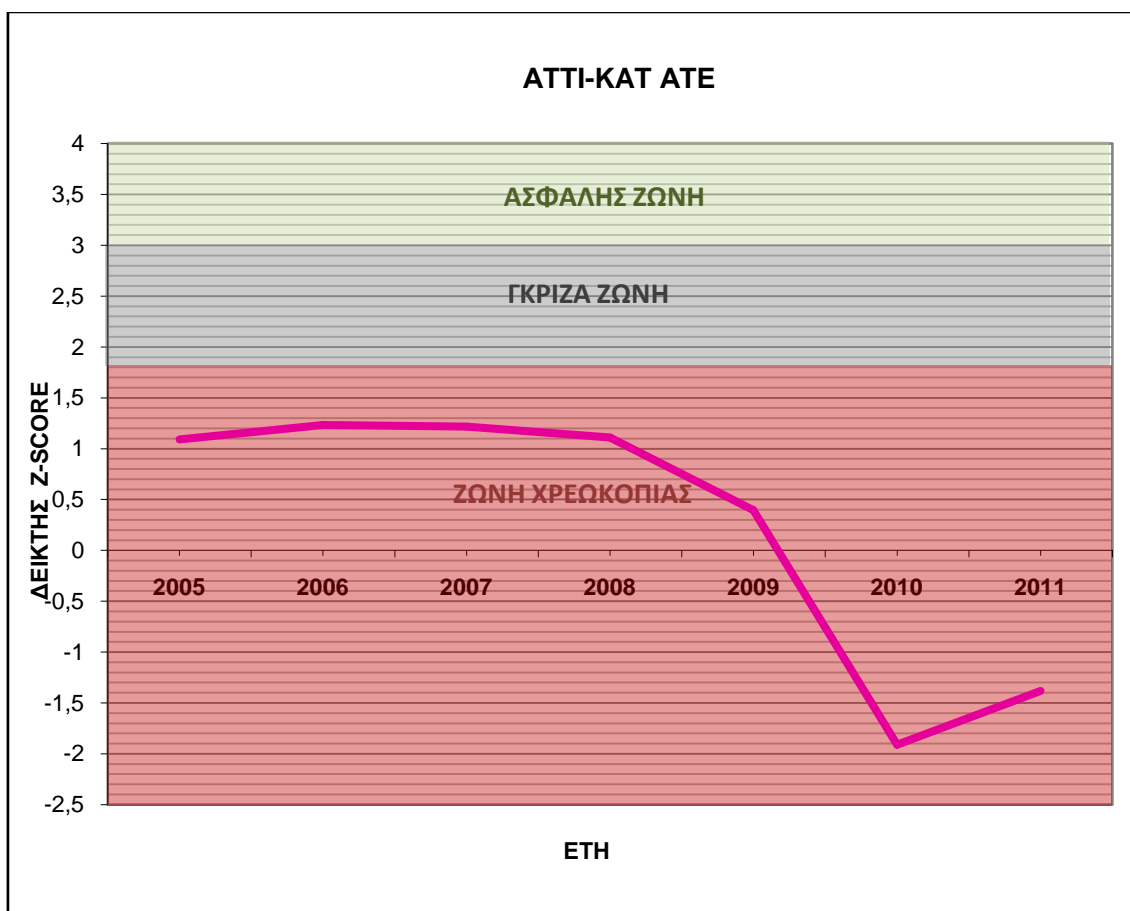
Στην ΑΤΤΙ-ΚΑΤ ΑΤΕ καθώς και στις υπολειπόμενες εισηγμένες στο ΧΑ εταιρείες, ο υπολογισμός της πρόβλεψης οικονομικής δυσχέρειας (z-score) γίνεται με την αρχική μορφή υποδείγματος του Altman (1968) το οποίο προκύπτει από τον υπολογισμό πέντε ανεξάρτητων μεταβλητών – δεικτών.

Ο δείκτης z-score για την ΑΤΤΙ-ΚΑΤ ΑΤΕ επαληθεύεται για μια ακόμη φορά αφού κατά την διάρκεια των 2005 – 2011 δεν καταγράφηκε ούτε καν στην περιοχή της γκριζα ζώνης πόσο μάλλον σε αυτήν της ασφαλούς. Φαίνεται επίσης ότι τα προβλήματα διογκωνόντουσαν όσο περνούσαν τα έτη με αποκορύφωμα το 2010 όπου και υποβλήθηκε η αίτηση υπαγωγής στο άρθρο 99.

Πίνακας 17: Ο δείκτης z-score της ΑΤΤΙ-ΚΑΤ ΑΤΕ των ετών 2005 – 2011

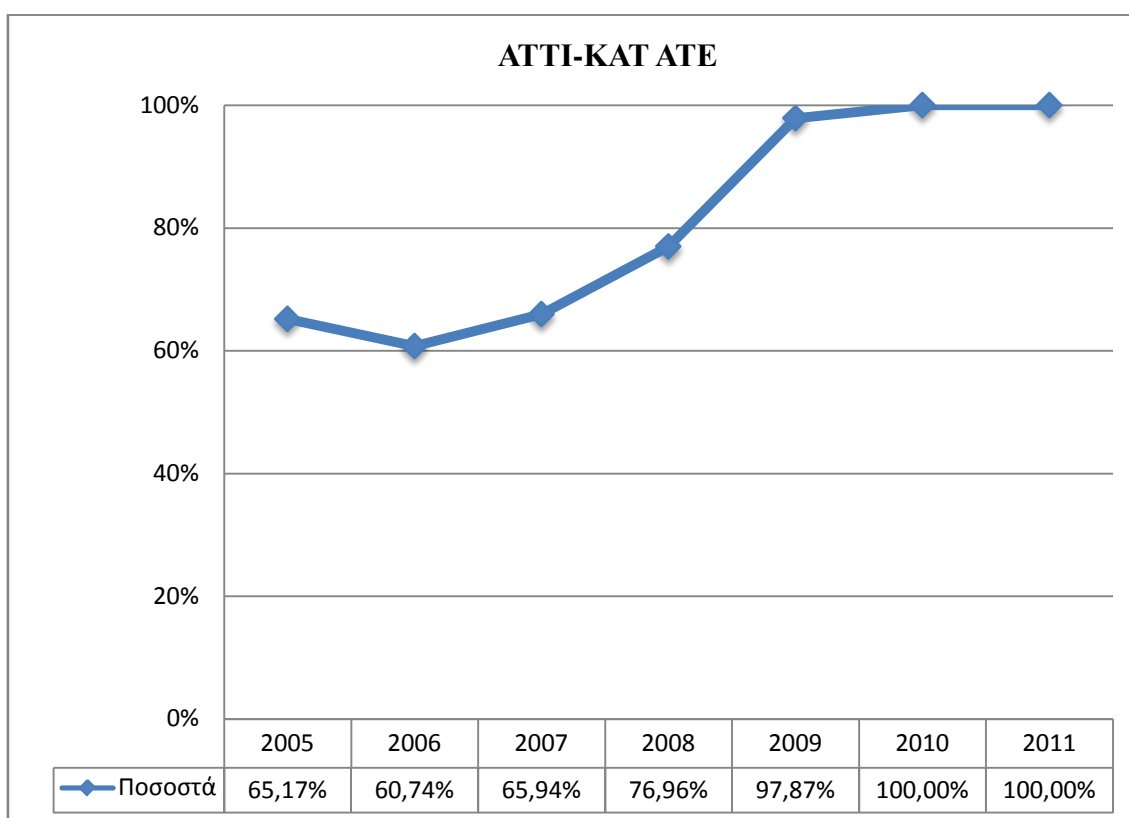
Z - Score (Κριτικές Τιμές 1,80 - 3,00)							
Συνάρτηση Z - Score	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
1,20 (Αριθμοδείκτης X_1)	-0,239	0,111	0,165	0,245	0,343	0,427	0,421
1,40 (Αριθμοδείκτης X_2)	-0,494	-0,182	0,071	0,160	0,191	0,205	0,229
3,30 (Αριθμοδείκτης X_3)	-0,663	-1,907	-0,209	0,096	0,073	0,041	0,058
0,60 (Αριθμοδείκτης X_4)	0,008	0,020	0,070	0,035	0,181	0,220	0,186
1,00 (Αριθμοδείκτης X_5)	0,007	0,046	0,298	0,574	0,429	0,339	0,197
Z - Score	-1,381	-1,911	0,395	1,111	1,216	1,232	1,092

Διάγραμμα 31: Ο δείκτης z-score της ΑΤΤΙ-ΚΑΤ ΑΤΕ των ετών 2005 – 2011

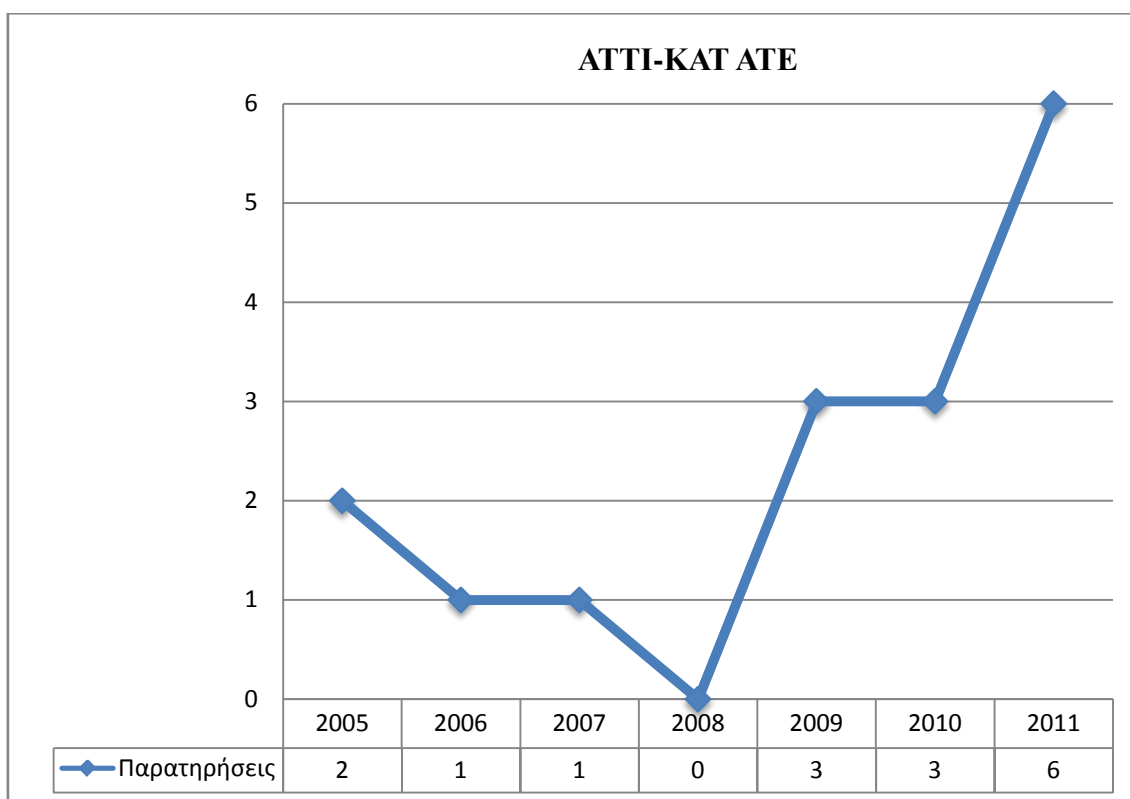

Αναφορικά με την πιθανότητα παραποίησης των ΧΟΚ, κυμαίνεται σε υψηλά ποσοστά με αύξουσα πορεία αγγίζοντας το 100% τα έτη 2009 – 2011 όπου η εταιρεία στην ουσία χρεοκόπησε. Ο έλεγχος και σε αυτήν την περίπτωση αποδεικνύεται αδύναμος αφού την τετραετία 2005 – 2008 δεν έγινε μνεία για την επικείμενη πτώχευση της ΑΤΤΙ-ΚΑΤ ΑΤΕ, διατυπώνοντας μάλιστα συμπέρασμα χωρίς επιφύλαξη την χρήση 2008 όπου η πιθανή παραποίηση των ΧΟΚ προσέγγιζε το 80% και ο δείκτης z-score κατέτασσε την εταιρεία στην ζώνη της χρεοκοπίας. Παρήγορο όμως αποτελεί το γεγονός, ότι κατά την τριετία 2009 – 2011 διατυπώνονται από τους ΟΕΛ περισσότερες ελεγκτικές παρατηρήσεις στις οποίες περιλαμβάνεται η ενδεχόμενη αδυναμία συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας (going concern) της εταιρείας, μη λησμονώντας όμως ότι ήδη είχαν δρομολογηθεί οι διαδικασίες υπαγωγής στο άρθρο 99.

Διάγραμμα 32: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της ΑΤΤΙ-ΚΑΤ ΑΤΕ τα έτη 2005 – 2011

Διάγραμμα 33: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην ALSINCO ΑΕ τα έτη 2005 – 2011

**5.2.5 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
«ΕΔΡΑΣΗ – ΨΑΛΛΙΔΑΣ Χ. ΑΤΕ»**

Η ΕΔΡΑΣΗ ιδρύθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 50 στη Λαμία, μετονομάστηκε σε ΕΔΡΑΣΗ – Χ. ΨΑΛΛΙΔΑΣ το 1974 και τον Νοέμβριο του 1994 εισήχθη στο ΧΑ. Η ΕΔΡΑΣΗ – Χ. ΨΑΛΛΙΔΑΣ δραστηριοποιείται σε όλο το φάσμα των τεχνικών έργων και εξειδικεύεται στα ειδικά γεωτεχνικά έργα έχοντας εκτελέσει πάνω από 2.800 έργα όλων των κατηγοριών στην Ελλάδα και το εξωτερικό με υπολογιζόμενη σημερινή αξία άνω του 1 δις ευρώ. Ενδεικτικά, μερικά από τα σημαντικά της έργα είναι το Μετρό Αθηνών, η Αττική και Εγνατία Οδός, Ολυμπιακά Έργα, η Ζεύξη Ρίου – Αντίρριου κ.α.

Η ΕΔΡΑΣΗ – Χ. ΨΑΛΛΙΔΑΣ, όπως και άλλες πολλές εταιρείες, αποτέλεσε θύμα της οικονομικής κρίσης καθώς και κακών επιχειρηματικών επιλογών με συνέπεια να υποβάλλει στις 6 Ιουλίου 2010 αίτηση υπαγωγής στη διαδικασία συνδιαλλαγής του άρθρου 99 του Ν. 3588/2007, η οποία και έγινε δεκτή με την υπ' αρ.901/2010

απόφαση, λαμβάνοντας συνάμα προσωρινή διαταγή για αναστολή των ατομικών διώξεων των πιστωτών εις βάρος της. Η διοίκηση της εταιρείας τόνισε ότι έχει εκπονήσει συγκεκριμένο επιχειρησιακό σχέδιο και πρόταση αναδιάρθρωσης των δανειακών της υποχρεώσεων με σκοπό να αντιμετωπίσει το πρόβλημα ρευστότητάς της και να επιστρέψει στην ομαλή λειτουργία της. Κατόπιν, υποβλήθηκε την 29 Απριλίου 2011 η συμφωνία συνδιαλλαγής με το σύνολο των πιστωτριών τραπεζών και των εταιρειών leasing που αποτελούν την πλειοψηφία των πιστωτών της, η οποία όμως απορρίφθηκε μαζί με την αίτηση πτώχευσης κατά της εταιρείας που είχε υποβληθεί από ορισμένους αντιδίκους, με την απόφαση 1377/26.11.2012 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Στη συνέχεια, η εταιρεία άσκησε έφεση κατά της παραπάνω απόφασης η οποία όμως απορριφθεί εκ νέου με την υπ' αρ.232/31.1.2013 απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

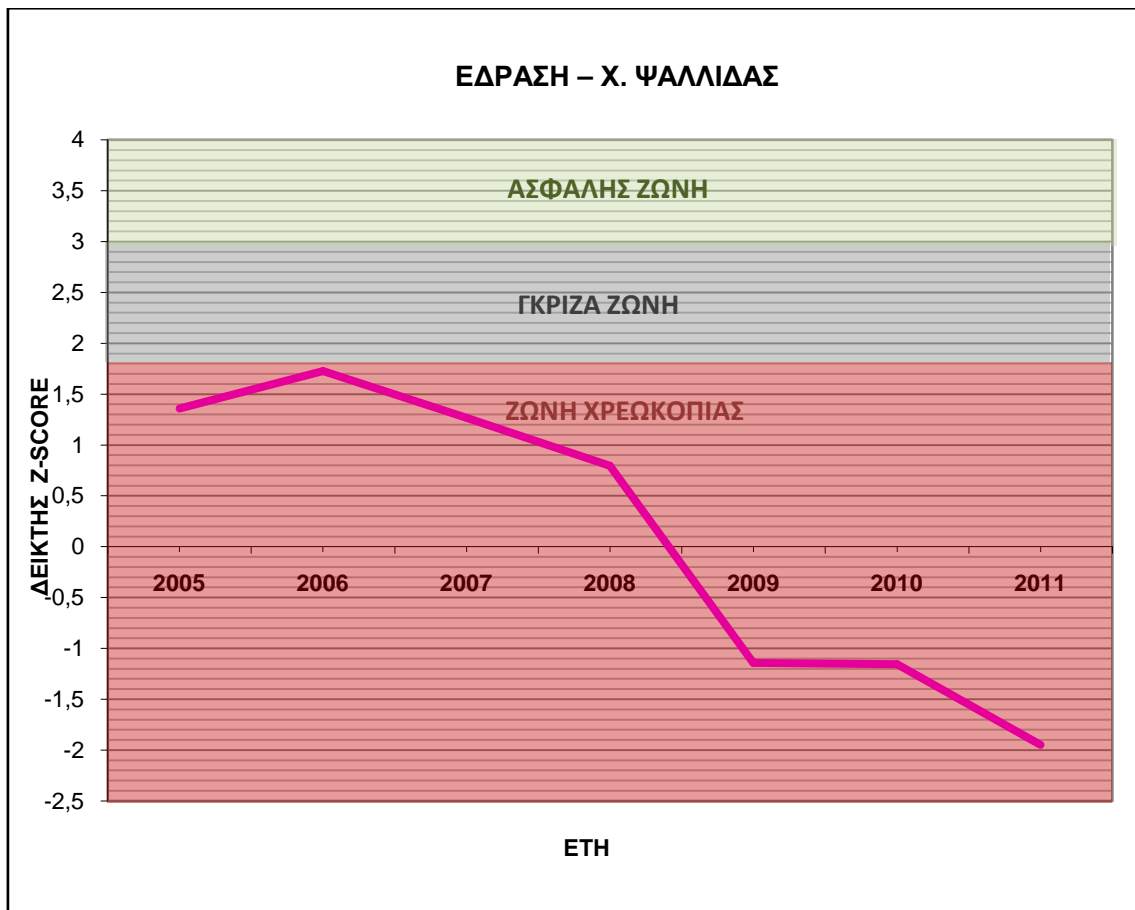
Η οικονομική κατάσταση της ΕΔΡΑΣΗ – Χ. ΨΑΛΛΙΔΑΣ παραμένει αρκετά δύσκολη με τις μετοχές να τελούν υπό καθεστώς αναστολής από την 30 Νοεμβρίου 2012.

Προχωρώντας στην ανάλυση της ΕΔΡΑΣΗ – Χ. ΨΑΛΛΙΔΑΣ διαπιστώνεται ότι ο δείκτης z-score καταδεικνύει την δύσκολη οικονομική κατάσταση που είχε περιέλθει τα έτη 2005 – 2011 και η οποία εξακολουθεί να υφίσταται και σήμερα. Επίσης, και σε αυτή την εταιρεία ο δείκτης βαίνει αυξανόμενος (αρνητικά) όσο πλησιάζει το έτος της αίτησης υπαγωγής στο άρθρο 99 του Πτωχευτικού Κώδικα.

Πίνακας 18: Ο δείκτης z-score της ΕΔΡΑΣΗ-Χ. ΨΑΛΛΙΔΑΣ των ετών 2005–2011

Z - Score (Κριτικές Τιμές 1,80 - 3,00)							
Συνάρτηση Z - Score	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
1,20 (Αριθμοδείκτης X₁)	-1,004	-0,717	-0,508	0,135	-0,074	0,140	0,064
1,40 (Αριθμοδείκτης X₂)	-0,547	-0,257	-0,182	0,041	0,090	0,056	0,067
3,30 (Αριθμοδείκτης X₃)	-0,449	-0,397	-0,772	-0,024	0,110	0,105	0,122
0,60 (Αριθμοδείκτης X₄)	0,001	0,039	0,109	0,207	0,618	0,791	0,677
1,00 (Αριθμοδείκτης X₅)	0,051	0,176	0,212	0,437	0,523	0,634	0,429
Z - Score	-1,948	-1,156	-1,142	0,796	1,268	1,727	1,358

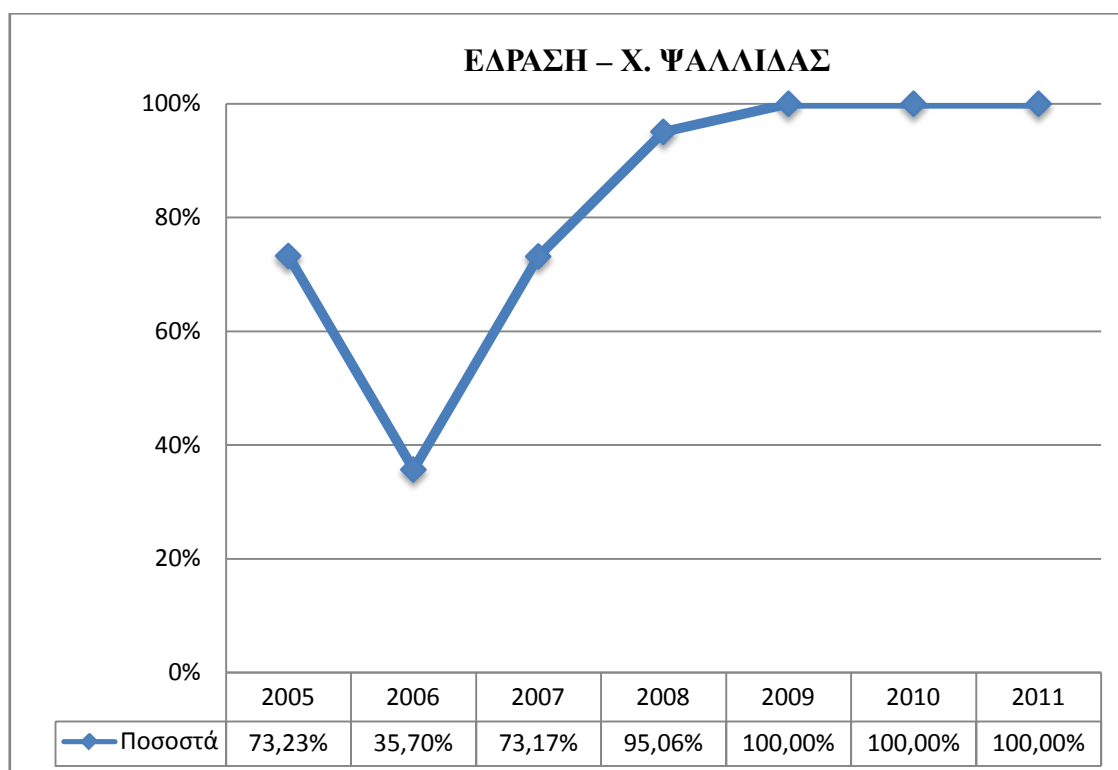
Διάγραμμα 34: Ο δείκτης z-score της ΕΔΡΑΣΗ – Χ. ΨΑΛΛΙΔΑΣ των ετών 2005 – 2011

Επιπροσθέτως, από την ανάλυση των οικονομικών στοιχείων της εταιρείας προκύπτουν υψηλά ποσοστά πιθανής παραποίησης των ΧΟΚ τα οποία και αυξάνονται όσο πλησιάζει το έτος χρεωκοπίας, προφανώς είτε για την ωραιοποίηση των ΧΟΚ στα μάτια των επενδυτών και λοιπών ενδιαφερόμενων προσπαθώντας να κερδίσουν πολύτιμο χρόνο και κεφάλαια, είτε για την κατάλληλη προσαρμογή των λογιστικών μεγεθών προκειμένου ο δρόμος για την εξυγίανση του άρθρου 99 να γίνει περισσότερο βατός. Επίσης, στα θετικά συμπεράσματα της ανάλυσης των εκθέσεων έλεγχου της ερευνώμενης περιόδου, καταγράφεται η ανοδική πορεία των ελεγκτικών παρατηρήσεων όσο περνούσαν τα έτη η οποία μπορεί κάλλιστα να αντιπαραβληθεί με την άνοδο του δείκτη z-score και της παραποίησης των ΧΟΚ. Θα αποτελούσε σοβαρή παράλειψη να μην τονίσουμε ότι οι ΟΕΛ της ΕΔΡΑΣΗ – Χ. ΨΑΛΛΙΔΑΣ επί τέσσερα συναπτά έτη 2008 – 2011 επισήμαιναν στις παρατηρήσεις τους, την ενδεχόμενη αδυναμία συνέχισης

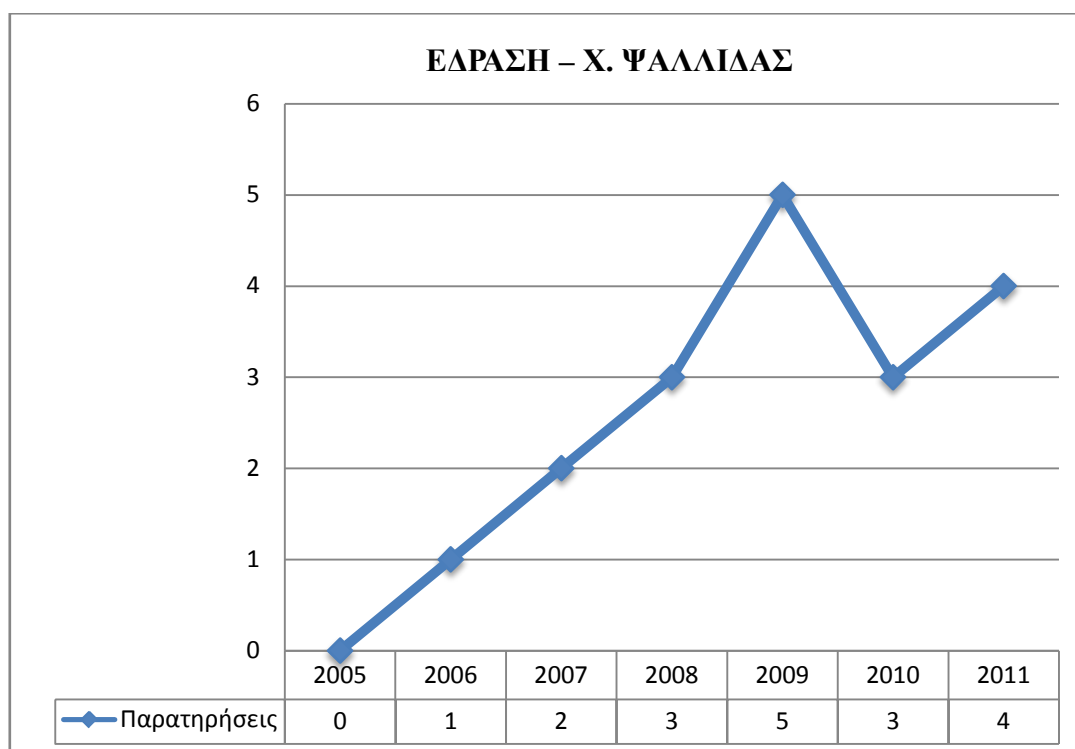
της επιχειρηματικής δραστηριότητας (going concern) της εταιρείας, γεγονός που από μόνο του χρήζει τον διενεργηθέντα έλεγχο άκρως επιτυχημένο.

Διάγραμμα 35: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της ΕΔΡΑΣΗ – Χ. ΨΑΛΛΙΔΑΣ τα έτη 2005 – 2011

Διάγραμμα 36: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην ΕΔΡΑΣΗ – Χ. ΨΑΛΛΙΔΑΣ τα έτη 2005 – 2011

**5.2.6 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
«PC SYSTEMS - ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΙΚΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΑΕ»**

Η PC SYSTEMS - ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΙΚΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΑΕ ιδρύθηκε το 1987 και τον Απρίλιο του 2000 εισήχθη στο ΧΑ. Δραστηριοποιείται στο χώρο της πληροφορικής και ειδικότερα στο System Integration, στην ασφάλεια συστημάτων και στην ιατρική, στην βιομηχανική παραγωγή ηλεκτρονικών και λοιπών συσκευών, παρέχοντας παράλληλα υπηρεσίες συμβουλευτικού χαρακτήρα, Internet και εκπαίδευσης. Τον Μάιο του 2006 το 65% των μετοχών της εξαγοράστηκε από νέους επενδυτές και παράλληλα με την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου τον Οκτώβριο του 2007, ενίσχυσε περαιτέρω την ανάπτυξή της επενδύοντας σε πρωτοπόρες υπηρεσίες και καινοτόμες τεχνολογίες διεισδύοντας σε νέες αγορές και τομείς δραστηριότητας μέσω της εξαγοράς δύο νέων εταιριών.

Η ανοδική της πορεία όμως δεν είχε την ανάλογη εξέλιξη και επηρεασμένη και αυτή από την οικονομική κρίση, υπέβαλλε αίτηση ανοίγματος διαδικασίας εξυγίανσης κατά

το άρθρο 99 του Ν. 3588/2007 την 28 Δεκεμβρίου 2011. Η εκδίκαση της αίτησής της μετά από τρεις αναβολές (25.4.2012, 5.12.2012, 6.2.2013) έγινε τελικά στις 12 Ιουνίου 2013. Εντωμεταξύ, η PC SYSTEMS - ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΙΚΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΑΕ την 29 Μαρτίου 2013 είχε ανακοινώσει την επίτευξη συμφωνίας εξυγίανσης σύμφωνα με τα άρθρα 106α & 106β του νόμου 3588/1997 με τους πιστωτές της οι οποίοι εκπροσωπούν το 80,29% του συνόλου και το 100% των εμπραγμάτων εξασφαλίσεων. Στη συνέχεια, στις 17 Ιανουαρίου 2014 ανακοινώθηκε από το αρμόδιο Δικαστήριο η μη επικύρωση της ανωτέρω συμφωνίας, με την εταιρεία να ασκεί έφεση κατά της απόφασης η οποία εκδικάστηκε την 10^η Απριλίου 2014 και αναμένεται έως και σήμερα η τελική απόφαση.

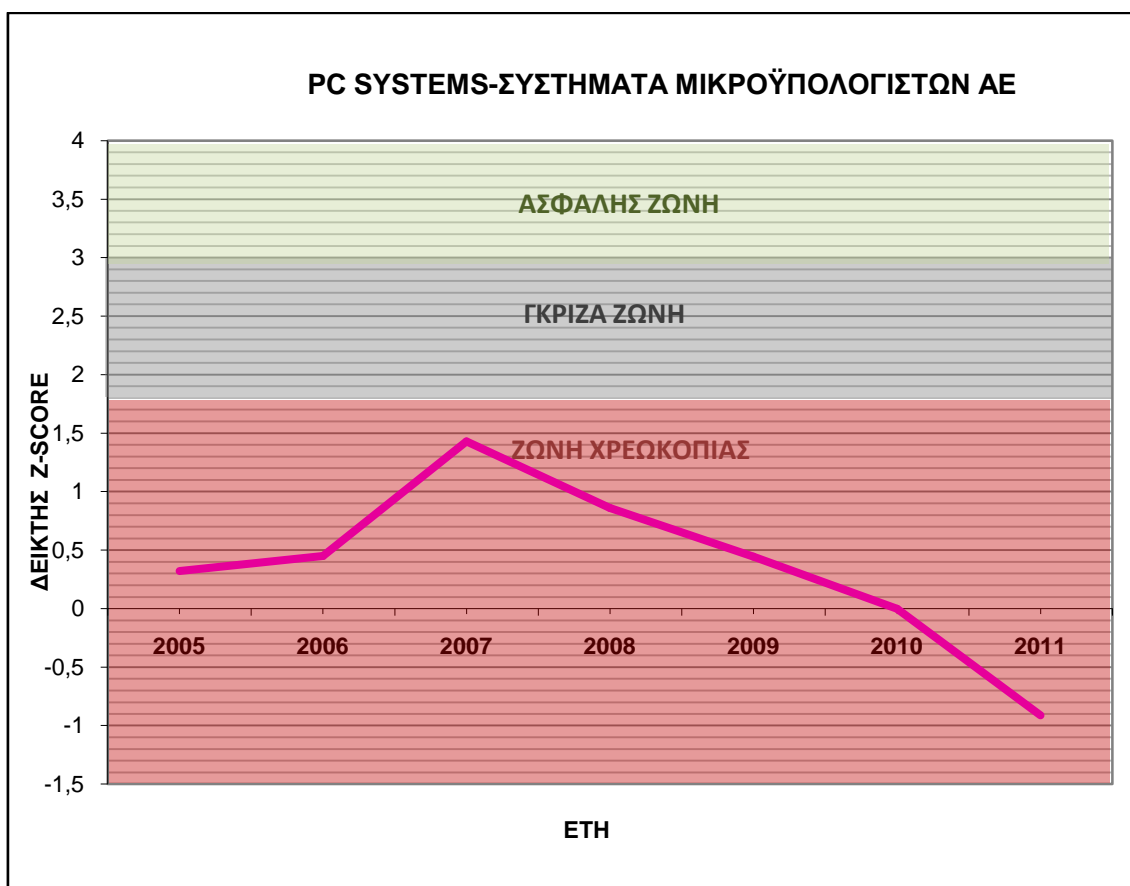
Το σύνολο των μετοχών της PC SYSTEMS - ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΙΚΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΑΕ μεταφέρθηκε στις 29 Δεκεμβρίου 2011 στην κατηγορία επιτήρησης ως συνέπεια της υποβολής αίτηση υπαγωγής στη διαδικασία συνδιαλλαγής του άρθρου 99. Ακολούθως, στις 10 Απριλίου 2014 οι μετοχές της εταιρίας μεταφέρθηκαν στην κατηγορία προς διαγραφή, με την διοίκηση της εταιρείας να δηλώνει στις 29 Μαΐου 2014 ότι εφόσον από τη δημοσίευση των εξαμηνιαίων οικονομικών καταστάσεων της χρήσης 2014 διαπιστωθεί η επίτευξη συνολικών εσόδων 2 εκατ. €, οι μετοχές θα επανέλθουν άμεσα στην προτέρα κατάσταση. Αξίζει να επισημανθεί στο σημείο αυτό, η υπερβολική αργοπορία στην έκδοση της τελικής απόφασης για την επικύρωση ή μη της διαδικασίας εξυγίανσης του άρθρου 99, γεγονός που επιβεβαιώνει την προαναφερθείσα έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας με τίτλο “Doing Business 2014” σε ότι αφορά τον χρόνο ολοκλήρωσης των διαδικασιών πτώχευσης.

Στην περίπτωση της PC SYSTEMS - ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΙΚΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΑΕ, ο σύνθετος δείκτης z-score φανερώνει την οικονομική δυσπραγία της κατά την ελεγχόμενη επταετία 2005 – 2011 κατατάσσοντάς την, στην ζώνη χρεοκοπίας όπερ και εγένετο μεταγενέστερα. Ειδικότερα, καταγράφεται μέσω του z-score η φθίνουσα πορεία της εταιρείας, με μοναδική ίσως εξαίρεση την χρήση 2007 όπου ενισχύθηκε κεφαλαιακά με την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου.

Πίνακας 19: Ο δείκτης z-score της PC SYSTEMS-ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ
ΜΙΚΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΑΕ των ετών 2005–2011

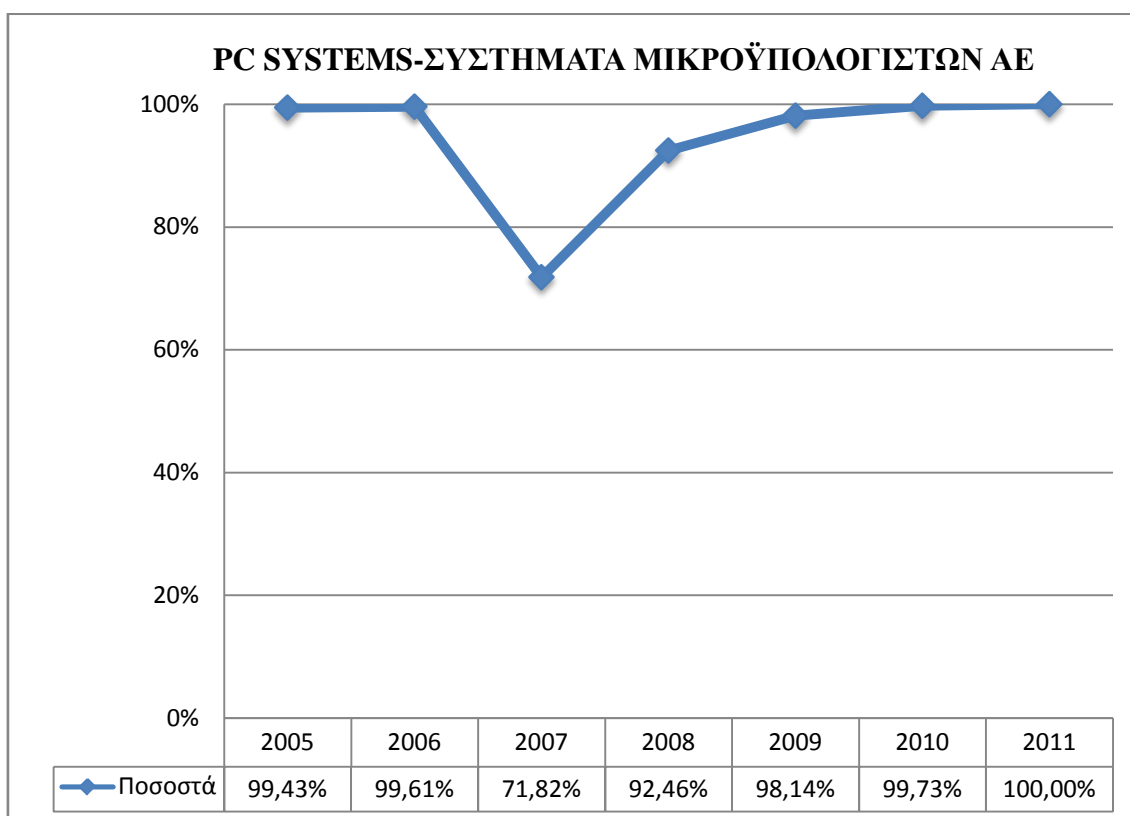
Z - Score (Κριτικές Τιμές 1,80 - 3,00)							
Συνάρτηση Z - Score	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
1,20 (Αριθμοδείκτης Χ₁)	0,119	0,274	0,317	0,366	0,342	-0,164	-0,105
1,40 (Αριθμοδείκτης Χ₂)	-0,932	-0,518	-0,433	-0,324	-0,605	-0,266	-0,141
3,30 (Αριθμοδείκτης Χ₃)	-0,347	-0,078	-0,059	0,182	0,251	-0,088	-0,497
0,60 (Αριθμοδείκτης Χ₄)	0,054	0,104	0,221	0,228	0,580	0,145	0,148
1,00 (Αριθμοδείκτης Χ₅)	0,193	0,218	0,399	0,408	0,862	0,823	0,917
Z - Score	-0,913	-0,001	0,444	0,860	1,429	0,449	0,322

Διάγραμμα 37: Ο δείκτης z-score της PC SYSTEMS-ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ
ΜΙΚΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΑΕ των ετών 2005 – 2011

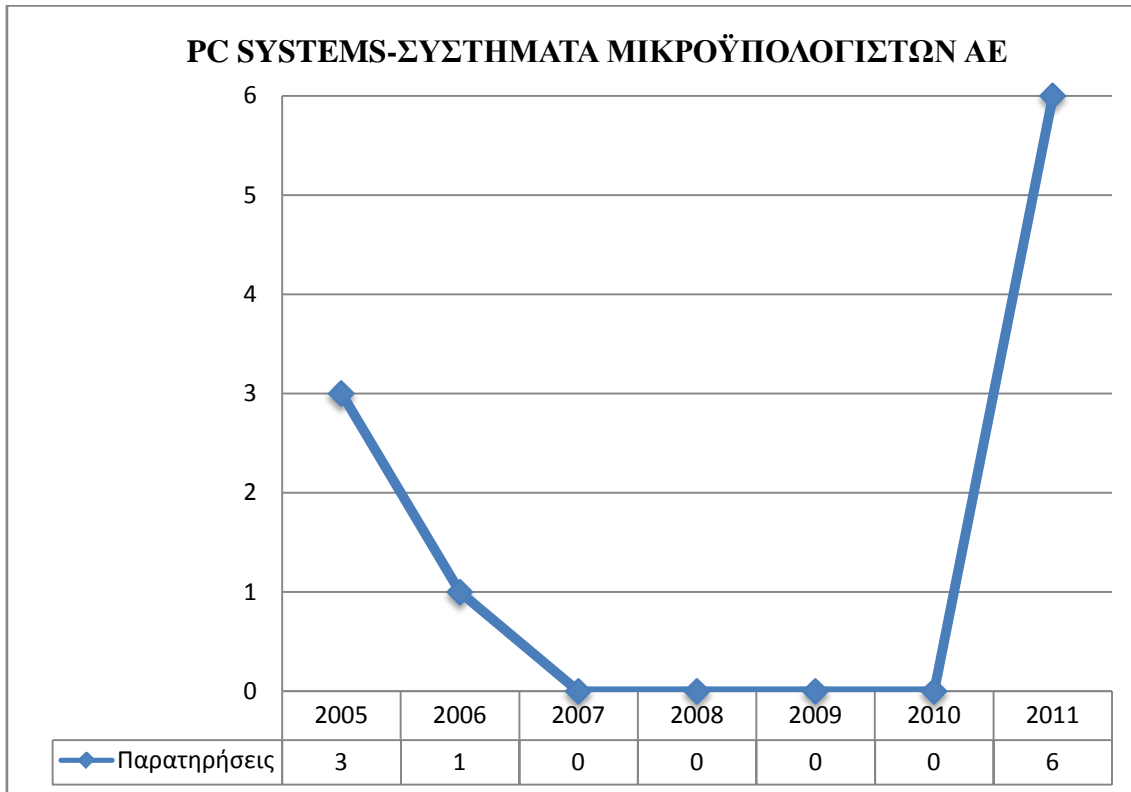

Αποτελεί πραγματικότητα το γεγονός ότι, πιθανότατα και η PC SYSTEMS-ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΙΚΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΑΕ παραποίησε τις ΧΟΚ της καταγράφοντας παράλληλα υψηλά ποσοστά άνω του 90% αγγίζοντας και το 100% με μόνη παρέκκλιση την χρήση 2007, για τους προαναφερόμενους λόγους, που και πάλι όμως το ποσοστό ήταν υψηλό (72%). Η πιθανή παραποίηση ακολούθησε και σε αυτή την εταιρεία κλιμακωτή άνοδο όσο πλησίαζε το έτος πτώχευσης γεγονός που ισχυροποιεί την άποψη ότι οι χρεοκοπημένες εταιρείες χειραγωγούν τις ΧΟΚ, ιδιαιτέρως όσο πλησιάζουν το έτος κηρύξεως της πτώχευσης τους. Εν συνεχεία, ο έλεγχος εκ του αποτελέσματος κρίνεται ανεπαρκής τις χρήσεις που προηγήθηκαν της υποβολής αίτησης εξυγίανσης, αφού διατυπώθηκαν στις εκθέσεις έλεγχου για την περίοδο 2007 – 2010 συμπεράσματα χωρίς επιφύλαξη και χωρίς καμιά μνεία για το going concern της εταιρείας. Τέλος, και αφότου η εταιρεία είχε κινήσει τις διαδικασίες ένταξής της στο άρθρο 99, αναφέρθηκαν έξι ελεγκτικές παρατηρήσεις συμπεριλαμβανομένης και αυτής του going concern για την χρήση 2011.

Διάγραμμα 38: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της PC SYSTEMS-ΣΥΣΤ. ΜΙΚΡΟΫΠΟΛ. ΑΕ τα έτη 2005 – 2011

Διάγραμμα 39: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην PC SYSTEMS-ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΙΚΡΟΎΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΑΕ τα έτη 2005 – 2011

**5.2.7 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
«Α.Γ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ ΑΕ»**

Η Α.Γ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ ΑΕ μητρική εταιρία του Ομίλου Πετζετάκις, ιδρύθηκε στην Ελλάδα το 1960 από τον βιομηχανικό εφευρέτη Αριστόβουλο Πετζετάκι και αποτέλεσε έναν από τους ταχύτατα αναπτυσσόμενους παραγωγούς σωλήνων παγκοσμίως κατοχυρώνοντας την πρωτοποριακή για τα χρονικά πατέντα παραγωγής πλαστικών εύκαμπτων σωλήνων ενισχυμένων από σκληρό σπειροειδές PVC, καθιστώντας την μία από τις λιγιστές ελληνικές πολυεθνικές βιομηχανίες της εποχής πριν από την ενιαία ευρωπαϊκή αγορά και την παγκοσμιοποίηση. Τα προϊόντα της εταιρίας έγιναν παγκοσμίως γνωστά με το εμπορικό σήμα HELIFLEX ενώ η πρωτοποριακή τεχνολογία της υιοθετήθηκε κατόπιν αγοράς από μεγάλες πολυεθνικές εταιρίες όπως η Goodyear, η Pirelli κ.α. Τον Αύγουστο του 1973 εισέρχεται στο ΧΑ και τις επόμενες δεκαετίες γιγαντώνεται με το δίκτυο πωλήσεων του ομίλου να υποστηρίζεται από 9 εργοστάσια

και 15 θυγατρικές εταιρίες σε 6 χώρες, με την παρουσία της σε περίπου 80 χώρες και με τις εξαγορές σημαντικών παγκόσμιων εταιρειών όπως η Heliflex Portuguesa LDA, η Behka Plast GmbH, η Main Pipesystems, η Flexiplas SA κ.α.

Η Α.Γ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ ΑΕ η οποία αποτέλεσε την πρώτη ελληνική πολυεθνική εταιρεία η οποία μέσω του εξαγωγικού της χαρακτήρα συνέβαλε τα μέγιστα στην ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας επί σειρά δεκαετιών, αρχικά με τον πόλεμο Ιράν-Ιράκ ο οποίος της προκάλεσε απώλεια περίπου στο 25% των εξαγωγών του ομίλου, δευτερευόντως με την λήξη της παγκόσμιας αποκλειστικότητας της πατέντας το 1990 και εντέλει με την παγκόσμια οικονομική κρίση των τελευταίων ετών, οδηγήθηκε στην υποβολή αίτησης υπαγωγής στην διαδικασία εξυγίανσης του άρθρου 99. Επιπρόσθετα, ο νυν μεγαλομέτοχος της Πετζετάκις Γ. συνελήφθη τον Νοέμβριο του 2011 και τον Μάρτιο του 2013 για χρέη προς στο δημόσιο ύψους 2,1 και 2,7 εκατ. € αντιστοίχως.

Την αίτηση υπαγωγής στο άρθρο 99 η Α.Γ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ ΑΕ την κατέθεσε στις 29 Νοεμβρίου 2011 και η οποία θα εκδικαζόταν μετά την αναβολή της 7^{ης} Δεκεμβρίου 2011, την 1^η Φεβρουαρίου 2012. Περιέργως και αφού βέβαια είχε μεσολαβήσει η άσκηση ποινικής δίωξης για μη καταβολή χρεών στο Δημόσιο στον επιχειρηματία Πετζετάκι Γ., η εταιρία παραιτήθηκε του αιτήματός της για υπαγωγή στο άρθρο 99. Σε αντίθεση με την παραίτηση του δικογράφου της εταιρείας, αφενός η κατάθεση του δικηγόρου του Πετζετάκι Γ., κατά την εκδίκαση της ποινικής δίωξης του για την οποία καταδικάστηκε σε δεκαετή φυλάκιση, η οποία αναφέρει ότι η εταιρεία είναι κοντά σε συμφωνία για την υπαγωγή της στο άρθρο 99 και αφετέρου η πτώχευση της Πετζετάκις Βορείου Ελλάδος θυγατρικής του ομίλου Πετζετάκι, πιστοποιεί την άτυπη αλλά ουσιαστική πτώχευση της Α.Γ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ ΑΕ της οποίας τα χαρακτηριστικά παρουσιάζονται κάτωθι. Επίσης, το γεγονός ότι οι μετοχές της εταιρείας βρίσκονται σε αναστολή από την 31 Ιανουαρίου 2011 καθώς και ότι σε περίπου 330 εργαζομένους της εταιρείας οφείλονται δεδουλευμένες αποδοχές, αποζημιώσεις και μισθοί υπερημερίας λόγω επίσχεσης εργασίας, πιστοποιούν την ανωτέρω διαπίστωση.

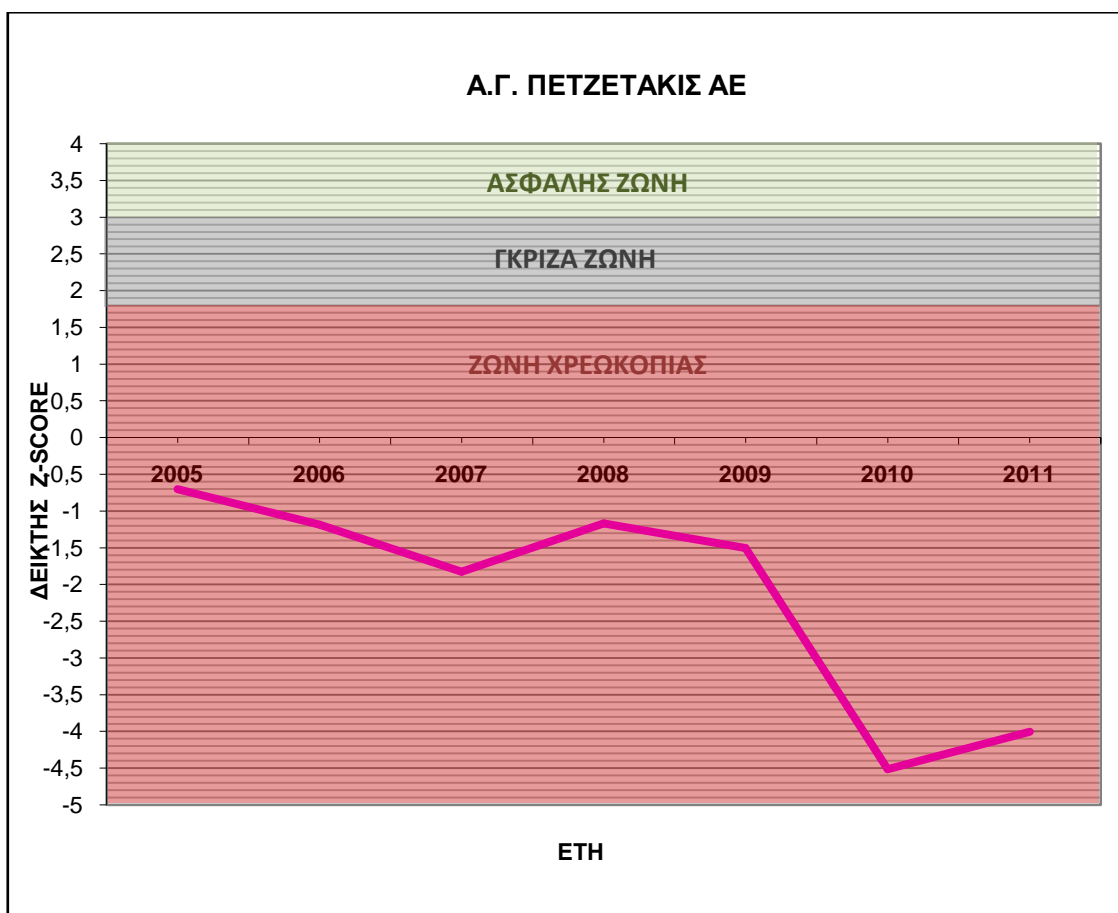
Κοινοτοπία τείνει να αποτελέσει η άποψη ότι ο δείκτης z-score επαληθεύεται και για την Α.Γ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ ΑΕ καταδεικνύοντας την κάκιστη οικονομική της θέση για την

ελεγχόμενη περίοδο 2005–2011 και καταγράφοντας μόνο αρνητικές τιμές, οι οποίες και την χαρακτηρίζουν ως εταιρεία υψηλού βαθμού επικινδυνότητας προς πτώχευση.

Πίνακας 20: Ο δείκτης z-score της Α.Γ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ ΑΕ των ετών 2005–2011

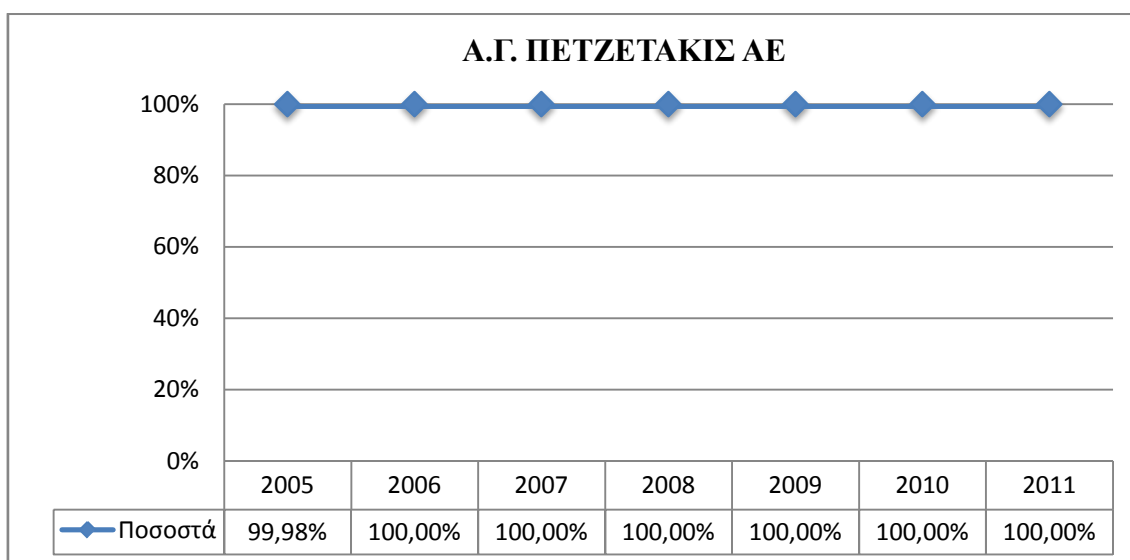
Z - Score (Κριτικές Τιμές 1,80 - 3,00)							
Συνάρτηση Z - Score	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
1,20 (Αριθμοδείκτης Χ₁)	-2,154	-1,867	-0,065	0,064	-0,999	-0,763	-0,631
1,40 (Αριθμοδείκτης Χ₂)	-1,422	-2,269	-1,688	-1,553	-1,135	-0,915	-0,633
3,30 (Αριθμοδείκτης Χ₃)	-0,451	-0,570	-0,088	-0,099	-0,066	0,012	0,069
0,60 (Αριθμοδείκτης Χ₄)	0,021	0,036	0,044	0,030	0,098	0,148	0,152
1,00 (Αριθμοδείκτης Χ₅)	0,003	0,154	0,294	0,390	0,276	0,330	0,340
Z - Score	-4,003	-4,516	-1,504	-1,169	-1,827	-1,188	-0,702

Διάγραμμα 40: Ο δείκτης z-score της Α.Γ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ ΑΕ των ετών 2005–2011

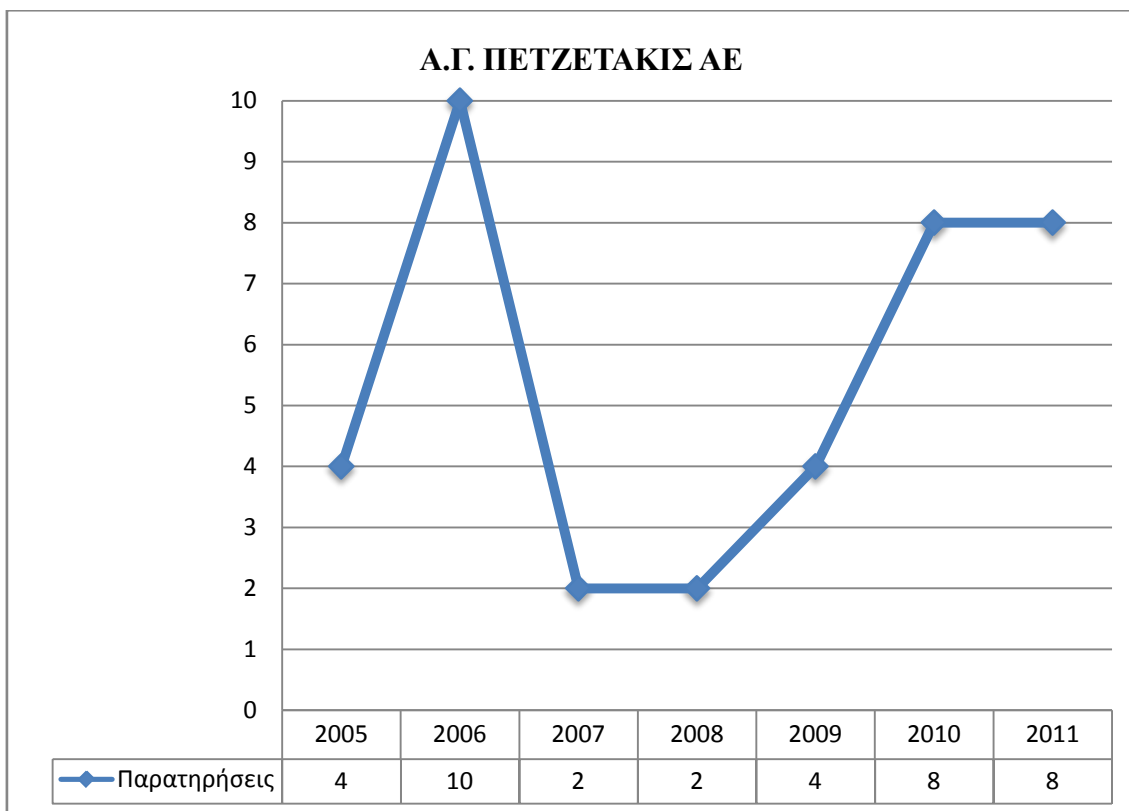
Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η Α.Γ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ ΑΕ νόθευε τις ΧΟΚ την ερευνώμενη περίοδο, γεγονός που πιστοποιείται αφενός από τα ποσοστά πιθανής παραποίησης τους που είναι σταθερά στο ύψος του 100% και αφετέρου από την οικονομική κατάσταση και εξέλιξη της εταιρείας. Κατόπιν, οι ΟΕΛ της εταιρείας διαφαίνεται ότι ασκούσαν επιτυχημένα το ελεγκτικό τους έργο διατυπώνοντας αρκετές και συνάμα σημαντικές ελεγκτικές παρατηρήσεις ενημερώνοντας σωστά και ποιοτικά το επενδυτικό κοινό και τους λοιπούς ενδιαφερόμενους για την οικονομική θέση της Α.Γ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ ΑΕ. Καθ' όλη την διάρκεια της ελεγχόμενης περιόδου, οι ΟΕΛ διατύπωναν στις παρατηρήσεις τους την ενδεχόμενη αδυναμία συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας (going concern) της εταιρείας, με εξαίρεση την χρήση 2007 όπου και οι παρατηρήσεις είναι λιγότερες, προσδοκώντας πιθανόν μια ανάταση της εταιρείας αφενός μέσω της αύξησης των πωλήσεων (συμφωνία προμήθειας υλικών στο έργο κατασκευής υποδομών και τηλεπικοινωνιών της Λιβύης) και αφετέρου από την έκδοση τριών ομολογιακών δανείων συνολικού ύψους 40,4 εκατ. € που θα ήταν μετατρέψιμα σε μετοχές της εταιρείας. Θα αποτελούσε σοβαρή παράλειψη να μην τονίσουμε ότι οι ΟΕΛ στις εκθέσεις ελέγχου διατύπωναν αρνητικό συμπέρασμα για την χρήση 2006 καθώς και αδυναμία έκφρασης συμπεράσματος για την χρήση 2011, γεγονός που πιστοποιεί, λαμβανομένου υπόψη της οικονομικής κατάστασης της Α.Γ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ ΑΕ, την ορθότητα και ακεραιότητα του ελεγκτικού τους έργου.

Διάγραμμα 41: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της Α.Γ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ ΑΕ τα έτη 2005 – 2011

Διάγραμμα 42: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην Α.Γ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ ΑΕ τα έτη 2005 – 2011

**5.2.8 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
«SATO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ»**

Η SATO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ προέκυψε έπειτα από την μετατροπή της ΜΕΤΑΛΛΟΝ ΕΛΛΑΣ ΟΕ, η οποία είχε ιδρυθεί το 1964, σε SATO ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΙΠΛΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΕ το 1973 με έδρα το Μαρούσι Αττικής. Το 1990 εισήχθη στο ΧΑ και τα επόμενα έτη συνάπτει σημαντικές συνεργασίες με τον ιταλικό όμιλο Natuzzi, την δανέζικη Bo Concept, την Αμερικάνικη Haworth κ.α Ο όμιλος SATO δραστηριοποιείται στην αγορά επίπλου γραφείου και σπιτιού με παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα κατέχοντας ηγετική θέση.

Εξαιτίας όμως της καθίζησης του κλάδου του επίπλου (πτώση περίπου 70% για την περίοδο 2008-2013), απόρροια αφενός του ισχυρού ανταγωνισμού ξένων πολυεθνικών και αφετέρου της κατάρρευσης της αγοράς επαγγελματικών ακινήτων, η SATO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ παρουσίασε ήδη από το

2008, την χρονιά που εξαπλώθηκε η παγκόσμια οικονομική κρίση, υψηλές ζημιές (σε επίπεδο ομίλου οι ζημιές μετά φόρων από 2,1 εκατ. € το 2008 διαμορφώθηκαν στα 17,9 εκατ. € το 2011) οι οποίες διαδέχτηκαν τη συνεχόμενη συρρίκνωση της κερδοφορίας των προηγούμενων ετών.

Έτσι λοιπόν, η εταιρεία αναγκάστηκε να προχωρήσει σε ένα ευρύτατο πρόγραμμα αναδιάρθρωσης διακόπτοντας την δραστηριότητα της στο εξωτερικό καθώς και μειώνοντας τα υποκαταστήματά της στο εσωτερικό της χώρας. Η κίνηση όμως που έκανε για να ανακτήσει εκ νέου την βιωσιμότητα της και να διασφαλίσει τις περίπου 180 θέσεις εργασίας, ήταν η κατάθεση αίτηση υπαγωγής στη διαδικασία εξυγίανσης του άρθρου 99 του Ν.3588/2007 στις 1 Οκτωβρίου 2012. Στις 20 Μαρτίου 2013 επετεύχθη συμφωνία για την αναδιάρθρωση των οφειλών της, η οποία υπογράφει από το 76,79% του συνόλου των πιστωτών και επικυρώθηκε από το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών με την υπ' αρ.650/26.06.2013 απόφαση. Η συμφωνία προέβλεπε την κεφαλαιοποίηση 18 εκ. € τραπεζικών απαιτήσεων καθιστώντας με αυτό τον τρόπο βασικό μέτοχο της εταιρείας τις πιστώτριες τράπεζες με ποσοστό της τάξης του 50%, την χορήγηση νέου κεφαλαίου κίνησης ύψους 5 εκ. €, την μείωση των υποχρεώσεων της εταιρείας από τα 68 εκ. € στα 20 εκ. € εκ των οποίων μόλις τα 10 εκ. € αφορούν τραπεζικό δανεισμό, το κούρεμα κατά 80% των οφειλών προς την συντριπτική πλειοψηφία των πιστωτών της αλλά και την ολοσχερή εξόφληση των αποδοχών των εργαζομένων και των οφειλών προς το δημόσιο.

Στη συνέχεια, η SATO ANΩNYMH ETAIPEIA EIDΩN ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ αποφάσισε την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου κατά 19.752.967,79 ευρώ με την έκδοση 37.269.750 μετοχών με αποτέλεσμα το σύνολο των μετοχών της να ανέλθει στις 65.326.268 μετοχές ονομαστικής αξίας 0,53 ευρώ έκαστη. Επίσης, παρουσίασε σημαντική αύξηση των πωλήσεων η οποία ανέρχεται σε 17,10% το α' τρίμηνο του 2014 καθώς και τα αποτελέσματά της μετά φόρων διαμορφώθηκαν σε -310 χιλ. € έναντι -1.802 χιλ. € της αντίστοιχης περιόδου του 2013, σημειώνοντας βελτίωση κατά 1.492 χιλ. €, ενώ παράλληλα ανακοινώσε στις 06 Ιουνίου 2014 την πρόθεσή της να συζητήσει στην επικείμενη ΓΣ την ίδρυση θυγατρικής εταιρείας στη Λευκορωσία.

Η ανωτέρω εκτενής ανάλυση των νέων οικονομικών δεδομένων της SATO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ έγινε για να τονιστεί η σπουδαιότητα της ένταξης μιας εταιρείας στο άρθρο 99 προκειμένου να εξυγιανθεί, γεγονός που αν δεν χαρακτηρίζεται από σκοπιμότητα εκ μέρους της επιχείρησης, δύναται να την βοηθήσει και αναδιαρθρώσει εκ βάθρων ώστε και η ίδια να ωφεληθεί αλλά και οι εργαζόμενοι και πιστωτές της και εν γένει η ίδια οικονομία της χώρας.

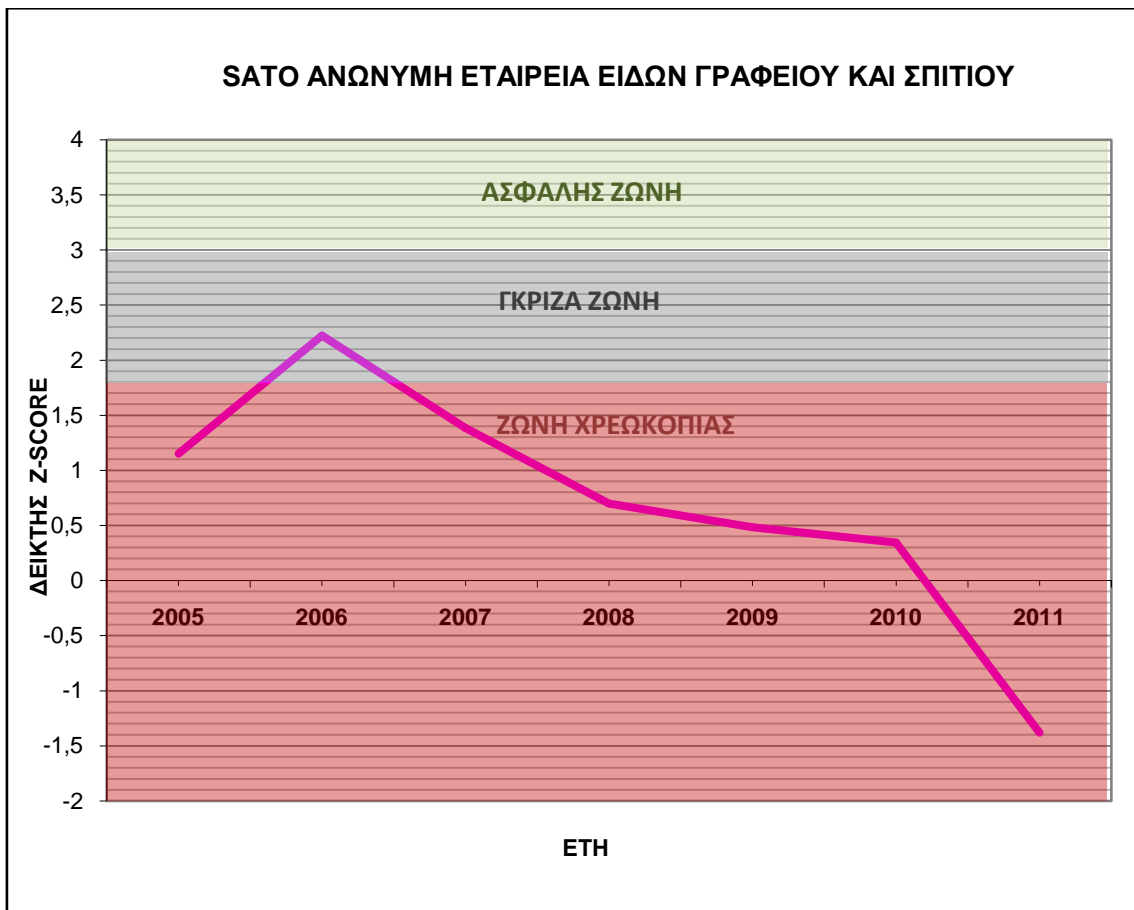
Κλείνοντας την αναφορά στο ιστορικό της SATO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ, γνωστοποιείται ότι το σύνολο των μετοχών της παραμένει στην κατηγορία επιτήρησης από την 8 Απριλίου 2011 λόγω του ότι οι ζημιές της είχαν διαμορφωθεί σε επίπεδο μεγαλύτερο του 30% της καθαρής της θέσης.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι με βάση την απεικόνιση των παρακάτω δεδομένων της SATO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ ο σύνθετος δείκτης πρόβλεψης οικονομικής δυσχέρειας δικαιώνεται ακόμη μια φορά εμφανίζοντας την εταιρεία τα ελεγχόμενα έτη στην ζώνη χρεοκοπίας, εκτός από την χρήση 2006 όπου καλυτερεύουν ελαφρώς τα λογιστικά της μεγέθη, προφανώς λόγω της αύξησης μετοχικού κεφαλαίου που πραγματοποιήθηκε. Επιπρόσθετα, και εδώ παρατηρείται το φαινόμενο της φθίνουσας πορείας του z-score καθώς πλησιάζει το έτος υπαγωγής στο άρθρο 99.

Πίνακας 21: Ο δείκτης z-score της SATO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ των ετών 2005 – 2011

Z - Score (Κριτικές Τιμές 1,80 - 3,00)							
Συνάρτηση Z - Score	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
1,20 (Αριθμοδείκτης X₁)	-0,727	-0,144	-0,067	-0,088	-0,015	0,131	-0,001
1,40 (Αριθμοδείκτης X₂)	-0,465	-0,304	0,057	0,108	0,125	0,195	0,161
3,30 (Αριθμοδείκτης X₃)	-0,556	-0,371	-0,175	-0,115	0,083	0,093	0,048
0,60 (Αριθμοδείκτης X₄)	0,017	0,031	0,092	0,094	0,575	1,153	0,349
1,00 (Αριθμοδείκτης X₅)	0,352	0,444	0,576	0,700	0,619	0,654	0,596
Z - Score	-1,380	-0,345	0,483	0,699	1,386	2,225	1,152

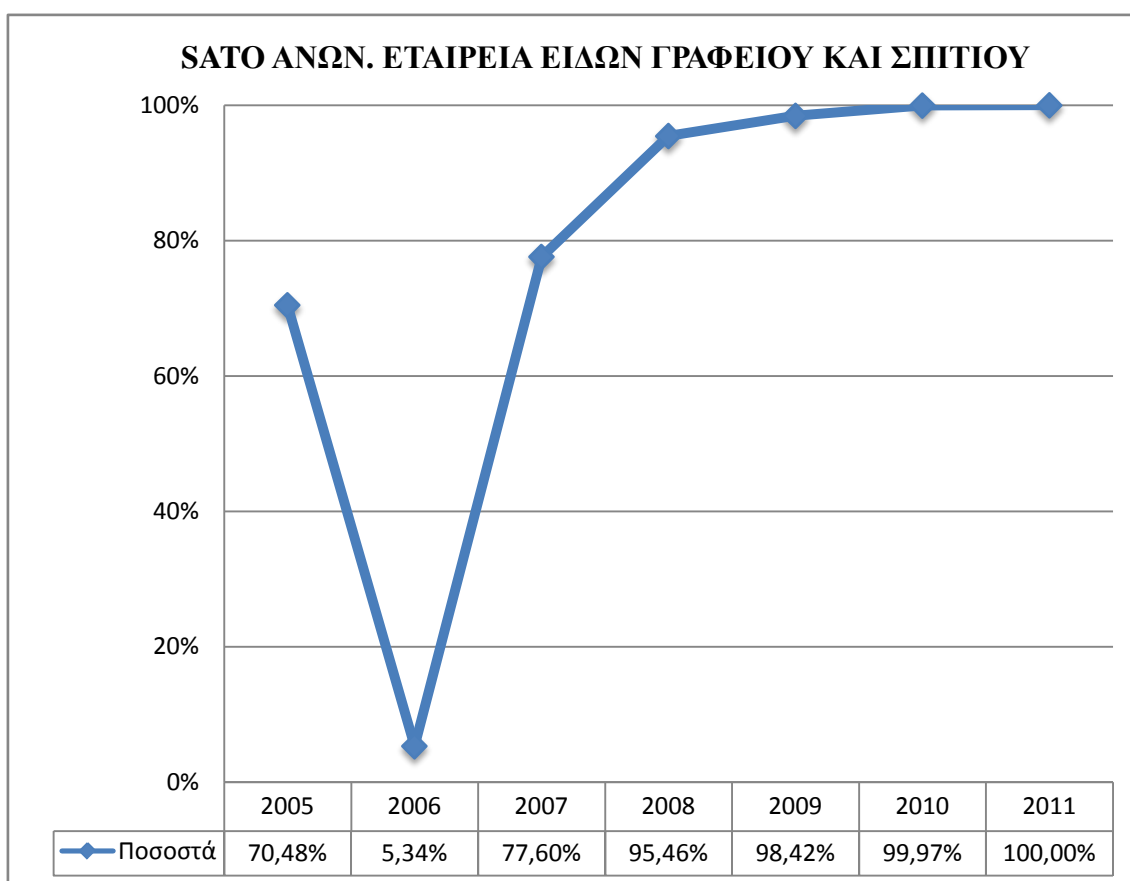
Διάγραμμα 43: Ο δείκτης z-score της SATO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ των ετών 2005–2011

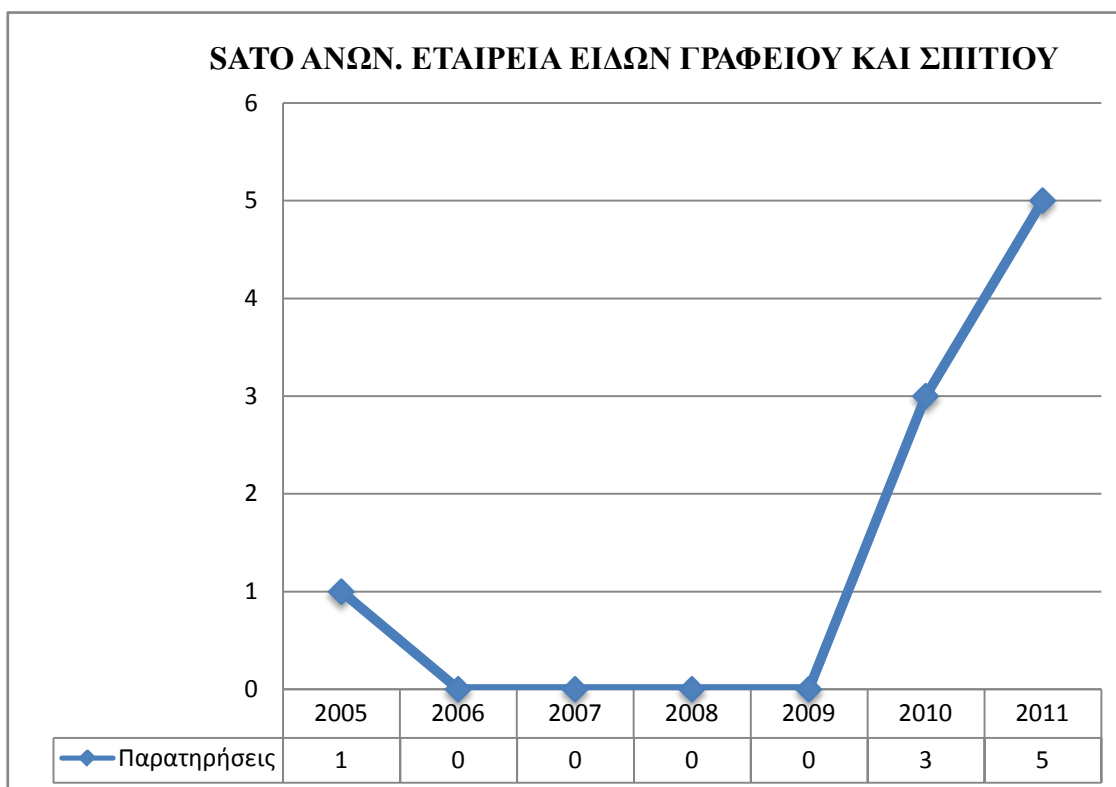
Είναι φανερό ότι η SATO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ στην προσπάθεια της να περιορίσει τις αρνητικές συνέπειες της δημοσίευσης των ΧΟΚ ως είχαν, πιθανότατα τις παραποιούσε ωραιοποιώντας τις με απώτερο σκοπό να κερδίσει αφενός επιπλέον πολύτιμο χρόνο για να λύσει τα προβλήματά της και αφετέρου την εισροή νέων κεφαλαίων. Παρατηρείται επίσης, ότι και σε αυτή την εταιρεία οι πιθανότητες παραποίησης των ΧΟΚ βαίνουν ανοδικά συγκλίνοντας το έτος υπαγωγής στο άρθρο 99, εκτός της χρήσης 2006 όπου τα αποτελέσματα επηρεάστηκαν από την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου μέσω κυρίως της κεφαλαιοποίησης αποθεματικών. Όσον αφορά τον διενεργούμενο έλεγχο και την επιτυχία ή μη αυτού, προκύπτει ότι οι ΟΕΛ αν και δεν κατέγραψαν ελεγκτικές παρατηρήσεις στις εκθέσεις ελέγχου την περίοδο 2006 – 2009 όπου προέκυψαν υψηλά ποσοστά πιθανής παραποίησης των ΧΟΚ της διατυπώνοντας παράλληλα συμπεράσματα χωρίς

επιφύλαξη, προβαίνουν σε αρκετές παρατηρήσεις την διετία 2010 – 2011 τονίζοντας συνάμα και στις δύο χρήσεις την ενδεχόμενη αδυναμία συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας (going concern) της εταιρείας, σχεδόν δύο χρόνια πριν την αίτηση εξυγίανσής της.

Διάγραμμα 44: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της SATO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ τα έτη 2005 – 2011

**Διάγραμμα 45: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην SATO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ τα έτη 2005 – 2011**

**5.2.9 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
«ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ»**

Η ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ ιδρύθηκε το 1974 με την επωνυμία ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΕ η οποία τον Αύγουστο του 1999 μετονομάστηκε στην σημερινή της επωνυμία πραγματοποιώντας την εισαγωγή της στο ΧΑ τον Μάιο του 2001. Η δραστηριότητα της σχετίζεται με τη μελέτη και κατασκευή τεχνικών έργων, με την αξιοποίηση και ανέγερση αστικών ακινήτων και παραθεριστικών οικισμών, προωθώντας παράλληλα τις συμβάσεις πώλησης και επαναμίσθωσης ακινήτων καθώς και την διακράτηση και διαχείριση αυτών, καθιστώντας την ηγέτιδα στον κλάδο της. Η ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ αποτελούσε την μεγαλύτερη Ελληνική εταιρεία ακινήτων που είχε εισαχθεί στο ΧΑ σύμφωνα με τον κύκλο εργασιών και την χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση της αγοράς αποκτώντας εξαιρετη φήμη στην ανάπτυξη εμπορικών

ακινήτων και διαθέτοντας ένα ευρύ κύκλωμα πελατών αποτελούμενο από σημαντικές πολυεθνικές εταιρείες.

Στη συνέχεια, από την μια πλευρά όμως η οικονομική κρίση και από την άλλη η ακυρωτική απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας στις αρχές του έτους 2009 η οποία ματαίωσε την οικοδόμηση εμπορικού κέντρου συμφερόντων της εταιρείας υλοποιούμενου ήδη κατά την περίοδο εκείνη σε ποσοστό 75% στην περιοχή του Βοτανικού το οποίο και επίδρασε στην σημαντική έκθεση της εταιρίας σε δανεισμό, ώθησαν την ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ στην κατάθεση αίτησης υπαγωγής στη διαδικασία εξυγίανσης του άρθρου 99 την 8^η Οκτωβρίου 2012. Την αίτηση εξυγίανσης διαδέχτηκε η σύλληψη του μεγαλομετόχου της εταιρείας Μπάμπη Βωβού για οφειλές προς το δημόσιο ύψους 1,01 εκατ. € η οποία δυσχέρανε περισσότερο την θέση της εταιρείας.

Η αίτηση υπαγωγής στο άρθρο 99 μετά την αναβολή της 28^{ης} Νοεμβρίου 2012 εκδικάστηκε εν τέλει στις 23 Ιανουαρίου 2013, με την καταφατική απόφαση να εκδίδεται την 27^η Σεπτεμβρίου 2013 (υπ'αρ.1.077). Εντωμεταξύ, είχε γίνει αποδεκτή η από 16 Ιανουαρίου 2013 αίτηση πτώχευσης κατά της εταιρείας από την ΚΟΛΕΝΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ & ΣΙΑ με την υπ' αριθ. 329/29.3.2013 απόφαση η οποία όμως ανεκλήθη με την με αριθμό 592/7.6.2013 απόφαση. Έτσι λοιπόν και στον απόηχο της εκ νέου σύλληψης του Μπάμπη Βωβού τον Ιανουάριο του 2014 για οφειλές προς το δημόσιο ύψους 7,06 εκατ. €, η ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ έχοντας περίπου συνολικές οφειλές ύψους 598 εκατ. € εκ των οποίων τα 290 εκατ. € αφορούν τραπεζικό δανεισμό, καταρτίζει το σχέδιο εξυγίανσής της, το οποίο και θα κατατεθεί προς έγκριση στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών με την έκδοση της τελικής απόφασης να αναμένεται το φθινόπωρο του 2014 με στόχο να εγκριθεί από το 75% - 80% των πιστωτών, γεγονός που θα σημάνει και την οικονομική επανεκκίνησή της. Τέλος, επισημαίνεται ότι οι μετοχές της εταιρείας βρίσκονται σε αναστολή διαπραγμάτευσης από την 2 Απριλίου 2012.

Περαιτέρω, τα αποτελέσματα του σύνθετου δείκτη z-score, όπως αυτά απεικονίζονται κάτωθι, δείχνουν ότι η ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ κατά την ελεγχόμενη περίοδο εθεωρείτο μια επιχείρηση που είχε σημαντικά οικονομικά

προβλήματα, με ορατό τον κίνδυνο της χρεοκοπίας, τα οποία και αντιμετώπιζε με διάφορους τρόπους έως και την χρήση 2009 όπου της δόθηκε η χαρακτηριστική βολή με την ματαίωση του εμπορικού κέντρου στον Βοτανικό, δικαιώνοντας και πάλι το υπόδειγμα του Altman.

Πίνακας 22: Ο δείκτης z-score της ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ των ετών 2005 – 2011

Z - Score (Κριτικές Τιμές 1,80 - 3,00)							
Συνάρτηση Z - Score	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
1,20 (Αριθμοδείκτης Χ₁)	-0,408	-0,358	-0,133	-0,210	-0,009	-0,148	-0,011
1,40 (Αριθμοδείκτης Χ₂)	-0,109	-0,053	0,234	0,270	0,394	0,415	0,542
3,30 (Αριθμοδείκτης Χ₃)	0,097	-0,881	-0,121	-0,250	0,099	0,048	0,518
0,60 (Αριθμοδείκτης Χ₄)	0,011	0,044	0,115	0,229	0,572	0,905	0,569
1,00 (Αριθμοδείκτης Χ₅)	0,031	0,030	0,023	0,036	0,082	0,046	0,039
Z - Score	-0,379	-1,218	0,117	0,075	1,138	1,266	1,657

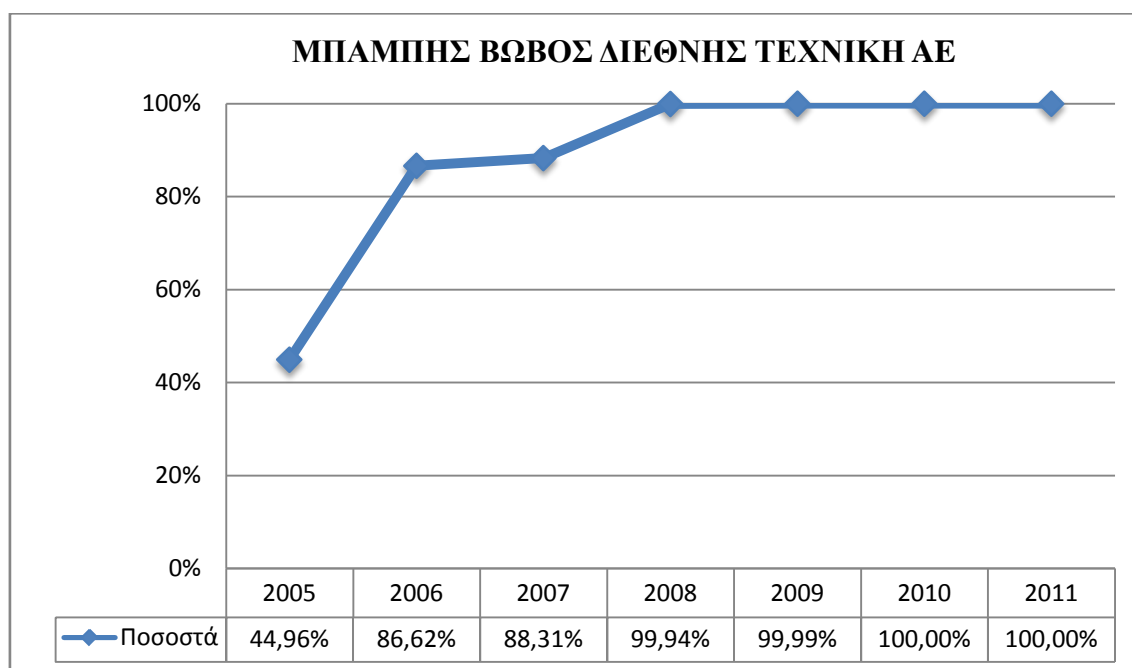
Διάγραμμα 46: Ο δείκτης z-score της ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ των ετών 2005–2011

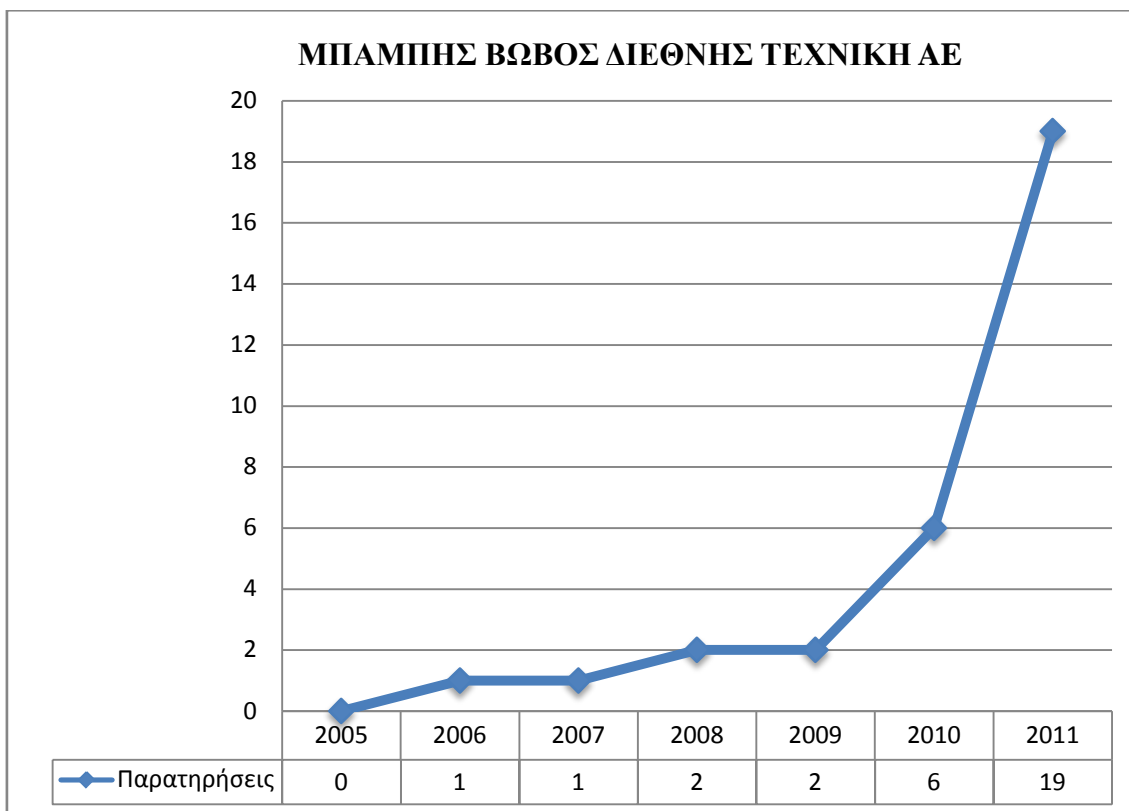

Επιπλέον, συνάγεται το συμπέρασμα από την ανάλυση των οικονομικών στοιχείων της ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ ότι πιθανότατα παραποιούσε ολοένα και περισσότερο τις ΧΟΚ της όσο πλησίαζε το έτος υποβολής της αίτησης εξυγίανσης και συγκεκριμένα την τετραετία 2008 – 2011 τα ποσοστά προσέγγιζαν το 100%. Αναφορικά με την επιτυχία του διενεργούμενου ελέγχου, έως και την χρήση του 2009 οι ελεγκτικές παρατηρήσεις περιορίζονταν στις ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις καθώς και στην αβεβαιότητα που χαρακτήριζε το κατασκευαστικό έργο στο Βοτανικό, γεγονός που δεν συνάδει με τον δείκτη z-score καθώς και με τα καταγεγραμμένα υψηλά πιθανά ποσοστά παραποίησης των ΧΟΚ. Τα πράγματα δείχνουν να αλλάζουν τις χρήσεις 2010 – 2011 όπου οι ΟΕΛ αύξησαν τις παρατηρήσεις τους προς στην εταιρεία κατακόρυφα, επισήμαναν την ενδεχόμενη αδυναμία συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας (going concern) της και μάλιστα διατύπωσαν αρνητικό συμπέρασμα στην έκθεση έλεγχου που αφορούσε τη οικονομική χρήση 2011. Συμπερασματικά, οι ΟΕΛ όταν πλέον είχαν ως δεδομένο την αποτυχία του έργου στον Βοτανικό το οποίο επηρέαζε σημαντικά την οικονομική θέση της ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ, παρουσίασαν στις εκθέσεις τους την πραγματική εικόνα της εταιρείας η οποία όμως ήδη είχε επιδεινωθεί από τα προηγούμενα έτη.

Διάγραμμα 47: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝ.ΑΕ τα έτη 2005 – 2011

Διάγραμμα 48: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ τα έτη 2005 – 2011

**5.2.10 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
«ΣΕΛΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ ΑΕ»**

Η ΣΕΛΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ ΑΕ ιδρύθηκε από τον Ηλιάδη Παναγιώτη το 1962 και έγινε μέλος του ΧΑ τον Μάρτιο του 1988 με δραστηριότητα την εισαγωγή, επεξεργασία και εμπορία ξυλείας καθώς και τις διάφορες κατασκευές. Η πολύχρονη εμπειρία της στην επεξεργασία του ξύλου, εγγυώνταν προϊόντα ξύλου υψηλών προδιαγραφών και κορυφαίας ποιότητας όπως μελαμίνη, μοριοσανίδα, επενδυμένα προϊόντα με καπλαμά, πριστή ξυλεία, mdf κ.α. Την πενταετία 1989 – 1993 η εταιρία πραγματοποιείσαι επενδυτικό πρόγραμμα ύψους 10 δις. δρχ. το οποίο περιλάμβανε νέες γραμμές παραγωγής και δημιουργία νέων εγκαταστάσεων. Μετέπειτα, εξαγόρασε το 85% της ΧΑΤΖΗΛΟΥΚΑΣ ΑΒΕΤΕ και το 40% της SOFROM Ρουμανίας, δημιούργησε νέες μονάδες και τέλος το 2010 η ALFA WOOD ΑΕΒΕ απέκτησε το 91,08% του μετοχικού της κεφαλαίου.

Η γενικευμένη οικονομική κρίση που είχε ως αποτέλεσμα την μεγάλη πτώση της οικοδομικής δραστηριότητας καθώς και ο υψηλός δανεισμός της εταιρείας την οδήγησαν να υποβάλλει αίτηση υπαγωγής στο άρθρο 99. Αρκετοί αναλυτές υποστηρίζουν πως η αρχή του κακού χρονολογείται στις αρχές της δεκαετίας του 1990, όταν οι ελληνικές βιομηχανίες ξύλου αποφάσισαν να αυξήσουν κατά πολύ την παραγωγική τους δυναμικότητα με τις πιστώτριες τράπεζες να τους παρέχουν τα αναγκαία ξένα κεφάλαια, προσδοκώντας πως η εγχώρια οικοδομική δραστηριότητα θα αυξανόταν συνεχώς και θα υπήρχαν μεγάλα περιθώρια εξαγωγών στα Βαλκάνια, κάτι όμως που δυστυχώς δεν πραγματοποιήθηκε. Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός, ότι η «μικρή» πριν μερικά χρόνια ALFA WOOD AEBE η οποία ελέγχει πλέον την πάλαι ποτέ «μεγάλη» ΣΕΛΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ ΑΕ από το τέλος του 2010, υπέβαλλε και αυτή με την σειρά της αίτηση υπαγωγής στο άρθρο 99 η οποία και απερρίφθη δημιουργώντας ερωτηματικά για τον λόγο της συγκεκριμένης εξαγοράς. Χαρακτηριστικά το στοκ της εταιρείας σε εμπόρευμα άγγιζε τα 17 εκατ. € όταν εξαγοράστηκε, ουδέποτε κατάφερε να ορθοποδήσει από την εξαγορά της και με το Σωματείο των εργαζομένων να κάνει λόγο για επιχειρηματικά παιχνίδια των μετόχων.

Εντωμεταξύ, η εταιρεία έκλεισε το εργοστάσιο της στο Βασιλικό Χαλκίδας οριστικά στις 8 Φεβρουαρίου 2013 με το Σωματείο Εργατοτεχνιτών και Υπαλλήλων ΣΕΛΜΑΝ Βασιλικού Χαλκίδας να καταθέτει αίτηση πτώχευσής της η οποία συζητήθηκε μετά την αναβολή της 2 Οκτώβριου 2013 στις 5 Φεβρουαρίου 2014, με την απόφαση να εκδίδεται στις 14 Μαΐου 2014 από το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών, η οποία εντέλει κήρυξε την ΣΕΛΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ ΑΕ σε πτώχευση. Όπως προκύπτει από τα παραπάνω και μετά από δύο συνεχείς αναβολές (23.5 & 2.10.2013) η αίτηση υπαγωγής στο άρθρο 99 καθώς και το προτεινόμενο σχέδιο εξυγίανσης που προέβλεπε ομαδικές απολύσεις εργαζομένων (από 1.000 το 2007 σε περίπου 150 το 2013), μεταφορά της παραγωγικής διαδικασίας από την Χαλκίδα στην Κομοτηνή και συμφωνία με τις βασικές πιστώτριες τράπεζες για την αναδιάρθρωση των υποχρεώσεων της που στο τέλος του 2012 άγγιζαν συνολικά τα 200 εκατ. €, ουδέποτε συζητήθηκαν στις δικαστικές αίθουσες.

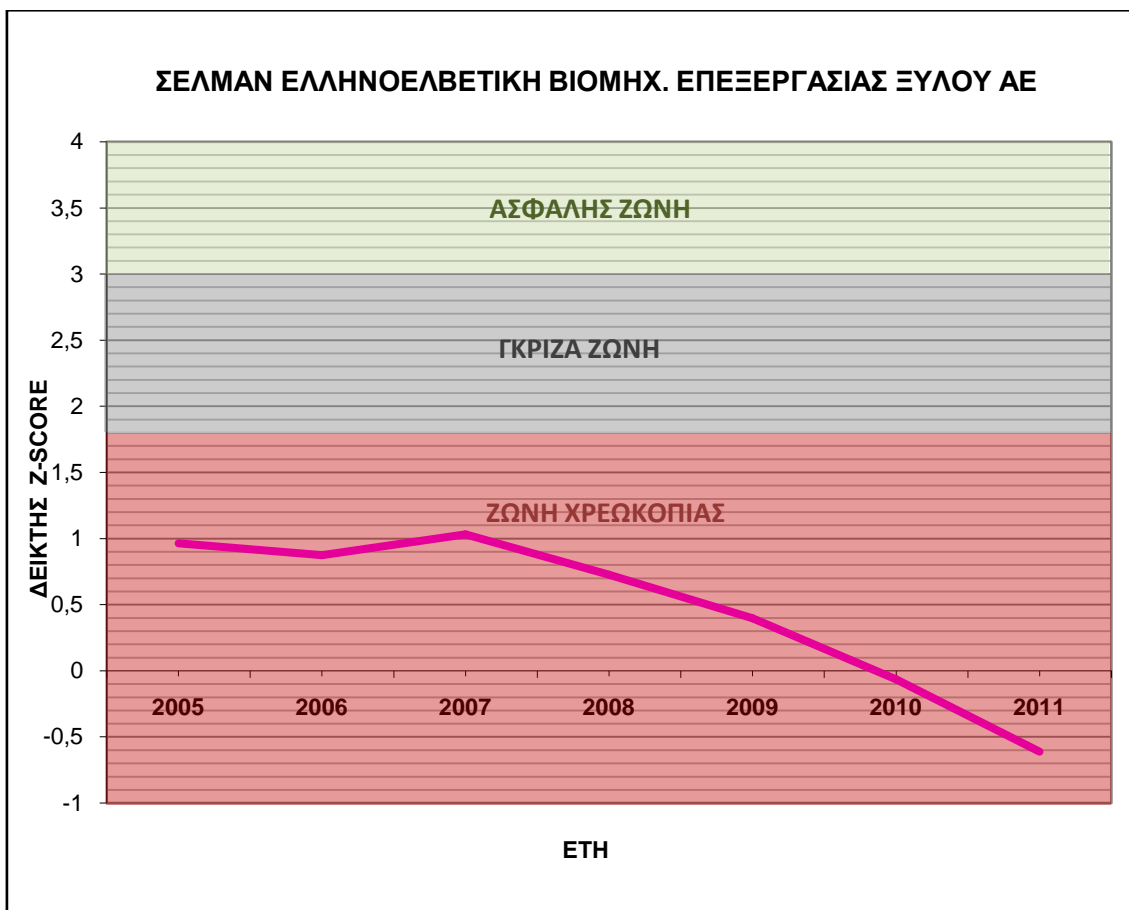
Από την μια πλευρά ο ορισμός του συνδίκου ο οποίος θα προχωρήσει στη ρευστοποίηση των περιουσιακών στοιχείων του ομίλου προκειμένου να αποζημιωθεί μέρος, όπως εκτιμάται, των πιστωτών και ειδικότερα οι προνομιακοί (Δημόσιο, εργαζόμενοι) των οποίων το ποσό υπολογίζεται στα περίπου 20 εκατ. € καθώς και των τραπεζών όπου ο δανεισμός εκτιμάται γύρω στα 120 εκατ. € και από την άλλη η κοινοποίηση των απολύσεων στους εναπομείναντες 70 από τους 700 εργαζόμενους στο Βασιλικό Χαλκίδας στις 2 Ιουνίου 2014, ρίχνουν την αυλαία για την άλλοτε κραταιά ΣΕΛΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ ΑΕ της οποίας οι μετοχές τελούν υπό καθεστώς αναστολής διαπραγμάτευσης από την 02 Δεκεμβρίου 2013.

Στη συνέχεια, ο δείκτης z-score για την ΣΕΛΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ ΑΕ αφενός βαίνει αρνητικά αυξανόμενος όσο κοντοζυγώνει το έτος πτώχευσής της και αφετέρου την κατατάσσει καθ' όλη την ελεγχόμενη περίοδο στην ζώνη χρεοκοπίας αναδεικνύοντας τα σοβαρά οικονομικά της προβλήματα που την οδήγησαν στην τυπική κατάρρευσή της τον Μάιο του 2014.

Πίνακας 23: Ο δείκτης z-score της ΣΕΛΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧ. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ ΑΕ των ετών 2005 – 2011

Z - Score (Κριτικές Τιμές 1,80 - 3,00)							
Συνάρτηση Z - Score	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
1,20 (Αριθμοδείκτης X_1)	-0,457	0,133	0,257	0,223	0,286	0,167	0,180
1,40 (Αριθμοδείκτης X_2)	-0,089	0,067	0,095	0,216	0,108	0,157	0,221
3,30 (Αριθμοδείκτης X_3)	-0,335	-0,641	-0,291	-0,135	-0,064	-0,140	-0,018
0,60 (Αριθμοδείκτης X_4)	0,036	0,079	0,086	0,032	0,237	0,261	0,183
1,00 (Αριθμοδείκτης X_5)	0,234	0,298	0,251	0,390	0,464	0,431	0,399
Z - Score	-0,611	-0,064	0,398	0,726	1,031	0,875	0,964

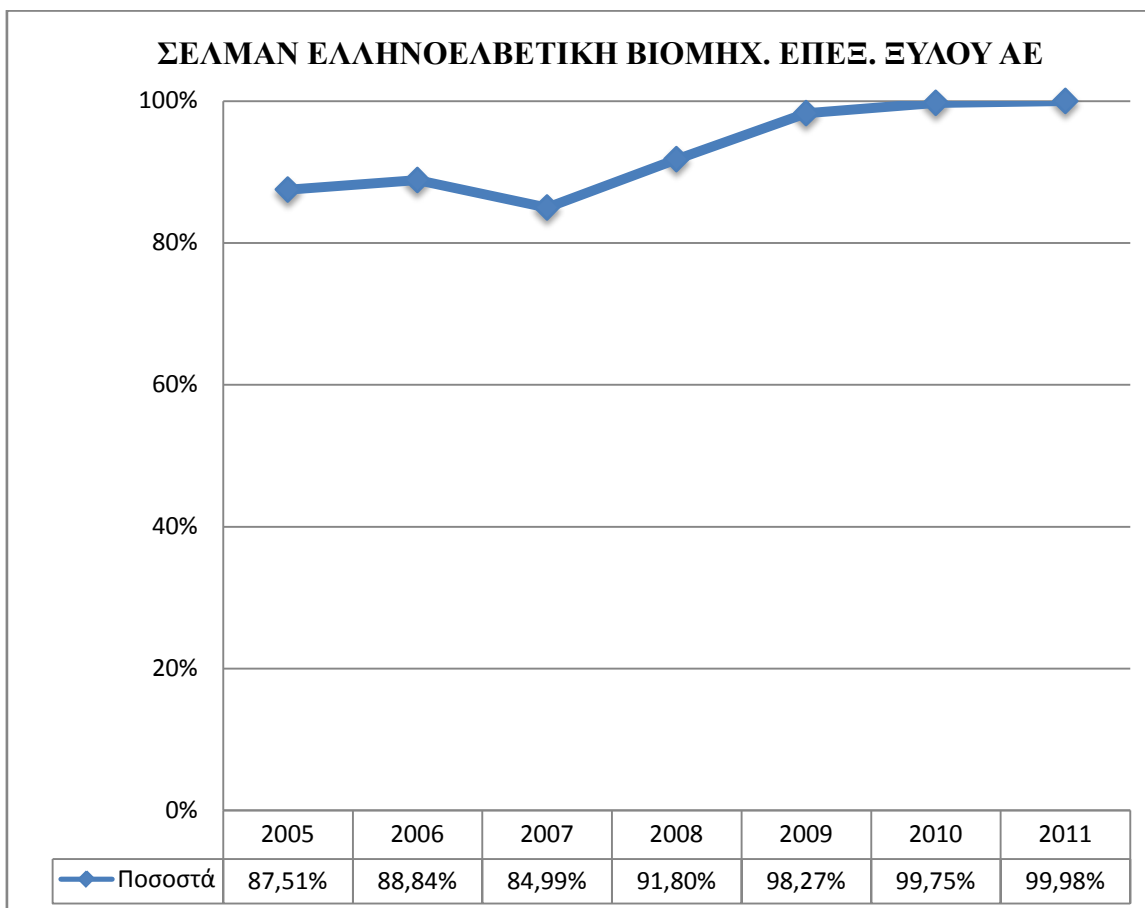
Διάγραμμα 49: Ο δείκτης z-score της ΣΕΛΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧ. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ ΑΕ των ετών 2005–2011

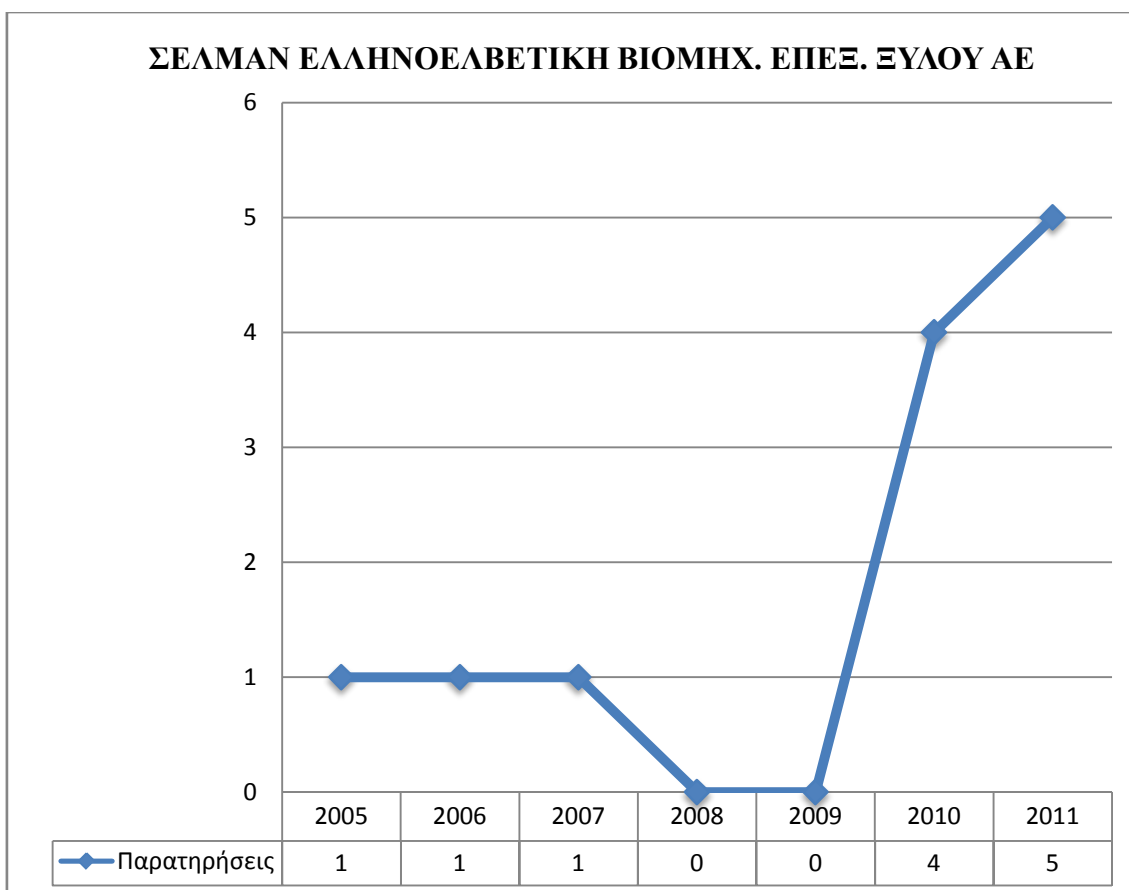
Αναφορικά με την πιθανότητα παραποίησης των ΧΟΚ της ΣΕΛΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ ΑΕ, καταγράφονται υψηλά ποσοστά τα οποία αυξάνονται με το πέρασμα του χρόνου προσεγγίζοντας το 100% τις χρήσεις 2009 – 2011, την περίοδο δηλαδή που πραγματοποιήθηκε η εξαγορά της από την ALFA WOOD ΑΕΒΕ και λίγο πριν ληφθεί η απόφαση για την υπαγωγή της στο άρθρο 99. Σχετικά με τον ασκούμενο έλεγχο από τους ΟΕΛ, διαπιστώνεται ότι την περίοδο 2005 - 2009 αρκέστηκαν στην τυπική παρατήρηση των ανέλεγκτων φορολογικών χρήσεων διατυπώνοντας μάλιστα συμπέρασμα χωρίς επιφύλαξη για τις χρήσεις 2008 και 2009 όπου αφενός προέκυψαν υψηλά ποσοστά πιθανής παραποίησης και αφετέρου ο σύνθετος δείκτης z-score ήταν αρκετά χαμηλός. Επιπροσθέτως, την διετία 2010 – 2011 παρατηρείται ένας αυστηρότερος έλεγχος με την έκφραση περισσότερων ελεγκτικών παρατηρήσεων και την αναφορά στο going concern της εταιρείας γεγονός που συμβαδίζει με το z-score, τα

ποσοστά πιθανής παραποίησης των ΧΟΚ καθώς και με την πραγματική οικονομική κατάσταση της εταιρείας η οποία και κηρύχθηκε σε πτώχευση.

Διάγραμμα 50: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της ΣΕΛΑΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧ. ΕΠΕΞ. ΞΥΛΟΥ ΑΕ τα έτη 2005–2011

Διάγραμμα 51: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην ΣΕΛΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧ. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ ΑΕ τα έτη 2005 – 2011

**5.2.11 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
«Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ»**

Η Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ ιδρύθηκε το 1974 από τους Χρήστο Τεγόπουλο, Χρήστο Σιαμαντά και Αλέξανδρο Σουδενό με αντικείμενο την έκδοση και εκτύπωση εφημερίδων και περιοδικών. Η εταιρεία έκδωσε το πρώτο φύλλο της καθημερινής απογευματινής εφημερίδας «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» η οποία κυκλοφόρησε για πρώτη φορά στις 21 Ιουλίου 1975 με τεράστια πανελλαδική απήχηση, αποτελώντας την πρώτη εφημερίδα που εκδόθηκε μετά την μεταπολίτευση. Μετέπειτα, το ίδιο έτος και συγκεκριμένα στις 30 Νοεμβρίου κυκλοφόρησε το πρώτο φύλλο της εφημερίδας «ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» γνωρίζοντας πρωτοφανή κυκλοφοριακή επιτυχία όπως και άλλες μεταγενέστερες εκδόσεις της. Εν συνεχεία, τον Μάιο του 1978 ο έλεγχος της εφημερίδας περιήλθε αποκλειστικά στον Χρήστο Τεγόπουλο ο οποίος

διατήρησε στην θέση του διευθυντή τον Σεραφείμ Φυντανίδα για περισσότερα από 30 χρόνια και εισάγοντας την εταιρεία στο ΧΑ τον Δεκέμβριο του 1998.

Η Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ συμπεριλαμβάνεται και αυτή στις εταιρείες που υπήρξαν θύματα της οικονομικής κρίσης καθώς και των λανθασμένων επιχειρηματικών επιλογών. Ειδικότερα, η μείωση των διαφημιστικών εσόδων της εταιρείας σε ποσοστό 45,49% κατά το πρώτο εξάμηνο του 2011 καθώς και η μη έγκριση δάνειου στο οποίο βασιζόταν για την εκπλήρωση των οικονομικών της υποχρεώσεων, επέφερε την παύση των πληρωμών προς τους εργαζομένους τον Αύγουστο του 2011 με τις οφειλές προς αυτούς να ανέρχονται άνω των 3 εκατ. € στο τέλος του ίδιου έτους. Τις παραπάνω εξελίξεις διαδέχεται η αίτηση υπαγωγής στις διατάξεις του άρθρου 99 του Πτωχευτικού Κώδικα στις 30 Δεκεμβρίου 2011, η οποία μετά την αναβολή της 15 Φεβρουαρίου 2012 εκδικάστηκε στις 7 και 19 Μαρτίου 2012, όπου και απορρίφθηκε από το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών με την υπ' αριθ. 704/2012 απόφαση της 6^{ης} Ιουνίου 2012.

Κατόπιν, η Alpha Bank στις 10 Ιουλίου 2012 προσέφυγε στη Δικαιοσύνη για την λήψη προληπτικών μέτρων εν όψει της αίτησης πτώχευσης που θα υπέβαλε προβάλλοντας απαιτήσεις ύψους 24 εκατ. €, ενώ ταυτόχρονα η EWORX Υπηρεσίες Ηλεκτρονικού Επιχειρείν ΑΕ κατέθετε αίτηση πτώχευσης κατά της Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ διεκδικώντας το ποσό των 47.000 €. Η εταιρεία στην προσπάθειά της να ανακτήσει την εμπιστοσύνη του κοινού και να ανεβάσει τον κύκλο εργασιών της, προέβη στην σύναψη συμφωνίας με την Τρίτη Όψη ΑΕ προκείμενου να επανακυκλοφορήσουν τα έντυπά της από την 10^η Ιανουαρίου 2013, αποκομίζοντας συνολικά το 90% των καθαρών της κερδών.

Η τελευταία όμως πράξη της πώσης της Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ φαίνεται ότι παίχτηκε στις 30 Μαΐου 2014 όπου εκδόθηκε η υπ' αριθ.621/2014 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών που κηρύττει την εταιρεία σε κατάσταση πτώχευσης μετά την αίτηση της EWORX Υπηρεσίες Ηλεκτρονικού Επιχειρείν ΑΕ η οποία είχε συζητηθεί ενώπιον του Πρωτοδικείου τον Μάρτιο του 2013, αφήνοντας παράλληλα τον σύνδικο να αποφασίσει την συνέχιση ή όχι της κυκλοφορίας της Ελευθεροτυπίας λόγω της εν ισχύ σύμβασης έργου ορισμένου χρόνου με την Τρίτη

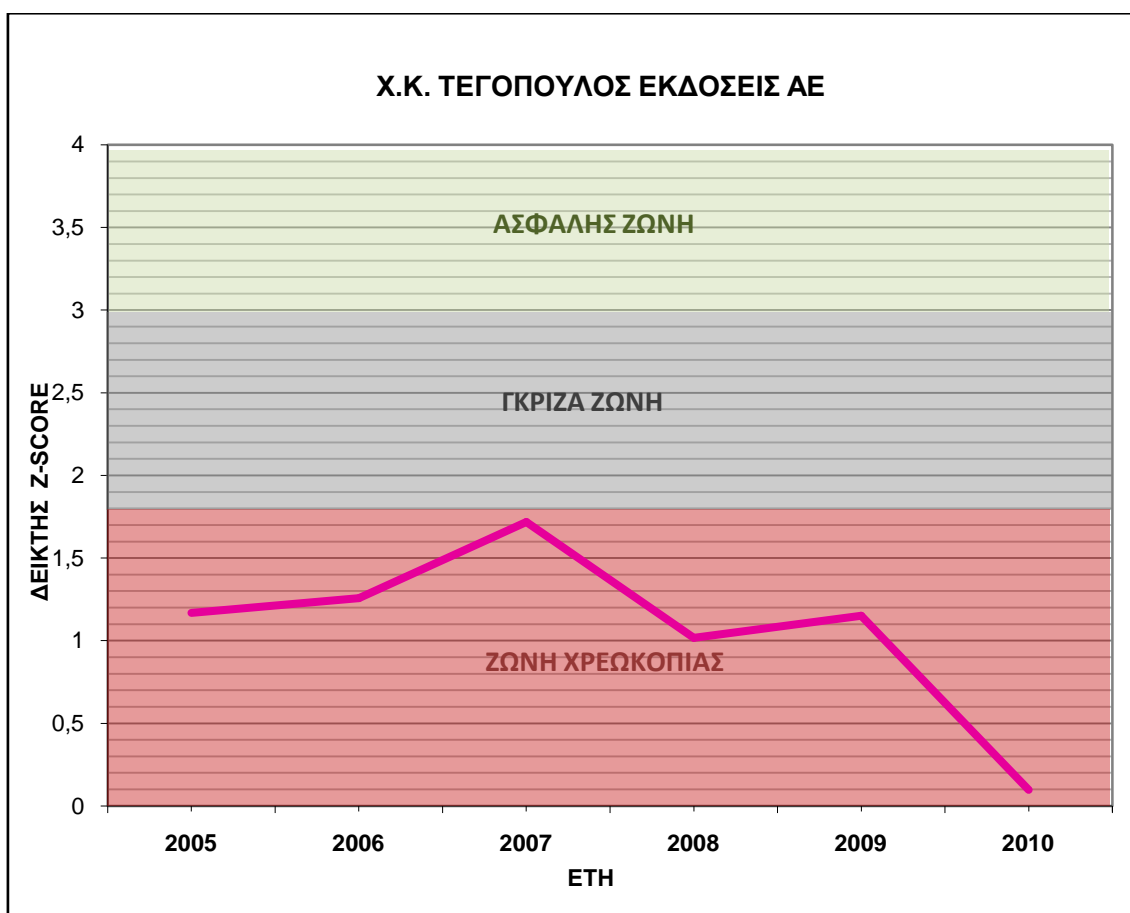
Όψη ΑΕ, η οποία ουσιαστικά χρηματοδοτούσε την έκδοση της εφημερίδας. Τέλος, έχοντας συνολικά χρέη περίπου 84 εκατ. € εκ των οποίων τα 24 εκατ. € αφορούν την Alpha Bank, οι μετοχές της Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ βρίσκονται σε αναστολή από τις 30 Μαρτίου 2012.

Περαιτέρω, ο δείκτης z-score για την Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ επαληθεύεται για μια ακόμη φορά αφού κατά την ελεγχόμενη περίοδο 2005 – 2010 η παρουσία της εταιρείας ήταν συνεχώς στην ζώνη χρεοκοπίας παρουσιάζοντας φθίνουσα πορεία όσο πλησίαζε το έτος πτώχευσης, με μοναδική εξαίρεση την χρήση 2007 που πλησίασε την γκρίζα ζώνη. Θα πρέπει να επίσης να επισημανθεί ότι η χρήση του 2011 δεν ερευνήθηκε διότι δεν δημοσιεύτηκαν από την πλευρά της εταιρείας οι ετήσιες ΧΟΚ της.

Πίνακας 24: Ο δείκτης z-score της Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ των ετών 2005 – 2010

Z - Score (Κριτικές Τιμές 1,80 - 3,00)						
Συνάρτηση Z - Score	2010	2009	2008	2007	2006	2005
1,20 (Αριθμοδείκτης X₁)	0,027	0,118	0,095	0,266	0,102	0,091
1,40 (Αριθμοδείκτης X₂)	0,053	0,354	0,335	-0,091	-0,144	-0,099
3,30 (Αριθμοδείκτης X₃)	-0,730	-0,556	-0,161	0,035	-0,252	-0,047
0,60 (Αριθμοδείκτης X₄)	0,154	0,504	0,191	0,508	0,445	0,371
1,00 (Αριθμοδείκτης X₅)	0,592	0,731	0,558	1,000	1,107	0,852
Z - Score	0,097	1,151	1,017	1,717	1,258	1,168

Διάγραμμα 52: Ο δείκτης z-score της Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ των ετών 2005 – 2010

Όσον αφορά την πιθανή παραποίηση των ΧΟΚ της Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ, από την ανάλυση των οικονομικών στοιχείων της για την περίοδο 2005 – 2010 τα αποτελέσματα παρουσιάζουν αρκετά σκαμπανεβάσματα με χαρακτηριστικές τις χρήσεις 2007 και 2010 όπου προκύπτουν τα ποσοστά των 6,57% και του 99,13% αντίστοιχα. Αν θεωρηθεί, σύμφωνα με την ανάλυση των παραπάνω ελεγχόμενων εταιρειών, ότι και το ποσοστό της χρήσης 2011 που δεν εξετάζεται, κυμαίνεται ιδιαίτερος σε υψηλά επίπεδα, προκύπτει ξανά το συμπέρασμα, με δεδομένη την παραπάνω υπόθεση, ότι η παραποίηση των ΧΟΚ εντείνεται αφενός όταν υπάρχει οικονομική δυσπραγία και αφετέρου όταν η πτώχευση πλησιάζει ολοένα και περισσότερο. Σχετικά με την επιτυχία ή μη του διενεργούμενου ελέγχου παρατηρείται το γεγονός όπως και σε αρκετές από τις ελεγχόμενες εταιρείες, τις χρήσεις 2005 – 2009 να μην διατυπώνονται παρατηρήσεις από τους ΟΕΛ εκφέροντας επιπρόσθετα συμπέρασμα χωρίς επιφύλαξη για τις χρήσεις 2005 – 2006 και ιδιαίτερος για τις

χρήσεις 2008 – 2009, όπου προφανώς και υπήρχαν οικονομικά προβλήματα τα οποία συνετέλεσαν μεταγενέστερα στην πτώχευση της εταιρείας. Η αξιοπιστία του ελέγχου ενισχύεται με τις εκθέσεις ελέγχου της περιόδου 2010 - 09.2011 (ενδιάμεσες ΧΟΚ εννιαμήνου 2011) όπου αναδεικνύονται οι οικονομικές δυσκολίες της εταιρείας και η ενδεχόμενη αδυναμία συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας (going concern), όπερ και εγένετο.

Διάγραμμα 53: Πιθανά Ποσοστά Παραποίησης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ τα έτη 2005 – 2010

**Διάγραμμα 54: Ελεγκτικές παρατηρήσεις στην Χ.Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΕ τα έτη 2005 – 09.2011**

5.3 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ Ή ΜΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΩΝ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ΣΥΝΤΑΞΑΝ ΤΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΕ ΔΕΙΓΜΑ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΠΟΥ ΕΙΤΕ ΥΠΕΒΑΛΛΑΝ ΑΙΤΗΣΗ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 99 ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΕΙΤΕ ΠΤΩΧΕΥΣΑΝ

5.3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι επιχειρήσεις οι οποίες βρίσκονται υπό οικονομική δυσπραγία συνήθως παραποιούν τις ΧΟΚ σύμφωνα με μελέτη των ΗΠΑ την περίοδο 1987 – 1997 (Beasley et al., 1999) αλλά και με την ανωτέρω περιγραφόμενη μελέτη του Deloitte Forensic Center. Το ερώτημα όμως που θέτουν οι Spathis et al. (2002) σχετίζεται με τον ρόλο των εξωτερικών ελεγκτών. Ειδικότερα, αναφέρουν ότι από την μια πλευρά διατυπώνουν τις

αντίστοιχες παρατηρήσεις σχετικά με την παραποίηση των ΧΟΚ οι οποίες όμως δεν λαμβάνονται σοβαρά υπόψη και από την άλλη συντάσσουν εκθέσεις χωρίς επιφύλαξη γνώμης που απευθύνονται σε εταιρείες που χειραγωγούν τις ΧΟΚ τους.

Παρακάτω αναλύονται και απεικονίζονται διαγραμματικά τα ευρήματα της παρούσας έρευνας τα οποία σχετίζονται άμεσα με το ελεγκτικό έργο καταδεικνύοντας ιδιαίτερος σημαντικά από τα στοιχεία του. Συγκεκριμένα, παρουσιάζεται η αναλογία των ελεγκτικών παρατηρήσεων και η διαχρονική τους εξέλιξη με το ενδιαφέρον να εστιάζεται όταν επίκειται το έτος πτώχευσης, η ποσόστωση των ελεγκτικών εταιρειών και των παρατηρήσεων τους ανά έκθεση ελέγχου, η διάρκεια της θητείας των ΟΕΛ στις επιχειρήσεις καθώς και η διαχρονική εξέλιξη των διαφόρων τύπων της έκθεσης ελέγχου.

5.3.2 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΙΣ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΑΤΥΠΩΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΝ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2005 - 2011

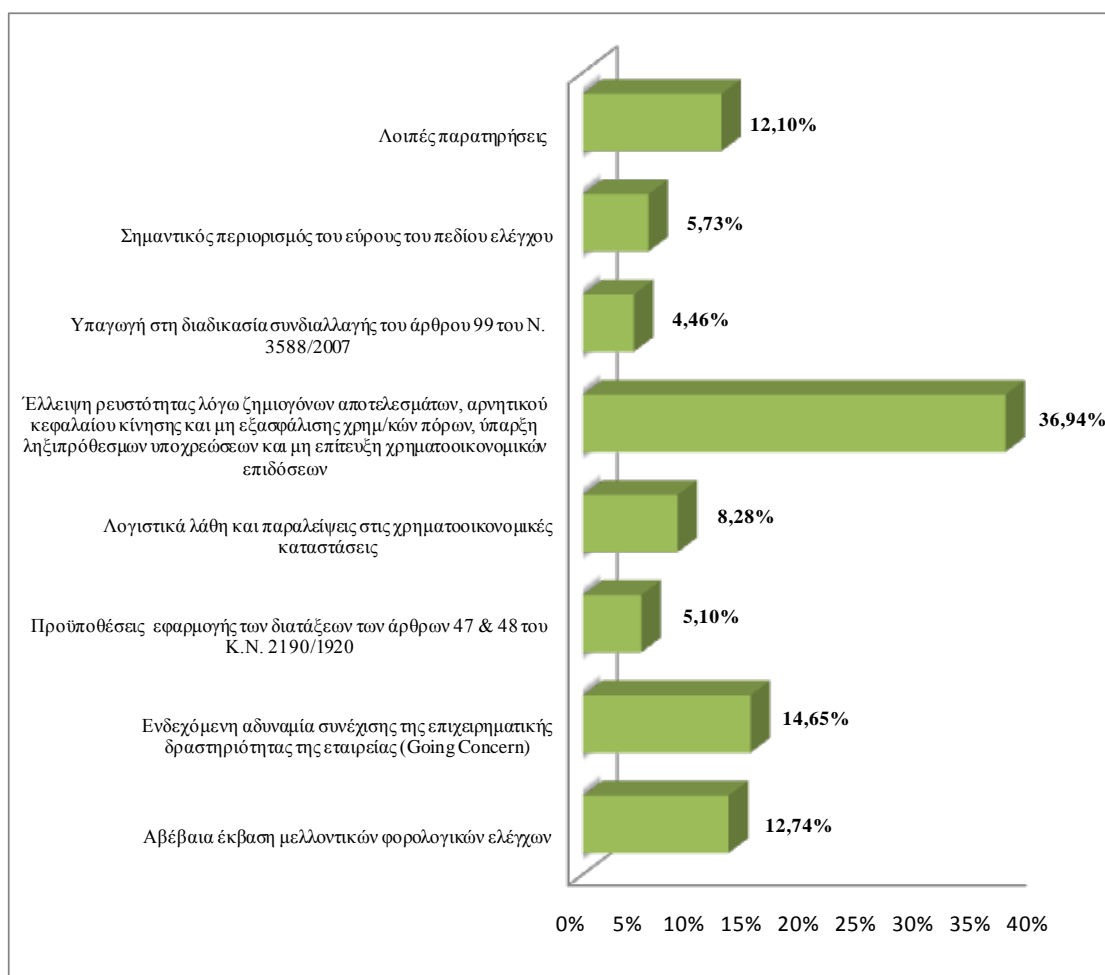
Εισαγωγικά, η παρούσα έρευνα εστιάστηκε σε 10 εισηγμένες στο ΧΑ εταιρείες οι οποίες υπέβαλλαν αίτηση για την υπαγωγή τους στο άρθρο 99 του Πτωχευτικού Κώδικα εκ των οποίων μερικές πτώχευσαν, άλλες εξυγιάνθηκαν και οι υπόλοιπες εξακολουθούν να παραμένουν σε δύσκολη οικονομική θέση με το μέλλον τους να είναι αρκετά αβέβαιο. Κατόπιν, αφού αναλύθηκαν τα δεδομένα των ΧΟΚ τους, μέρος των οποίων παρουσιάστηκαν στον προηγούμενο υποκεφάλαιο, από την μελέτη 69 εκθέσεων ελέγχου που αφορούν τις εν λόγω εταιρείες κατά την διάρκεια των ετών 2005 - 2011 καταγράφηκαν και ομαδοποιήθηκαν 157 ελεγκτικές παρατηρήσεις.

Όπως προκύπτει από την παρακάτω διαγραμματική απεικόνιση, η ελεγκτική παρατήρηση η οποία αναφέρθηκε περισσότερο από όλες τις άλλες συγκεντρώνοντας το 36,94% επί του συνόλου αυτών, σχετιζόταν αφενός με την έλλειψη ρευστότητας λόγω ζημιογόνων αποτελεσμάτων, αρνητικού κεφαλαίου κίνησης και μη εξασφάλιση χρηματοδοτικών πόρων και αφετέρου με την ύπαρξη ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων καθώς και την μη επίτευξη χρηματοοικονομικών επιδόσεων. Έπειτα, ακολούθησε με ποσοστό 14,65% η υψίστης σπουδαιότητας παρατήρηση σχετικά με την ενδεχόμενη αδυναμία συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας (going concern). Μετά την

παρατήρηση του going concern, με ποσοστό 12,74% και 12,10% αναφέρθηκαν η αβέβαια έκβαση μελλοντικών φορολογικών ελέγχων καθώς και οι λοιπές παρατηρήσεις αντίστοιχα.

Γίνεται σαφές ότι η εξεταζόμενη περίοδο της παρούσας εργασίας συμπίπτει με την μετάβαση των εταιρειών από την εποχή της καταγεγραμμένης ανάπτυξης η οποία και επιτεύχθηκε με τρόπους που όλοι γνωρίζουν, στην εποχή της οικονομικής κρίσης και του φαύλου κύκλου της ύφεσης. Αναντίρρητα λοιπόν διαπιστώνεται ότι οι παραπάνω παρατηρήσεις συμβαδίζουν με το πνεύμα της εποχής και με την δύσκολη οικονομική κατάσταση που διανύει η Ελλάδα, πόσο μάλιστα όταν αυτές αναφέρονται σε χρεοκοπημένες εταιρείες.

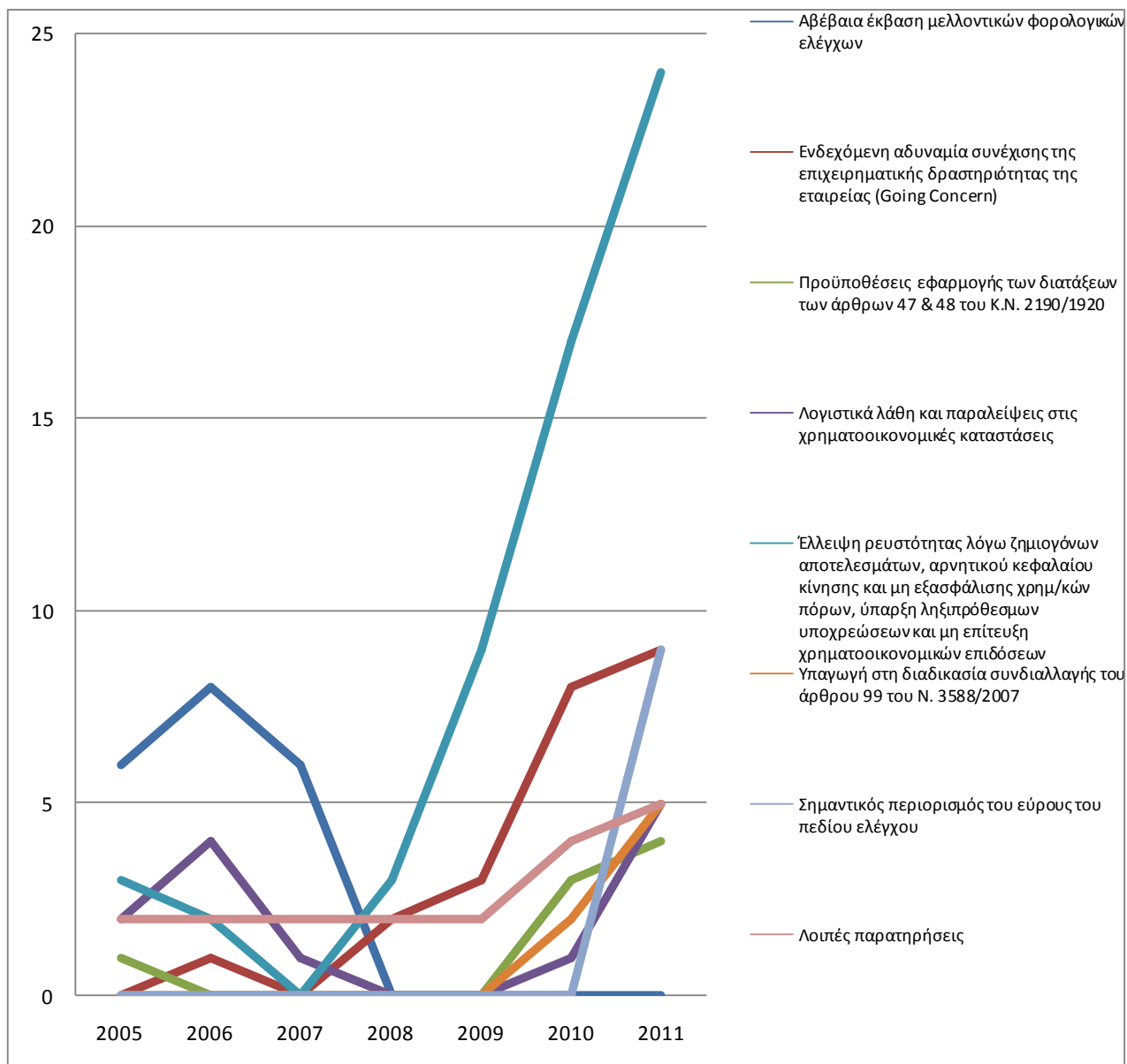
Διάγραμμα 55: Η αναλογία των παρατηρήσεων οι οποίες αναφέρονται στις εκθέσεις ελέγχου των ΟΕΛ για τις ελεγχόμενες εταιρείες τα έτη 2005 – 2011

Στη συνέχεια της παρουσίασης των ευρημάτων, οι ελεγκτικές παρατηρήσεις διαχωρίστηκαν ανά ελεγχόμενο έτος όπου και προέκυψαν τα κάτωθι σημαντικά συμπεράσματα. Ειδικότερα, διαπιστώνεται η ανοδική πορεία των περισσότερων παρατηρήσεων από την χρήση 2009 και έπειτα, όπου οι παρενέργειες της κρίσης στις εταιρείες ήταν πλέον εμφανείς. Η μεγαλύτερη άνοδος καταγράφεται από το έτος που εξαπλώθηκε η οικονομική κρίση, το 2008, στις ελεγκτικές παρατηρήσεις οι οποίες σχετίζονται με την έλλειψη ρευστότητας, την ύπαρξη ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων, την μη επίτευξη χρηματοοικονομικών επιδόσεων καθώς και την αδυναμία συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, γεγονός που επαληθεύει τα προαναφερόμενα καθώς και το ελεγκτικό έργο. Είναι απαραίτητο να επισημανθεί στο σημείο αυτό, ότι η παρατήρηση η οποία σχετίζεται με το going concern των εταιρειών, ναι μεν παρουσιάζει άνοδο από την χρήση 2008 και μετά, όχι όμως τόσο μεγάλη όσο θα αναμενόταν με βάση την μετέπειτα οικονομική εξέλιξη αυτών. Την άποψη αυτή ισχυροποιεί και η υπ' αριθ. 001/11.4.2011 ανακοίνωση της ΕΛΤΕ σχετικά με την αξιολόγηση της παραδοχής της συνέχισης δραστηριότητας κατά την κατάρτιση των ΧΟΚ.

Παράλληλα, φθίνουσα πορεία ακολουθεί η παρατήρηση σχετικά με την αβέβαια έκβαση των φορολογικών ελέγχων, η οποία σχετίζεται με την μη διενέργεια προβλέψεων για φόρους που πιθανόν να προκύψουν και η οποία οφείλεται, αφενός γιατί αποτελούσε μια τυπική παρατήρηση που αρέσκονταν να διατυπώνουν οι ΟΕΛ όταν δεν είχαν ή δεν μπορούσαν να εκφέρουν άλλη καταγράφοντας όμως παράλληλα την αδυναμία εκτίμησης των εν λόγω φόρων και αφετέρου γιατί οι εταιρείες περαίωσαν φορολογικά. Επιπλέον, προκύπτει ότι από την χρήση 2009 άρχισαν οι εταιρείες να υποβάλλουν αιτήσεις υπαγωγής στο άρθρο 99 του Πτωχευτικού Κώδικα καθώς και ότι από την χρήση 2010 παρατηρείται δυσκολία κατά την εκτέλεση του ελεγκτικού έργου. Επίσης, άλλη μια απόδειξη της δύσκολης οικονομικής θέσης των εταιρειών είναι η αύξηση των παρατηρήσεων από την χρήση 2010 αναφορικά με τις προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 47 & 48 του Ν. 2190/1920.

Διάγραμμα 56: Η διαχρονική εξέλιξη των παρατηρήσεων οι οποίες αναφέρονται στις εκθέσεις ελέγχου των ΟΕΛ για τις ελεγχόμενες εταιρείες τα έτη 2005 – 2011

5.3.3 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΙΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΞΗΓΑΓΑΝ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΤΗΝ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2005 - 2011

Οι ελεγχόμενες εταιρείες στα πλαίσια του ελεύθερου ανταγωνισμού έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν την ελεγκτική εταιρεία που θα τις ελέγξει δημιουργώντας παράλληλα ένα

ασυμβίβαστο που έγκειται στο ότι ο ελεγχόμενος φορέας διαλέγει τον ΟΕΛ του, τον οποίο είτε τον διατηρεί στην θέση του είτε τον αλλάζει, αποτελώντας ουσιαστικά πελάτη του ΟΕΛ. Έτσι λοιπόν, η ελεγκτική εταιρεία καλείται να προασπίσει τα συμφέροντα αφενός του πελάτη της και αφετέρου των λοιπών ενδιαφερομένων (επενδυτών, πιστωτών, δημοσίου) δίχως να επηρεαστεί η αντικειμενικότητα του ελέγχου της.

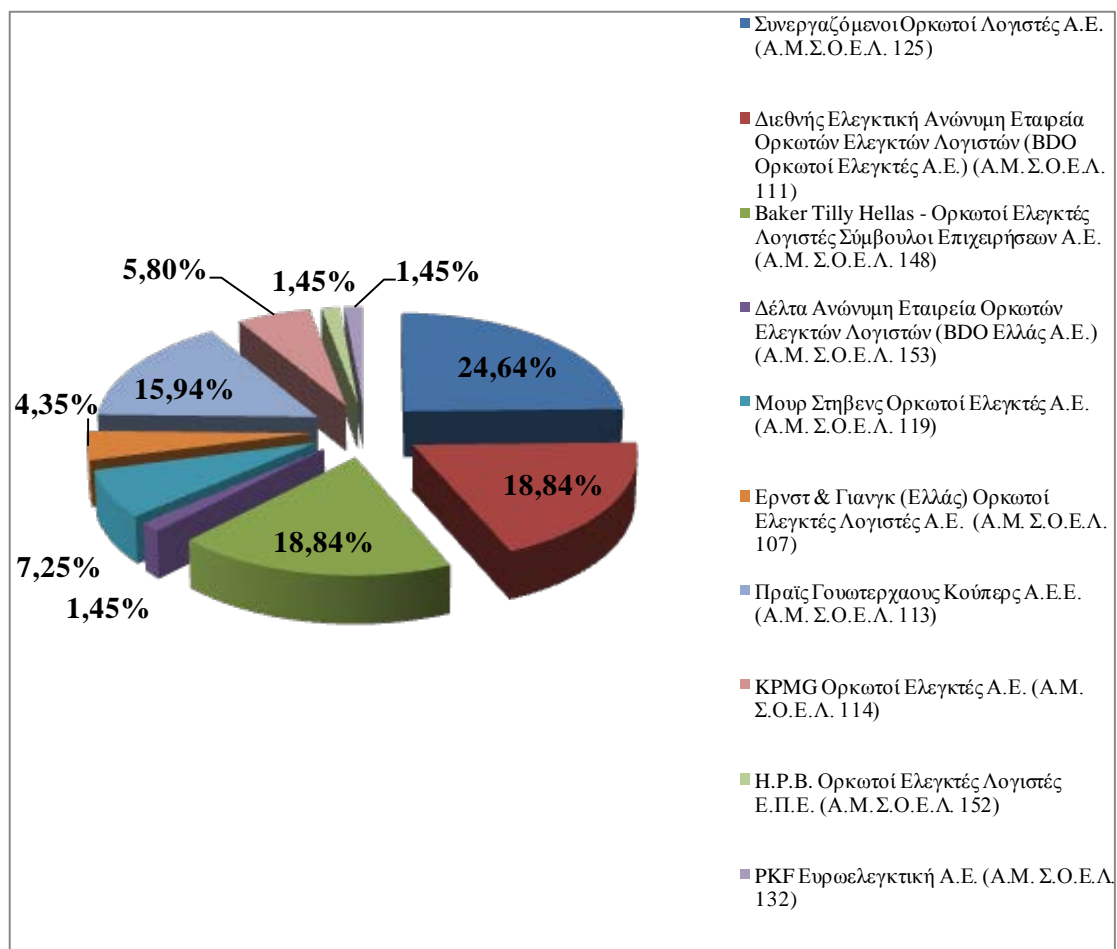
Δεν θεωρείται τυχαία η άποψη, ότι οι «μεγάλες» ελεγκτικές εταιρείες είναι λιγότερο ευάλωτες στις πιθανές ασκούμενες πιέσεις των ελεγχόμενων οικονομικών μονάδων για την συμμετοχής τους στην ωραιοποίηση των ΧΟΚ τους, παρέχοντας συνάμα ποιοτικότερες ελεγκτικές υπηρεσίες. Στις επονομαζόμενες «μεγάλες» ελεγκτικές εταιρείες (big four) περιλαμβάνονται η PricewaterhouseCoopers, η Ernst & Young, η Deloitte, καθώς και η KPMG η οποία κέρδισε στην Ελλάδα το βραβείο Big Four Tax Firm of the Year – Greece στο International Tax Awards για το έτος 2014 όπως αναφέρει το Acquisition International Magazine.

Στην παρούσα έρευνα τρεις από τις τέσσερις μεγάλες ελεγκτικές εταιρείες εμφανίζονται να ελέγχουν το δείγμα των 10 εισηγμένων εταιρειών, η Ερνστ & Γιανγκ (Ελλάς) Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές ΑΕ, η Πραϊς Γουωτερχαους Κούπερς ΑΕΕ και η KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές ΑΕ απουσιάζοντας δηλαδή από το δείγμα μόνο η Deloitte.

Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι κατά την παρουσίαση των ελεγκτικών εταιρειών κρίθηκε αναγκαία για την αποφυγή παρερμηνειών, η αναφορά του αριθμού μητρώου ΣΟΕΛ διότι πολλές από αυτές μετέβαλαν την επωνυμία τους με το πέρας των ετών. Κατόπιν, από την ανάλυση των εκθέσεων έλεγχου προκύπτει ότι την μερίδα του λέοντος στο ερευνώμενο δείγμα έχει η Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές ΑΕ με ποσοστό 24,64% υπογράφοντας 17 εκθέσεις, έπειτα με 13 εκθέσεις ακολουθούν η Διεθνής Ελεγκτική Ανώνυμη Εταιρεία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (BDO Ορκωτοί Ελεγκτές ΑΕ) και η Baker Tilly Hellas - Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων ΑΕ με 18,84% έκαστη και μετά καταγράφεται η Πραϊς Γουωτερχαους Κούπερς ΑΕΕ η οποία σύνταξε 11 εκθέσεις ελέγχου οι οποίες συγκεντρώνουν το 15,94% επί του συνόλου. Αναντίρρητα, προκύπτει ότι μόνο η Πραϊς Γουωτερχαους Κούπερς ΑΕΕ από τις

«μεγάλες» ελεγκτικές εταιρείες βρίσκεται στην πρώτη τετράδα των εταιρειών που έλεγξαν το δείγμα των 10 ερευνούμενων εταιρειών.

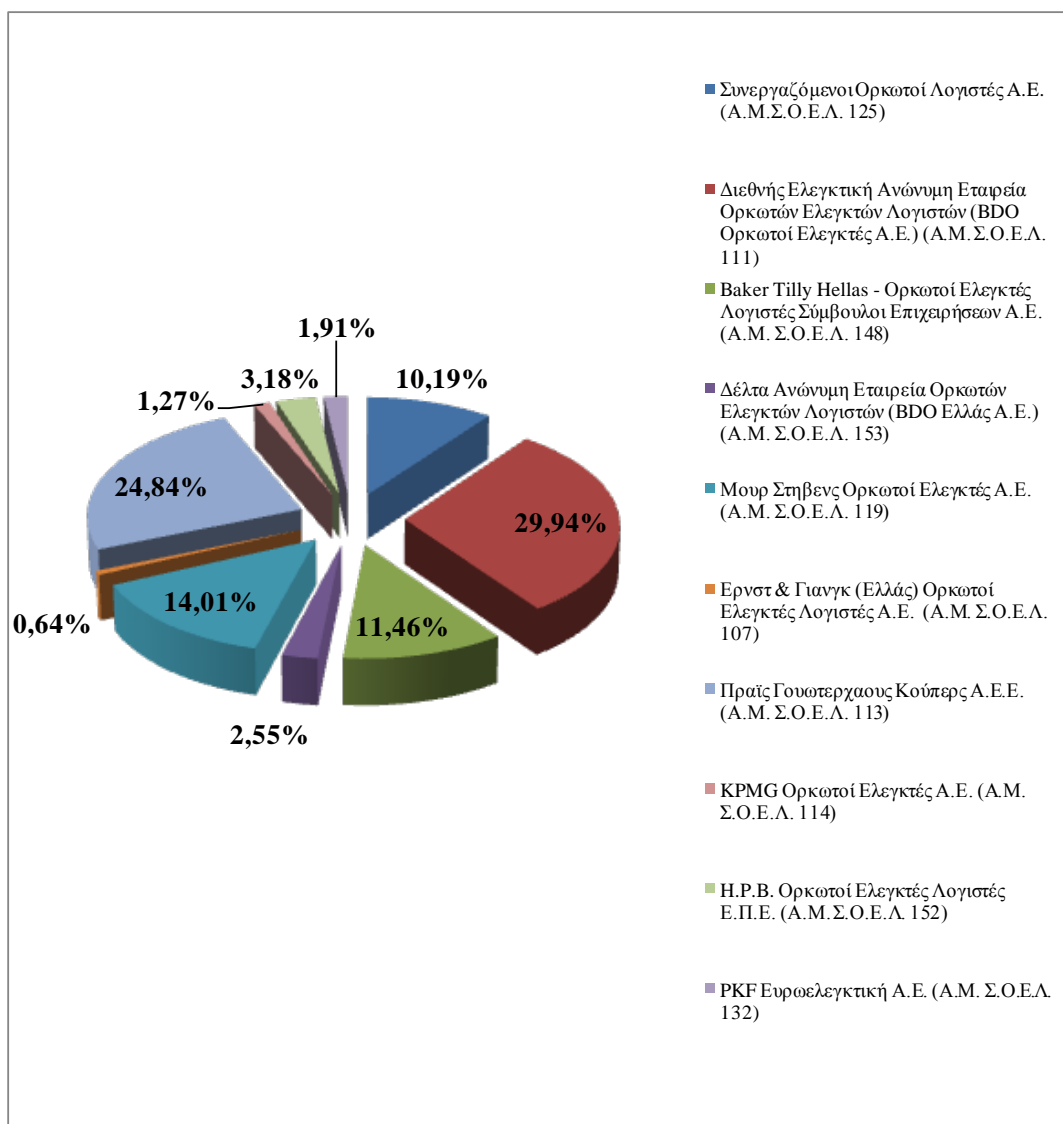
Διάγραμμα 57: Η αναλογία των ελεγκτικών εταιρειών που συμμετείχαν στον έλεγχο των ερευνώμενων εταιρειών τα έτη 2005 – 2011

Επιπροσθέτως, στα παρακάτω διαγράμματα παρουσιάζεται ο αριθμός των παρατηρήσεων, εκφρασμένος σε ποσοστό επί τοις εκατό, που διατύπωσε η κάθε ελεγκτική εταιρεία ξεχωριστά καθώς και πόσες ελεγκτικές παρατηρήσεις αναλογούν στην κάθε μία από αυτές ανά έκθεση ελέγχου. Παρατηρώντας τα δεδομένα, διαπιστώνεται ότι τις περισσότερες παρατηρήσεις έχει εκφέρει η Διεθνής Ελεγκτική Ανώνυμη Εταιρεία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (BDO Ορκωτοί Ελεγκτές ΑΕ) με ποσοστό 29,94% (47 παρατηρήσεις) περίπου δηλαδή το 1/3 του συνόλου αυτών, ακολουθεί η Πραϊς Γουωτερχαους Κούπερς ΑΕΕ με 24,84% (39 παρατηρήσεις) και τρίτη η Μουρ Στηβενς Ορκωτοί Ελεγκτές ΑΕ με 14,01% (22 παρατηρήσεις). Είναι απαραίτητο να επισημανθεί το γεγονός ότι παρότι η Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές

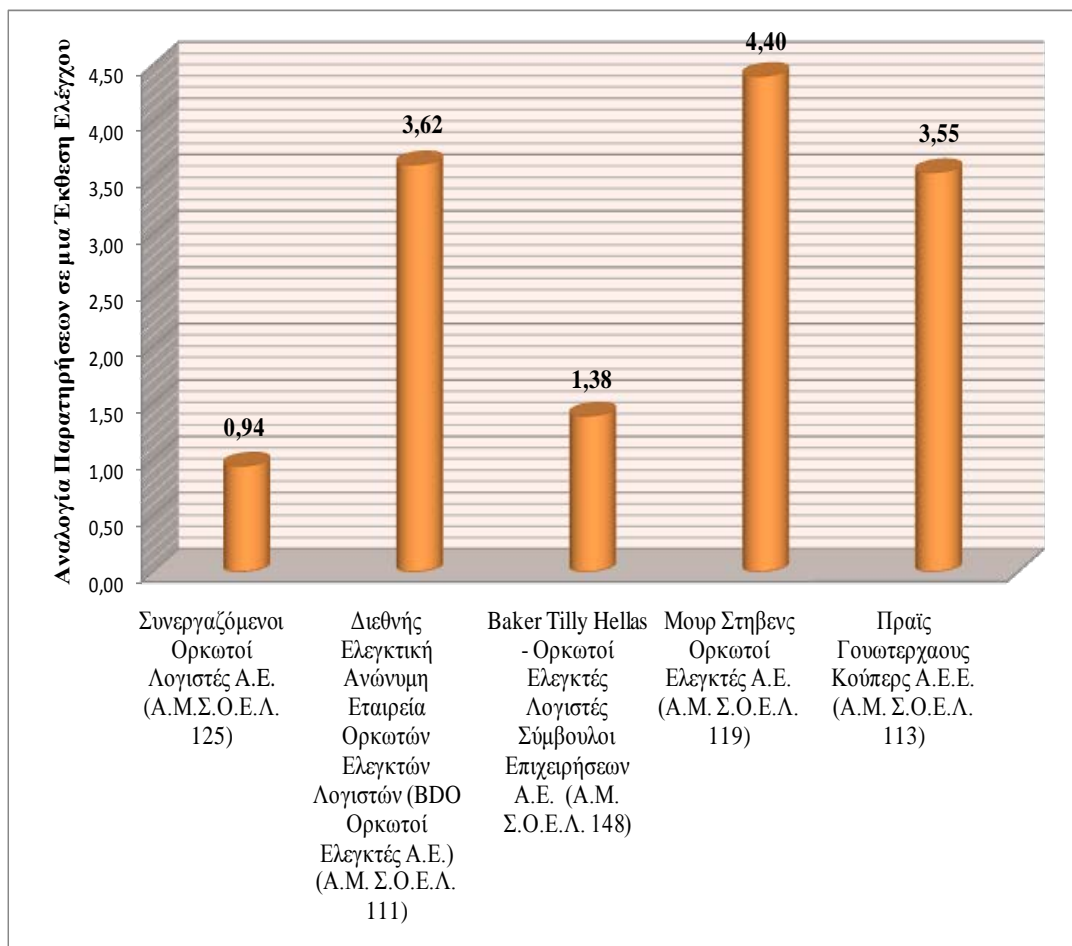
ΑΕ διατύπωσε τις περισσότερες εκθέσεις ελέγχου συγκριτικά με τις υπόλοιπες ελεγκτικές εταιρείες, στην αναφορά του πλήθους των παρατηρήσεων κατατάσσεται μόλις στην τέταρτη θέση με 10,19% (16 συνολικά παρατηρήσεις) δημιουργώντας ερωτηματικά για το ελεγκτικό της έργο στο συγκεκριμένο ερευνούμενο δείγμα εταιρειών. Απεναντίας, η Πραΐς Γουωτερχαους Κούπερς ΑΕΕ αν και ήταν τέταρτη στην σειρά αναφορικά με τις εξεταζόμενες εκθέσεις ελέγχου, στις παρατηρήσεις που εξέφρασε σε αυτές κατετάγη δεύτερη.

Διάγραμμα 58: Η αναλογία των παρατηρήσεων επί του συνόλου αυτών τις οποίες διατύπωσαν οι ελεγκτικές εταιρείες που συμμετείχαν στον έλεγχο των ερευνώμενων εταιρειών τα έτη 2005 – 2011

Αναφορικά με την αναλογία των ελεγκτικών παρατηρήσεων ανά έκθεση ελέγχου, στην παρακάτω διαγραμματική απεικόνιση παρουσιάζονται οι πέντε ελεγκτικές εταιρείες με τις περισσότερες εξεταζόμενες εκθέσεις ελέγχου στο ελεγχόμενο δείγμα των 10 εταιρειών. Από αυτές η Μουρ Στηβενς Ορκωτοί Ελεγκτές ΑΕ κατέχει τον μεγαλύτερο μέσο όρο με 4,40 παρατηρήσεις ανά έκθεση ελέγχου, έπειτα κατατάσσεται η Διεθνής Ελεγκτική Ανώνυμη Εταιρεία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (BDO Ορκωτοί Ελεγκτές ΑΕ) με 3,62 παρατηρήσεις, ακολουθεί αρκετά κοντά με 3,55 παρατηρήσεις η Πραϊς Γουωτερχαους Κούπερς ΑΕΕ, τέταρτη έρχεται η Baker Tilly Hellas - Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων ΑΕ με 1,38 παρατηρήσεις και τελευταία η Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές ΑΕ με μόλις 1 (0,94) ελεγκτική παρατήρηση ανά έκθεση ελέγχου.

Διάγραμμα 59: Ο μέσος όρος των παρατηρήσεων ανά έκθεση ελέγχου τις οποίες διατύπωσαν οι πέντε ελεγκτικές εταιρείες με τις περισσότερες εξεταζόμενες εκθέσεις ελέγχου των ερευνώμενων εταιρειών τα έτη 2005 – 2011

Εν συνεχεία, ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει την επιλογή των 10 ελεγχόμενων εταιρειών αναφορικά με την ελεγκτική εταιρεία που θα τις ελέγξει. Προχωρώντας διαπιστώνεται, ότι τέσσερις ελεγκτικές εταιρείες επιλέχθηκαν να διενεργήσουν τον έλεγχο μιας εισηγμένης εταιρείας για επτά συναπτά έτη, ακολούθως δύο διενέργησαν έλεγχο επί έξι συνεχόμενα έτη και μία για πέντε διαδοχικά έτη. Το συμπέρασμα που πιθανόν προκύπτει από την ανάλυση των εν λόγω αποτελεσμάτων είναι ότι αφενός δεν επηρεάζει ο τύπος της έκθεσης ελέγχου και οι παρατηρήσεις που αναφέρονται σε αυτή, την επιλογή της ελεγκτικής εταιρείας από τις ελεγχόμενες εισηγμένες εταιρείες και αφετέρου την διάρκεια παραμονής της σε αυτές.

Πίνακας 25: Παρουσίαση των ελεγκτικών εταιρειών οι οποίες άσκησαν έλεγχο στις ερευνώμενες εταιρείες για συνεχόμενα έτη κατά την περίοδο 2005 – 2011

A/A	ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙ 7 ΣΥΝΑΠΤΑ ΕΤΗ	ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙ 6 ΣΥΝΑΠΤΑ ΕΤΗ	ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙ 5 ΣΥΝΑΠΤΑ ΕΤΗ	ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙ 4 ΣΥΝΑΠΤΑ ΕΤΗ	ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙ 3 ΣΥΝΑΠΤΑ ΕΤΗ
1	Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 125)	√	√			√
2	Διεθνής Ελεγκτική Ανώνυμη Εταιρεία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (BDO Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.) (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 111)	√				√
3	Baker Tilly Hellas - Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 148)	√	√			
4	Μουρ Στηβενς Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 119)			√		
5	Ερνστ & Γιανγκ (Ελλάς) Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 107)					√
6	Πραϊς Γουώτερχαους Κούπερς Α.Ε.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 113)	√			√	
7	KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 114)				√	
ΣΥΝΟΛΟ ΣΥΝΕΧΟΜΕΝΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ		4	2	1	2	3

5.3.4 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΙΣ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΟΥ ΣΥΝΤΑΧΘΗΚΑΝ ΤΗΝ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2005 - 2011

Η κύρια πηγή των ευρημάτων της παρούσας εργασίας όπως προαναφέρθηκε προήλθε από την ανάλυση 69 εκθέσεων ελέγχου που αφορούσαν 10 εισηγμένες στο ΧΑ εταιρείες οι οποίες υπέβαλλαν αίτηση για την υπαγωγή τους στο άρθρο 99 και από τις οποίες πρόέκυψαν 157 ελεγκτικές παρατηρήσεις.

Σύμφωνα λοιπόν με τα ΕΕΠ οι εκθέσεις ελέγχου όπως αναλυτικά απεικονίζονται στο διάγραμμα 2 της παρούσας εργασίας, διαχωρίζονται σε πέντε κατηγορίες:

- Έκθεση Ελέγχου με σύμφωνη γνώμη.
- Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με θέματα έμφασης.
- Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με εξαιρέσεις.
- Αδυναμία έκφρασης γνώμης.
- Αρνητική γνώμης.

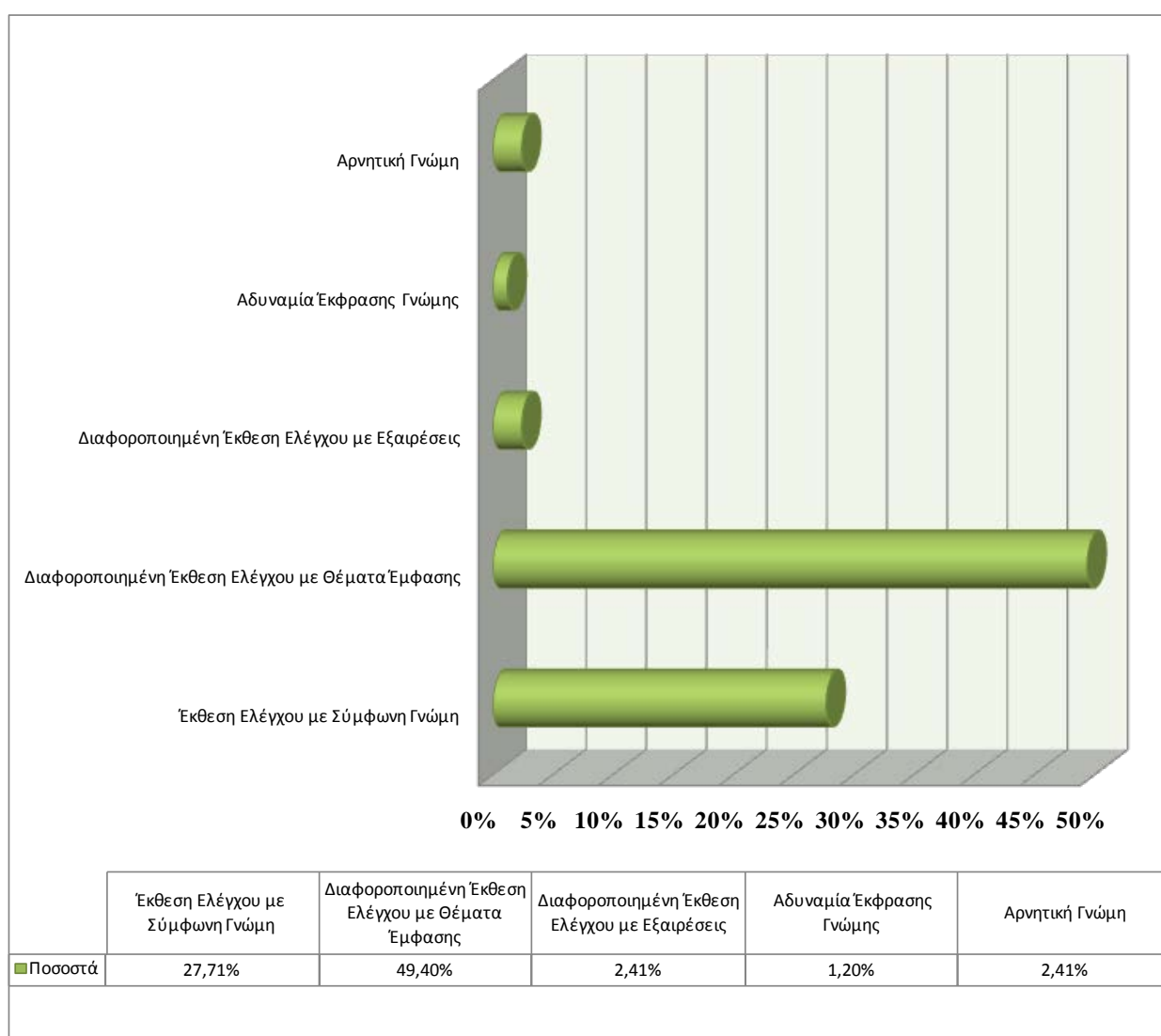
Κατόπιν, τον Ιούλιο του 2011 καθιερώθηκε το ΕΦΠ και η Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης, της οποίας οι κατηγορίες αναλύονται στο υποκεφάλαιο 2.5.3 της παρούσας εργασίας αντικαθιστώντας στην ουσία τις εκθέσεις ελέγχου των ΕΕΠ.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω καθώς και το γεγονός ότι η εμπειρική διερεύνηση αφορά την περίοδο 2005 – 2011, οι εκθέσεις ελέγχου απεικονίζονται παρακάτω σύμφωνα με τα ΕΕΠ. Στην προσπάθεια όμως για σωστή ενημέρωση, στα παραρτήματα της παρούσας εργασίας παρουσιάζονται οι τύποι των εκθέσεων ελέγχου που αφορούν το δείγμα των ελεγχόμενων εταιρειών και με τα ΕΕΠ αλλά και με το πρόσφατα θεσμοθετημένο ΕΦΠ.

Έτσι λοιπόν, οι διαφοροποιημένες εκθέσεις ελέγχου με θέματα έμφασης κυριαρχούν στην προτίμηση των ΟΕΛ καταγράφοντας το υψηλό ποσοστό του 49,40%, αποδεικνύοντας αφενός την δύσκολη οικονομική θέση των εταιρειών και αφετέρου την διάθεση των ελεγκτικών εταιρειών στην πλειοψηφία τους να ενημερώσουν για αυτήν τους ενδιαφερόμενους φορείς, έστω και αν τα προβλήματα των εταιρειών κατά

περίπτωση δεν αποτυπωνόταν στο πραγματικό μέγεθος τους. Στη συνέχεια, οι εκθέσεις ελέγχου με σύμφωνη γνώμη προσεγγίζουν το ποσοστό του 30% (27,71%) γεγονός που, αν αναλογιστεί κανείς την μετέπειτα εξέλιξη των ελεγχόμενων εταιρειών, προβληματίζει. Τέλος, οι διαφοροποιημένες εκθέσεις ελέγχου με εξαιρέσεις υπολογίζονται στο 2,41%, ενώ η αδυναμία έκφρασης γνώμης καθώς και η αρνητική γνώμη συγκεντρώνουν το 1,20% και 2,41% αντίστοιχα.

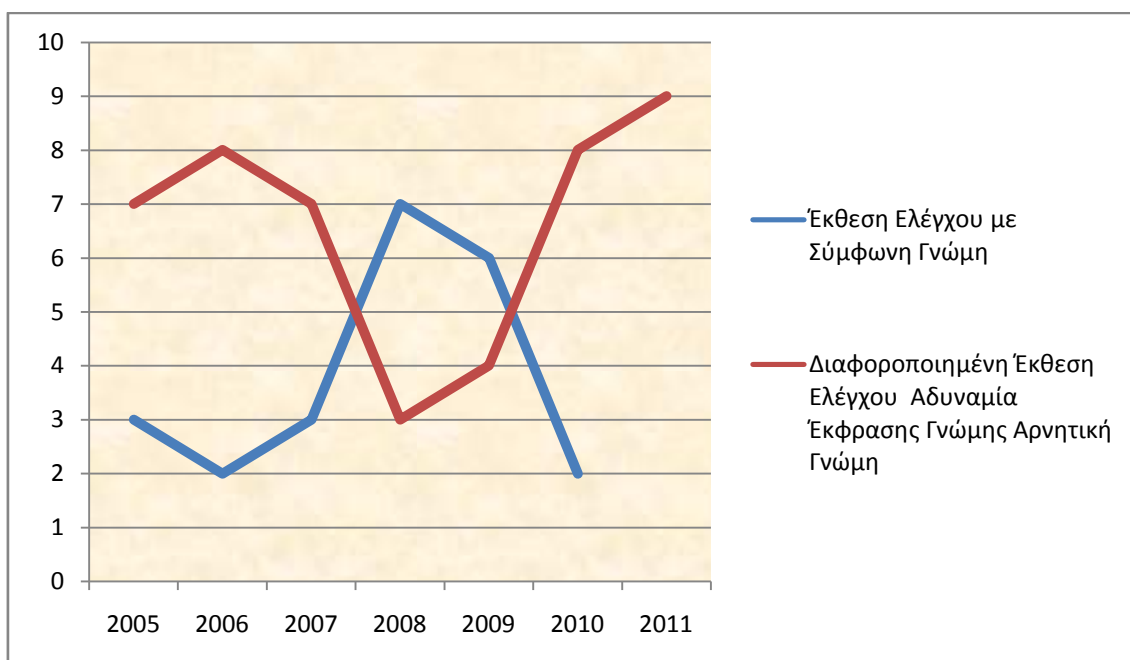
Διάγραμμα 60: Η αναλογία των εκθέσεων ελέγχου την περίοδο 2005 – 2011

Επιπροσθέτως, θέλοντας να αναδειχθεί η διαχρονική εξέλιξη των τύπων των εκθέσεων ελέγχου ιδιαίτερα όσο πλησίαζε το έτος χρεοκοπίας των ελεγχόμενων εταιρειών, έγινε

εκ νέου ο διαχωρισμός τους σε εκθέσεις έλεγχου με σύμφωνη γνώμη και με διαφοροποιημένη γνώμη στις οποίες περιλαμβάνονται και αυτές όπου είτε δεν μπορούσε να εκφραστεί γνώμη είτε αυτή ήταν αρνητική. Γίνεται ξεκάθαρο, ότι η κομβική χρήση είναι το 2008 όπου οι εκθέσεις ελέγχου με σύμφωνη γνώμη αρχίζουν να κινούνται καθοδικά ενώ αυτές της διαφοροποιημένης γνώμης βαίνουν αυξανόμενες.

**Διάγραμμα 61: Η διαχρονική εξέλιξη των εκθέσεων ελέγχου
την ερευνώμενη περίοδο 2005 - 2011**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Είναι γεγονός ότι η εμφάνιση των οικονομικών σκανδάλων αφενός αποκάλυψε τις αδυναμίες του ελέγχου των επιχειρήσεων και αφετέρου αποτέλεσε το εναρκτήριο λάκτισμα για την εκ βάθρων αλλαγή του θεσμικού του πλαισίου. Έτσι λοιπόν, οι ΗΠΑ νομοθέτησαν τον SOX και τον Ιούλιο του 2013 ανακοίνωσαν την δημιουργία της Task Force, η Ευρώπη εκδίδει συνεχώς οδηγίες για την εναρμόνιση των κρατών-μελών της με τα ΔΕΠ και η Ελλάδα καθιερώνει το ΕΦΠ και τις ΕΤΕΛ με αποτέλεσμα να αλλάζει άρδην το τοπίο στην εφαρμογή του ελέγχου.

Η υψηλή ποιότητα της ελεγκτικής εργασίας θεωρείται επιβεβλημένη προκειμένου να εκλείψουν οι παρατυπίες και αυθαιρεσίες των επιχειρήσεων και χαρακτηρίζεται ως απολύτως υλοποιήσιμη μέσω της κατάρτισης των ελεγκτών και την παροχή των κατάλληλων κινήτρων σε αυτούς, ώστε να διατηρήσουν την ανεξαρτησία τους, που τόσες αντικρουόμενες έρευνες έχουν ασχοληθεί με αυτήν. Το μέγεθος της ελεγκτικής εταιρείας καθώς και της ελεγχόμενης, η ανεξαρτησία και η εξειδίκευση του ελεγκτή καθώς και οι παρεχόμενες αμοιβές αποτελούν τους καθοριστικούς παράγοντες για την ποιότητα του ελέγχου (Francis, 2004).

Η υιοθέτηση αυστηρών αρχών ΕΔ και η εφαρμογή ηθικών κανόνων στην επιχειρησιακή συμπεριφορά θα συμβάλλουν μαζί με την παροχή ποιοτικού ελέγχου και την ύπαρξη του κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου, στην δημιουργία κλίματος αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ ελεγκτή και ελεγχόμενου καθώς και επιχείρησης με επενδυτή, πιστωτή και δημόσιο. Η εμπιστοσύνη αυτή θα αποτρέψει τις επιχειρήσεις να προβούν στην παραποίηση των χρηματοοικονομικών τους καταστάσεων με αποτέλεσμα να περιοριστεί ο ελεγκτικός κίνδυνος και κατά συνέπεια η αποτυχία της ελεγκτικής εργασίας.

Η παρούσα διπλωματική εργασία ανέπτυξε τα ανωτέρω θέματα κατά την θεωρητική της διερεύνηση, παραθέτοντας σημαντικό αριθμό αναφορών και σχετικών ερευνών που ως σκοπό είχαν την ανάδειξη της υψίστης σπουδαιότητας του ελέγχου και της επιτυχίας αυτού.

Στη συνέχεια, κατά την εμπειρική διερεύνηση της παρούσας εργασίας, η οποία βασίστηκε στην εξέταση δείγματος 10 εισηγμένων στο ΧΑ εταιρειών, οι οποίες είτε υπέβαλλαν αίτηση για την υπαγωγή τους στο άρθρο 99 του Πτωχευτικού Κώδικα είτε πτώχευσαν, μελετώντας 69 εκθέσεις ελέγχου της περιόδου 2005 – 2011 από τις οποίες πρόέκυψαν 157 ελεγκτικές παρατηρήσεις, επιβεβαιώθηκε η ανάγκη αλλαγής του ελεγκτικού τοπίου όπως και έγινε με την καθιέρωση του ΕΦΠ.

Συγκεκριμένα, ένα από τα συμπεράσματα που συνάγονται είναι ότι οι υπό διερεύνηση εταιρείες παραποιούσαν τις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις και μάλιστα ολοένα και περισσότερο όσο πλησίαζε το έτος της επικείμενης χρεοκοπίας τους, στην απεγνωσμένη τους προσπάθεια να κερδίσουν χρόνο μήπως και αντιστρέψουν την φθίνουσα πορεία τους. Το συμπέρασμα αυτό συμπίπτει και από την έρευνα του Deloitte Forensic Center (2008) η οποία αναφέρει ότι οι πτωχευμένες εταιρείες είναι τρεις φορές πιθανότερο να διαπράξουν απάτη συγκριτικά με τις υγιείς εταιρείες.

Επίσης, το μοντέλο πρόβλεψης οικονομικής δυσχέρειας του Altman επαληθεύεται πλήρως σε όλες τις ελεγχόμενες εταιρείες καθ' όλη την ελεγχόμενη περίοδο, αφού καμιά από αυτές δεν απεικονίστηκε, σύμφωνα πάντα με τον δείκτη, σε ασφαλή ζώνη, να χαρακτηριστεί δηλαδή ως υγιής εταιρεία, αντιθέτως τα δεδομένα τους τις κατέτασσαν στην ζώνη χρεοκοπίας.

Είναι χρήσιμο να επισημανθεί στο σημείο αυτό, ότι η ελεγχόμενη περίοδος 2005 - 2011 συμπίπτει με την μετάβαση των εταιρειών από την εποχή της ανάπτυξης στην εποχή της οικονομικής ύφεσης, γεγονός που επιβεβαιώνεται με την αυξητική πορεία των περισσότερων ελεγκτικών παρατηρήσεων όπως η έλλειψη ρευστότητας, η ύπαρξη ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων, η μη επίτευξη χρηματοοικονομικών επιδόσεων καθώς και η αδυναμία συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας από την χρήση 2009 και έπειτα. Η καταγραφή της ανόδου των παραπάνω παρατηρήσεων επιβεβαιώνει σε πρώτη φάση την επιτυχία του ελεγκτικού έργου, το οποίο όμως θα πρέπει να κριθεί αναλόγως και για την άνοδο της ελεγκτικής παρατήρησης αναφορικά με το going concern των εταιρειών από την χρήση 2008 και έπειτα, η οποία όμως δεν χαρακτηρίζεται από την καθολικότητά της αν ληφθεί μάλιστα υπόψη η μετέπειτα

οικονομική εξέλιξη των εταιρειών. Την συγκεκριμένη ελεγκτική αδυναμία επιβεβαιώνει και η ΕΛΤΕ με σχετική της ανακοίνωση για την ελεγκτική χρήση 2010.

Άξιο αναφοράς είναι επίσης το γεγονός της συμμετοχής τριών από τις τέσσερις μεγάλες ελεγκτικές εταιρείες στο δείγμα των ελεγχόμενων εταιρειών, εκ των οποίων μόνο η Πραϊς Γουωτερχαους Κούπερς ΑΕΕ κατατάσσεται στην πρώτη τετράδα των εταιρειών με τις περισσότερες εκθέσεις ελέγχου, καταλαμβάνοντας την τετάρτη θέση. Η εν λόγω ελεγκτική εταιρεία αναφέρεται όμως στην δεύτερη θέση όσον αφορά το πλήθος των διατυπωθέντων ελεγκτικών παρατηρήσεων, ενώ αντίθετα η Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές ΑΕ γνωστοποιούσε κατά μέσο όρο μόλις μία παρατήρηση ανά έκθεση ελέγχου. Συνάγεται λοιπόν το συμπέρασμα από το συγκεκριμένο δείγμα ελέγχου, της παροχής υψηλής ποιότητας ελεγκτικών εργασιών από την μία εκ των τεσσάρων μεγάλων ελεγκτικών εταιρειών.

Επιπροσθέτως, οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης καθώς και η σε γενικές γραμμές επιτυχία του ελεγκτικού έργου αποτυπώνεται από την αύξηση των εκθέσεων ελέγχου με διαφοροποιημένη γνώμη και την ταυτόχρονη μείωση αυτών με σύμφωνη γνώμη από το κομβικό έτος του 2008.

Επισημαίνεται όμως, ότι σε αρκετές ελεγχόμενες εταιρείες διαπιστώνεται η περιορισμένη διατύπωση ελεγκτικών παρατηρήσεων από τους ΟΕΛ, ιδιαιτέρως τα πρώτα έτη της ερευνώμενης περιόδου, η οποία δεν συμβάδιζε με την οικονομική τους κατάσταση που ήταν ήδη επιβαρημένη προτού εμφανιστεί η οικονομική κρίση καθώς και με τα ευρεθέντα πιθανά ποσοστά παραποίησης των ΧΟΚ τους. Η προσωπική αξιολόγηση του εν λόγω φαινομένου, αναφέρεται αφενός στην δημιουργία διαπροσωπικών - πελατειακών σχέσεων μεταξύ ελεγκτή και ελεγχόμενου και αφετέρου στην αδυναμία πρόβλεψης της οικονομικής κρίσης η οποία και φανέρωσε τα ήδη υπαρκτά σοβαρά οικονομικά προβλήματα των εταιρειών, εκθέτοντας παράλληλα τον διενεργούμενο έλεγχο.

Λόγω της προαναφερόμενης ιδιαιτερότητας της ελεγχόμενης περιόδου, θεωρώ ότι πρέπει να αντιμετωπιστεί με επιείκεια η κρίση του ελεγκτικού έργου χωρίς όμως να αγνοηθούν οι αδυναμίες που φανέρωσε, η μελέτη των οποίων μαζί με την καθιέρωση του ΕΦΠ καθώς και την επιβολή βέλτιστων πρακτικών ΕΔ, θα σηματοδοτήσει μία νέα

εποχή στον έλεγχο. Ήδη καταγράφηκαν τα πρώτα ενθαρρυντικά μηνύματα κατά την πρώτη παρουσίαση των ευρημάτων του ΕΦΠ, των οποίων η αναφορά γίνεται στην παρούσα εργασία.

Συνοψίζοντας, θεωρώ ότι προέκυψαν χρήσιμα συμπεράσματα από την παρούσα διπλωματική εργασία αναφορικά με τον έλεγχο στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων καθώς και τον υπαρκτό κίνδυνο αποτυχίας του. Η ιδέα της εμπειρικής διερεύνησης δείγματος εισηγμένων στο ΧΑ εταιρειών, οι οποίες είτε υπέβαλλαν αίτηση για την υπαγωγή τους στο άρθρο 99 του Πτωχευτικού Κώδικα είτε πτώχευσαν, από την μια πλευρά προσέφερε ενδιαφέρουσες διαπιστώσεις σχετικά με τον έλεγχο τους και από την άλλη χαρακτηρίστηκε από αδυναμίες αναφορικά με την ελεγχόμενη περίοδο η οποία συνέπεσε με την απαρχή της οικονομικής κρίσης καθώς και των πολλών διαρθρωτικών αλλαγών στο πεδίο του ελέγχου. Για τους παραπάνω λόγους, σκόπιμη θα ήταν η διεύρυνση της εξεταζόμενης περιόδου και του δείγματος των ελεγχόμενων εταιρειών σε μια επόμενη έρευνα προκειμένου τα συναγόμενα συμπεράσματα να χαρακτηριστούν από μεγαλύτερη ακρίβεια.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Baude, J., 1965. Ελεγκτική. Εγκυκλοπαίδεια του Λογιστού. Τόμος Β', Μτφ Ιωάννου Καμπαλούρη. Εκδόσεις Πάμισος.
2. Meigs, W., E. Larsen, and R. Meigs, 1984. Ελεγκτική. Μτφ Θ. Διαμαντόπουλος & Ι. Ταλαρούγκας. Εκδόσεις Παπαζήση.
3. Zhirova, M., 2014. Συνέντευξη της Υπεύθυνης της Εταιρικής Διακυβέρνησης για την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη στο Fund Hermes. Διαθέσιμο στο: "<http://www.newmoney.gr/article/45273/michaela-zhirova-hermes-oso-den-efarmozoyntin-etairiki-diakyvernisi-katastrefoyn-tin#ixzz30SrTOIyl>". [Δημοσιεύθηκε στις 28 Μαρτίου 2014].
4. Αντωνόπουλος, Ε., Σ. Νικηφοράκης και Γ. Χαραλάμπους, 2013. Οικονομικά Εγκλήματα στις Επιχειρήσεις. Περιοδικό Accountancy Greece, Τεύχος 7.
5. Βασιλάρας, Σ., 2012. Ασφαλιστική Απάτη στο Επίκεντρο. Διαθέσιμο στο: "<http://www.aagora.gr/index.php/2013-03-09-14-56-06/2013-03-10-09-32-17/2013-03-10-09-42-23/item/955-h-%CE%B1%CF%83%CF%86%CE%B1%CE%BB%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B1%CF%80%CE%AC%CF%84%CE%B7-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CE%B5%CF%80%CE%AF%CE%BA%CE%B5%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%BF>". [Δημοσιεύθηκε στις 1 Απριλίου 2012].
6. Βράνης, Ι., 2013. Έλεγχος Περιουσιακής Κατάστασης (Πόθεν Έσχεσ) για Ιδιώτες, Ελεύθερους Επαγγελματίες, Επιχειρηματίες (Φυσικά Πρόσωπα). Περιοδικό Ε - MAGAZINE, Τεύχος 38, σελ. 2159 – 2166.
7. Δήμου, Ν., 2000. Ελεγκτική Ι, Βασικές Αρχές Γενικής & Τραπεζικής Ελεγκτικής. Εκδόσεις Έλλην – Γ. Παρίκος & Σία Ε.Ε.
8. Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου & Διεθνή Πρότυπα Δικλίδων Ποιότητας, 2010. Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, με την Έγκριση της IFAC.
9. Δρακούλης, Γ., 2012. Ιστορίες Επιχειρηματικής Απάτης. Η Σκοτεινή Πλευρά των Σύγχρονων Μάνατζερ. Περιοδικό ΗΠΑ Newsletter. Τεύχος 6, σελ. 12 – 13.
10. Δρακούλης, Γ., 2012. Ιστορίες Επιχειρηματικής Απάτης. Το «Τρίγωνο της Απάτης» και οι Τρόποι Άμυνας. Περιοδικό ΗΠΑ Newsletter. Τεύχος 8, σελ. 6–7.

11. Δρίτσας, Σ., 2012. Φορολογικό Πιστοποιητικό: Ο Σχεδιασμός του Ελεγκτικού Έργου κατά την Εφαρμογή της Πολ. 1159/22.7.2011 Εντός του Πλαισίου της IFAC για την «Αναδοχή Έργων Διασφάλισης». Περιοδικό Επιχείρηση, Τεύχος 87, σελ. 965 – 972.
12. Ελληνικός Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης, 2013. Διαθέσιμο στο: “http://www.helex.gr/documents/10180/906743/HCGC_GR_20131022.pdf/e8e7b6da-6dd0-4c30-90e9-79fe9ca8383d”. [Δημοσιεύθηκε τον Οκτώβριο 2013].
13. Ζοπουνίδης, Κ., και Β. Μπάλλα, 2013. Ύπαρξη Απάτης στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις. Περιοδικό Accountancy Greece, Τεύχος 7.
14. Θάνος, Γ., Π. Κιόχος και Γ. Παπανικολάου, 2002. Χρηματοδότηση των Επιχειρήσεων. Σύγχρονη Εκδοτική.
15. Ιατρίδης, Γ., 2008. Ο Νόμος Sarbanes – Oxley: Οφέλη και Επιπτώσεις. Διαθέσιμο στο: “http://www.section404.org/UserFiles/File/Website%20-%20Misc/International/GREEK_e-logos.greek_articles.pdf”. [Δημοσιεύθηκε στις 4 Σεπτεμβρίου 2008].
16. Καζαντζής, Χ., 2006. Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος: Μια Συστηματική Προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων. Εκδόσεις Business Plus ΑΕ.
17. Κάντζος, Κ. και Χονδράκη, Α., 2006. Ελεγκτική: Θεωρία και Πρακτική. Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης.
18. Καραμάνης, Κ., 2008. Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία και Πρακτική Σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα. Εκδόσεις Ο.Π.Α..
19. Κοντογιάννη, Λ., 2014. Εταιρική Διακυβέρνηση. Συνέντευξη της Γενικής Διευθύντριας Ελληνικού Συμβουλίου Εταιρικής Διακυβέρνησης στο SBC TV. Διαθέσιμο στο: “<https://www.youtube.com/watch?v=pPtydlqlNsw&list=UU7BTtwWCjkkQSYB0XFqTjBw>”. [Δημοσιεύθηκε στις 10 Απριλίου 2014].
20. Κοτζαμάνης, Σ., 2010. Εταιρική Διακυβέρνηση: Ένα Βήμα Μπρός, Δύο Πίσω. Διαθέσιμο στο: “http://www.euro2day.gr/article_print.aspx?amid=566185”. [Δημοσιεύθηκε στις 8 Φεβρουαρίου 2010].
21. Κουτούπης, Α., 2011. Η Υιοθέτηση Βέλτιστων Πρακτικών Εταιρικής Διακυβέρνησης από τις Εισηγμένες Επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Κριτική

- Επισκόπηση. Διαθέσιμο στο: “<http://andreaskoutouris.blogspot.gr/2011/03/blog-post.html>”. [Δημοσιεύθηκε στις 23 Μαρτίου 2011].
22. Κραμβιά – Καπαρδή, Μ., και Χ. Τσολάκης, 2011. Οικονομικά Εγκλήματα στις Επιχειρήσεις. Πρόληψη, Διερεύνηση, Αποτροπή. Εκδόσεις Κριτική.
23. Λουμιώτης, Β., 2010. Ελεγκτική. ΙΕΣΟΕΛ.
24. Μανιφάβα, Δ., 2014. Έρχεται Νέος Πτωχευτικός Κώδικας για Επιχειρήσεις και Νοικοκυριά. Εφημερίδα Η Καθημερινή. Διαθέσιμο στο: “<http://www.kathimerini.gr/761389/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/erxetai-neos-ptwxeytikos-kwdikas-gia-epixeirhseis-kai-noikokyria>”.
25. Μανουσόπουλος, Γ., 2011. Χρηματοοικονομική Ανάλυση και Αξιολόγηση Ισολογισμών Επιχειρήσεων. Περιοδικό E - MAGAZINE, Τεύχος 256, σελ. 426 - 430.
26. Μελάς, Δ., 2014. Οι Δέκα Αποχρώσεις του Γκρι στις Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου. Περιοδικό E-MAGAZINE, Τεύχος 11, σελ. 507 – 513.
27. Μονογιός, Β., 2013. Εταιρική Διακυβέρνηση: Υποχρέωση για Συμμόρφωση ή Αποτέλεσμα Προσπάθειας για Αυτοβελτίωση; Περιοδικό Accountancy Greece, Τεύχος 11.
28. Μπαλής, Θ., 1978. Απαρχές Λογιστικής και Ελέγχου στους Προϊστορικούς Χρόνους της Εγγύς Ανατολής και Ελλάδας. Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης.
29. Μπαλής, Θ., 1998. Σύγχρονη Ελεγκτική: Εσωτερικός Έλεγχος. Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης.
30. Μπέης, Ι., 2009. Η Ανάλυση των Ισολογισμών και των Οικονομικών Καταστάσεων. Περιοδικό E - MAGAZINE, Τεύχος 167, σελ. 1177 - 1180.
31. Νιάρχος, Ν., 2004. Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων. Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης.
32. Νόμος Sarbanes – Oxley, 2002. Διαθέσιμο στο: “https://www.nbg.gr/wps/wcm/connect/cc7c454f-d71a-4481-b4d2-3e0da37e0ce3/Sarbanes_Oxley_Act_GR.pdf?MOD=AJPERES”.
33. Ντζανάτος, Δ., 2009. Ο Έλεγχος ως Μηχανισμός Αρνητικής Εντροπίας. Εκδόσεις Καστανιώτη.
34. Παμπούκης, Κ., 1994. Δίκαιο Ανώνυμης Εταιρείας. Εκδόσεις Σάκκουλα.

35. Παπαγιάννης, Ν., 2008. Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις Α.Ε. – Φορολογία Εισοδήματος. Περιοδικό Epsilon 7, Τεύχος 296, σελ. 881 - 888.
36. Παπαδάτου, Θ., 2005. Εσωτερικός και Εξωτερικός Έλεγχος Ανωνύμων Εταιρειών. Εκδόσεις Σάκκουλα.
37. Παπαδόπουλος, Δ., 2011. Χρηματοοικονομικά Σκάνδαλα: Μπορεί ο Συνδυασμός Αξιοπίστων Λογιστικών Καταστάσεων και Επιχειρηματικής Ηθικής να τα Αποτρέψει; Περιοδικό E - MAGAZINE, Τεύχος 297, σελ. 2157 - 2177.
38. Παπάς, Α., 2003. Εισαγωγή στην Ελεγκτική. Εκδόσεις Γ. Μπένου.
39. Παπαστάθης, Π., 2006. Η Συμβολή του Εσωτερικού Ελέγχου στην Ανάπτυξη των Επιχειρήσεων. Περιοδικό E - MAGAZINE, Τεύχος 43, σελ. 2472 – 2473.
40. Ποταμίτης, Σ., και Α. Ρόκας, 2013. Οι Μεταρρυθμίσεις του Άρθρου 99. Εφημερίδα Η Καθημερινή. Διαθέσιμο στο:
“<http://www.kathimerini.gr/733826/opinion/epikairothta/arxeio-monimessthles/oi-metarrysmiseis-toy-ar8roy-99>”.
41. Σιώτης, Θ. και Ζωϊτσάς, Α., 2009. Σύγχρονη Ελεγκτική. Εκδόσεις Σοφία.
42. Σταθάκη, Μ., 1992. Ανάλυση Ισολογισμών. Τμήμα Λογιστικής Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας ΤΕΙ Ηρακλείου Κρήτης.
43. Τσαγκλακάνος, Α., 2005. Ελεγκτική. Εκδόσεις Αδελφοί Κυριακίδη.
44. Τσιμάρας, Μ., 1957. Αρχές της Οικονομικής των Εκμεταλλεύσεων και Επιχειρήσεων.
45. Φλιτούρης, Α., 2007. Ελεγκτική. Εσωτερικός – Εξωτερικός και Φορολογικός Έλεγχος. ΤΕΙ Σερρών.
46. Χαραλάμπους, Γ., 2013. Εταιρική Διακυβέρνηση και οι Επερχόμενες Αλλαγές. Περιοδικό Accountancy Greece, Τεύχος 11.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

47. 12th Global Fraud Survey, 2013. Growing Beyond: A Place for Integrity. Ernst & Young. Available at: "[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Global-Fraud-Survey-a-place-for-integrity-12th-Global-Fraud-Survey/\\$FILE/EY-12th-GLOBAL-FRAUD-SURVEY.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Global-Fraud-Survey-a-place-for-integrity-12th-Global-Fraud-Survey/$FILE/EY-12th-GLOBAL-FRAUD-SURVEY.pdf)".
48. 2013/2014 Global Fraud Report. Who's Got Something to Hide? Searching for Insider Fraud. Kroll and the Economist Intelligence Unit Ltd. Available at: "http://www.kroll.com/media/KRL_FraudReport2013-14_USLetterPRESS_REVISIED_10182013.pdf".
49. Abbott, L. J., and S. Parker, 1999. Auditor Quality and the Activity and Independence of the Audit Committee, Working Paper. University of Memphis and Santa Clara University.
50. Al-Khaddash, H., R. Al Nawas, and A. Ramadan, 2013. Factors Affecting the Quality of Auditing: The Case of Jordanian Commercial Banks, International Journal of Business and Social Science, Vol. 4, Issue 11, pp. 206 – 222.
51. Altman, E., 1968. Financial ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy. The Journal of Finance, Vol. 23, Issue 4, pp. 589 – 609. Available at: "<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1540-6261.1968.tb00843.x/pdf>".
52. Altman, E., 2002. Corporate Distress Prediction Models in a Turbulent Economic and BASEL II Environment. Available at: "<http://pages.stern.nyu.edu/~ealtman/Corp-Distress.pdf>".
53. Ambler, T., and A. Neely, 2007. Neely Narrative Reporting in Company Annual Accounts. Available at: "http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1030724".
54. Avgouleas, E., 2006. Gatekeepers Ante Portas: The International Standards of Auditing as the Foundation of a System of Civil Liability for Auditors, Chapter, in Contemporary Developments in Accounting and Audit Law, Athens, Law Library, pp. 233 - 267.
55. Barth, M., W. Landsman, and M. Lang, 2008. International Accounting Standards and Accounting Quality. Journal of Accounting Research, Vol. 46, Issue 3, pp. 467 - 498.

56. Beasley M.S., J.V. Carcello, and D.R. Hermanson, 1999. Fraudulent Financial Reporting: 1987 - 1997: An Analysis of US Public Companies. Research Report, COSO.
57. Booker, Q., and B. Daniels, 2008. The Effects of Audit Firm Rotation on Perceived External Auditor Independence and Audit Quality, Jackson State University.
58. Brown, J., D. Falaschetti, and M. Orlando, 2006. Auditor Independence and Earnings Quality. Working Paper, Montana State University.
59. Carmichael, D., J. Willingham, and C. Schaller, 1996. Auditing Concepts and Methods, pp. 73.
60. Carcello J., A. Nagy, 2004. Audit Firm Tenure and Fraudulent Financial Reporting. *A Journal of Practice & Theory*.
61. Carcello, J., and T. Neal, 2000. Audit Committee Composition and Auditor Reporting, *The Accounting Review*, Vol. 75, pp. 453 - 467.
62. Cendrowski, H., J. Martin, and L. Petro, 2007. The Handbook of Fraud Deterrence. Available at: "<http://www.scribd.com/doc/75105591/The-Handbook-of-Fraud-Deterrence>".
63. Cheng, Q., and T. Warfield, 2005. Equity Incentives and Earnings Management. *The Accounting Review*, Vol. 80, Issue 2, pp. 441 – 476.
64. Chi W., H. Huang, Y. Liao, and H. Xie, 2009. Mandatory Audit Partner Rotation, Audit Quality and Market Perception: Evidence from Taiwan, *Contemporary Accounting Research*, Vol. 26, pp. 359 - 391.
65. Christenson, C., 1983. The Methodology of Positive Accounting. American Accounting Association, *The Accounting Review*, Vol. 58, Issue 1, pp. 1 - 22. Available at: "<http://www.jstor.org/discover/10.2307/246639?uid=3738128&uid=2&uid=4&sid=21103877680331>".
66. Coffee, J., 2004. Gatekeeper Failure and Reform: The Challenge of Fashioning Relevant Reforms. Available at: "<http://escholarship.org/uc/item/13d8s2qs>".
67. Cohen, D., 2003. Quality of Financial Reporting Choice: Determinants and Economic Consequences. Available at: "http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=422581".

68. Cohen, J., G. Krishnamorthy, and A. Wright, 2004. The Corporate Governance Mosaic and Financial Reporting Quality. *Journal of Accounting Literature*, Vol. 23, pp. 87 - 152.
69. Cressey, D., 1953. *Other People's Money: A Study in the Social Psychology of Embezzlement*. Free Press.
70. D'Souza, J., J. Jacob, and K. Ramesh, 2000. The Use of Accounting Flexibility to Reduce Labor Renegotiation Costs and Manage Earnings. *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 30, Issue 2, pp. 187 - 208.
71. Danescu, T., 2012. Opportunity and Necessity in Audit Sampling Non-Statistical Sampling Method. *International Conference Emerging Markets Queries in Finance and Business*. Petru Maior University of Tirgu-Mures. Romania.
72. Davis L. R., B. Soo, and G. Trompeter, 2000. Auditor Tenure, Auditor Independence and Earnings Management, Boston College. Available at: "<http://aaahq.org/audit/midyear/01midyear/papers/soo.pdf>".
73. DeAngelo, L., 1981. Auditor Size and Audit Quality, *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 3 , pp. 189 – 199.
74. DeAngelo, L., 1986. Accounting Numbers as Market Valuation Substitutes: A Study of Management Buyouts of Public Stockholders. Available at: "<http://doc.mbalib.com/view/68703fb54d7a4c9143df361a7e5d2284.html>".
75. DeAngelo, L., 1988. Managerial Competition, Information Costs, and Corporate Governance : The Use of Accounting Performance Measures in Proxy Contests. *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 10, Issue 1, pp. 3 - 36.
76. Douglas, C., J. Willingham, and C. Schaller, 1996. *Auditing Concepts and Methods*. The McGraw-Hill Companies.
77. Edwards, E., and P. Bell, 1961. *The Theory and Measurement of Business Income*. University of California Press.
78. Eigen, P., 2014. Chipping Away at Corruption. *Fraud Magazine* Vol. 29, Issue 3. Available at: "<http://www.fraud-magazine.com/article.aspx?id=4294982416>".
79. Fairchild R., 2008. Auditor Tenure, Managerial Fraud, and Report Qualification: A Behavioural Game - Theoretic Approach. Available at: "<http://www.docin.com/p-96051135.html>".

80. Ferranini, G.A., and P. Giudici, 2005. Financial Scandals and the Role of Private Enforcement. The Parlamant Case, ECGI - Law Working Paper No 40/2005.
81. Financial Reporting Fraud: The SEC's Renewed Focus and What Companies Need to Do Now. Forensic Focus, November 2013. KPMG. Available at: "<https://www.kpmg.com/US/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/sec-forensic-focus-reporting-fraud.pdf>".
82. Foerster, S., 2003. Does Corporate Governance Matter to Canadian Investors? Available at: "<http://www.fsa.ulaval.ca/nfa2003/papiers/Steve%20Foerster.pdf>".
83. Francis, J., 2004. What Do we Know About Audit Quality? The British Accounting Review, Vol. 36, Issue 4, pp. 345 – 368.
84. Francis, J., I. Khurana, and R. Pereira, 2003. The Role of Accounting and Auditing in Corporate Governance and the Development of Financial Markets Around the World. Asia - Pacific Journal of Accounting and Economics, Vol. 10, Issue 1, pp. 1 – 30.
85. Geiger A., K. Raghunandan, 2002. Auditor Tenure and Audit Reporting Failures, A Journal of Practice & Theory, Vol. 21, Issue 1, pp. 67 – 78.
86. Gordon, J.N., 2003. Governance Failures of the Enron Board and the New Information Order of Sarbanes - Oxley, Discussion Paper 416, Harvard Law School.
87. Hameed, A., 1995. Characteristics of Internal Auditing Quality, Field Study in the Saudi Arabia, General Management Journal, Vol.35, pp. 405 - 451.
88. IASB, 2008. Exposure Draft of an Improved Conceptual Framework for Financial Reporting: Chapter 1: The Objective of Financial Reporting. Chapter 2: Qualitative Characteristics of Decision - Useful Financial Reporting Information. London.
89. Iatridis, G., 2011. Accounting Disclosures, Accounting Quality and Conditional and Unconditional Conservatism. International Review of Financial Analysis, Vol. 20, Issue 2, pp. 88 – 102.
90. Kassem, R., and A. Higson, 2012. The New Fraud Triangle Model. Available at: "<http://www.jetems.scholarlinkresearch.org/articles/The%20New%20Fraud%20Triangle%20Model.pdf>".

91. Khasharmeh, A., 2002. The Factors that Affect on External Auditor in the Jordanian Public Companies, Field Study Faculty of Economics and Administration Sciences. Master Thesis Al Yarmouk University. Irbid - Jordan.
92. Konrath, L., 1998. Auditing Concepts and Applications: A Risk Analysis Approach. 4rd edition. Thomson South-Western.
93. Kothari, S. P., 2000. The Role of Financial Reporting in Reducing Financial Risks in the Market. Conference Series - Federal Reserve Bank of Boston, Vol. 44, pp. 89 – 112.
94. Krishnan, J., 2005. Audit Committee Financial Expertise and Internal Control: An Empirical Analysis, *The Accounting Review*, Vol. 80, pp. 649 - 675.
95. Lambert, R., C. Leuz, and R. Verrecchia, 2007. Accounting Information, Disclosure, and the Cost of Capital. *Journal of Accounting Research*, Vol. 45, Issue 2, pp. 385 - 420.
96. Manry D., T. Mock, and J. Turner, 2006. Does Increased Audit Partner Tenure Reduce Audit Quality ? *Journal of Accounting, Auditing and Finance*, pp. 553 - 572.
97. Marks, N., 2013. Should Internal Audit Be Responsible for Detecting Fraud?
Available at:
“<http://www.theiia.org/blogs/Marks/index.cfm/post/Should%20Internal%20Audit%20Be%20Responsible%20for%20Detecting%20Fraud>”.
98. Mergenthaler, R., S. Rajgopal, and S. Srinivasan, 2012. CEO and CFO Career Penalties to Missing Quarterly Analysts Forecasts. Available at:
“http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1152421”.
99. Montgomery, R., 1912. *Auditing Theory and Practice*. New York: Ronald Press.
100. Myers J., L. Myers, and T. Omer, 2003. Exploring the Term of the Auditor-Client Relationship and the Quality of Earnings : A Case for Mandatory Auditor Rotation? Vol. 78, pp. 779 - 799.
101. Newman, B., and M. Oliverio, 2005. Value of An External Audit Revisited.
Available at:
“http://digitalcommons.pace.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1069&context=lubifaculty_workingpapers”.

102. Pacter, P., 2014. Global Accounting Standards - From Vision to Reality. The CPA Journal, New York, Issue January 2014, pp. 6 – 10.
103. Penman, S., 2002. The Quality of Financial Statements: Perspectives From the Recent Stock Market Bubble. Available at:
“http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=319262”.
104. Porter, B., 2009. The Audit Trinity: The Key to Securing Corporate Accountability. Managerial Auditing Journal, Vol., 24, Issue 2, pp. 156 – 182.
105. Power, M., 1999. The Audit Society: Rituals of Verification. Oxford University Press.
106. Prentice, A., 2000. The Case of the International Auditor: A Behavioral Insight into Securities Fraud Litigation, Vol. 95, NwU LR 133.
107. Report to the Nations on Occupational Fraud and Abuse. 2012 Global Fraud Study. Association of Certified Fraud Examiners. Available at:
“http://www.acfe.com/uploadedFiles/ACFE_Website/Content/rtnn/2012-report-to-nations.pdf”.
108. Rezaee, Z., 2003. High - Quality Financial Reporting: The Six - Legged Stool. Strategic Finance, February.
109. Rezaee, Z., 2005. Causes, Consequences, and Deterrence of Financial Statement Fraud. Critical Perspectives on Accounting, Vol. 16, Issue 3, pp. 277 – 298.
110. Riahi - Belkaoui, A., 2004. Accounting Theory. Fifth Edition. London: Thomson Learning.
111. Savcuk, O., 2007. Internal Audit Efficiency Evaluation Principles. Journal of Business Economics and Management, Vol. 6, Issue 4, pp. 275 – 284.
112. Schilit, H., 2010. Financial Shenanigans: Detecting Accounting Gimmicks That Destroy Investments. The 2010 CFA Institute Annual Conference. Available at:
“<http://www.cfapubs.org/doi/pdfplus/10.2469/cp.v27.n4.1>”.
113. Schilit, H., 2010. Financial Shenanigans: How to Detect Accounting Gimmicks & Fraud in Financial Reports. Third Edition. Available at:
“http://csinvesting.org/wp-content/uploads/2012/06/financial_shenanigans.pdf”.

114. Schilit, H., 2014. The Sherlock Holmes of Accounting: Howard Schilit Explains the Mystery of His Art. Available at:
“<http://blogs.cfainstitute.org/investor/2014/03/04/the-sherlock-holmes-of-accounting-howard-schilit-explains-what-he-does-and-how-does-it/>”.
115. Soderstrom, N., and K. Sun, 2007. IFRS Adoption and Accounting Quality: A Review. Available at:
“http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1008416”.
116. Sterling, R., 1970. The Theory of the Measurement of Enterprise Income. University of Kansas Press.
117. Tang, Q., H. Chen, and Z. Lin, 2008. Financial Reporting Quality and Investor Protection: A Global Investigation. Available at:
“http://www.researchgate.net/publication/228293672_Financial_Reporting_Quality_and_Investor_Protection_A_Global_Investigation%20pdf”.
118. Ten Things About Bankruptcy and Fraud, 2008. A Review of Bankruptcy Filings. Deloitte Forensic Center. Available at:
“http://www.deloitte.com/assets/Dcom-UnitedStates/Local%20Assets/Documents/us_dfc_tenthingsaboutbankruptcy_24112008.pdf”.
119. Ten Things about Financial Statement Fraud, 2008. A Review of SEC Enforcement Releases, 2000 – 2008. Deloitte Forensic Center. Available at:
“http://www.deloitte.com/assets/Dcom-UnitedStates/Local%20Assets/Documents/FAS_ForensicCenter_us_fas-us_dfc/us_dfc_ten_things_about_financial_statement_fraud_241109.pdf”.
120. The SEC’s Renewed Scrutiny on Accounting Cases: Expected Focus Areas and How Companies Can Prepare, 2013. Skadden. Available at:
“http://www.skadden.com/sites/default/files/publications/The_SECs_Renewed_Scrutiny_on_Accounting_Cases.pdf”.
121. Titman, S., and B. Trueman, 1986. Information Quality and the Valuation of New Issues, *Journal of Accounting and Economics*, pp. 159 - 172.
122. Turley, S., and M. Cooper, 1991. *Auditing in the United Kingdom*. Prentice Hall International.

123. Vanstraelen A., 2000. Impact of Renewable Long - Term Audit Mandates on Audit Quality, *The European Accounting Review*, pp. 419 - 442.
124. Verdi, R., 2006. Financial Reporting Quality and Investment Efficiency. Available at: "http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=930922".
125. Wells, J., 2004. New Approaches to Fraud Deterrence. Available at: "http://dmwatson.homestead.com/files/New_Approaches_to_Fraud_Deterrence.pdf".
126. Wallace, W., 2004. The Economic Role of the Audit in Free and Regulated Markets. A Look Back and a Look Forward. Available at: "http://www.researchgate.net/publication/228307583_The_Economic_Role_of_the_Audit_in_Free_and_Regulated_Markets_A_Look_Back_and_a_Look_Forward".
127. White, G., A. Sondhi, and H. Fried, 1998. *The Analysis and Use of Financial Statements*. Second Edition. New York: Wiley.
128. Wong, J., 2001. Data Mining as a Tool for Internal Auditors, *Internal Auditing*, Vol.16, pp. 21 - 25.
129. Yamani, A., 1991. The Factors that Affect on External Auditor Independency From Point of Views the Analysts and Borrowers in the Saudi Arabia, *General Management Journal*, Al Riyadh, Vol. 71, pp. 183 - 229.
130. Ye, P., E. Carson, and R. Simnett, 2006. Threats to Auditor Independence: The Impact of Non - Audit Services, Tenure and Alumni Affiliation, School of Accounting University of NSW, Sydney NSW 2052.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΚΟΜΒΟΙ

1. <http://accountancygreece.gr>
2. <http://accountancylive.com>
3. <http://ase.gr>
4. <http://capital.gr>
5. <http://cpajournal.com>
6. <http://deloitte.com>
7. <http://ec.europa.eu>
8. <http://el.wikipedia.org>
9. <http://elte.org.gr>
10. <http://euro2day.gr>
11. <http://hcmc.gr>
12. <http://ifac.org>
13. <http://ifrs.org>
14. <http://intosai.org>
15. <http://iraj.gr/>
16. <http://issai.org>
17. <http://kpmg.com>
18. <http://naftemporiki.gr>
19. <http://soel.gr>
20. <http://taxheaven.gr>
21. <http://www.emeraldinsight.com/>
22. <http://www.et.gr/>
23. <http://www.ey.com/>
24. <http://www.grant-thornton.gr/>
25. <http://www.kerdos.gr/>
26. <http://www.reporter.gr/>
27. <https://frc.org.uk>
28. <https://www.helex.gr>
29. <https://www.investopedia.com>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Α. ΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ

Α.1 Συμπέρασμα χωρίς επιφύλαξη

Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή, σύμφωνα με το άρθρο 82 παρ. 5 ν. 2238/1994

Προς την Εταιρεία ΑΒΓ με ΑΦΜ..... και τη Διεύθυνση Ελέγχου του Υπουργείου Οικονομικών.

Διενεργήσαμε ειδικό φορολογικό έλεγχο σύμφωνα με το άρθρο 82 παρ. 5 ν. 2238/1994, όπως αυτός ισχύει, με σκοπό τη διαπίστωση της φορολογικής συμμόρφωσης της Εταιρείας ΑΒΓ (εφεξής η Εταιρεία) για τη διαχειριστική χρήση από XX/XX/XXXX μέχρι XX/XX/XX (οικονομικό έτος xxxx).

Ευθύνη της διοίκησης της Εταιρείας

Η διοίκηση της ελεγχόμενης Εταιρείας είναι υπεύθυνη για την ορθή τήρηση των προβλεπόμενων βιβλίων και στοιχείων, την έγκαιρη υποβολή των φορολογικών δηλώσεων, τον ορθό υπολογισμό των φόρων, την έγκαιρη καταβολή των φορολογικών υποχρεώσεών της και την εν γένει τήρηση της φορολογικής νομοθεσίας, διαμορφώνοντας μεταξύ άλλων όλες τις απαραίτητες εσωτερικές δικλίδες, που διασφαλίζουν τη συμμόρφωση της Εταιρείας με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις.

Ευθύνη του ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι η διενέργεια του ελέγχου, για τη διαπίστωση της συμμόρφωσης της ελεγχόμενης Εταιρείας προς τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις, με βάση το πρόγραμμα ελέγχου που περιλαμβάνεται στην υπ' αριθ.ΠΟΛ.1159/22-7-2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Ο έλεγχος καλύπτει περιοριστικά τα αντικείμενα που περιλαμβάνονται στο εν λόγω πρόγραμμα και διενεργήθηκε σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Εργασιών Διασφάλισης 3000, «Έργα Διασφάλισης Πέραν Ελέγχου ή Επισκόπησης Ιστορικής Οικονομικής Πληροφόρησης», καθώς και με τα οριζόμενα στο πρόγραμμα αυτό. Θεωρούμε ότι τα ελεγκτικά στοιχεία που έχουμε

συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση και την τεκμηρίωση της παρούσας έκθεσης και είναι στη διάθεση του Υπουργείου Οικονομικών οποτεδήποτε ζητηθούν.

Συμπέρασμα

Με βάση την εκτελεσθείσα εργασία μας, δεν έχει περιέλθει στην αντίληψή μας οτιδήποτε που θα μας οδηγούσε στο συμπέρασμα ότι η Εταιρεία δεν έχει συμμορφωθεί από κάθε ουσιώδη άποψη, με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις για τα φορολογικά αντικείμενα, τα οποία καθορίζονται στο πρόγραμμα ελέγχου φορολογικής συμμόρφωσης που προβλέπεται στην υπ' αριθ.Π0Λ.1159/22-7-2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

Περιορισμός χρήσης

Η παρούσα έκθεση είναι εμπιστευτική και καταρτίζεται αποκλειστικά στα πλαίσια των υποχρεώσεων της Εταιρείας έναντι του Υπουργείου Οικονομικών, ως εκ τούτου η Έκθεση αυτή δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί για οποιοδήποτε άλλο σκοπό.

Αναφορά επί λοιπών θεμάτων

Πληροφορίες για την ελεγχόμενη Εταιρία, τα αντικείμενα που ελέγχθηκαν και τις διαπιστώσεις για κάθε επιμέρους αντικείμενο περιλαμβάνονται στο επισυναπτόμενο προσάρτημα των αναλυτικών πληροφοριακών στοιχείων όπως αυτό προκύπτει από την υπ' αριθ.Π0Λ. 1159/22-7-2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

**Έδρα Ελεγκτή [πόλη],
[ημερομηνία] [Όνοματεπώνυμο]**

**Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
ΑΜ ΣΟΕΛ [Ελεγκτή]**

[Ελεγκτική Εταιρεία] [Διεύθυνση]

ΑΜ ΣΟΕΛ [Ελεγκτική Εταιρεία]

A.2 Συμπέρασμα χωρίς επιφύλαξη με θέμα/τα έμφασης

**Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή
Λογιστή, σύμφωνα με το άρθρο 82 παρ. 5 ν. 2238/1994**

Προς την Εταιρεία ΑΒΓ με ΑΦΜ..... και τη Διεύθυνση Ελέγχου του
Υπουργείου Οικονομικών.

Διενεργήσαμε ειδικό φορολογικό έλεγχο σύμφωνα με το άρθρο 82 παρ. 5 ν. 2238/1994,
όπως αυτός ισχύει, με σκοπό τη διαπίστωση της φορολογικής συμμόρφωσης της
Εταιρείας ΑΒΓ (εφεξής η Εταιρεία) για τη διαχειριστική χρήση από XX/XX/XXXX
μέχρι XX/XX/XX (οικονομικό έτος xxxx).

Ευθύνη της διοίκησης της Εταιρείας

Η διοίκηση της ελεγχόμενης Εταιρείας είναι υπεύθυνη για την ορθή τήρηση των
προβλεπόμενων βιβλίων και στοιχείων, την έγκαιρη υποβολή των φορολογικών
δηλώσεων, τον ορθό υπολογισμό των φόρων, την έγκαιρη καταβολή των φορολογικών
υποχρεώσεών της και την εν γένει τήρηση της φορολογικής νομοθεσίας,
διαμορφώνοντας μεταξύ άλλων όλες τις απαραίτητες εσωτερικές δικλίδες, που
διασφαλίζουν τη συμμόρφωση της Εταιρείας με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις.

Ευθύνη του ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι η διενέργεια του ελέγχου, για τη διαπίστωση της
συμμόρφωσης της ελεγχόμενης Εταιρείας προς τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις, με
βάση το πρόγραμμα ελέγχου που περιλαμβάνεται στην υπ' αριθ. ΠΟΛ.1159/22.7.2011
απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Ο έλεγχος καλύπτει περιοριστικά τα
αντικείμενα που περιλαμβάνονται στο εν λόγω πρόγραμμα και διενεργήθηκε σύμφωνα
με το Διεθνές Πρότυπο Εργασιών Διασφάλισης 3000, «Έργα Διασφάλισης Πέραν
Ελέγχου ή Επισκόπησης Ιστορικής Οικονομικής Πληροφόρησης», καθώς και με τα
οριζόμενα στο πρόγραμμα αυτό. Θεωρούμε ότι τα ελεγκτικά στοιχεία που έχουμε
συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση και την τεκμηρίωση της

παρούσας έκθεσης και είναι στη διάθεση του Υπουργείου Οικονομικών οποτεδήποτε ζητηθούν.

Συμπέρασμα

Με βάση την εκτελεσθείσα εργασία μας, δεν έχει περιέλθει στην αντίληψή μας οτιδήποτε που θα μας οδηγούσε στο συμπέρασμα ότι η Εταιρεία δεν έχει συμμορφωθεί από κάθε ουσιώδη άποψη, με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις για τα φορολογικά αντικείμενα, τα οποία καθορίζονται στο πρόγραμμα ελέγχου φορολογικής συμμόρφωσης που προβλέπεται στην υπ' αριθ.Π0Λ.1159/22-7-2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

Θέμα/τα Έμφασης

Χωρίς να διατυπώνουμε επιφύλαξη στο συμπέρασμά μας, σχετικά με τη φορολογική συμμόρφωση της Εταιρείας, εφιστούμε την προσοχή σας στο (στα) παρακάτω φορολογικό (φορολογικά) ζήτημα (ζητήματα) που έχει (έχουν) ανακύψει κατά τη διενέργεια της ειδικής αυτής ελεγκτικής εργασίας και του (των) οποίου (οποίων) η αντιμετώπιση δεν έχει (έχουν) έως και την έκδοση της παρούσας έκθεσης, αποσαφηνισθεί, είτε νομολογιακά είτε με ερμηνευτικές εγκυκλίους του Υπουργείου Οικονομικών :

- 1.
- 2.
- 3.

Περιορισμός χρήσης

Η παρούσα έκθεση είναι εμπιστευτική και καταρτίζεται αποκλειστικά στα πλαίσια των υποχρεώσεων της Εταιρείας έναντι του Υπουργείου Οικονομικών, ως εκ τούτου η Έκθεση αυτή δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί για οποιοδήποτε άλλο σκοπό.

Αναφορά επί λοιπών θεμάτων

Πληροφορίες για την ελεγχόμενη Εταιρία, τα αντικείμενα που ελέγχθηκαν και τις διαπιστώσεις για κάθε επιμέρους αντικείμενο περιλαμβάνονται στο επισυναπτόμενο προσάρτημα των αναλυτικών πληροφοριακών στοιχείων όπως αυτό προκύπτει από την υπ' αριθ.ΠΟΛ. 1159/22.7.2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

**Έδρα Ελεγκτή [πόλη],
[ημερομηνία] [Όνοματεπώνυμο]**

**Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
ΑΜ ΣΟΕΛ [Ελεγκτή]**

[Ελεγκτική Εταιρεία] [Διεύθυνση]

ΑΜ ΣΟΕΛ [Ελεγκτική Εταιρεία]

A.3 Συμπέρασμα με επιφύλαξη

Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή, σύμφωνα με το άρθρο 82 παρ. 5 ν. 2238/1994

Προς την Εταιρεία ΑΒΓ με ΑΦΜ..... και τη Διεύθυνση Ελέγχου του Υπουργείου Οικονομικών.

Διενεργήσαμε ειδικό φορολογικό έλεγχο σύμφωνα με το άρθρο 82 παρ. 5 ν. 2238/1994, όπως αυτός ισχύει, με σκοπό τη διαπίστωση της φορολογικής συμμόρφωσης της Εταιρείας ΑΒΓ (εφεξής η Εταιρεία) για τη διαχειριστική χρήση από XX/XX/XXXX μέχρι XX/XX/XX (οικονομικό έτος xxxx).

Ευθύνη της διοίκησης της Εταιρείας

Η διοίκηση της ελεγχόμενης Εταιρείας είναι υπεύθυνη για την ορθή τήρηση των προβλεπόμενων βιβλίων και στοιχείων, την έγκαιρη υποβολή των φορολογικών δηλώσεων, τον ορθό υπολογισμό των φόρων, την έγκαιρη καταβολή των φορολογικών υποχρεώσεών της και την εν γένει τήρηση της φορολογικής νομοθεσίας, διαμορφώνοντας μεταξύ άλλων όλες τις απαραίτητες εσωτερικές δικλίδες, που διασφαλίζουν τη συμμόρφωση της Εταιρείας με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις.

Ευθύνη του ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι η διενέργεια του ελέγχου, για τη διαπίστωση της συμμόρφωσης της ελεγχόμενης Εταιρείας προς τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις, με βάση το πρόγραμμα ελέγχου που περιλαμβάνεται στην υπ' αριθ.ΠΟΛ.1159/22.7.2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Ο έλεγχος καλύπτει περιοριστικά τα αντικείμενα που περιλαμβάνονται στο εν λόγω πρόγραμμα και διενεργήθηκε σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Εργασιών Διασφάλισης 3000, «Έργα Διασφάλισης Πέραν Ελέγχου ή Επισκόπησης Ιστορικής Οικονομικής Πληροφόρησης», καθώς και με τα οριζόμενα στο πρόγραμμα αυτό. Θεωρούμε ότι τα ελεγκτικά στοιχεία που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση και την τεκμηρίωση της

παρούσας έκθεσης και είναι στη διάθεση του Υπουργείου Οικονομικών οποτεδήποτε ζητηθούν.

Βάση για συμπέρασμα με επιφύλαξη

Από την εκτέλεση της εργασίας μας διαπιστώσαμε ότι (τα εξής):

(συνοπτική αναφορά κατ' είδος φόρου ή/και παράβασης).

Συμπέρασμα

Εκτός από την (τις) περίπτωση(ες) περιπτώσεις που αναφέρεται (αναφέρονται) στην παράγραφο " **Βάση για συμπέρασμα με επιφύλαξη**", με βάση την εκτελεσθείσα εργασία μας, δεν έχει περιέλθει στην αντίληψή μας οτιδήποτε που θα μας οδηγούσε στο συμπέρασμα ότι η Εταιρεία δεν έχει συμμορφωθεί από κάθε ουσιώδη άποψη, με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις για τα φορολογικά αντικείμενα, τα οποία καθορίζονται στο πρόγραμμα ελέγχου φορολογικής συμμόρφωσης που προβλέπεται στην υπ' αριθ.ΠΟΛ.1159/22-7-2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

Περιορισμός χρήσης

Η παρούσα έκθεση είναι εμπιστευτική και καταρτίζεται αποκλειστικά στα πλαίσια των υποχρεώσεων της Εταιρείας έναντι του Υπουργείου Οικονομικών, ως εκ τούτου η Έκθεση αυτή δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί για οποιοδήποτε άλλο σκοπό.

Αναφορά επί λοιπών θεμάτων

Πληροφορίες για την ελεγχόμενη Εταιρία, τα αντικείμενα που ελέγχθηκαν και τις διαπιστώσεις για κάθε επιμέρους αντικείμενο περιλαμβάνονται στο επισυναπτόμενο προσάρτημα των αναλυτικών πληροφοριακών στοιχείων όπως αυτό προκύπτει από την υπ' αριθ.ΠΟΛ.1159/22.7.2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

**Έδρα Ελεγκτή [πόλη],
[ημερομηνία] [Όνοματεπώνυμο]**

**Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
ΑΜ ΣΟΕΛ [Ελεγκτή]**

[Ελεγ.Εταιρ.] [Διεύθ.] ΑΜ ΣΟΕΛ

A.4 Συμπέρασμα με επιφύλαξη και θέμα/τα έμφασης

Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή, σύμφωνα με το άρθρο 82 παρ. 5 ν. 2238/1994

Προς την Εταιρεία ΑΒΓ με ΑΦΜ..... και τη Διεύθυνση Ελέγχου του Υπουργείου Οικονομικών.

Διενεργήσαμε ειδικό φορολογικό έλεγχο σύμφωνα με το άρθρο 82 παρ. 5 ν. 2238/1994, όπως αυτός ισχύει, με σκοπό τη διαπίστωση της φορολογικής συμμόρφωσης της Εταιρείας ΑΒΓ (εφεξής η Εταιρεία) για τη διαχειριστική χρήση από XX/XX/XXXX μέχρι XX/XX/XX (οικονομικό έτος xxxx).

Ευθύνη της διοίκησης της Εταιρείας

Η διοίκηση της ελεγχόμενης Εταιρείας είναι υπεύθυνη για την ορθή τήρηση των προβλεπόμενων βιβλίων και στοιχείων, την έγκαιρη υποβολή των φορολογικών δηλώσεων, τον ορθό υπολογισμό των φόρων, την έγκαιρη καταβολή των φορολογικών υποχρεώσεων της και την εν γένει τήρηση της φορολογικής νομοθεσίας, διαμορφώνοντας μεταξύ άλλων όλες τις απαραίτητες εσωτερικές δικλίδες, που διασφαλίζουν τη συμμόρφωση της Εταιρείας με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις.

Ευθύνη του ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι η διενέργεια του ελέγχου, για τη διαπίστωση της συμμόρφωσης της ελεγχόμενης Εταιρείας προς τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις, με βάση το πρόγραμμα ελέγχου που περιλαμβάνεται στην υπ' αριθ.ΠΟΛ.1159/22.7.2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Ο έλεγχος καλύπτει περιοριστικά τα αντικείμενα που περιλαμβάνονται στο εν λόγω πρόγραμμα και διενεργήθηκε σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Εργασιών Διασφάλισης 3000, «Έργα Διασφάλισης Πέραν Ελέγχου ή Επισκόπησης Ιστορικής Οικονομικής Πληροφόρησης», καθώς και με τα οριζόμενα στο πρόγραμμα αυτό. θεωρούμε ότι τα ελεγκτικά στοιχεία που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση και την τεκμηρίωση της παρούσας έκθεσης και είναι στη διάθεση του Υπουργείου Οικονομικών οποτεδήποτε ζητηθούν.

Βάση για συμπέρασμα με επιφύλαξη

Από την εκτέλεση της εργασίας μας διαπιστώσαμε ότι (τα εξής):

(συνοπτική αναφορά κατ' είδος φόρου ή/και παράβασης). 1. 2. 3.

Συμπέρασμα

Εκτός από την (τις) περίπτωση (περιπτώσεις) που αναφέρεται (αναφέρονται) στην παράγραφο "Βάση για συμπέρασμα με επιφύλαξη", με βάση την εκτελεσθείσα εργασία μας, δεν έχει περιέλθει στην αντίληψή μας οτιδήποτε που θα μας οδηγούσε στο συμπέρασμα ότι η Εταιρεία δεν έχει συμμορφωθεί από κάθε ουσιώδη άποψη, με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις για τα φορολογικά αντικείμενα τα οποία καθορίζονται στο πρόγραμμα ελέγχου φορολογικής συμμόρφωσης που προβλέπεται στην υπ' αριθ.Π0Λ.1159/22-7-2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

Θέμα/τα Έμφασης

Χωρίς να διατυπώνουμε επιφύλαξη στο συμπέρασμα μας, σχετικά με τη φορολογική συμμόρφωση της Εταιρείας, επιστούμε την προσοχή σας στο (στα) παρακάτω φορολογικό (φορολογικά) ζήτημα (ζητήματα) που έχει (έχουν) ανακύψει κατά τη διενέργεια της ειδικής αυτής ελεγκτικής εργασίας και του (των) οποίου (οποίων) η αντιμετώπιση δεν έχει (έχουν) έως και την έκδοση της παρούσας έκθεσης, αποσαφηνισθεί, είτε νομολογιακά είτε με ερμηνευτικές εγκυκλίους του Υπουργείου Οικονομικών :

- 1.
- 2.
- 3.

Περιορισμός χρήσης

Η παρούσα έκθεση είναι εμπιστευτική και καταρτίζεται αποκλειστικά στα πλαίσια των υποχρεώσεων της Εταιρείας έναντι του Υπουργείου Οικονομικών, ως εκ τούτου η Έκθεση αυτή δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί για οποιοδήποτε άλλο σκοπό.

Αναφορά επί λοιπών θεμάτων

Πληροφορίες για την ελεγχόμενη Εταιρία, τα αντικείμενα που ελέγχθηκαν και τις διαπιστώσεις για κάθε επιμέρους αντικείμενο περιλαμβάνονται στο επισυναπτόμενο προσάρτημα των αναλυτικών πληροφοριακών στοιχείων όπως αυτό προκύπτει από την υπ' αριθ.ΠΟΛ.1159/22.7.2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

**Έδρα Ελεγκτή [πόλη],
[ημερομηνία] [Όνοματεπώνυμο]**

**Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
ΑΜ ΣΟΕΛ [Ελεγκτή]**

[Ελεγκτική Εταιρεία] [Διεύθυνση]

ΑΜ ΣΟΕΛ [Ελεγκτική Εταιρεία]

A.5 Αδυναμία Έκφρασης Συμπεράσματος

Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή, σύμφωνα με το άρθρο 82 παρ. 5 ν. 2238/1994

Προς την Εταιρεία ΑΒΓ με ΑΦΜ ..... και τη Διεύθυνση Ελέγχου του Υπουργείου Οικονομικών.

Αναλάβαμε την διενέργεια του ειδικού φορολογικού έλεγχου σύμφωνα με το άρθρο 82 παρ. 5 ν. 2238/1994, όπως αυτός ισχύει, για τη διαπίστωση της φορολογικής συμμόρφωσης της Εταιρείας ΑΒΓ (εφεξής η Εταιρεία) για τη διαχειριστική χρήση από XX/XX/XXXX μέχρι XX/XX/XX (οικονομικό έτος xxxx).

Ευθύνη της διοίκησης της Εταιρείας

Η διοίκηση της ελεγχόμενης Εταιρείας είναι υπεύθυνη για την ορθή τήρηση των προβλεπόμενων βιβλίων και στοιχείων, την έγκαιρη υποβολή των φορολογικών δηλώσεων, τον ορθό υπολογισμό των φόρων, την έγκαιρη καταβολή των φορολογικών υποχρεώσεων της και την εν γένει τήρηση της φορολογικής νομοθεσίας, διαμορφώνοντας μεταξύ άλλων όλες τις απαραίτητες εσωτερικές δικλίδες, που διασφαλίζουν τη συμμόρφωση της Εταιρείας με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις.

Ευθύνη του ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι η διενέργεια του ελέγχου, για τη διαπίστωση της συμμόρφωσης της ελεγχόμενης Εταιρείας προς τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις, με βάση το πρόγραμμα ελέγχου που περιλαμβάνεται στην υπ' αριθ.ΠΟΛ.1159/22-7-2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Ο έλεγχος καλύπτει περιοριστικά τα αντικείμενα που περιλαμβάνονται στο εν λόγω πρόγραμμα και διενεργήθηκε σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Εργασιών Διασφάλισης 3000, «Έργα Διασφάλισης Πέραν Ελέγχου ή Επισκόπησης Ιστορικής Οικονομικής Πληροφόρησης», καθώς και με τα οριζόμενα στο πρόγραμμα αυτό. Θεωρούμε ότι τα ελεγκτικά στοιχεία που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση και την τεκμηρίωση της παρούσας έκθεσης και είναι στη διάθεση του Υπουργείου Οικονομικών οποτεδήποτε ζητηθούν.

Βάση για αδυναμία έκφρασης συμπεράσματος

[Περιγραφή θέματος/(ή θεμάτων)]

Αδυναμία έκφρασης συμπεράσματος

Εξαιτίας της σημαντικότητας του θέματος (ή των θεμάτων) που μνημονεύεται (μνημονεύονται) στην παράγραφο, ‘Βάση για Αδυναμία Έκφρασης Συμπεράσματος’ δεν έχει καταστεί εφικτό να αποκτήσουμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια για τη θεμελίωση του συμπεράσματος μας. Ως εκ τούτου δεν εκφέρουμε συμπέρασμα ως προς την συμμόρφωση της Εταιρείας από κάθε ουσιώδη άποψη, με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις για τα φορολογικά αντικείμενα τα οποία καθορίζονται στο πρόγραμμα ελέγχου φορολογικής συμμόρφωσης που προβλέπεται στην υπ’ αριθ.ΠΟΛ.1159/22-7-2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

Περιορισμός χρήσης

Η παρούσα έκθεση είναι εμπιστευτική και καταρτίζεται αποκλειστικά στα πλαίσια των υποχρεώσεων της Εταιρείας έναντι του Υπουργείου Οικονομικών, ως εκ τούτου η Έκθεση αυτή δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί για οποιοδήποτε άλλο σκοπό.

Αναφορά επί λοιπών θεμάτων

Πληροφορίες για την ελεγχόμενη Εταιρία, τα αντικείμενα που ελέγχθηκαν και τις διαπιστώσεις για κάθε επιμέρους αντικείμενο περιλαμβάνονται στο επισυναπτόμενο προσάρτημα των αναλυτικών πληροφοριακών στοιχείων όπως αυτό προκύπτει από την υπ’ αριθ.ΠΟΛ.1159/22-7-2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

Έδρα
Ελεγκτή [πόλη], [ημερομηνία]
[Όνοματεπώνυμο]

Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
ΑΜ ΣΟΕΛ [Ελεγκτή]

[Ελεγ.Εταιρ.] [Διεύθ.] ΑΜ ΣΟΕΛ

A.6 Αρνητικό Συμπέρασμα

**Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή,
σύμφωνα με το άρθρο 82 παρ. 5 ν. 2238/1994**

Προς την Εταιρεία ΑΒΓ με ΑΦΜ ..... και τη Διεύθυνση Ελέγχου του Υπουργείου Οικονομικών.

Διενεργήσαμε ειδικό φορολογικό έλεγχο σύμφωνα με το άρθρο 82 παρ. 5 ν. 2238/1994, όπως αυτός ισχύει, με σκοπό τη διαπίστωση της φορολογικής συμμόρφωσης της Εταιρείας ΑΒΓ (εφεξής η Εταιρεία) για τη διαχειριστική χρήση από XX/XX/XXXX μέχρι XX/XX/XX (οικονομικό έτος xxxx).

Ευθύνη της διοίκησης της Εταιρείας

Η διοίκηση της ελεγχόμενης Εταιρείας είναι υπεύθυνη για την ορθή τήρηση των προβλεπόμενων βιβλίων και στοιχείων, την έγκαιρη υποβολή των φορολογικών δηλώσεων, τον ορθό υπολογισμό των φόρων, την έγκαιρη καταβολή των φορολογικών υποχρεώσεων της και την εν γένει τήρηση της φορολογικής νομοθεσίας, διαμορφώνοντας μεταξύ άλλων όλες τις απαραίτητες εσωτερικές δικλίδες, που διασφαλίζουν τη συμμόρφωση της Εταιρείας με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις.

Ευθύνη του ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι η διενέργεια του ελέγχου, για τη διαπίστωση της συμμόρφωσης της ελεγχόμενης Εταιρείας προς τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις, με βάση το πρόγραμμα ελέγχου που περιλαμβάνεται στην υπ' αριθ.ΠΟΛ.1159/22-7-2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Ο έλεγχος καλύπτει περιοριστικά τα αντικείμενα που περιλαμβάνονται στο εν λόγω πρόγραμμα και διενεργήθηκε σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Εργασιών Διασφάλισης 3000, «Έργα Διασφάλισης Πέραν Ελέγχου ή Επισκόπησης Ιστορικής Οικονομικής Πληροφόρησης», καθώς και με τα οριζόμενα στο πρόγραμμα αυτό. Θεωρούμε ότι τα ελεγκτικά στοιχεία που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση και την τεκμηρίωση της

παρούσας έκθεσης και είναι στη διάθεση του Υπουργείου Οικονομικών οποτεδήποτε ζητηθούν.

Βάση για αρνητικό συμπέρασμα

[Περιγραφή θέματος/(ή θεμάτων)]

Αρνητικό συμπέρασμα

Κατά τη γνώμη μας, εξαιτίας της σημαντικότητας του θέματος (ή των θεμάτων) που μνημονεύεται (μνημονεύονται) στην παράγραφο ‘Βάση για Αρνητικό Συμπέρασμα’, η Εταιρεία δεν έχει συμμορφωθεί από κάθε ουσιώδη άποψη, με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις για τα φορολογικά αντικείμενα τα οποία καθορίζονται στο πρόγραμμα ελέγχου φορολογικής συμμόρφωσης που προβλέπεται στην υπ’ αριθ.ΠΟΛ.1159/22-7-2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

Περιορισμός χρήσης

Η παρούσα έκθεση είναι εμπιστευτική και καταρτίζεται αποκλειστικά στα πλαίσια των υποχρεώσεων της Εταιρείας έναντι του Υπουργείου Οικονομικών, ως εκ τούτου η Έκθεση αυτή δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί για οποιοδήποτε άλλο σκοπό.

Αναφορά επί λοιπών θεμάτων

Πληροφορίες για την ελεγχόμενη Εταιρία, τα αντικείμενα που ελέγχθηκαν και τις διαπιστώσεις για κάθε επιμέρους αντικείμενο περιλαμβάνονται στο επισυναπτόμενο προσάρτημα των αναλυτικών πληροφοριακών στοιχείων όπως αυτό προκύπτει από την υπ’ αριθ.ΠΟΛ.1159/22-7-2011 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

**Έδρα Ελεγκτή [πόλη],
[ημερομηνία] [Όνοματεπώνυμο]**

**Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
ΑΜ ΣΟΕΛ [Ελεγκτή]**

[Ελεγ.Εταιρ.] [Διεύθ.] ΑΜ ΣΟΕΛ

Β. ΟΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ALSINCO Α.Ε. ΕΤΩΝ 2005 - 2011						
Α/Α	Ελεγχόμενη Διαχειριστική Χρήση	Τύπος Έκθεσης Ελέγχου		Παρατηρήσεις Ελέγχου		Ελεγκτική Εταιρεία
		Ε.Ε.Π. 7700 / Φ.Ε.Κ. 1589/2004 Δ.Ε.Π. 700,705,706,710,720/Φ.Ε.Κ. 3693/2008	Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης ΠΟΛ. 1159/22.7.2011 / Φ.Ε.Κ. 1657/2011	Α/Α	Περιγραφή Παρατηρήσεων Ελέγχου	
1	2005	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Ανέλεγκτες Φορολογικές Χρήσεις	Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 125)
2	2006	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Ανέλεγκτες Φορολογικές Χρήσεις	Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 125)
3	2007	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Ανέλεγκτες Φορολογικές Χρήσεις	Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 125)
4	2008	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 125)
5	2009	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 125)
6	2010	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 125)
7	2011	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Υψηλών Ζημιογόνων Αποτελεσμάτων	Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 125)
				2	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Ληξιπρόθεσμων Υποχρεώσεων	
				3	Η Απρόσκοπτη Λειτουργία της Εταιρείας Εξαρτάται από την Επιτυχή Έκβαση της Υπαγωγής στη Διαδικασία Συνδιαλλαγής του Άρθρου 99 του Ν. 3588/2007	
				4	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρείας (Going Concern)	
				5	Αναφορά στους Λόγους Αναδιατύπωσης των Ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων της Χρήσης 2011	

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ Α.Ε.Ε ΕΤΩΝ 2005 - 30.09.2010

Α/Α	Ελεγχόμενη Διαχειριστική Χρήση	Τύπος Έκθεσης Ελέγχου		Παρατηρήσεις Ελέγχου		Ελεγκτική Εταιρεία
		Ε.Ε.Π. 7700 / Φ.Ε.Κ. 1589/2004 Δ.Ε.Π. 700,705,706,710,720/Φ.Ε.Κ. 3693/2008	Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης ΠΟΛ. 1159/22.7.2011 / Φ.Ε.Κ. 1657/2011	Α/Α	Περιγραφή Παρατηρήσεων Ελέγχου	
1	2005	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Ανέλεγκτες Φορολογικές Χρήσεις	Baker Tilly Hellas - Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 148)
				2	Προϋποθέσεις Εφαρμογής των Διατάξεων του Άρθρου 47 του Κ.Ν. 2190/1920 στην Θυγατρική Εταιρεία ΒΗΤΑ ΠΙ Α.Ε. Λόγω των Ιδίων Κεφαλαίων που Είναι Μικρότερα του Ήμισυ (1/2)	
2	2006	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Ανέλεγκτες Φορολογικές Χρήσεις	Baker Tilly Hellas - Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 148)
3	2007	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Baker Tilly Hellas - Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 148)
4	2008	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Baker Tilly Hellas - Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 148)
5	2009	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Baker Tilly Hellas - Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 148)
6	Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις 01.01 - 30.09.2010	Συμπέρασμα με Έμφαση στην Έκθεση Επισκόπησης		1	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Υψηλών Ζημιογόνων Αποτελεσμάτων	Baker Tilly Hellas - Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 148)
				2	Προϋποθέσεις Εφαρμογής των Διατάξεων του Άρθρου 48 του Κ.Ν. 2190/1920 Λόγω Αρνητικών Ιδίων Κεφαλαίων	
				3	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Ληξιπρόθεσμων Υποχρεώσεων	
				4	Υπαγωγή στη Διαδικασία Συνδιαλλαγής του Άρθρου 99 του Ν. 3588/2007	
				5	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρίας (Going Concern)	

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΤΤΙ-ΚΑΤ Α.Τ.Ε. ΕΤΩΝ 2005 - 2011

Α/Α	Ελεγχόμενη Διαχειριστική Χρήση	Τύπος Έκθεσης Ελέγχου		Παρατηρήσεις Ελέγχου		Ελεγκτική Εταιρεία
		Ε.Ε.Π. 7700 / Φ.Ε.Κ. 1589/2004 Δ.Ε.Π. 700,705,706,710,720/Φ.Ε.Κ. 3693/2008	Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης ΠΟΛ. 1159/22.7.2011 / Φ.Ε.Κ. 1657/2011	Α/Α	Περιγραφή Παρατηρήσεων Ελέγχου	
		1	2005	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	
				2	Διόρθωση Ενδιάμεσων Οικονομικών Καταστάσεων	
2	2006	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Ανέλεγκτες Φορολογικές Χρήσεις	BDO Πρότυπος Ελληνική Ελεγκτική Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 111)
3	2007	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Ανέλεγκτες Φορολογικές Χρήσεις	BDO Πρότυπος Ελληνική Ελεγκτική Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 111)
4	2008	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			BDO Πρότυπος Ελληνική Ελεγκτική Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 111)
5	2009	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Υψηλών Ζημιογόνων Αποτελεσμάτων	BDO Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 111)
				2	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Ληξιπρόθεσμων Υποχρεώσεων	
				3	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρίας (Going Concern)	
6	2010	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Υψηλών Ζημιογόνων Αποτελεσμάτων	BDO Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 111)
				2	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Ληξιπρόθεσμων Υποχρεώσεων	
				3	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρίας (Going Concern)	
7	2011	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Υψηλών Ζημιογόνων Αποτελεσμάτων	Διεθνής Ελεγκτική Ανώνυμη Εταιρεία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 111)
				2	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Ληξιπρόθεσμων Υποχρεώσεων	
				3	Εκτίμηση των Απαιτήσεων για Δημόσια Έργα ως Ασφαλούς Είσπραξης	
				4	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρίας (Going Concern)	
				5	Η Απρόσκοπτη Λειτουργία της Εταιρείας Εξαρτάται από την Επιτυχή Έκβαση της Υπαγωγής στη Διαδικασία Συνδιαλλαγής του Άρθρου 99 του Ν. 3588/2007	
				6	Μη Αποδοχή Φορολογικού Ελέγχου των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών Σύμφωνα με τις Διατάξεις του Άρθρου 82 Παράγραφος 5 του Ν.2238/1994	

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΔΡΑΣΗ-ΨΑΛΛΙΔΑΣ Χ. Α.Τ.Ε. ΕΤΩΝ 2005 - 2011

Α/Α	Ελεγχόμενη Διαχειριστική Χρήση	Τύπος Έκθεσης Ελέγχου		Παρατηρήσεις Ελέγχου		Ελεγκτική Εταιρεία
		Ε.Ε.Π. 7700 / Φ.Ε.Κ. 1589/2004 Δ.Ε.Π. 700,705,706,710,720/Φ.Ε.Κ. 3693/2008	Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης ΠΟΛ. 1159/22.7.2011 / Φ.Ε.Κ. 1657/2011	Α/Α	Περιγραφή Παρατηρήσεων Ελέγχου	
1	2005	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 125)
2	2006	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Ανέλεγκτες Φορολογικές Χρήσεις	Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 125)
3	2007	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Ανέλεγκτες Φορολογικές Χρήσεις	Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 125)
				2	Λοιπές Παρατηρήσεις	
4	2008	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Περιορισμένων Τραπεζικών Πιστώσεων	BDO Πρότυπος Ελληνική Ελεγκτική Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 111)
				2	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Οριακής Τήρησης των Τιμών Χρηματοοικονομικών Δεικτών Ληφθέντων Ομολογιακών Δανείων	
				3	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρίας (Going Concern)	
5	2009	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Αρνητικού Κεφαλαίου Κίνησης	BDO Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 111)
				2	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Ληξιπρόθεσμων Υποχρεώσεων	
				3	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Περιορισμένων Τραπεζικών Πιστώσεων	
				4	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω μη Τήρησης των Τιμών Χρηματοοικονομικών Δεικτών Ληφθέντων Ομολογιακών Δανείων	
				5	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρίας (Going Concern)	
6	2010	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Προϋποθέσεις Εφαρμογής των Διατάξεων του Άρθρου 48 του Κ.Ν. 2190/1920 Λόγω Αρνητικών Ιδίων Κεφαλαίων	BDO Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 111)
				2	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρίας (Going Concern)	
				3	Η Απρόσκοπη Λειτουργία της Εταιρείας Εξαρτάται από την Επιτυχή Έκβαση της Υπαγωγής στη Διαδικασία Συνδιαλλαγής του Άρθρου 99 του Ν. 3588/2007	
7	2011	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Προϋποθέσεις Εφαρμογής των Διατάξεων του Άρθρου 48 του Κ.Ν. 2190/1920 Λόγω Αρνητικών Ιδίων Κεφαλαίων	Δέλτα Ανώνυμη Εταιρεία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (BDO Ελλάς Α.Ε.) (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 153)
				2	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρίας (Going Concern)	
				3	Η Απρόσκοπη Λειτουργία της Εταιρείας Εξαρτάται από την Επιτυχή Έκβαση της Υπαγωγής στη Διαδικασία Συνδιαλλαγής του Άρθρου 99	
				4	Μη Αποδοχή Φορολογικού Ελέγχου των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών Σύμφωνα με τις Διατάξεις του Άρθρου 82 Παράγραφος 5 του Ν.2238/1994	

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ PC SYSTEMS ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΙΚΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ Α.Ε. ΕΤΩΝ 2005 - 2011

Α/Α	Ελεγχόμενη Διαχειριστική Χρήση	Τύπος Έκθεσης Ελέγχου		Παρατηρήσεις Ελέγχου		Ελεγκτική Εταιρεία
		Ε.Ε.Π. 7700 / Φ.Ε.Κ. 1589/2004 Δ.Ε.Π. 700,705,706,710,720/Φ.Ε.Κ. 3693/2008	Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης ΠΟΛ. 1159/22.7.2011 / Φ.Ε.Κ. 1657/2011	Α/Α	Περιγραφή Παρατηρήσεων Ελέγχου	
1	2005	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Ανέλεγκτες Φορολογικές Χρήσεις	Baker Tilly Hellas - Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 148)
				2	Έμφαση στην Καταγγελία Τραπεζικών Πιστώσεων, στην Έκδοση Διαταγής Πληρωμής και στην Κατάσχεση εις Χείρας Τρίτων επί των Απαιτήσεων	
				3	Έμφαση στις Αιτήσεις για Συντηρητική Κατάσχεση από τους Προμηθευτές Λόγω Οφειλών	
2	2006	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Ανέλεγκτες Φορολογικές Χρήσεις	Baker Tilly Hellas - Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 148)
3	2007	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Baker Tilly Hellas - Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 148)
4	2008	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Baker Tilly Hellas - Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 148)
5	2009	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Baker Tilly Hellas - Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 148)
6	2010	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Baker Tilly Hellas - Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 148)
7	2011	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Υψηλών Ζημιογόνων Αποτελεσμάτων	Baker Tilly Hellas - Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 148)
				2	Προϋποθέσεις Εφαρμογής των Διατάξεων του Άρθρου 48 του Κ.Ν. 2190/1920 Λόγω του Συνόλου των Ιδίων Κεφαλαίων που Έχει Καταστεί Μικρότερο από το 10% του Μετοχικού Κεφαλαίου	
				3	Καθυστέρηση στην Εξυπηρέτηση Υποχρεώσεων προς Τράπεζες	
				4	Καθυστέρηση στην Εξυπηρέτηση Υποχρεώσεων προς Προμηθευτές & Πιστωτές	
				5	Η Απρόσκοπτη Λειτουργία της Εταιρείας Εξαρτάται από την Επιτυχή Έκβαση της Υπαγωγής στη Διαδικασία Συνδιαλλαγής του Άρθρου 99 του Ν. 3588/2007	
				6	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρείας (Going Concern)	

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ Α. Γ. Α.Ε. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΛΑΣΤΙΚΟΥ ΕΤΩΝ 2005 - 2011

Α/Α	Ελεγχόμενη Διαχειριστική Χρήση	Τύπος Έκθεσης Ελέγχου		Παρατηρήσεις Ελέγχου		Ελεγκτική Εταιρεία
		Ε.Ε.Π. 7700 / Φ.Ε.Κ. 1589/2004 Δ.Ε.Π. 700,705,706,710,720/Φ.Ε.Κ. 3693/2008	Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης ΠΟΛ. 1159/22.7.2011 / Φ.Ε.Κ. 1657/2011	Α/Α	Περιγραφή Παρατηρήσεων Ελέγχου	
1	2005	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Ληξιπρόθεσμων Τραπεζικών Υποχρεώσεων	Μουρ Στηβενς Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 119)
				2	Ανέλεγκτες Φορολογικές Χρήσεις	
				3	Παροχή Μη Εξασφαλισμένου Δανείου σε Συνδεδεμένη Εταιρεία	
				4	Μη Πραγματοποίηση Ελέγχου από Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές σε Θυγατρικές Εταιρείες Εξωτερικού	
2	2006	Έκθεση Ελέγχου με Αρνητική Γνώμη	Αρνητικό Συμπέρασμα	1	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Ληξιπρόθεσμων Τραπεζικών Υποχρεώσεων	Μουρ Στηβενς Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 119)
				2	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Ληξιπρόθεσμων Οφειλών σε Ασφαλιστικούς Οργανισμούς	
				3	Μη Σχηματισμός Προβλέψεων για Απομείωση Υπεραξίας Ομίλου και Κόστους Συμμετοχών της Μητρικής Εταιρείας	
				4	Μη Σχηματισμός Προβλέψεων Επισφαλών Απαιτήσεων	
				5	Μη Σχηματισμός Προβλέψεων Βραδέως Κινούμενων Αποθεμάτων	
				6	Μη Σχηματισμός Προβλέψεων Δεδουλευμένων Εξόδων	
				7	Μείωση Παραγωγικής Δυνατότητας Λόγω Αδυναμίας Εξασφάλισης Α' Υλών	
				8	Ανέλεγκτες Φορολογικές Χρήσεις	
				9	Μη Ελεγμένες Οικονομικές Καταστάσεις Θυγατρικών Εταιρειών	
				10	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρείας (Going Concern)	
3	2007	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Οριστικοποίηση της Χρηματοδοτικής Αναδιάρθρωσης της Εταιρείας με την Μετατροπή Μέρους του Ομολογιακού Δανείου σε Μετοχικό Κεφάλαιο	Μουρ Στηβενς Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 119)
				2	Ανέλεγκτες Φορολογικές Χρήσεις	
4	2008	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Μη Επίτευξη των Οικονομικών Δεσμεύσεων που Απορρέουν από τις Συμβάσεις των Ομολογιακών Δανείων	Μουρ Στηβενς Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 119)
				2	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρείας (Going Concern)	
5	2009	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Εξαμρέσεις	Συμπέρασμα με Επιφύλαξη	1	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Υψηλών Ληξιπρόθεσμων Υποχρεώσεων	Μουρ Στηβενς Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 119)
				2	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Υψηλών Ζημιόγων Αποτελεσμάτων που Διαμορφώνουν Αρνητική Καθαρή Θέση	
				3	Δυνατότητα Καταγγελίας του Ομολογιακού Δανείου από τους Ομολογιούχους Λόγω Μη Επίτευξης Οικονομικών Δεσμεύσεων	
				4	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρείας (Going Concern)	

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ Α. Γ. Α.Ε. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΛΑΣΤΙΚΟΥ ΕΤΩΝ 2005 - 2011

Α/Α	Ελεγχόμενη Διαχειριστική Χρήση	Τύπος Έκθεσης Ελέγχου		Παρατηρήσεις Ελέγχου		Ελεγκτική Εταιρεία
		Ε.Ε.Π. 7700 / Φ.Ε.Κ. 1589/2004 Δ.Ε.Π. 700,705,706,710,720/Φ.Ε.Κ. 3693/2008	Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης ΠΟΛ. 1159/22.7.2011 / Φ.Ε.Κ. 1657/2011	Α/Α	Περιγραφή Παρατηρήσεων Ελέγχου	
6	2010	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Υψηλών Ζημιογόνων Αποτελεσμάτων που Διαμορφώνουν Αρνητική Καθαρή Θέση	BDO Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 111)
				2	Καταγγελία του Ομολογιακού Δανείου από τους Ομολογιούχους Λόγω Μη Επίτευξης Οικονομικών Δεσμεύσεων	
				3	Ληξιπρόθεσμες Οφειλές Προς Πιστωτές	
				4	Ληξιπρόθεσμες Οφειλές Προς το Δημόσιο	
				5	Αναστολή Παραγωγικής Διαδικασίας	
				6	Αδυναμία Εξασφάλισης Αναχρηματοδοτικών Πόρων	
				7	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρίας (Going Concern)	
				8	Εκτίμηση της Διοίκησης ότι το Σχέδιο Αναχρηματοδότησης Αποτελεί Επαρκή Βάση για τη Συνέχιση της Δραστηριότητας της Εταιρείας	
7	2011	Έκθεση Ελέγχου με Αδυναμία Έκφρασης Γνώμης	Αδυναμία Έκφρασης Συμπεράσματος	1	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Υψηλών Ζημιογόνων Αποτελεσμάτων που Διαμορφώνουν Αρνητική Καθαρή Θέση	Διεθνής Ελεγκτική Ανώνυμη Εταιρεία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Α. 111)
				2	Ληξιπρόθεσμες Οφειλές Προς Πιστωτές	
				3	Ληξιπρόθεσμες Οφειλές Προς το Δημόσιο	
				4	Αναστολή Παραγωγικής Διαδικασίας	
				5	Σημαντική Απόλεια Ταμιακών Ροών	
				6	Αδυναμία Εξασφάλισης Αναχρηματοδοτικών Πόρων	
				7	Άρνηση Παρουσίας από την Διοίκηση Τεκμηριωμένης Εκτίμησης για την Αρχή Συνέχισης της Δραστηριότητας	
				8	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρίας (Going Concern)	

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΑΤΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΙΠΛΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ Α.Ε. ΕΤΩΝ 2005 - 2011

Α/Α	Ελεγχόμενη Διαχειριστική Χρήση	Τύπος Έκθεσης Ελέγχου		Παρατηρήσεις Ελέγχου		Ελεγκτική Εταιρεία
		Ε.Ε.Π. 7700 / Φ.Ε.Κ. 1589/2004 Δ.Ε.Π. 700,705,706,710,720/Φ.Ε.Κ. 3693/2008	Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης ΠΟΛ. 1159/22.7.2011 / Φ.Ε.Κ. 1657/2011	Α/Α	Περιγραφή Παρατηρήσεων Ελέγχου	
1	2005	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Διαφοροποίηση Λογιστικών Μεγεθών Προγενέστερων Οικονομικών Καταστάσεων	Ερνστ & Γιανγκ (Ελλάς) Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 107)
2	2006	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Ερνστ & Γιανγκ (Ελλάς) Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 107)
3	2007	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Ερνστ & Γιανγκ (Ελλάς) Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 107)
4	2008	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Πραΐς Γουοτερχαους Κούπερς Α.Ε.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 113)
5	2009	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Πραΐς Γουοτερχαους Κούπερς Α.Ε.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 113)
6	2010	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Υψηλών Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων οι Οποίες Υπερβαίνουν το Κυκλοφορούν Ενεργητικό	Πραΐς Γουοτερχαους Κούπερς Α.Ε.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 113)
				2	Προϋποθέσεις Εφαρμογής των Διατάξεων του Άρθρου 47 του Κ.Ν. 2190/1920 Λόγω των Ιδίων Κεφαλαίων που Είναι Μικρότερα του Ήμισυ (1/2) του Μετ	
				3	Διαβεβαίωση Βασικού Μετόχου για την Συνέχιση της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρίας (Going Concern)	
7	2011	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Υψηλών Ζημιογόνων Αποτελεσμάτων	Πραΐς Γουοτερχαους Κούπερς Α.Ε.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 113)
				2	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Υψηλών Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων οι Οποίες Υπερβαίνουν το Κυκλοφορούν Ενεργητικό	
				3	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω μη Ικανοποίησης Ορισμένων Χρηματοοικονομικών Όρων Ληφθέντων Ομολογιακών Δανείων	
				4	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρίας (Going Concern)	
				5	Προϋποθέσεις Εφαρμογής των Διατάξεων του Άρθρου 48 του Κ.Ν. 2190/1920 Λόγω Αρνητικών Ιδίων Κεφαλαίων	

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΒΩΒΟΣ ΜΠΑΜΠΗΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ Α.Ε. ΕΤΩΝ 2005 - 2011

Α/Α	Ελεγχόμενη Διαχειριστική Χρήση	Τύπος Έκθεσης Ελέγχου		Παρατηρήσεις Ελέγχου		Ελεγκτική Εταιρεία
		Ε.Ε.Π. 7700 / Φ.Ε.Κ. 1589/2004 Δ.Ε.Π. 700,705,706,710,720/Φ.Ε.Κ. 3693/2008	Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης ΠΟΛ. 1159/22.7.2011 / Φ.Ε.Κ. 1657/2011	Α/Α	Περιγραφή Παρατηρήσεων Ελέγχου	
		1	2005	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη	
2	2006	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Ανέλεγκτες Φορολογικές Χρήσεις	Πραΐς Γουωτερχαους Κούπερς Α.Ε.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 113)
3	2007	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Ανέλεγκτες Φορολογικές Χρήσεις	Πραΐς Γουωτερχαους Κούπερς Α.Ε.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 113)
4	2008	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Επισήμανση σε Ορισμένες Αβεβαιότητες Αναφορικά με το Κατασκευαστικό Έργο στο Βοτανικό	Πραΐς Γουωτερχαους Κούπερς Α.Ε.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 113)
				2	Απροσδιόριστες οι Επιπτώσεις στην Οικονομική Θέση της Εταιρείας από τις Αβεβαιότητες Αναφορικά με το Κατασκευαστικό Έργο στο Βοτανικό	
5	2009	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Επισήμανση σε Ορισμένες Αβεβαιότητες Αναφορικά με το Κατασκευαστικό Έργο στο Βοτανικό	Πραΐς Γουωτερχαους Κούπερς Α.Ε.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 113)
				2	Απροσδιόριστες οι Επιπτώσεις στην Οικονομική Θέση της Εταιρείας από τις Αβεβαιότητες Αναφορικά με το Κατασκευαστικό Έργο στο Βοτανικό	
6	2010	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Επισήμανση στην Αβεβαιότητα του Κατασκευαστικού Έργου στο Βοτανικό	Πραΐς Γουωτερχαους Κούπερς Α.Ε.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 113)
				2	Απροσδιόριστες οι Επιπτώσεις στην Οικονομική Θέση της Εταιρείας από τις Αβεβαιότητες Αναφορικά με το Κατασκευαστικό Έργο στο Βοτανικό	
				3	Επανεκτίμηση στην Έυλογη Αξία των Επενδύσεων σε Ακίνητα	
				4	Διαπραγματεύσεις με τους Πιστωτές για την Εξασφάλιση της Συνέχισης των Δραστηριοτήτων της Εταιρείας	
				5	Το Κυκλοφορούν Ενεργητικό Υπολείπεται των Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων	
				6	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρείας (Going Concern)	

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΒΩΒΟΣ ΜΠΑΜΠΗΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ Α.Ε. ΕΤΩΝ 2005 - 2011

Α/Α	Ελεγχόμενη Διαχειριστική Χρήση	Τύπος Έκθεσης Ελέγχου		Παρατηρήσεις Ελέγχου		Ελεγκτική Εταιρεία
		Ε.Ε.Π. 7700 / Φ.Ε.Κ. 1589/2004 Δ.Ε.Π. 700,705,706,710,720/Φ.Ε.Κ. 3693/2008	Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης Π.Ο.Λ. 1159/22.7.2011 / Φ.Ε.Κ. 1657/2011	Α/Α	Περιγραφή Παρατηρήσεων Ελέγχου	
7	2011	Έκθεση Ελέγχου με Αρνητική Γνώμη	Αρνητικό Συμπέρασμα	1	Αδυναμία Επιβεβαίωσης της Ορθότητας της Αποτίμησης των Επενδυτικών Ακινήτων Λόγω των Κατασχέσεων από Δανείστριες Τράπεζες και των Καταγγελιών Υφιστάμενων Χρηματοδοτικών Μισθώσεων	Πραΐς Γουοτερχαους Κούπερς Α.Ε.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 113)
				2	Μη Επανεξέταση από την Διοίκηση της Αξίας των Θυγατρικών Εταιρειών	
				3	Λανθασμένος Τρόπος Αποτίμησης Αποθεμάτων	
				4	Αδυναμία Επαλήθευσης της Ακρίβειας των Απαιτήσεων	
				5	Ληξιπρόθεσμες Οφειλές Προς στις Τράπεζες	
				6	Ληξιπρόθεσμες Οφειλές Προς στους Πιστωτές	
				7	Ληξιπρόθεσμες Οφειλές Προς στο Δημόσιο	
				8	Αδυναμία Επαλήθευσης της Ακρίβειας των Μακροπρόθεσμων και Βραχυπρόθεσμων Τραπεζικών Υποχρεώσεων	
				9	Αδυναμία Επαλήθευσης της Ακρίβειας των Υποχρεώσεων που Απορρέουν από Παράγωγα Χρηματοοικονομικά Προϊόντα Ανταλλαγής Επιτοκίου	
				10	Αδυναμία Επαλήθευσης της Ακρίβειας των Υποχρεώσεων σε Προμηθευτές, Πιστωτές, Συνδεδεμένα Μέρη και Ασφαλιστικούς Οργανισμούς	
				11	Αδυναμία Εκτίμησης των Φορολογικών Υποχρεώσεων Λόγω Πλημμελούς Τήρησης των Βιβλίων	
				12	Μη Αποδοχή Φορολογικού Ελέγχου των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών Σύμφωνα με τις Διατάξεις του Άρθρου 82 Παράγραφος 5 του Ν.2238/1994	
				13	Αδυναμία Εκτίμησης των Υποχρεώσεων για Παροχές Προσωπικού Λόγω Εξόδου από την Υπηρεσία	
				14	Αδυναμία Εκτίμησης των Μεταγενέστερων Γεγονότων Λόγω της Πλημμελούς Τήρησης των Βιβλίων και της μη Πληροφόρησης από τους Νομικούς Συμβούλους	
				15	Προϋποθέσεις Εφαρμογής των Διατάξεων του Άρθρου 48 του Κ.Ν. 2190/1920 Λόγω Αρνητικών Ιδίων Κεφαλαίων	
				16	Διαμόρφωση Αρνητικού Κεφαλαίου Κίνησης Λόγω Αρνητικών Ταμιακών Ροών	
				17	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρίας (Going Concern)	
				18	Αδυναμία Επαλήθευσης της Αντίστοιχης του Περιεχομένου της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις Οικονομικές Καταστάσεις	
				19	Η Απρόσκοπη Λειτουργία της Εταιρείας Εξαρτάται από την Επιτυχή Έκβαση της Υπαγωγής στη Διαδικασία Συνδιαλλαγής του Άρθρου 99 του Ν. 3588/2007	

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΕΛΑΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ Α.Ε. ΕΤΩΝ 2005 - 2011

Α/Α	Ελεγχόμενη Διαχειριστική Χρήση	Τύπος Έκθεσης Ελέγχου		Παρατηρήσεις Ελέγχου		Ελεγκτική Εταιρεία
		Ε.Ε.Π. 7700 / Φ.Ε.Κ. 1589/2004 Δ.Ε.Π. 700,705,706,710,720/Φ.Ε.Κ. 3693/2008	Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης Π.Ο.Λ. 1159/22.7.2011 / Φ.Ε.Κ. 1657/2011	Α/Α	Περιγραφή Παρατηρήσεων Ελέγχου	
		1	2005	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	
2	2006	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Ανέλεγκτες Φορολογικές Χρήσεις	KPMG Κυριάκου Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 114)
3	2007	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Ανέλεγκτες Φορολογικές Χρήσεις	KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 114)
4	2008	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 114)
5	2009	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 114)
6	2010	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Υψηλών Ζημιογόνων Αποτελεσμάτων	BDO Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 111)
				2	Ανάγκη Ανεύρεσης Αναχρηματοδοτικών Πόρων	
				3	Μη Επίτευξη των Οικονομικών Δεσμεύσεων που Απορρέουν από τις Συμβάσεις των Ομολογιακών Δανείων	
				4	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρίας (Going Concern)	
7	2011	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Έλλειψη Ρευστότητας με Χρηματοδότηση Κεφαλαίου Κίνησης Μέσω Ταμιακών Ροών και Τραπεζικού Δανεισμού	H.P.B. Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Ε.Π.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 152)
				2	Ανάγκη Ανεύρεσης Αναχρηματοδοτικών Πόρων και Αναδιάρθρωσης Υφιστάμενου Δανεισμού	
				3	Μη Επίτευξη των Οικονομικών Δεσμεύσεων που Απορρέουν από τις Συμβάσεις των Ομολογιακών Δανείων	
				4	Απεικόνιση των Ομολογιακών Δανείων ως Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις με Αποτέλεσμα Αυτές να Υπερβαίνουν το Κυκλοφορούν Ενεργητικό	
				5	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρίας (Going Concern)	

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ Χ. Κ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε. ΕΤΩΝ 2005 - 30.09.2011

Α/Α	Ελεγχόμενη Διαχειριστική Χρήση	Τύπος Έκθεσης Ελέγχου		Παρατηρήσεις Ελέγχου		Ελεγκτική Εταιρεία
		Ε.Ε.Π. 7700 / Φ.Ε.Κ. 1589/2004 Δ.Ε.Π. 700,705,706,710,720/Φ.Ε.Κ. 3693/2008	Έκθεση Φορολογικής Συμμόρφωσης ΠΟΛ. 1159/22.7.2011 / Φ.Ε.Κ. 1657/2011	Α/Α	Περιγραφή Παρατηρήσεων Ελέγχου	
1	2005	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 125)
2	2006	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 125)
3	2007	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Αναθεώρηση της Εκτίμησης της Ωφέλιμης Ζωής των Μηχανημάτων με Αποτέλεσμα την Μείωση των Αποσβέσεων της Παρούσας Χρήσης	Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 125)
4	2008	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 125)
5	2009	Έκθεση Ελέγχου με Σύμφωνη Γνώμη	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη			Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 125)
6	2010	Διαφοροποιημένη Έκθεση Ελέγχου με Θέματα Έμφασης	Συμπέρασμα Χωρίς Επιφύλαξη με Θέματα Έμφασης	1	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Υψηλών Ζημιογόνων Αποτελεσμάτων	Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 125)
				2	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Αρνητικών Ταμιακών Ροών	
				3	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρίας (Going Concern)	
7	Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις <u>01.01 - 30.09.2011</u>	Συμπέρασμα με Έμφαση στην Έκθεση Επισκόπησης		1	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Υψηλών Ζημιογόνων Αποτελεσμάτων	PKF Ευρωελεγκτική Α.Ε. (Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 132)
				2	Έλλειψη Ρευστότητας Λόγω Αρνητικών Ταμιακών Ροών	
				3	Ενδεχόμενη Αδυναμία Συνέχισης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας της Εταιρίας (Going Concern)	

Γ. Ο ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ Z – SCORE ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ Z' - Score ΣΤΗΝ "ALSINCO A.E."							
Αριθμοδείκτης X₁							
[Ρευστότητα = Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις) / Σύνολο Ενεργητικού]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	11.468.511	17.437.715	20.220.386	18.514.077	18.134.894	16.204.445	16.219.097
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	10.806.729	15.127.789	16.949.040	15.117.709	14.291.278	11.048.974	12.778.689
Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις)	661.782	2.309.926	3.271.346	3.396.367	3.843.617	5.155.471	3.440.408
Σύνολο Ενεργητικού	12.586.596	18.880.952	21.932.546	20.354.426	19.968.275	17.711.577	17.802.976
Αριθμοδείκτης Ρευστότητας (X₁)	0,053	0,122	0,149	0,167	0,192	0,291	0,193
Αριθμοδείκτης X₂							
[Αυτοχρηματοδότηση = Παρακρατηθέντα Κέρδη (Αποθεματικά Κεφάλαια + Αποτελέσματα εις Νέο) / Σύνολο Ενεργητικού]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Παρακρατηθέντα Κέρδη	-2.508.958	-477.482	718.536	592.170	521.546	509.192	1.115.948
Σύνολο Ενεργητικού	12.586.596	18.880.952	21.932.546	20.354.426	19.968.275	17.711.577	17.802.976
Αριθμοδείκτης Αυτοχρηματοδότησης (X₂)	-0,199	-0,025	0,033	0,029	0,026	0,029	0,063
Αριθμοδείκτης X₃							
[Αποδοτικότητα Συνολικών Κεφαλαίων = Κέρδη Προ Φόρων και Τόκων / Σύνολο Ενεργητικού]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Κέρδη Προ Φόρων & Τόκων	-1.378.734	-380.851	1.007.895	1.031.179	945.413	346.538	646.077
Σύνολο Ενεργητικού	12.586.596	18.880.952	21.932.546	20.354.426	19.968.275	17.711.577	17.802.976
Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Συνολικών Κεφαλαίων (X₃)	-0,110	-0,020	0,046	0,051	0,047	0,020	0,036
Αριθμοδείκτης X₄							
[Κεφαλαιακή Διάρθρωση = Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Υποχρεώσεων]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	1.258.173	3.289.649	4.485.667	4.359.301	4.288.677	4.276.323	4.883.079
Σύνολο Υποχρεώσεων	11.328.423	15.591.303	17.446.879	15.995.125	15.679.598	13.435.254	12.919.896
Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Διάρθρωσης (X₄)	0,111	0,211	0,257	0,273	0,274	0,318	0,378

Z''- Score (Κριτικές Τιμές 1,10 - 2,60)							
Συνάρτηση Z''- Score	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
6,56 (Αριθμοδείκτης X ₁)	0,345	0,803	0,978	1,095	1,263	1,909	1,268
3,26 (Αριθμοδείκτης X ₂)	-0,650	-0,082	0,107	0,095	0,085	0,094	0,204
6,72 (Αριθμοδείκτης X ₃)	-0,736	-0,136	0,309	0,340	0,318	0,131	0,244
1,05 (Αριθμοδείκτης X ₄)	0,117	0,222	0,270	0,286	0,287	0,334	0,397
Z''- Score	-0,924	0,806	1,664	1,816	1,953	2,469	2,113
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ "ALSINCO Α.Ε."							
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)							
[Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Αποθεμάτων = Αποθέματα / Κύκλος Εργασιών]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Αποθέματα	4.775.942	5.547.080	5.548.460	5.032.364	4.202.346	4.472.246	4.462.670
Κύκλος Εργασιών	4.579.015	13.666.378	16.053.009	15.983.825	16.730.357	13.568.798	14.244.227
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	1,043	0,406	0,346	0,315	0,251	0,330	0,313
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)							
[Ρευστότητα = Συνολικές Υποχρεώσεις / Σύνολο Ενεργητικού]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Συνολικές Υποχρεώσεις	11.328.423	15.591.303	17.446.879	15.995.125	15.679.598	13.435.254	12.919.896
Σύνολο Ενεργητικού	12.586.596	18.880.952	21.932.546	20.354.426	19.968.275	17.711.577	17.802.976
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)	0,900	0,826	0,795	0,786	0,785	0,759	0,726
ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ							
Συνάρτηση	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
0,23 (Σταθερός Όρος)	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230
2,659 (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	2,773	1,079	0,919	0,837	0,668	0,876	0,833
6,685 (ΣΥ/ΣΕ)	6,017	5,520	5,318	5,253	5,249	5,071	4,851
3,327 (Z - Score)	-3,076	2,682	5,536	6,042	6,498	8,214	7,029
ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΙΘΑΝΗΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	100,00%	98,44%	71,72%	56,92%	41,31%	11,54%	24,70%

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ Z" - Score ΣΤΗΝ "ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ Α.Ε.Ε."

Αριθμοδείκτης X₁

[Ρευστότητα = Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις) / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2009	2008	2007	2006	2005
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	193.166.569	230.124.839	215.787.967	182.634.294	162.442.545
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	254.690.548	278.711.150	261.091.153	229.493.217	227.658.955
Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις)	-61.523.979	-48.586.311	-45.303.186	-46.858.922	-65.216.409
Σύνολο Ενεργητικού	362.431.830	403.218.462	366.225.038	338.034.246	321.775.298
Αριθμοδείκτης Ρευστότητας (X₁)	-0,170	-0,120	-0,124	-0,139	-0,203

Αριθμοδείκτης X₂

[Αυτοχρηματοδότηση = Παρακρατηθέντα Κέρδη (Αποθεματικά Κεφάλαια + Αποτελέσματα εις Νέο) / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2009	2008	2007	2006	2005
Παρακρατηθέντα Κέρδη	16.492.275	31.390.070	20.622.572	27.775.376	28.887.929
Σύνολο Ενεργητικού	362.431.830	403.218.462	366.225.038	338.034.246	321.775.298
Αριθμοδείκτης Αυτοχρηματοδότησης (X₂)	0,046	0,078	0,056	0,082	0,090

Αριθμοδείκτης X₃

[Αποδοτικότητα Συνολικών Κεφαλαίων = Κέρδη Προ Φόρων και Τόκων / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2009	2008	2007	2006	2005
Κέρδη Προ Φόρων & Τόκων	-12.060.629	-2.878.712	-5.924.099	1.959.232	7.421.065
Σύνολο Ενεργητικού	362.431.830	403.218.462	366.225.038	338.034.246	321.775.298
Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Συνολικών Κεφαλαίων (X₃)	-0,033	-0,007	-0,016	0,006	0,023

Αριθμοδείκτης X₄

[Κεφαλαιακή Διάρθρωση = Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Υποχρεώσεων]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2009	2008	2007	2006	2005
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	50.302.235	65.200.030	53.996.777	60.981.887	61.216.027
Σύνολο Υποχρεώσεων	312.129.595	338.018.432	312.228.261	277.052.359	260.559.271
Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Διάρθρωσης (X₄)	0,161	0,193	0,173	0,220	0,235

Z''- Score (Κριτικές Τιμές 1,10 - 2,60)					
Συνάρτηση Z''- Score	2009	2008	2007	2006	2005
6,56 (Αριθμοδείκτης X ₁)	-1,114	-0,790	-0,811	-0,909	-1,330
3,26 (Αριθμοδείκτης X ₂)	0,148	0,254	0,184	0,268	0,293
6,72 (Αριθμοδείκτης X ₃)	-0,224	-0,048	-0,109	0,039	0,155
1,05 (Αριθμοδείκτης X ₄)	0,169	0,203	0,182	0,231	0,247
Z''- Score	-1,020	-0,382	-0,555	-0,371	-0,635
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ "ΑΤΛΑΝΤΙΚ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ Α.Ε.Ε."					
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)					
[Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Αποθεμάτων = Αποθέματα / Κύκλος Εργασιών]					
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2009	2008	2007	2006	2005
Αποθέματα	117.153.146	128.534.600	117.433.571	102.692.103	88.091.412
Κύκλος Εργασιών	562.211.196	604.930.003	586.195.816	564.276.608	560.871.018
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	0,208	0,212	0,200	0,182	0,157
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)					
[Ρευστότητα = Συνολικές Υποχρεώσεις / Σύνολο Ενεργητικού]					
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2009	2008	2007	2006	2005
Συνολικές Υποχρεώσεις	312.129.595	338.018.432	312.228.261	277.052.359	260.559.271
Σύνολο Ενεργητικού	362.431.830	403.218.462	366.225.038	338.034.246	321.775.298
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)	0,861	0,838	0,853	0,820	0,810
ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ					
Συνάρτηση	2009	2008	2007	2006	2005
0,23 (Σταθερός Όρος)	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230
2,659 (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	0,554	0,565	0,533	0,484	0,418
6,685 (ΣΥ/ΣΕ)	5,757	5,604	5,699	5,479	5,413
3,327 (Z - Score)	-3,392	-1,271	-1,847	-1,236	-2,113
ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΙΘΑΝΗΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	100,00%	99,95%	99,98%	99,94%	99,97%

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ Z - Score ΣΤΗΝ "ΑΤΤΙ-ΚΑΤ Α.Τ.Ε."

Αριθμοδείκτης X₁

[Ρευστότητα = Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις) / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	87.738.413	117.094.370	187.209.701	230.531.714	223.275.015	200.384.114	157.934.965
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	122.712.488	96.284.624	134.725.056	141.325.560	103.057.347	61.469.632	35.399.529
Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις)	-34.974.075	20.809.746	52.484.645	89.206.154	120.217.668	138.914.481	122.535.436
Σύνολο Ενεργητικού	175.446.859	224.358.469	380.706.848	436.119.010	420.424.744	390.019.850	349.161.279
Αριθμοδείκτης Ρευστότητας (X₁)	-0,199	0,093	0,138	0,205	0,286	0,356	0,351

Αριθμοδείκτης X₂

[Αυτοχρηματοδότηση = Παρακρατηθέντα Κέρδη (Αποθεματικά Κεφάλαια + Αποτελέσματα εις Νέο) / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Παρακρατηθέντα Κέρδη	-61.878.245	-29.119.602	19.394.219	49.834.461	57.267.816	57.179.394	57.165.143
Σύνολο Ενεργητικού	175.446.859	224.358.469	380.706.848	436.119.010	420.424.744	390.019.850	349.161.279
Αριθμοδείκτης Αυτοχρηματοδότησης (X₂)	-0,353	-0,130	0,051	0,114	0,136	0,147	0,164

Αριθμοδείκτης X₃

[Αποδοτικότητα Συνολικών Κεφαλαίων = Κέρδη Προ Φόρων και Τόκων / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Κέρδη Προ Φόρων & Τόκων	-35.268.319	-129.623.291	-24.167.345	12.627.438	9.272.242	4.812.546	6.157.768
Σύνολο Ενεργητικού	175.446.859	224.358.469	380.706.848	436.119.010	420.424.744	390.019.850	349.161.279
Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Συνολικών Κεφαλαίων (X₃)	-0,201	-0,578	-0,063	0,029	0,022	0,012	0,018

Αριθμοδείκτης X₄

[Κεφαλαιακή Διάρθρωση = Χρηματιστηριακή Αξία (Τιμή Κλεισίματος Μετοχής 31.12.20XX * Αριθμός Κοινών Μετοχών) / Σύνολο Υποχρεώσεων]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Τιμή Κλεισίματος Μετοχής 31.12.20XX	0,026	0,070	0,400	0,220	1,040	1,130	0,800
Αριθμός Κοινών Μετοχών	81.644.555	81.644.555	81.644.555	81.644.555	81.644.555	81.644.555	81.644.555
Χρηματιστηριακή Αξία ή Κεφαλαιοποίηση	2.122.758	5.715.119	32.657.822	17.961.802	84.910.337	92.258.347	65.315.644
Σύνολο Υποχρεώσεων	155.759.363	171.912.330	279.746.888	304.718.808	281.591.188	251.274.715	210.430.395
Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Διάρθρωσης (X₄)	0,014	0,033	0,117	0,059	0,302	0,367	0,310

Αριθμοδείκτης X₅

[Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Ενεργητικού = Κύκλος Εργασιών / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Σύνολο Κύκλου Εργασιών	1.296.049	10.357.684	113.298.293	250.455.603	180.318.226	132.148.921	68.812.924
Σύνολο Ενεργητικού	175.446.859	224.358.469	380.706.848	436.119.010	420.424.744	390.019.850	349.161.279
Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού (X₅)	0,007	0,046	0,298	0,574	0,429	0,339	0,197

Z - Score (Κριτικές Τιμές 1,80 - 3,00)							
Συνάρτηση Z - Score	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
1,20 (Αριθμοδείκτης Χ ₁)	-0,239	0,111	0,165	0,245	0,343	0,427	0,421
1,40 (Αριθμοδείκτης Χ ₂)	-0,494	-0,182	0,071	0,160	0,191	0,205	0,229
3,30 (Αριθμοδείκτης Χ ₃)	-0,663	-1,907	-0,209	0,096	0,073	0,041	0,058
0,60 (Αριθμοδείκτης Χ ₄)	0,008	0,020	0,070	0,035	0,181	0,220	0,186
1,00 (Αριθμοδείκτης Χ ₅)	0,007	0,046	0,298	0,574	0,429	0,339	0,197
Z - Score	-1,381	-1,911	0,395	1,111	1,216	1,232	1,092
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ "ΑΤΤΙ-ΚΑΤ Α.Τ.Ε."							
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)							
[Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Αποθεμάτων = Αποθέματα / Κύκλος Εργασιών]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Αποθέματα	10.876	10.876	10.876	10.876	10.876	10.876	10.876
Κύκλος Εργασιών	1.296.049	10.357.684	113.298.293	250.455.603	180.318.226	132.148.921	68.812.924
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	0,008	0,001	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)							
[Ρευστότητα = Συνολικές Υποχρεώσεις / Σύνολο Ενεργητικού]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Συνολικές Υποχρεώσεις	155.759.363	171.912.330	279.746.888	304.718.808	281.591.188	251.274.715	210.430.395
Σύνολο Ενεργητικού	175.446.859	224.358.469	380.706.848	436.119.010	420.424.744	390.019.850	349.161.279
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)	0,888	0,766	0,735	0,699	0,670	0,644	0,603
ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ							
Συνάρτηση	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
0,23 (Σταθερός Όρος)	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230
2,659 (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	0,022	0,003	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
6,685 (ΣΥ/ΣΕ)	5,935	5,122	4,912	4,671	4,477	4,307	4,029
3,327 (Z - Score)	-4,594	-6,357	1,314	3,695	4,047	4,101	3,633
ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΙΘΑΝΗΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	100,00%	100,00%	97,87%	76,96%	65,94%	60,74%	65,17%

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ Z - Score ΣΤΗΝ "ΕΔΡΑΣΗ-ΨΑΛΛΙΔΑΣ Χ. Α.Τ.Ε"

Αριθμοδείκτης X₁

[Ρευστότητα = Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις) / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	37.428.000	47.410.000	56.639.000	85.148.000	86.874.000	71.157.000	58.846.000
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	149.778.000	134.656.000	126.360.000	64.331.000	98.674.000	53.129.000	51.346.000
Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις)	-112.350.000	-87.246.000	-69.721.000	20.817.000	-11.800.000	18.028.000	7.500.000
Σύνολο Ενεργητικού	134.233.000	146.004.000	164.810.000	184.707.000	192.538.000	154.444.000	141.363.000
Αριθμοδείκτης Ρευστότητας (X₁)	-0,837	-0,598	-0,423	0,113	-0,061	0,117	0,053

Αριθμοδείκτης X₂

[Αυτοχρηματοδότηση = Παρακρατηθέντα Κέρδη (Αποθεματικά Κεφάλαια + Αποτελέσματα εις Νέο) / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Παρακρατηθέντα Κέρδη	-52.410.000	-26.849.000	-21.483.000	5.385.000	12.408.000	6.207.000	6.728.000
Σύνολο Ενεργητικού	134.233.000	146.004.000	164.810.000	184.707.000	192.538.000	154.444.000	141.363.000
Αριθμοδείκτης Αυτοχρηματοδότησης (X₂)	-0,390	-0,184	-0,130	0,029	0,064	0,040	0,048

Αριθμοδείκτης X₃

[Αποδοτικότητα Συνολικών Κεφαλαίων = Κέρδη Προ Φόρων και Τόκων / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Κέρδη Προ Φόρων & Τόκων	-18.279.000	-17.543.000	-38.561.000	-1.321.000	6.442.000	4.902.000	5.231.000
Σύνολο Ενεργητικού	134.233.000	146.004.000	164.810.000	184.707.000	192.538.000	154.444.000	141.363.000
Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Συνολικών Κεφαλαίων (X₃)	-0,136	-0,120	-0,234	-0,007	0,033	0,032	0,037

Αριθμοδείκτης X₄

[Κεφαλαιακή Διάρθρωση = Χρηματιστηριακή Αξία (Τιμή Κλεισίματος Μετοχής 31.12.20XX * Αριθμός Κοινών Μετοχών) / Σύνολο Υποχρεώσεων]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Τιμή Κλεισίματος Μετοχής 31.12.20XX	0,048	0,320	0,840	1,440	4,640	4,560	3,360
Αριθμός Κοινών Μετοχών	7.847.611	31.390.444	31.390.444	31.390.444	29.353.697	29.186.822	29.186.822
Χρηματιστηριακή Αξία ή Κεφαλαιοποίηση	376.685	10.044.942	26.367.973	45.202.239	136.201.154	133.091.908	98.067.722
Σύνολο Υποχρεώσεων	168.300.000	154.510.000	145.349.000	131.272.000	132.135.000	100.903.000	86.933.000
Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Διάρθρωσης (X₄)	0,002	0,065	0,181	0,344	1,031	1,319	1,128

Αριθμοδείκτης X₅

[Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Ενεργητικού = Κύκλος Εργασιών / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Σύνολο Κύκλου Εργασιών	6.850.000	25.721.000	34.897.000	80.709.000	100.676.000	97.976.000	60.588.000
Σύνολο Ενεργητικού	134.233.000	146.004.000	164.810.000	184.707.000	192.538.000	154.444.000	141.363.000
Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού (X₅)	0,051	0,176	0,212	0,437	0,523	0,634	0,429

Z - Score (Κριτικές Τιμές 1,80 - 3,00)							
Συνάρτηση Z - Score	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
1,20 (Αριθμοδείκτης Χ ₁)	-1,004	-0,717	-0,508	0,135	-0,074	0,140	0,064
1,40 (Αριθμοδείκτης Χ ₂)	-0,547	-0,257	-0,182	0,041	0,090	0,056	0,067
3,30 (Αριθμοδείκτης Χ ₃)	-0,449	-0,397	-0,772	-0,024	0,110	0,105	0,122
0,60 (Αριθμοδείκτης Χ ₄)	0,001	0,039	0,109	0,207	0,618	0,791	0,677
1,00 (Αριθμοδείκτης Χ ₅)	0,051	0,176	0,212	0,437	0,523	0,634	0,429
Z - Score	-1,948	-1,156	-1,142	0,796	1,268	1,727	1,358
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ "ΕΔΡΑΣΗ-ΨΑΛΛΙΔΑΣ Χ. Α.Τ.Ε"							
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)							
[Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Αποθεμάτων = Αποθέματα / Κύκλος Εργασιών]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Αποθέματα	14.803.000	15.526.000	16.103.000	18.969.000	15.355.000	20.609.000	26.954.000
Κύκλος Εργασιών	6.850.000	25.721.000	34.897.000	80.709.000	100.676.000	97.976.000	60.588.000
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	2,1610	0,6036	0,4614	0,2350	0,1525	0,2103	0,4449
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)							
[Ρευστότητα = Συνολικές Υποχρεώσεις / Σύνολο Ενεργητικού]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Συνολικές Υποχρεώσεις	168.300.000	154.510.000	145.349.000	131.272.000	132.135.000	100.903.000	86.933.000
Σύνολο Ενεργητικού	134.233.000	146.004.000	164.810.000	184.707.000	192.538.000	154.444.000	141.363.000
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)	1,2538	1,0583	0,8819	0,7107	0,6863	0,6533	0,6150
ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ							
Συνάρτηση	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
0,23 (Σταθερός Όρος)	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230
2,659 (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	5,746	1,605	1,227	0,625	0,406	0,559	1,183
6,685 (ΣΥ/ΣΕ)	8,382	7,074	5,896	4,751	4,588	4,368	4,111
3,327 (Z - Score)	-6,481	-3,846	-3,798	2,648	4,220	5,745	4,518
ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΙΘΑΝΗΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	100,00%	100,00%	100,00%	95,06%	73,17%	35,70%	73,23%

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ Z - Score ΣΤΗΝ "PC SYSTEMS ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΜΙΚΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ Α.Ε."

Αριθμοδείκτης X₁

[Ρευστότητα = Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις) / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	24.502.025	27.240.528	29.142.075	35.572.311	24.535.087	19.814.059	15.823.274
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	20.988.825	17.706.675	17.747.922	20.788.875	16.816.152	23.082.634	17.675.116
Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις)	3.513.200	9.533.853	11.394.153	14.783.436	7.718.935	-3.268.575	-1.851.842
Σύνολο Ενεργητικού	35.468.523	41.795.617	43.139.600	48.531.945	27.104.498	23.875.414	21.113.659
Αριθμοδείκτης Ρευστότητας (X₁)	0,099	0,228	0,264	0,305	0,285	-0,137	-0,088

Αριθμοδείκτης X₂

[Αυτοχρηματοδότηση = Παρακρατηθέντα Κέρδη (Αποθεματικά Κεφάλαια + Αποτελέσματα εις Νέο) / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Παρακρατηθέντα Κέρδη	-23.609.797	-15.467.455	-13.348.425	-11.233.849	-11.719.063	-4.533.686	-2.119.868
Σύνολο Ενεργητικού	35.468.523	41.795.617	43.139.600	48.531.945	27.104.498	23.875.414	21.113.659
Αριθμοδείκτης Αυτοχρηματοδότησης (X₂)	-0,666	-0,370	-0,309	-0,231	-0,432	-0,190	-0,100

Αριθμοδείκτης X₃

[Αποδοτικότητα Συνολικών Κεφαλαίων = Κέρδη Προ Φόρων και Τόκων / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Κέρδη Προ Φόρων & Τόκων	-3.727.327	-990.694	-768.703	2.683.026	2.059.326	-637.821	-3.179.033
Σύνολο Ενεργητικού	35.468.523	41.795.617	43.139.600	48.531.945	27.104.498	23.875.414	21.113.659
Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Συνολικών Κεφαλαίων (X₃)	-0,105	-0,024	-0,018	0,055	0,076	-0,027	-0,151

Αριθμοδείκτης X₄

[Κεφαλαιακή Διάρθρωση = Χρηματιστηριακή Αξία (Τιμή Κλεισίματος Μετοχής 31.12.20XX * Αριθμός Κοινών Μετοχών) / Σύνολο Υποχρεώσεων]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Τιμή Κλεισίματος Μετοχής 31.12.20XX	0,077	0,140	0,290	0,330	0,830	0,450	0,360
Αριθμός Κοινών Μετοχών	40.946.303	40.946.303	41.033.942	41.033.942	25.404.160	12.702.080	12.702.080
Χρηματιστηριακή Αξία ή Κεφαλαιοποίηση	3.152.865	5.732.482	11.899.843	13.541.201	21.085.453	5.715.936	4.572.749
Σύνολο Υποχρεώσεων	34.965.055	33.149.807	32.343.210	35.620.979	21.807.737	23.709.330	18.533.757
Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Διάρθρωσης (X₄)	0,090	0,173	0,368	0,380	0,967	0,241	0,247

Αριθμοδείκτης X₅

[Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Ενεργητικού = Κύκλος Εργασιών / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Σύνολο Κύκλου Εργασιών	6.847.025	9.091.305	17.194.208	19.821.498	23.357.890	19.649.623	19.356.000
Σύνολο Ενεργητικού	35.468.523	41.795.617	43.139.600	48.531.945	27.104.498	23.875.414	21.113.659
Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού (X₅)	0,193	0,218	0,399	0,408	0,862	0,823	0,917

Z - Score (Κριτικές Τιμές 1,80 - 3,00)							
Συνάρτηση Z - Score	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
1,20 (Αριθμοδείκτης Χ ₁)	0,119	0,274	0,317	0,366	0,342	-0,164	-0,105
1,40 (Αριθμοδείκτης Χ ₂)	-0,932	-0,518	-0,433	-0,324	-0,605	-0,266	-0,141
3,30 (Αριθμοδείκτης Χ ₃)	-0,347	-0,078	-0,059	0,182	0,251	-0,088	-0,497
0,60 (Αριθμοδείκτης Χ ₄)	0,054	0,104	0,221	0,228	0,580	0,145	0,148
1,00 (Αριθμοδείκτης Χ ₅)	0,193	0,218	0,399	0,408	0,862	0,823	0,917
Z - Score	-0,913	-0,001	0,444	0,860	1,429	0,449	0,322
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ "PC SYSTEMS ΣΥΣΤ. ΜΙΚΡΟΥΠΟΛ. Α.Ε."							
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)							
[Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Αποθεμάτων = Αποθέματα / Κύκλος Εργασιών]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Αποθέματα	496.316	1.288.812	1.289.080	1.729.186	716.775	1.273.458	1.017.858
Κύκλος Εργασιών	6.847.025	9.091.305	17.194.208	19.821.498	23.357.890	19.649.623	19.356.000
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	0,072	0,142	0,075	0,087	0,031	0,065	0,053
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)							
[Ρευστότητα = Συνολικές Υποχρεώσεις / Σύνολο Ενεργητικού]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Συνολικές Υποχρεώσεις	34.965.055	33.149.807	32.343.210	35.620.979	21.807.737	23.709.330	18.533.757
Σύνολο Ενεργητικού	35.468.523	41.795.617	43.139.600	48.531.945	27.104.498	23.875.414	21.113.659
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)	0,986	0,793	0,750	0,734	0,805	0,993	0,878
ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ							
Συνάρτηση	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
0,23 (Σταθερός Όρος)	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230
2,659 (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	0,193	0,377	0,199	0,232	0,082	0,172	0,140
6,685 (ΣΥ/ΣΕ)	6,590	5,302	5,012	4,907	5,379	6,638	5,868
3,327 (Z - Score)	-3,037	-0,004	1,478	2,863	4,754	1,495	1,072
ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΙΘΑΝΗΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	100,00%	99,73%	98,14%	92,46%	71,82%	99,61%	99,43%

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ Z - Score ΣΤΗΝ "ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ Α. Γ. Α.Ε. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΛΑΣΤΙΚΟΥ"

Αριθμοδείκτης X₁

[Ρευστότητα = Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις) / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	12.340.000	12.168.000	20.641.000	26.107.000	23.605.000	43.897.000	47.307.000
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	185.110.000	166.252.000	26.584.000	20.205.000	128.406.000	141.242.000	140.232.000
Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις)	-172.770.000	-154.084.000	-5.943.000	5.902.000	-104.801.000	-97.345.000	-92.925.000
Σύνολο Ενεργητικού	96.254.000	99.050.000	108.930.000	111.150.000	125.864.000	153.186.000	176.853.000
Αριθμοδείκτης Ρευστότητας (X₁)	-1,795	-1,556	-0,055	0,053	-0,833	-0,635	-0,525

Αριθμοδείκτης X₂

[Αυτοχρηματοδότηση = Παρακρατηθέντα Κέρδη (Αποθεματικά Κεφάλαια + Αποτελέσματα εις Νέο) / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Παρακρατηθέντα Κέρδη	-97.795.000	-160.508.000	-131.375.000	-123.299.000	-102.075.000	-100.095.000	-79.912.000
Σύνολο Ενεργητικού	96.254.000	99.050.000	108.930.000	111.150.000	125.864.000	153.186.000	176.853.000
Αριθμοδείκτης Αυτοχρηματοδότησης (X₂)	-1,016	-1,620	-1,206	-1,109	-0,811	-0,653	-0,452

Αριθμοδείκτης X₃

[Αποδοτικότητα Συνολικών Κεφαλαίων = Κέρδη Προ Φόρων και Τόκων / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Κέρδη Προ Φόρων & Τόκων	-13.153.000	-17.122.000	-2.889.000	-3.351.000	-2.535.000	535.000	3.689.000
Σύνολο Ενεργητικού	96.254.000	99.050.000	108.930.000	111.150.000	125.864.000	153.186.000	176.853.000
Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Συνολικών Κεφαλαίων (X₃)	-0,137	-0,173	-0,027	-0,030	-0,020	0,003	0,021

Αριθμοδείκτης X₄

[Κεφαλαιακή Διάρθρωση = Χρηματιστηριακή Αξία (Τιμή Κλεισίματος Μετοχής 31.12.20XX * Αριθμός Κοινών Μετοχών) / Σύνολο Υποχρεώσεων]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Τιμή Κλεισίματος Μετοχής 31.12.20XX	0,260	0,400	0,430	0,280	0,910	1,510	1,590
Αριθμός Κοινών Μετοχών	25.583.146	25.583.146	25.583.146	25.583.146	24.956.646	24.069.146	24.069.146
Χρηματιστηριακή Αξία ή Κεφαλαιοποίηση	6.651.618	10.233.258	11.000.753	7.163.281	22.710.548	36.344.410	38.269.942
Σύνολο Υποχρεώσεων	186.374.000	169.930.000	150.677.000	144.821.000	138.687.000	147.447.000	150.931.000
Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Διάρθρωσης (X₄)	0,036	0,060	0,073	0,049	0,164	0,246	0,254

Αριθμοδείκτης X₅

[Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Ενεργητικού = Κύκλος Εργασιών / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Σύνολο Κύκλου Εργασιών	286.000	15.243.000	32.004.000	43.310.000	34.679.000	50.578.000	60.182.000
Σύνολο Ενεργητικού	96.254.000	99.050.000	108.930.000	111.150.000	125.864.000	153.186.000	176.853.000
Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού (X₅)	0,003	0,154	0,294	0,390	0,276	0,330	0,340

Z - Score (Κριτικές Τιμές 1,80 - 3,00)							
Συνάρτηση Z - Score	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
1,20 (Αριθμοδείκτης X ₁)	-2,154	-1,867	-0,065	0,064	-0,999	-0,763	-0,631
1,40 (Αριθμοδείκτης X ₂)	-1,422	-2,269	-1,688	-1,553	-1,135	-0,915	-0,633
3,30 (Αριθμοδείκτης X ₃)	-0,451	-0,570	-0,088	-0,099	-0,066	0,012	0,069
0,60 (Αριθμοδείκτης X ₄)	0,021	0,036	0,044	0,030	0,098	0,148	0,152
1,00 (Αριθμοδείκτης X ₅)	0,003	0,154	0,294	0,390	0,276	0,330	0,340
Z - Score	-4,003	-4,516	-1,504	-1,169	-1,827	-1,188	-0,702
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ "ΠΕΤΖΕΤΑΚΙΣ Α. Γ. Α.Ε. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΛΑΣΤΙΚΟΥ"							
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)							
[Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Αποθεμάτων = Αποθέματα / Κύκλος Εργασιών]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Αποθέματα	3.096.000	3.441.000	6.271.000	6.434.000	7.274.000	7.295.000	9.535.000
Κύκλος Εργασιών	286.000	15.243.000	32.004.000	43.310.000	34.679.000	50.578.000	60.182.000
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	10,825	0,226	0,196	0,149	0,210	0,144	0,158
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)							
[Ρευστότητα = Συνολικές Υποχρεώσεις / Σύνολο Ενεργητικού]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Συνολικές Υποχρεώσεις	186.374.000	169.930.000	150.677.000	144.821.000	138.687.000	147.447.000	150.931.000
Σύνολο Ενεργητικού	96.254.000	99.050.000	108.930.000	111.150.000	125.864.000	153.186.000	176.853.000
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)	1,936	1,716	1,383	1,303	1,102	0,963	0,853
ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ							
Συνάρτηση	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
0,23 (Σταθερός Όρος)	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230
2,659 (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	28,784	0,600	0,521	0,395	0,558	0,384	0,421
6,685 (ΣΥ/ΣΕ)	12,944	11,469	9,247	8,710	7,366	6,435	5,705
3,327 (Z - Score)	-13,318	-15,024	-5,003	-3,891	-6,079	-3,952	-2,335
ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΙΘΑΝΗΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	99,98%

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ Z - Score ΣΤΗΝ "ΣΑΤΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΙΠΛΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ Α.Ε."

Αριθμοδείκτης X₁

[Ρευστότητα = Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις) / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	19.132.000	36.360.000	38.838.000	44.903.000	66.396.000	37.845.000	30.822.000
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	60.457.000	47.341.000	44.857.000	53.170.000	67.998.000	28.538.000	30.904.000
Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις)	-41.325.000	-10.981.000	-6.019.000	-8.267.000	-1.602.000	9.307.000	-82.000
Σύνολο Ενεργητικού	68.233.000	91.312.000	108.393.000	113.125.000	124.653.000	85.518.000	89.627.000
Αριθμοδείκτης Ρευστότητας (X₁)	-0,606	-0,120	-0,056	-0,073	-0,013	0,109	-0,001

Αριθμοδείκτης X₂

[Αυτοχρηματοδότηση = Παρακρατηθέντα Κέρδη (Αποθεματικά Κεφάλαια + Αποτελέσματα εις Νέο) / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Παρακρατηθέντα Κέρδη	-22.685.000	-19.856.000	4.429.000	8.721.000	11.119.000	11.884.000	10.286.000
Σύνολο Ενεργητικού	68.233.000	91.312.000	108.393.000	113.125.000	124.653.000	85.518.000	89.627.000
Αριθμοδείκτης Αυτοχρηματοδότησης (X₂)	-0,332	-0,217	0,041	0,077	0,089	0,139	0,115

Αριθμοδείκτης X₃

[Αποδοτικότητα Συνολικών Κεφαλαίων = Κέρδη Προ Φόρων και Τόκων / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Κέρδη Προ Φόρων & Τόκων	-11.487.000	-10.278.000	-5.760.000	-3.936.000	3.121.000	2.413.000	1.296.000
Σύνολο Ενεργητικού	68.233.000	91.312.000	108.393.000	113.125.000	124.653.000	85.518.000	89.627.000
Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Συνολικών Κεφαλαίων (X₃)	-0,168	-0,113	-0,053	-0,035	0,025	0,028	0,014

Αριθμοδείκτης X₄

[Κεφαλαιακή Διάρθρωση = Χρηματιστηριακή Αξία (Τιμή Κλεισίματος Μετοχής 31.12.20XX * Αριθμός Κοινών Μετοχών) / Σύνολο Υποχρεώσεων]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Τιμή Κλεισίματος Μετοχής 31.12.20XX	0,075	0,150	0,430	0,430	2,940	3,160	1,310
Αριθμός Κοινών Μετοχών	28.056.518	28.056.518	28.056.518	28.056.518	28.056.518	28.056.518	22.800.582
Χρηματιστηριακή Αξία ή Κεφαλαιοποίηση	2.104.239	4.208.478	12.064.303	12.064.303	82.486.163	88.658.597	29.868.762
Σύνολο Υποχρεώσεων	76.048.000	81.148.000	78.713.000	76.945.000	86.075.000	46.143.000	51.418.000
Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Διάρθρωσης (X₄)	0,028	0,052	0,153	0,157	0,958	1,921	0,581

Αριθμοδείκτης X₅

[Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Ενεργητικού = Κύκλος Εργασιών / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Σύνολο Κύκλου Εργασιών	23.992.000	40.519.000	62.434.000	79.183.000	77.130.000	55.941.000	53.426.000
Σύνολο Ενεργητικού	68.233.000	91.312.000	108.393.000	113.125.000	124.653.000	85.518.000	89.627.000
Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού (X₅)	0,352	0,444	0,576	0,700	0,619	0,654	0,596

Z - Score (Κριτικές Τιμές 1,80 - 3,00)							
Συνάρτηση Z - Score	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
1,20 (Αριθμοδείκτης X ₁)	-0,727	-0,144	-0,067	-0,088	-0,015	0,131	-0,001
1,40 (Αριθμοδείκτης X ₂)	-0,465	-0,304	0,057	0,108	0,125	0,195	0,161
3,30 (Αριθμοδείκτης X ₃)	-0,556	-0,371	-0,175	-0,115	0,083	0,093	0,048
0,60 (Αριθμοδείκτης X ₄)	0,017	0,031	0,092	0,094	0,575	1,153	0,349
1,00 (Αριθμοδείκτης X ₅)	0,352	0,444	0,576	0,700	0,619	0,654	0,596
Z - Score	-1,380	-0,345	0,483	0,699	1,386	2,225	1,152
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ "ΣΑΤΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΙΠΛΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΕ"							
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)							
[Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Αποθεμάτων = Αποθέματα / Κύκλος Εργασιών]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Αποθέματα	11.717.000	11.831.000	15.372.000	17.756.000	29.206.000	14.554.000	12.813.000
Κύκλος Εργασιών	23.992.000	40.519.000	62.434.000	79.183.000	77.130.000	55.941.000	53.426.000
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	0,488	0,292	0,246	0,224	0,379	0,260	0,240
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)							
[Ρευστότητα = Συνολικές Υποχρεώσεις / Σύνολο Ενεργητικού]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Συνολικές Υποχρεώσεις	76.048.000	81.148.000	78.713.000	76.945.000	86.075.000	46.143.000	51.418.000
Σύνολο Ενεργητικού	68.233.000	91.312.000	108.393.000	113.125.000	124.653.000	85.518.000	89.627.000
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)	1,115	0,889	0,726	0,680	0,691	0,540	0,574
ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ							
Συνάρτηση	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
0,23 (Σταθερός Όρος)	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230
2,659 (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	1,299	0,776	0,655	0,596	1,007	0,692	0,638
6,685 (ΣΥ/ΣΕ)	7,451	5,941	4,855	4,547	4,616	3,607	3,835
3,327 (Z - Score)	-4,590	-1,149	1,607	2,327	4,611	7,403	3,832
ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΙΘΑΝΗΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	100,00%	99,97%	98,42%	95,46%	77,60%	5,34%	70,48%

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ Z - Score ΣΤΗΝ "ΒΩΒΟΣ ΜΠΑΜΠΗΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ Α.Ε."

Αριθμοδείκτης X₁

[Ρευστότητα = Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις) / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	135.540.000	122.097.000	144.910.000	151.276.000	179.380.000	136.138.000	111.713.000
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	400.507.000	349.689.000	254.992.000	334.231.000	187.552.000	259.603.000	119.648.000
Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις)	-264.967.000	-227.592.000	-110.082.000	-182.955.000	-8.172.000	-123.465.000	-7.935.000
Σύνολο Ενεργητικού	778.550.000	762.106.000	992.108.000	1.043.706.000	1.073.404.000	1.000.643.000	888.121.000
Αριθμοδείκτης Ρευστότητας (X₁)	-0,340	-0,299	-0,111	-0,175	-0,008	-0,123	-0,009

Αριθμοδείκτης X₂

[Αυτοχρηματοδότηση = Παρακρατηθέντα Κέρδη (Αποθεματικά Κεφάλαια + Αποτελέσματα εις Νέο) / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Παρακρατηθέντα Κέρδη	-60.771.000	-28.821.000	165.518.000	201.112.000	302.156.000	296.853.000	343.981.000
Σύνολο Ενεργητικού	778.550.000	762.106.000	992.108.000	1.043.706.000	1.073.404.000	1.000.643.000	888.121.000
Αριθμοδείκτης Αυτοχρηματοδότησης (X₂)	-0,078	-0,038	0,167	0,193	0,281	0,297	0,387

Αριθμοδείκτης X₃

[Αποδοτικότητα Συνολικών Κεφαλαίων = Κέρδη Προ Φόρων και Τόκων / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Κέρδη Προ Φόρων & Τόκων	22.803.000	-203.386.000	-36.356.000	-79.036.000	32.193.000	14.609.000	139.306.000
Σύνολο Ενεργητικού	778.550.000	762.106.000	992.108.000	1.043.706.000	1.073.404.000	1.000.643.000	888.121.000
Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Συνολικών Κεφαλαίων (X₃)	0,029	-0,267	-0,037	-0,076	0,030	0,015	0,157

Αριθμοδείκτης X₄

[Κεφαλαιακή Διάρθρωση = Χρηματιστηριακή Αξία (Τιμή Κλεισίματος Μετοχής 31.12.20XX * Αριθμός Κοινών Μετοχών) / Σύνολο Υποχρεώσεων]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Τιμή Κλεισίματος Μετοχής 31.12.20XX	0,440	1,600	4,390	8,960	20,360	29,200	13,900
Αριθμός Κοινών Μετοχών	33.930.000	33.930.000	33.930.000	33.930.000	33.930.000	33.930.000	33.930.000
Χρηματιστηριακή Αξία ή Κεφαλαιοποίηση	14.929.200	54.288.000	148.952.700	304.012.800	690.814.800	990.756.000	471.627.000
Σύνολο Υποχρεώσεων	792.489.000	744.095.000	779.758.000	795.762.000	724.416.000	656.958.000	497.308.000
Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Διάρθρωσης (X₄)	0,019	0,073	0,191	0,382	0,954	1,508	0,948

Αριθμοδείκτης X₅

[Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Ενεργητικού = Κύκλος Εργασιών / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Σύνολο Κύκλου Εργασιών	24.163.000	23.126.000	23.154.000	38.064.000	87.563.000	46.121.000	34.437.000
Σύνολο Ενεργητικού	778.550.000	762.106.000	992.108.000	1.043.706.000	1.073.404.000	1.000.643.000	888.121.000
Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού (X₅)	0,031	0,030	0,023	0,036	0,082	0,046	0,039

Z - Score (Κριτικές Τιμές 1,80 - 3,00)							
Συνάρτηση Z - Score	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
1,20 (Αριθμοδείκτης X ₁)	-0,408	-0,358	-0,133	-0,210	-0,009	-0,148	-0,011
1,40 (Αριθμοδείκτης X ₂)	-0,109	-0,053	0,234	0,270	0,394	0,415	0,542
3,30 (Αριθμοδείκτης X ₃)	0,097	-0,881	-0,121	-0,250	0,099	0,048	0,518
0,60 (Αριθμοδείκτης X ₄)	0,011	0,044	0,115	0,229	0,572	0,905	0,569
1,00 (Αριθμοδείκτης X ₅)	0,031	0,030	0,023	0,036	0,082	0,046	0,039
Z - Score	-0,379	-1,218	0,117	0,075	1,138	1,266	1,657
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ "ΒΩΒΟΣ ΜΠΑΜΠΗΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ Α.Ε."							
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)							
[Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Αποθεμάτων = Αποθέματα / Κύκλος Εργασιών]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Αποθέματα	47.405.000	44.318.000	39.515.000	33.592.000	35.085.000	25.354.000	17.318.000
Κύκλος Εργασιών	24.163.000	23.126.000	23.154.000	38.064.000	87.563.000	46.121.000	34.437.000
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	1,962	1,916	1,707	0,883	0,401	0,550	0,503
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)							
[Ρευστότητα = Συνολικές Υποχρεώσεις / Σύνολο Ενεργητικού]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Συνολικές Υποχρεώσεις	792.489.000	744.095.000	779.758.000	795.762.000	724.416.000	656.958.000	497.308.000
Σύνολο Ενεργητικού	778.550.000	762.106.000	992.108.000	1.043.706.000	1.073.404.000	1.000.643.000	888.121.000
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)	1,018	0,976	0,786	0,762	0,675	0,657	0,560
ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ							
Συνάρτηση	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
0,23 (Σταθερός Όρος)	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230
2,659 (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	5,217	5,096	4,538	2,347	1,065	1,462	1,337
6,685 (ΣΥ/ΣΕ)	6,805	6,527	5,254	5,097	4,512	4,389	3,743
3,327 (Z - Score)	-1,260	-4,052	0,391	0,250	3,785	4,213	5,513
ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΙΘΑΝΗΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	100,00%	100,00%	99,99%	99,94%	88,31%	86,62%	44,96%

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ Z - Score ΣΤΗΝ " ΣΕΛΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ Α.Ε."

Αριθμοδείκτης X₁

[Ρευστότητα = Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις) / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	49.725.915	59.451.810	80.192.562	105.336.730	118.615.000	124.340.812	140.604.013
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	131.483.799	33.914.391	23.367.495	50.412.730	56.306.340	86.492.017	95.988.983
Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις)	-81.757.884	25.537.419	56.825.067	54.924.000	62.308.660	37.848.795	44.615.029
Σύνολο Ενεργητικού	214.723.028	230.064.016	265.476.880	294.922.830	261.339.250	272.110.858	297.599.279
Αριθμοδείκτης Ρευστότητας (X₁)	-0,381	0,111	0,214	0,186	0,238	0,139	0,150

Αριθμοδείκτης X₂

[Αυτοχρηματοδότηση = Παρακρατηθέντα Κέρδη (Αποθεματικά Κεφάλαια + Αποτελέσματα εις Νέο) / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Παρακρατηθέντα Κέρδη	-13.714.772	11.010.290	18.042.885	45.519.530	20.162.050	30.501.055	46.923.943
Σύνολο Ενεργητικού	214.723.028	230.064.016	265.476.880	294.922.830	261.339.250	272.110.858	297.599.279
Αριθμοδείκτης Αυτοχρηματοδότησης (X₂)	-0,064	0,048	0,068	0,154	0,077	0,112	0,158

Αριθμοδείκτης X₃

[Αποδοτικότητα Συνολικών Κεφαλαίων = Κέρδη Προ Φόρων και Τόκων / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Κέρδη Προ Φόρων & Τόκων	-21.785.556	-44.715.465	-23.378.268	-12.084.690	-5.050.310	-11.573.540	-1.654.030
Σύνολο Ενεργητικού	214.723.028	230.064.016	265.476.880	294.922.830	261.339.250	272.110.858	297.599.279
Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Συνολικών Κεφαλαίων (X₃)	-0,101	-0,194	-0,088	-0,041	-0,019	-0,043	-0,006

Αριθμοδείκτης X₄

[Κεφαλαιακή Διάρθρωση = Χρηματιστηριακή Αξία (Τιμή Κλεισίματος Μετοχής 31.12.20XX * Αριθμός Κοινών Μετοχών) / Σύνολο Υποχρεώσεων]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Τιμή Κλεισίματος Μετοχής 31.12.20XX	0,170	0,350	0,640	0,240	1,700	1,880	1,400
Αριθμός Κοινών Μετοχών	60.221.300	60.221.300	35.187.490	35.187.490	35.187.490	35.187.490	35.187.490
Χρηματιστηριακή Αξία ή Κεφαλαιοποίηση	10.237.621	21.077.455	22.519.994	8.444.998	59.818.733	66.152.481	49.262.486
Σύνολο Υποχρεώσεων	169.818.402	160.434.328	158.010.633	159.979.940	151.753.840	152.186.441	161.251.974
Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Διάρθρωσης (X₄)	0,060	0,131	0,143	0,053	0,394	0,435	0,306

Αριθμοδείκτης X₅

[Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Ενεργητικού = Κύκλος Εργασιών / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Σύνολο Κύκλου Εργασιών	50.167.377	68.551.305	66.544.203	114.916.550	121.217.870	117.292.630	118.653.309
Σύνολο Ενεργητικού	214.723.028	230.064.016	265.476.880	294.922.830	261.339.250	272.110.858	297.599.279
Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού (X₅)	0,234	0,298	0,251	0,390	0,464	0,431	0,399

Z - Score (Κριτικές Τιμές 1,80 - 3,00)							
Συνάρτηση Z - Score	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
1,20 (Αριθμοδείκτης Χ ₁)	-0,457	0,133	0,257	0,223	0,286	0,167	0,180
1,40 (Αριθμοδείκτης Χ ₂)	-0,089	0,067	0,095	0,216	0,108	0,157	0,221
3,30 (Αριθμοδείκτης Χ ₃)	-0,335	-0,641	-0,291	-0,135	-0,064	-0,140	-0,018
0,60 (Αριθμοδείκτης Χ ₄)	0,036	0,079	0,086	0,032	0,237	0,261	0,183
1,00 (Αριθμοδείκτης Χ ₅)	0,234	0,298	0,251	0,390	0,464	0,431	0,399
Z - Score	-0,611	-0,064	0,398	0,726	1,031	0,875	0,964
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ "ΣΕΛΑΜΑΝ ΕΛΛΗΝΟΕΛΒΕΤΙΚΗ ΒΙΟΜ/ΝΙΑ ΕΠΕΞ.ΕΥΛΟΥ ΑΕ"							
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)							
[Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Αποθεμάτων = Αποθέματα / Κύκλος Εργασιών]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Αποθέματα	16.101.587	22.758.625	28.859.726	42.048.080	47.900.100	44.918.790	58.150.328
Κύκλος Εργασιών	50.167.377	68.551.305	66.544.203	114.916.550	121.217.870	117.292.630	118.653.309
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	0,321	0,332	0,434	0,366	0,395	0,383	0,490
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)							
[Ρευστότητα = Συνολικές Υποχρεώσεις / Σύνολο Ενεργητικού]							
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Συνολικές Υποχρεώσεις	169.818.402	160.434.328	158.010.633	159.979.940	151.753.840	152.186.441	161.251.974
Σύνολο Ενεργητικού	214.723.028	230.064.016	265.476.880	294.922.830	261.339.250	272.110.858	297.599.279
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)	0,791	0,697	0,595	0,542	0,581	0,559	0,542
ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ							
Συνάρτηση	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
0,23 (Σταθερός Όρος)	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230
2,659 (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	0,853	0,883	1,153	0,973	1,051	1,018	1,303
6,685 (ΣΥ/ΣΕ)	5,287	4,662	3,979	3,626	3,882	3,739	3,622
3,327 (Z - Score)	-2,034	-0,214	1,323	2,414	3,429	2,912	3,208
ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΙΘΑΝΗΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	99,98%	99,75%	98,27%	91,80%	84,99%	88,84%	87,51%

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ Z - Score ΣΤΗΝ "ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ Χ. Κ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε."

Αριθμοδείκτης X₁

[Ρευστότητα = Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις) / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	26.968.061	36.066.321	105.282.550	45.277.504	37.011.253	40.369.660
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	24.647.809	25.459.468	91.402.216	20.109.374	27.426.408	30.655.819
Κεφάλαιο Κίνησης (Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις)	2.320.253	10.606.852	13.880.334	25.168.130	9.584.844	9.713.841
Σύνολο Ενεργητικού	101.369.512	108.011.597	176.129.769	113.468.976	112.746.970	128.425.253
Αριθμοδείκτης Ρευστότητας (X₁)	0,023	0,098	0,079	0,222	0,085	0,076

Αριθμοδείκτης X₂

[Αυτοχρηματοδότηση = Παρακρατηθέντα Κέρδη (Αποθεματικά Κεφάλαια + Αποτελέσματα εις Νέο) / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Παρακρατηθέντα Κέρδη	3.871.272	27.279.314	42.169.413	-7.399.208	-11.559.507	-9.126.970
Σύνολο Ενεργητικού	101.369.512	108.011.597	176.129.769	113.468.976	112.746.970	128.425.253
Αριθμοδείκτης Αυτοχρηματοδότησης (X₂)	0,038	0,253	0,239	-0,065	-0,103	-0,071

Αριθμοδείκτης X₃

[Αποδοτικότητα Συνολικών Κεφαλαίων = Κέρδη Προ Φόρων και Τόκων / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Κέρδη Προ Φόρων & Τόκων	-22.437.506	-18.190.021	-8.592.641	1.209.896	-8.623.320	-1.839.567
Σύνολο Ενεργητικού	101.369.512	108.011.597	176.129.769	113.468.976	112.746.970	128.425.253
Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Συνολικών Κεφαλαίων (X₃)	-0,221	-0,168	-0,049	0,011	-0,076	-0,014

Αριθμοδείκτης X₄

[Κεφαλαιακή Διάρθρωση = Χρηματιστηριακή Αξία (Τιμή Κλεισίματος Μετοχής 31.12.20XX * Αριθμός Κοινών Μετοχών) / Σύνολο Υποχρεώσεων]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Τιμή Κλεισίματος Μετοχής 31.12.20XX	0,330	0,820	0,620	0,720	0,620	0,680
Αριθμός Κοινών Μετοχών	54.547.634	54.547.634	54.547.634	54.547.634	54.547.634	54.547.634
Χρηματιστηριακή Αξία ή Κεφαλαιοποίηση	18.000.719	44.729.060	33.819.533	39.274.296	33.819.533	37.092.391
Σύνολο Υποχρεώσεων	69.975.971	53.210.015	106.438.088	46.417.511	45.636.393	59.967.449
Αριθμοδείκτης Κεφαλαιακής Διάρθρωσης (X₄)	0,257	0,841	0,318	0,846	0,741	0,619

Αριθμοδείκτης X₅

[Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Ενεργητικού = Κύκλος Εργασιών / Σύνολο Ενεργητικού]

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Σύνολο Κύκλου Εργασιών	60.020.134	78.991.006	98.194.148	113.421.767	124.814.412	109.481.399
Σύνολο Ενεργητικού	101.369.512	108.011.597	176.129.769	113.468.976	112.746.970	128.425.253
Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ενεργητικού (X₅)	0,592	0,731	0,558	1,000	1,107	0,852

Z - Score (Κριτικές Τιμές 1,80 - 3,00)						
Συνάρτηση Z - Score	2010	2009	2008	2007	2006	2005
1,20 (Αριθμοδείκτης X ₁)	0,027	0,118	0,095	0,266	0,102	0,091
1,40 (Αριθμοδείκτης X ₂)	0,053	0,354	0,335	-0,091	-0,144	-0,099
3,30 (Αριθμοδείκτης X ₃)	-0,730	-0,556	-0,161	0,035	-0,252	-0,047
0,60 (Αριθμοδείκτης X ₄)	0,154	0,504	0,191	0,508	0,445	0,371
1,00 (Αριθμοδείκτης X ₅)	0,592	0,731	0,558	1,000	1,107	0,852
Z - Score	0,097	1,151	1,017	1,717	1,258	1,168
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΤΗΝ "ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε."						
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)						
[Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Αποθεμάτων = Αποθέματα / Κύκλος Εργασιών]						
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Αποθέματα	4.874.779	5.912.768	7.142.807	4.034.953	3.114.694	3.982.663
Κύκλος Εργασιών	60.020.134	78.991.006	98.194.148	113.421.767	124.814.412	109.481.399
Δείκτης (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	0,081	0,075	0,073	0,036	0,025	0,036
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)						
[Ρευστότητα = Συνολικές Υποχρεώσεις / Σύνολο Ενεργητικού]						
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Συνολικές Υποχρεώσεις	69.975.971	53.210.015	106.438.088	46.417.511	45.636.393	59.967.449
Σύνολο Ενεργητικού	101.369.512	108.011.597	176.129.769	113.468.976	112.746.970	128.425.253
Δείκτης (ΣΥ/ΣΕ)	0,690	0,493	0,604	0,409	0,405	0,467
ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ						
Συνάρτηση	2010	2009	2008	2007	2006	2005
0,23 (Σταθερός Όρος)	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230	0,230
2,659 (ΑΠΟΘ/ΠΩΛ)	0,216	0,199	0,193	0,095	0,066	0,097
6,685 (ΣΥ/ΣΕ)	4,615	3,293	4,040	2,735	2,706	3,122
3,327 (Z - Score)	0,323	3,831	3,383	5,713	4,185	3,885
ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΙΘΑΝΗΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	99,13%	47,29%	74,65%	6,57%	23,46%	39,26%